༄། །དབུ་མ་རྩ་བའི་འགྲེལ་པ་བུདྡྷ་པཱ་ལི་ཏ།།

《中觀根本論釋・佛護論》

佛護論師（470-540）造

蔣揚仁欽譯註

（為了2017年8月亞洲團請法而發此講義，請勿外流尚須修訂）

二零一七年八月亞洲請法的講義電子檔

補充說明

如同《佛法科學總集》等其他翻譯般，末學也會同樣地將此譯的版權供養給尊者私人辦公室，且望能於明年出版。因此目前只能提供沒有註解、無法列印的電子檔，以便大眾學習，望請諒解。——蔣揚仁欽

༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། བུདྡྷ་པཱ་ལི་ཏ་མཱུ་ལ་མ་དྷྱ་མ་ཀ་བྲྀཏྟི།

梵文曰：Buddhapālita-mūlamadhyamaka-vṛtti

བོད་སྐད་དུ། དབུ་མ་རྩ་བའི་འགྲེལ་པ་བུདྡྷ་པཱ་ལི་ཏ། བམ་པོ་དང་པོ།

藏文曰：《中論釋・佛護論》

第一品

——觀緣品——

1-1 དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། སློབ་དཔོན་བཙུན་པ་བུདྡྷ་པཱ་ལི་ཏ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

1-1 頂禮三寶，頂禮文殊童子，頂禮龍樹聖者，頂禮阿闍黎佛護大德。[1]

1-2 འདི་ལྟར་སློབ་དཔོན་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་རྗེས་སུ་སྟོན་པར་བཞེད་པས། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་ཟབ་མོ་ཉིད་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་གཟིགས་པས་ངོ་མཚར་དུ་གྱུར་པའི་ཐུགས་དང་ལྡན་པ། དད་པ་ལས་བྱུང་བའི་མཆི་མ་དཀྲུག་ཅེས་མཛད་པའི་སྤྱན་མངའ་བ། སྐུའི་སྤུ་ཟིང་ཞེས་མཛད་པ་དང་ལྡན་པས་ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་དབུར་བཞག་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ནི་ཆོས་ཀྱི་སྐུའོ་ཞེས་དོན་དམ་པ་སྟོན་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི་བརྗོད་པས་མདུན་དུ་འདུག་པ་དང་འདྲ་བར་བཞག་ནས། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བླ་མ་དམ་པ་ལ། གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་། །འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། །ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། །འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ། །ཐ་དད་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན། །སྤྲོས་པ་ཉེ་བར་ཞི་ཞི་བསྟན་པ། །རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྨྲ་རྣམས་ཀྱི། །དམ་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་རྒྱུ་ཙ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱག་བཞེས་པ་མཛད་དེ།

1-2 如是，阿闍黎（龍樹）主張，（為他）隨後講述緣起，故而如實觀見深奧緣起，並具奇有證量。（龍樹阿闍黎）潸然落下由信所生的淚水，毛髮豎起故，合掌置頂後，講說開示勝義之偈頌，此偈宣道：「如來即法身」；（此景）彷彿在前。頂禮如來及聖賢上師後，（龍樹阿闍黎）云：

何者因緣起，示寂離戲論：無滅亦無生，無斷亦無常，

無來亦無去，無異無一義。頂禮佛正覺，諸說中第一。

1-3 གང་གི་ས་དབང་ཕྱུག་དང་དུས་དང་རྫུལ་ཕྲན་དང་རང་བཞིན་དང་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་སོགས་པར་སྨྲ་བ་སྤྲོས་པ་ཐིབས་པོར་འཁྲམས་པའི་འཇིག་རྟེན་ལ། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་མཆོག་ཏུ་ཟབ་པ། འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པ། ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་པ་མེད་པ། འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་བ་མེད་པ་དོན་ཐ་དད་མ་ཡིན་པ། དོན་གཅིག་མ་ཡིན་པ། སྤྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞི་བ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་གྲོང་ཁྱེར་དུ་འགྲོ་བ། ཞི་བ་ལམ་དང་པོ་འདི་བསྟན་པ། ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་དམ་པ་དེ་ལ་ཕྱག

[1] 對於佛護的禮讚文，應由西藏譯師究廬龍幢 (ཅོག་རོ་ཀླུའི་རྒྱལ་མཚན། 八世紀)——藏譯佛護論的譯者——所撰。

འཚལ་ལོ། །ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཕྱི་རོལ་པ་པས་ཀྱི་རྒོལ་བ་ཐམས་ཅད་བྱིས་པ་བླབ་འདྲ་བར་ཐུགས་སུ་ཆུད་ནས་འགྲོ་བ་ལོང་བ་ལག་ནོམ་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་བསྟན་པར་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཡང་དག་པར་གཟིགས་པས་སྨྲ་རྣམས་ཀྱི་དམ་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །འགག་པ་མེད་པ་ཞེ་ས་བྱ་བ་ནི་འདི་ལ་འགག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའོ། །ཚིག་ལྷག་མ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བར་བྱའོ། །ཚིགས་སུ་བཅད་པ་དེ་ནི་མདོ་ལྟ་བུ་སྟེ། བསྟན་བཅོས་ལྷག་མས་དེ་རྣམ་པར་བཤད་པ་བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་བརྗོད་པ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་དབང་གིས་སྒོ་དེ་དང་དེས་བྱེད་པར་འགྱུར་གྱི་གོ་རིམས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ནི་མི་བྱེད་དོ།

1-3 於大自在、時間、微塵、自性、體性等諸言戲論籠罩之世間，何者[2]宣說：「緣起謂勝義至上深奧。」（聖龍樹亦云）：「無滅、無生、無斷、無常、無來、無去、非異義、非一義、寂滅一切戲論、走向涅槃城邑」，顯示如此寂靜康莊大道，（故而）頂禮圓滿正覺諸說中的第一。

薄伽梵了知「一切外道敵論皆似童言」後，顯示緣起於如被手牽著盲人的眾生。（該現象）被（龍樹）阿闍黎所正觀視，故道：「諸說中第一」。

「無滅」謂無有壞滅，餘句等亦如是解讀。此偈有如經典，被餘論所釋。由詮欲力，依多門而釋，然而，（離八戲論之）次第，則不（需）如實（依照中論所言而定）。

1-4 ཅི་སྟེ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན།

1-4 何故（為他）隨後講述緣起，該目的為何？

1-5 བཤད་པ། སློབ་དཔོན་ཐུགས་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱིས་སེམས་ཅན་རྣམས་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་ཉེན་པར་གཟིགས་ནས་དེ་དག་རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་ཉིད་རབ་ཏུ་བསྟན་པར་བཞེད་པས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་བརྩམས་ཏེ། ཡང་དག་མ་ཡིན་མཐོང་བ་འཆིང་། །ཡང་དག་མཐོང་བ་རྣམ་པར་གྲོལ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

1-5（自方）答：具足大悲性之阿闍黎，觀視眾生被諸苦所逼後，為令彼等脫離，承許廣示事物的如所有性，故隨後講述緣起，且云：「見非實束縛，見實得解脫」。

1-6 དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཉིད་གང་ཡིན།

1-6 何為事物的真正如所有性？

1-7 བཤད་པ། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དེ། མི་མཁས་པ་གཏི་མུག་གི་མུན་པས་བློ་གྲོས་ཀྱི་མིག་བསྒྲིབས་པ་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་ན་དེ་དག་ལ་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་དག་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །གང་གི་ཚེ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཤེས་པའི་སྣང་བས་གཏི་མུག་གི་མུན་པ་བསལ་ཅིང་། ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་གིས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་མཐོང་བ་དེའི་ཚེ་ན་གནས་མེད་པ་ལ་དེའི་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་དག་མི་སྐྱེའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ལ་ལ་ཞིག་གཟུགས་བརྙན་གྱི་བུད་མེད་ལ་བུད་མེད་དོ་སྙམ་པའི་བློ་གྲོས་སྐྱེས་ནས་ཀུན་ཏུ་འདོད་ཆགས་སྐྱེད་དེ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིད་ཀྱིས་དེ་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པར་བྱེད་དོ༔ །གང་གི་ཚེ་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ་དེའི་ཚེ་ན་བུད་མེད་ཀྱི་བློ་གྲོས་མེད་པར་གྱུར་ཅིང་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་ནས་ཤིན་ཏུ་ངོ་ཚ་བ་སྐྱེས་ཏེ། རང་བཞིན་གྱི་སེམས་གནས་མེད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བ་ལ་འཕྱ་བ་དེ་དང་འདྲ་སྟེ་དེ་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་དགེ་སློང་དག་བུད་མེད་ལ་ནང་གི་བུད་མེད་ཀྱི

[2] 龍樹聖者。

དབང་པོ་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་སྟེ། དགེ་སློང་དག་གལ་ཏེ་བུད་མེད་ཡིན་ན་ནང་གི་བུད་མེད་ཀྱི་དབང་པོ་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་མི་མཐོང་ངོ་། །ཞེས་རྒྱ་ཆེར་བཀའ་སྩལ་ཏོ། དེའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷས་ཀྱང་། །སྲིད་པའི་ས་བོན་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །ཡུལ་རྣམས་དེ་ཡི་སྤྱོད་ཡུལ་ལོ། །ཡུལ་ལ་བདག་མེད་མཐོང་ན་ནི། །སྲིད་པའི་ས་བོན་འགག་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སློབ་དཔོན་གྱིས་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་རབ་ཏུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་འདི་བརྩམས་སོ།

1-7（自方）答：（事物的究竟真相為）無有自性。由非善巧之愚痴黑闇，蓋障智慧之目，妄執事物等為自性有。此時，生起了貪及瞋。何時，由了知緣起的光明之力，去除愚痴黑闇，以智慧眼，觀見諸事物等無有自性，爾時，無有（執）處，貪瞋不起。

如是，又如某人生念，執影像女子為女子，後起遍貪及其相屬之意，而起妄執。何時正確證悟如所有性，爾時無有（執）女之念，遠離貪欲，極為驚歎。心不住自性，將會損害貪的產生。同理，薄伽梵亦云：「比丘們，不應觀見女子具真實內在女根；比丘們，莫觀凡是女子皆具真實內在女根。」做此廣說。

此故，阿闍黎聖天亦云：「識為諸有種，境是識所行，見境無我時，諸有種皆滅。」[3]阿闍黎廣示諸事物皆無自性，故撰此（偈）。

1-8 འདིར་སྨྲས་པ། གང་གི་ཚེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཐམས་ཅད་གཟིགས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མངའ་བ་ཉིད་ཀྱིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་དེ་དང་དེར་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་བྱེ་བྲག་ཅིང་རབ་ཏུ་བསྟན་ཟིན་ན། ཡང་དེ་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད།

1-8 於此，（他方）道：因如來遍知遍智，以具大悲，早已廣示種種緣起於種種（有情），再次廣示（緣起）的目的為何呢？

1-9 བཤད་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་བྱེ་བྲག་ཅིང་རབ་ཏུ་བསྟན་པ་བདེན་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པའི་བརྗོད་པ་དག་གིས་བྱེ་བྲག་ཅིང་རབ་ཏུ་བསྟན་པས། དེ་ལ་ད་ལྟར་ཉིད་ཀྱང་བརྗོད་པ་ཙམ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་བློ་ཅན་ཁ་ཅིག་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་མཆོག་ཏུ་ཟབ་པ་མ་རྟོགས་པ་ན། དངོས་པོ་རྣམས་ནི་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་དེ་དག་གི་སྐྱེ་བ་དང་འགག་པ་དང་འགྲོ་བ་དང་འོང་བ་དག་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

1-9（自方）道：雖然事實上如來已釋緣起，且已廣示，但隨世間名言之力，生等論述仍被廣說。雖然也只是當今論述，某許妄執者們卻因不知緣起的殊勝深奧，說：「事物[4]唯有，因由諸法的生、滅、來、去等」。

1-10 གང་ཞིག་ཡོད་པ་ལས་རྟག་པ་དང་ཆད་པ་དང་དེ་ཉིད་དང་གཞན་ཉིད་དུ་སེམས་པ་དག་བྱེད་ཀྱི། རི་བོང་གི་རྭ་ལ་སོགས་པ་མེད་པ་དག་ལ་དེ་དག་མི་འབྱུང་ངོ་སྙམ་དུ་སེམས་པ་དེ་དག་ལ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་རབ་ཏུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་གྱིས་རིགས་པ་དང་ལུང་སྟོན་ཏུ་བཏང་བ་འདི་བརྩམས་སོ། །གཞན་ཡང་གང་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་བྱེ་བྲག་ཅིང་རབ་ཏུ་བསྟན་པ་དེ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་གྱིས་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བསྟན་པར་འཐད་ཀྱི། མ་བྱེ་བྲག་ཅིང་རབ་ཏུ་མ་བསྟན་པར་རྗེས་

---

[3] 《四百論》14.25

[4] 事物（དངོས་པོ།）一詞，可根據字句的前後背景解讀為：一、存在的「事物」，如瓶柱。二、不存在的「自性」，如《中論》的「（1.3）若無己事物，他事物亦無」、第六品的「無有異法事物」及「無有同俱事物」等。讀者必須善巧地抉擇其義！

སུ་རབ་ཏུ་སྟོན་པར་འོས་པ་དེ་གང་ཞིག་ཡིན། འདི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་པའི་བསྟན་བཅོས་དག་ཀྱང་སྔོན་གྱི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་བཤད་ཅིང་རབ་ཏུ་བསྟན་པས་ད་ལྟར་ཉིད་ཀྱང་དེ་རྣམས་ཀྱི་སློབ་མ་དག་རྗེས་སུ་སྨྲ་བར་བྱེད་དོ། དེའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་གྱིས་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བསྟན་པར་རིགས་སོ།

1-10 有人因（執）有，而思常、斷、此性、餘性；有人認為彼法等皆不存在，（如）兔角等皆不存在。為能廣示緣起於彼（承許常邊或斷邊兩者），（龍樹）阿闍黎先依教理，而撰此偈。

此外，如來已釋緣起，且已廣示，僅憑此理，（龍樹）阿闍黎便合理隨後廣示（緣起）。（若諸佛）未曾解釋、未曾廣示，（龍樹阿闍黎的）隨後廣示如何應理？世間論典亦是如此，（先）被往昔論師所說，且曾廣示，當今再由彼等弟子隨後解說。故此，由（龍樹）阿闍黎隨後廣示，實為應理。

1-11 འདིར་སྨྲས་པ། ཅིའི་ཕྱིར་འགག་པ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་འགོག་པར་བྱེད། འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཙམ་ཞིག་བྱས་པས་མི་ཆོག་གམ།

1-11 於此，（他方）道：為何遮除滅等八者？難道不能僅僅敘述：「無滅亦無生，無斷亦無常」而滿足嗎？

1-12 བཤད་པ། དངོས་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་སྨྲ་བ་དག་ཕལ་ཆེར་ཐ་སྙད་ཀྱི་དབང་གིས་བསྟན་པ་འགག་པ་ལ་སོགས་པ་བརྗོད་པ་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་གིས་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པར་བྱེད་པས་དེའི་ཕྱིར་འགག་པ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་ཉིད་འགག་པ་མཛད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཁོ་ན་སེམས་པར་བྱེད་པའམ། འཕྱེད་པ་རྩོམ་པར་བྱེད་པ་གང་དག་ཅི་ཡང་རུང་བ་དེ་དག་ཀྱང་འགག་པ་ལ་སོགས་པའི་དོན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་པ་དང་རྩོམ་པར་བྱེད་དེ།

1-12（自方）道：多數承許「事物為自性有」者，隨名言之力而詮釋「滅等八者論述宣說事物唯有」。此故，（龍樹阿闍黎）斷除滅等八者。同理，無論是僅思該義，或是反駁該義的任何一者，也皆依賴滅等八義而認同及反駁。[5]

1-13 འདི་ལྟ་སྟེ། རེ་ཞིག་ཁ་ཅིག་ན་རེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ནི་སྐྱེ་བ་དང་འགག་པའི་ཆོས་ཅན་སྐད་ཅིག་མ་སྟེ་རྒྱུན་གྱིས་རྒྱུན་དུ་འབྱུང་ངོ། ཞེས་ཟེར་རོ། །གཞན་དག་ན་རེ་ས་ལ་སོགས་པ་རྫས་དགུ་པོ་དག་རྟག་ཅེས་ཟེར་རོ། །ཡང་གཞན་དག་ནི་ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་པ་དང་། གང་ཟག་ནམ་མཁའ་དང་། དུས་དང་གང་ཟག་དང་སྲོག་ཅེས་བྱ་བ་རྫས་དྲུག་པོ་དག་རྟག་ཅེས་བརྗོད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕལ་ཆེར་སྲོག་དང་ལུས་གཉིས། མེ་དང་བུད་ཤིང་གཉིས། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས། ཡོན་ཏན་དང་ཡོན་ཅན་གཉིས། ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་གཉིས་ནི་དེ་ཉིད་དང་གཞན་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་འཕྱེད་པར་བྱེད་དོ།

1-13 如是，有說：「一切事物為生滅之有法、剎那性，因續流而續存。」有說：「地等九質皆是常法。」他人又說：「六質——法、非法、補特伽羅虛空、時間、補特伽羅、壽命——為常。」同理，大多諍道：「壽命與身體兩者、火與柴兩者、因與果兩者、功德與具德者兩者、支分與具支者兩者，皆為此性及餘性。」

---

[5]「僅思該義」指認同滅等八者有自性的墮常邊者，「反駁該義」指否定滅等八者名言在的墮斷邊者。總之，常執與斷執兩者皆由滅等八者的顛倒執所生，故須解說滅等八者的緣起性空。

1-14 དེ་བཞི ན་དུཀ་ཅིག་ན་རེ་ཡོན་ཏན་བྱ་བ་དང་ལྡན་པ་རྣམས་དང་རྟག་འཁོར་ལོ་ཞེས་ཟེར་རོ། གཞན་དག་ན་རེ་རྡུལ་ཕྲན་དང་ཡིད་གཉིས་ནི་མི་འགྲོའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །གཞན་དག་ནི་སྲོག་དང་གང་ཟག་གཉིས་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་ཞེས་བརྗོད་དོ། །གྲུབ་ནས་གང་དུ་འགྲོ་བར་ཡང་འདོད་དོ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ཁོ་ན་སེམས་པ་དང་འཕེད་པ་རྩོམ་པའི་དབང་གིས་འགག་པ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱད་པོ་དགག་པར་མཛད་དོ།

1-14 同理，有說：「德具作用及常輪。」他說：「微塵與意兩者不得行走[6]。」他說：「壽命及補特伽羅兩者得以行走。」（並）承許：「若能成辦（壽命及補特伽羅兩者），何處亦（可）行走。」此故，僅思該義與反駁（該義）的緣故，而斷除滅等八者。

1-15 འདིར་སྨྲས་པ། འོན་ཅིའི་ཕྱིར་འགག་པ་སྔར་བཀག་པ། སྐྱེ་བ་ཕྱིས་བཀག སྐྱེ་བ་མེད་པ་སྔར་བརྗོད་པར་བྱ་བའི་རིགས་སྙམ་ན།

1-15 於此，（他方）道：為何先遮滅，後遮生？先說無生應當合理。

1-16 བཤད་པ། དེ་ནི་ཀླན་ཀར་མི་རུང་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡི་གེ་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ནི་བསྡུ་བ་ལ་སྦྱོར་བ་ལྷག་འོག་ངེས་པ་ཡོད་ཀྱི། གཞན་ལ་ནི་ངེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།

1-16（自方）道：此患無理，何故？精通文字者們，撰寫攝文（時）自有已定的先後順序，餘者無有決定。

1-17 འདིར་སྨྲས་པ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་སྐྱེ་བ་ཡོད་ན་འགག་པར་འགྱུར་གྱི་མེད་ན་མི་འགྱུར་བ་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་སྔར་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཁོ་ནར་འགྱུར་རོ། །

1-17 於此，（他方）道：雖是如此，有生方能成滅，無（生）則不成（滅）。依循（中論的講說順序），僅（應）先說無生。

1-18 བཤད་པ། གྲོགས་པོ་འདི་ལྟར་སྐྱེ་བ་སྔ་ལ་འགག་འཕྱིའོ། །ཞེས་བྱ་བར་གང་གིས་ཁོ་བོ་ཅག་ཡིད་ཆེས་པར་འགྱུར་བའི་དཔེ་འགའ་ཞིག་ཇེ་གྱིས་ཤིག

1-18（自方）道：朋友，所謂「先有生，後有滅」，這種（能）讓我相信的一些事例，請逐漸道來。

1-19 སྨྲས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དཔེ་ཡིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་སྐྱེ་འདི་དོན་མེད་གང་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་ཡོད་ན་རྒ་ཤི་དང་། །ནད་དང་སྡུག་བསྔལ་བསད་དང་གཅིངས་ལ་སོགས་པའི་དགྲ་དག་ཡོད། །ཅེས་བྱ་བ་བཞིན་ནོ། །

1-19（他方）道：一切皆是事例。何故？正所謂：「生如何無義？生故有老死，病苦及殺戮，束縛等諸敵。」

1-20 བཤད་པ། གང་ལ་འཆི་བ་པོ་ ད་པའི་སྐྱེ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཡང་འཆི་བ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་པ་སྙམ། གལ་ཏེ་དེ་འཆི་བ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་མ་ཡིན་ན་ནི་འཁོར་བ་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བས། དེ་ཡང་མི་འདོད་དེ། དེའི་ཕྱིར་འཁོར་བ་ལ་ཐོག་མ་དང་ཐ་མ་མེད་

[6] 行走為直譯，具有「移動」的意思。

པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་སྔ་ལ་འཆི་བ་འཕྱི་བའམ་འཆི་བ་སྔ་ལ་སྐྱེ་བ་འཕྱིའོ་ཞེས་བྱ་བར་བརྗོད་པར་མི་ནུས་སོ། །འོག་ནས་ཀྱང་། གལ་ཏེ་སྐྱེ་སྔ་བ་སྔ་གྱུར་ལ། །རྒ་ཤི་འཕྱི་བ་ཡིན་ནི། །རྒ་ཤི་མེད་པར་སྐྱེ་བ་དང་། །མ་ཤི་བར་ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །

1-20（自方）道：（吾）認為，凡具死之生，在此之前必須先有死，僅此而已。若非先有死，輪迴應有初始（之患），然（吾）不許（輪迴有始）。輪迴無始亦無終的緣故，不能言論「先有生，後有死」或「先有死，後有生」。（《中論》）下述又云：「（11.3）若使先有生，後有老死者，有生不老死，不死亦將生。」

1-21 སྨྲས་པ་འོན། གལ་ཏེ་འཇིག་མང་སྐྱེ་བ་མེད་ན་དོན་མེད་དེ་མི་འབྱུང་། །ཤིང་སྐྱེས་མེད་ན་ནགས་མེད་རླུང་གིས་སྒྱེལ་བར་མི་འགྱུར་བཞིན། །ཞེས་བྱ་བ་འདིས་ནི་དཔེ་གཞན་ཡིན་ནོ། །

1-21（他方）道：另有他例。正所謂：「倘若無生無故則不起多滅，如木不生雖有風動林不在。」

1-22 བཤད་པ། འདི་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད།

1-22（自方）道：於此有何差異？[7]

1-23 སྨྲས་པ། ཁྱད་པར་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་འདི་ ལ་འགག་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བའི་སྐྱེ་བ་མེད་དོ། འདི་ལྟར་ཤིང་ལྗོན་པ་གཞན་དུ་འགགས་ལ་འདིར་སྐྱེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།

1-23（他方）道：差異即此——不存在「先有正在滅，而有生」，如樹木於他處已滅、於此未生故。

1-24 བཤད་པ། འདི་ལ་ཡང་ས་བོན་འགག་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་ལས་སྐྱེ་བས་དེ་ཡང་འགག་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཁོ་ན་ལས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །

1-24（自方）道：先有種子正在滅，（苗）才會生的緣故，只能先有「正在滅」才「生」。

1-25 འདིར་སྨྲས་པ། དེ་ནི་མི་འདྲ་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞན་ཁོ་ན་འགགས་ལ་གཞན་ཁོ་ན་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་འདི་ལས་བོན་འགགས་ལ་མྱུ་གུ་སྐྱེའི་མྱུ་གུ་ཉིད་འགགས་ལ་མྱུ་གུ་ཉིད་མི་སྐྱེ་བས་དེའི་ཕྱིར་མི་འདྲའོ། །

1-25（他方）道：不同也，何故？只有他者已滅才生他者。如種子已滅才生幼苗；苗已滅時，苗為不生，此故不同。

1-26 བཤད་པ། དེ་ནི་འདྲ་བ་ཁོ་ན་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་སྐྱེ་བ་དང་འཆི་བ་གཉིས་ཀྱང་གང་ཁོ་ན་ཤི་བ་དེ་ཉི་ དསྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གལ་ཏེ་གང་ཁོ་ན་འཆི་བ་དེ་ཉིད་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ན་ནི་དེ་ལྟ་ན་རྟག་པའི་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། ལྷ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་ལྷ་ཁོ་ནར་འགྱུར་ལ། དུད་འགྲོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་དུད་འགྲོ་ཁོ་ནར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པས་བྱས་པའི་སྐྱེ་བ་དང་འགྲོ་བ་འཁྲུལ་པ་མེད་པར་འགྱུར་བས་དེ་ཡང་མི་འདོད་དེ། དེ་ནས་གང་ཁོ་ན་འཆི་བ་དེ་ཉིད་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་བརྗོད་པར་མི་ནུས་པས་དེའི་ཕྱིར་དེའི་འདྲ་བ་ཁོ་ནའོ། །

[7] 現在這個例子跟之前的例子——生如何無義？生故有老死，病苦及殺戮，束縛等諸敵——有何區別？

1-26（自方）道：此係相同，除此無餘，何故？只是生與正在死兩者並非已死即生。如果只是正在死可成為生，將有常法之患。凡天人僅屬天人，凡畜生僅屬畜生。業與煩惱所成投生及其該道無有謬誤，故（吾）不許（正在死就是已死，已死即生）。（汝）不能說：「只要正在死就應為生」，故為相同，除此無餘。

1-27 འདི་ལ་གཞན་ཁོ་ན་འགག །གཞན་ཁོན་སྐྱེའོ་ཞེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། གལ་ཏེ་ས་བོན་དང་མྱུ་གུ་གཉི་ས་གཞན་ཉིད་ཡིན་པར་གྱུར་ན་དེ་གཉིས་ལ་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་ཐ་སྙད་ཡོད་པས་དེའི་ཕྱིར་དེ་གཉིས་གཞན་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ།

1-27 於此，（他方）道：唯遮他、唯生他。[8]（自方道：）凡言（該義）皆不應理。若種子與幼苗兩者是他性，此二中將不會有因與果的名言。[9] 然有該名言故，彼二並非他性。

1-28 གཞན་ཡང་འདི་ན་སྨྲ་བ་པོ་དག་ས་བོན་བཏབ་ནས་བདག་གིས་ཤིང་ལྗོན་པ་འདི་བཙུགས། བདག་གི་ས་བུ་འདི་བསྐྱེད་དེ། ཤིང་ལྗོན་པ་འདི་ནི་བདག་གིའོ། །བུ་འདི་ནི་བདག་གིའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། དེ་ལ་གལ་ཏེ་ས་བོན་དང་ཤིང་ལྗོན་པ་དང་བུ་དག་གཞན་ཉིད་ཡིན་པར་གྱུར་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དེ་དག་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་སྲིད་པས་དེའི་ཕྱིར་ས་བོན་དང་མྱུ་གུ་གཉིས་གཞན་ཉིད་དུ་བརྗོད་པར་མི་ནུས་ཏེ། འོག་ནས་ཀྱང་། གཞན་ནི་གཞན་ལས་བརྟེན་ཏེ་གཞན། །གཞན་མེད་གཞན་ལས་གཞན་མི་འགྱུར། །གང་ལས་བརྟེན་ཏེ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དེ་ལས་གཞན་མི་འཐད། །ཅེས་འབྱུང་ངོ་། །

1-28 於此，反駁者（道）：（世間人在）種子播下後，言道：「我種此樹」、「我生此兒」、「此樹是我的」、「此兒是我的」。

（自方道：）種子、樹木、孩子若成他性，世間中將無該名言；然而，（該名言）存在的緣故，種子與幼苗兩者不能詮釋為他性。（《中論》）下述亦（云）：「（14.5）異因異有異，異離異無異，若法從因生，是法不異因。」

1-29 འདིར་སྨྲས་པ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ས་བོན་ཡོ ད་པ་ཉིད་ཡིན་ན་འགག་པར་འགྱུར་གྱིས་མེད་ན་མི་འགྱུར་བས་འདི་ཡང་སྐྱེ་བ་སྔ་ལ་འགག་པ་ཕྱི་བར་འགྱུར་རོ།

1-29 於此，（他方）道：雖是如此，只有種子存在的話，（種子）才會壞滅。（種子）無則不滅的緣故，此中也是先有生，後有滅。

1-30 བཤད་པ། འདི་ལྟར་ས་བོན་དེ་ལ་ཡང་ས་བོན་འགག་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཡོད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་མྱུ་གུ་ལས་ཀྱང་ཤིང་ལྗོན་པ་གཞན་མ་ཡིན་ལ་ཤིང་ལྗོན་པ་ལས་ཀྱང་ས་བོན་གཞན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ས་བོན་འགག་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ལས་མྱུ་གུ་སྐྱེ་ལ། ས་བོན་ཡང་ས་བོན་འགག་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ལས་སྐྱེ་ཏེ། དེ་ལྟར་སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷས་ཀྱང་། ས་བོན་དཔེ་ནི་ཇི་ལྟ་བར། །དེ་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ལྟར་རྒྱུ་དང་མི་ལྡན་ལས། །སྐྱེ་བའང་སྲིད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་དང་འགག་པ་གཉིས་ལ་སྔ་ཕྱིའི་རྣམ་པར

[8] 「唯以自性而遮他性，唯以自性而生他性」為他宗。

[9] 種子與幼苗兩者皆是自性分開、自性有的他性，將無觀待作用，如何能有因果關聯？既無因果關聯，何來因果名言？

བཞག་པ་མེད་པས་ཅིའི་ཕྱིར་འགག་པ་སྔར་བཀག་ལ་སྐྱེ་བ་ཕྱིས་བཀག་ཅེས་བྱ་བ་དེ་ཀླན་ཀར་མི་རུང་ངོ་། དེ་གཉིས་ལ་སྔ་ཕྱིའི་རྣམ་པར་བཞག་པ་མེད་པ་དེ་ཉིད་རབ་ཏུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་གྱིས་འདིར་འགག་པ་སྔར་གཟུང་བ་མཛད་ལ་སྐྱེ་བ་ཕྱིས་བརྟགས་སོ།

1-30（自方）道：在種子之前也先有「種子壞滅」。何故？幼苗並非迥異於樹木，樹木也非迥異於幼苗，所以先有種子的壞滅才有幼苗的產生。[10] 種子之前也先有「種子壞滅」。阿闍黎聖天亦云：「如見種有終，然彼非有始，如是因不具，故生亦不起。」[11]

此故，生滅兩者中不能安立先後的緣故，「何故先遮滅，再遮生」之諍論實不應理。為能廣示此二中並無先後的論述，（龍樹）阿闍黎於此（論說）：「先持滅，後有生」，（做此）觀察。

1-31 འདིར་སྨྲས་པ། རེ་ཞིག་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་བརྗོད་པ་ཐ་སྙད་ཙམ་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་སྟོན་ཅིག །

1-31 於此，（他方）道：首先請示「生」的論述如何僅屬名言？

1-32 བཤད་པ་ཏེ་（དང་）པོར་བསྟན་པར་བྱའོ། །

1-32（自方）道：首先詮釋（何為「生」義）。

1-33 བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱུ་མེད་མིན། །དངོས་པོ་གང་དག་གང་ན་ཡང་། །སྐྱེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །འདི་ལ་གལ་ཏེ་དངོས་པོ་འགའ་ཞིག་སྐྱེ་བར་གྱུར་ན། དངོས་པོ་དེའི་སྐྱེ་བ་དེ་བདག་ལས་ལམ། གཞན་ལས་སམ། བདག་དང་གཞན་གཉིས་ལས་སམ། རྒྱུ་མེད་པ་ལས་འགྱུར་གྲང་ན། བརྟགས་ནས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ལས་མི་འཐད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། བདག་ལས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདག་ཉིད་ལས་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །དེ་ལ་རེ་ཞིག་དངོས་པོ་རྣམས་བདག་གི་ བདག་ཉིས་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། དེ་དག་གི་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱེ་བ་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་དངོས་པོ་བདག་གི་བདག་ཉིད་དུ་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་ཡང་སྐྱེ་བ་དགོས་པ་མེད་དོ། གལ་ཏེ་ཡོད་ཀྱང་ཡང་སྐྱེ་ན་ནམ་ཡང་མི་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བར་དེ་ཡང་མི་འདོད་དེ། དེའི་ཕྱིར་རེ་ཞིག་དངོས་པོ་རྣམས་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དོ།

1-33（《中論》云：）

1.1 諸法不自生，亦不從他生，不共不無因，是故為無生。

於此，當產生某些事物之時，該事物之生是由自、由他、由自他兩者，或是由無因耶？觀察後，（上述）一切行相皆不成立。為何？言「由自」與言「由己性」乃同義詞。

---

[10] 有了樹，才有樹果及樹的種子，再有樹的幼苗，故說樹苗與樹無有迥異。因此，新的樹種未生之前，先要有舊樹種子的「滅過程」。

[11] 《四百論》8.25

首先，事物等不從自己的己性而生，（否則）該生應成[12]無義故、（該）生應成無窮無盡故。如是，存在於自己的己性之事物等，無須再生。若已有（事物）仍會再生，應成永遠（復）生，然（吾）不許（該義）。此故，首先（確認）諸事物非由自生。

1-34 གཞན་ལས་ཀྱང་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཐམས་ཅད་ལས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། བདག་དང་གཞན་གཉིས་ལས་ཀྱང་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། གཉི་གའི་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུ་མེད་པ་ལས་ཀྱང་སྐྱེ་བ་མེ ད་དེ། རྟག་ཏུ་ཐམས་ཅད་ལས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། རྩོམ་པ་ཐམས་ཅད་དོན་མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་འཐད་པས་དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་མེད་པས་སྐྱེ་བར་བརྗོད་པ་ནི་ཐ་སྙད་ཙམ་ཡིན་ནོ། །

1-34（事物）亦不從他生。何故？所有（事物）應從一切而生故；亦不從自他兩者生，應成兩患故；亦不從無因生，所有（事物）應永遠從一切而生故；一切努力應成無有意義之患故。如是，事物之生不能成立（上述）一切行相，故無有生，言「生」僅為名言也。

1-35 སྨྲས་པ། དངོས་པོ་རྣམས་བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། འདི་ལྟར་མྱུ་གུ་དེ་ཉིད་ལས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ཞེས་བཤད་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། བདག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་ན་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ལས་སྐྱེ་བ་དེ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། ཕྱོགས་གཅིག་ཉམས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། འདི་ལྟར་རྒྱུ་མེད་པ་ལས་སྐྱེའོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཕྱོགས་དེ་ནི་ཐ་ཚད་ཡིན་པས་དེ་དག་ནི་རེ་ཞིག་ཁས་མི་ལེན་ཏོ། །

1-35（自方）道：事物等非由自己而生，如同已言「幼苗如何從該性產生」的所有論述。若無自生，從自他二者而生亦不應理，一方被壞故。[13] 言「無因而生」之方為信口開河故，該義暫且不被承許。

1-36 དངོས་རྣམས་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཁོ་ནའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ངེས་པར་གཟུང་སྟེ་བཤད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་སྨྲ་བར་བྱ་སྟེ། རྐྱེན་རྣམས་བཞི་སྟེ་རྒྱུ་དང་ནི། །དམིགས་པ་དང་ནི་དེ་མ་ཐག །བདག་པོ་ཡང་ནི་དེ་བཞིན་ཏེ། །རྐྱེན་ལྔ་པ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །ལྔ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བས་ནི་སློབ་དཔོན་ཁ་ཅིག་གིས་རྐྱེན་བཞི་པོ་འདི་ལས་གཞན་གང་དག་ཐ་སྙད་དུ་བརྗོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྐྱེན་བཞི་པོ་འདི་དག་ཏུ་འདུས་སོ། །ཞེས་ངེས་པར་འཛིན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་རབ་ཏུ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་ལ་སོགས་པ་རྐྱེན་བཞི་པོ་དེ་དག་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །གང་གི་ཕྱིར་རྐྱེན་བཞི་པོ་གཞན་དུ་གྱུར་པ་དེ་དག་ལས་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཁོ་ནའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་བཟང་པོ་མ་ཡིན་ནོ། །

1-36 將說：「諸法絕對不從他生」的決定論。（《中論》云：）

1.2 四緣即如是，因緣所緣緣，等無間增上，無有第五緣。

因言「無有第五緣」，有些阿闍黎說：「迴異於此四緣的所有名言所釋，皆被此等四緣所攝」，作此決定。為廣示該義，（承許）因等四緣生起諸事物。從迴異[14]四緣生起諸事物故，「事物絕無從他而生」之論並非善賢。

---

[12] 「應成」顧名思義，指的是「應該成為」，該詞在這部論中時常使用。佛護論師以「應成」的推理邏輯而破他宗，故有後來的「應成派」。

[13] 自生便是自他兩者而生的「一方」，此理被正理所損害，故作此說。

[14] 因四緣與果事物迴異的緣故，此稱「迴異四緣」。

1-37 བཤད་པ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་ས་རྒྱུ་ལ་སོགས་པ་རྐྱེན་བཞི་པོ་གང་དག་གཞན་ཡིན་པར་ཐ་སྙད་བཏགས་པ་དེ་དག་དངོས་པོ་རྣམས་ལས་གཞན་ཡིན་པར་གྱུར་ན་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་གཞན་ལས་སྐྱེ་བར་ཡང་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། དེ་དག་ནི་གཞན་ཡིན་པར་མི་འཐད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི། །རྐྱེན་ལ་སོགས་ལ་ཡོད་མ་ཡིན། །བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་མིན་ན། །གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ཡོད་མ་ཡིན། །

1-37（自方）道：如果汝認為，因等四緣於名言中施設為他、迥異於諸事物，故諸事物由他而生。（這種）彼等為他（的論述），實不應理。何故？（如《中論》云：）

1.3 如諸法自性，不在於緣等，若無己事物，他事物亦無。

1-38 འདི་ལ་དངོས་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་གཅིག་ལ་གཅིག་ལྟོས་ནས་གཞན་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ནི་དཔེར་ན་ཙཻ་ཏྲ་ལས་གུབ་ཏ་གཞན་དུ་འགྱུར་ལ། གུབ་ཏ་ལས་ཀྱང་ཙཻ་ཏྲ་གཞན་འགྱུར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན། གནས་སྐབས་གང་ན་ས་བོན་ལ་སོགས་རྐྱེན་རྣམས་ཡོད་པའི་ གནས་སྐབས་དེ་ན་མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པ་དངོས་པོ་རྣམས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་རྒྱུ་ལ་སོགས་པ་རྐྱེན་རྣམས་ཡོད་པ་ན་མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། དེ་རྣམས་ཀྱི་བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན་རྒྱུ་ལ་སོགས་པ་དག་ཇི་ལྟར་གཞན་དུ་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་རྒྱུ་ལ་སོགས་པ་རྐྱེན་རྣམས་མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པ་དངོས་པོ་རྣམས་ལས་གཞན་ཉིད་ཡིན་པར་མི་འཐད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་མེད་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་གཞན་ལས་སྐྱེའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རྐྱེན་ལ་སོགས་ལ། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྨོས་པ་ནི་གཞན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱང་ངེས་པར་གཟུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེས་ན་གཞན་གྱི་གཞུང་ལུགས་དག་ལ་ཡང་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བ་མི་འཐད་པར་རབ་ཏུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

1-38 於此，存在的事物等，一者依賴著一者，為迥異性。例如，杰達迥異於古達，古達迥異於杰達。[15]

何時存在種子等諸緣，爾時並無幼苗等事物。此故，因等諸緣存在的時候，並無幼苗等諸事物之自性。若彼（幼苗）等無有自己的事物，[16] 因等如何成他？[17]因此，因等諸緣迥異於幼苗等諸事物，實應非理。

因為絕無他事物，謂「諸事物由他生」之論，則不應理。言「（不在於）緣等」，亦為定論他宗。此故，他宗（許）生起諸事物，亦不應理，（作此）廣說。

1-39 འདིར་སྨྲས་པ། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྐྱེན་རྣམས་ཡོད་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་ནམ།

1-39 於此，（他方）道：色等若有諸緣，別識[18]（如何）非生？

1-40 བཤད་པ། མ་ཡིན་ཏེ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་འདི་བརྟག་པར་བྱའོ། །ཁྱོད་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་སྐྱེས་པ་རྐྱེན་གཞན་དུ་གྱུར་པ་དག་ལས་སྐྱེ་བར་འདོད་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་སྐྱེས་པ་ལ་བདག་གི་དངོས་པོ་ག་ལ་ཡོད། བདག་གི་དངོས་པོ་མེད་ན་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ཡང་ག་ལ་ཡོད། གཞན་གྱི་དངོས་པོ་མེད་ན་དེ་མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

---

15 杰達與古達皆為人名。

16 「自己的事物」謂「自己的自性」。

17 無自何有他？

18 རྣམ་པར་ཤེས་པ། 譯為「別識」，別識與係屬心王之識同義。別識並非總相之識，為別相之識，故說。

1-40（自方）道：非也，將要觀察此義——諸事物之生。

雖汝承許未生別識藉由他緣而生，但別識無生何來自己的事物？若無自己的事物，何來他者的事物？既無他者的事物，幼苗等（應）相同。

1-41 ཡང་ན་འདི་ནི་དོན་གཞན་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་རྐྱེན་རྣམས་ལ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན། གཉིས་ག་ལ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་དུ་བརྟག་པ་དོན་མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་གལ་ཏེ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་རྐྱེན་རྣམས་ལ་འམ། རྐྱེན་རྣམས་ལས་གཞན་པ་ལ་འམ། གཉིས་ག་ལ་ཡོད་པར་གྱུར་ན། ཡོད་པ་ལ་སྐྱེ་བ་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། དངོས་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་ཡང་སྐྱེ་བར་བརྟག་པ་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། ཡོད་པ་ལ་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་སྟེ། རྐྱེན་དུ་བརྟག་པ་ཡང་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན། དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི། རྐྱེན་ལ་སོགས་ལ་ཡོད་མ་ཡིན། །གང་རྐྱེན་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་སྟེ། དེ་དག་ལས་གཞན་དུ་ཡོངས་སུ་བརྟག་ཏུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་མིན་ན། །གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ཡོད་མ་ཡིན། །གཞན་གྱི་དངོས་པོ་མེད་ན་སུ་ཞིག་དངོས་པོ་རྣམས་གཞན་ལས་སྐྱེ་བའོ་ཞེས་སྨྲ་བར་རིགས།

1-41 或另屬他義，即諸事物的自性不在諸緣之中，也不在兩者之間。[19] 何故？生起之緣的觀察應成無有意義之患。若在諸緣之中、與諸緣的迥異者之中，以及兩者之中，存在著諸法自性的話，存在何須要生？對諸事物的自性而行再生的觀察，應成無有意義，（果真如此，）存在又何須待緣？緣的觀察應成無有意義之患。

此故，（《中論》云：）「（1.3.ab）如諸法自性，不在於緣等」。凡於緣等不在者正是於己事物不在者，除此外，遍觀皆無。[20]（《中論》云：）「（1.3.cd）若無己事物，他事物亦無。」如果他事物也不存在的話，誰能合理詮釋「諸事物皆由他生」？

1-42 འདིར་སྨྲས་པ། དངོས་པོ་རྣམས་བདག་དང་གཞན་ལ་སོགས་པ་ལས་སྐྱེའོ་ཞེས་བྱ་བ་འདིས་ཁྱོད་ཅག་ལ་ཅི་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་མིག་ལ་སོགས་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བར་བྱ་བའི་རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འདིར་ལ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་ནི་སྐྱེད་པ་དང་སྐྱེ་བ་དང་འབྱུང་བ་སྟེ་གཙོ་ཆེར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་འཇུག་གོ །རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟར་མིག་ལ་སོགས་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་དེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་བཙོ་བའི་བྱ་བ་ནི་འཚོད་པ་དང་བཙོད་པ་སྟེ་གཙོ་ཆེར་འབྲས་ཆན་ལ་འཇུག་ཅིང་། འབྲས་ཆན་ནི་བཙོ་བ་ཡིན་ལ། མི་དང་སྣོད་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་ཐབ་ལ་སོགས་པ་རང་རང་གི་བྱ་བ་བྱེད་པ་དག་ནི་བཙོ་བའི་བྱ་བ་དེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རྐྱེན་དག་ཡིན་པར་མཐོང་བ་བཞིན་ནོ། །

1-42 於此，（他方）道：吾等如何回應「諸事物從自他而生」的言論呢？眼等為生起別識之緣。為何？「生起」的作用為正在生、將會生，以及已經生；（生者）主要指向別識，別識為生。眼等協助別識生起的作用，協助故，為緣。譬如，「煮」謂烹、煮，主要指向熟米；熟米被煮。眼、鍋、水、火，以及爐等各別作用，成為協助烹煮之緣，（該現象）被親眼所見。

1-43 འདིར་བཤད་པ། བྱ་བ་རྐྱེན་དང་ལྡན་མ་ཡིན།

---

19 「兩者」謂緣及非緣兩者。

20 「遍觀皆無」謂沒有其他的可能性。

1-43 於此，（自方道：《中論》）云：

1.4.a 作用不具緣，

1-44 འདི་ལ་ཁྱེད་ན་རེ་མིག་ལ་སོགས་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྐྱེན་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་ཀྱང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་འཇུག་གོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་བྱ་བ་བརྟགས་ན་མི་འཐད་པས་མིག་ལ་སོགས་པ་དག་དེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པར་ག་ལ་འགྱུར།

1-44 於此，汝說：眼等協助別識生起的作用，故為別識之緣，即是所謂的「指向別識」，做此觀察。（自方道：此論）不應理。眼等如何協助別識？

1-45 གལ་ཏེ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། དེའི་ཕྱིར་བཤད་པ་འདི་ལ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་སྐྱེས་པའམ་སྐྱེས་པ་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་གྲང་ན། དེ་ལ་རེ་ཞིག་མ་སྐྱེས་པ་ལ་ནི་མི་འཇུག་སྟེ། གནས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིར་ལྟར་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ གནས་ལ་འཇུག་གི་གནས་མེད་པ་ལ་མི་འཇུག་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་མ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡང་མེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་མེད་ན་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་དེ་ལ་གནས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེས་པ་ལ་ཡང་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་མི་འཇུག་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་སྐྱེས་ཟིན་པ་ལ་ནི་ཡང་སྐྱེ་བ་མེད་དོ། །

1-45（自方道：）為何？所謂的「生起作用」是指向未生的別識還是已生的別識？首先，不應指向未生，不存在故。如是，生起作用只會針對存在的別識，不會針對不存在者；未生別識既然不存在、沒有的話，生起作用如何安住於此？

生起作用也不會指向已生別識。為何？因為別識已經生起的緣故。已生莫有再生！

1-46 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ལ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་ཡོད་པར་སེམས་ན།

1-46（他方）想：正在生起的別識具有生起的作用。

1-47 དེ་ཡང་མི་རུང་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱེས་པ་དང་མ་སྐྱེས་པ་མ་གཏོགས་པར་སྐྱེ་བཞིན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། སྐྱེ་བ་དང་མ་སྐྱེས་པ་གཉིས་ལ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་མི་འཇུག་པར་ནི་བསྟན་ཟིན་པས་དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་མེད་དོ། །འདིས་བཙོ་བའི་བྱ་བ་ཡང་བསལ་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་བྱ་བ་རྐྱེན་དང་ལྡན་པ་མི་འཐད་དོ།

1-47（自方道：）不應理。為何？因為除了已經生起及尚未生起外，沒有正在生起。前述已言，（具作用者並不指向）已經生起及尚未生起兩者，故生起作用並不存在。烹煮作用也可從此（理）破除。此故，作用具緣則不應理。

1-48 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་རྐྱེན་དང་མི་ལྡན་པའི་བྱ་བ་ཡོད་པར་སེམས་ན།

1-48 於該義，（他方）想：存在不具緣的作用。

1-49 བཤད་པ། རྐྱེན་དང་མི་ལྡན་བྱ་བ་མེད། །འདི་ལྟར་རྐྱེན་དང་མི་ལྡན་པའི་བྱ་བ་མེད་དོ། །གལ་ཏེ་ཡོད་པར་གྱུར་ན་རྟག་ཏུ་ཐམས་ཅད་ལས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་རྩོམ་པ་ཐམས་ཅད་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བས་དེ་ཡང་མི་འདོད་དེ། དེའི་ཕྱིར་རྐྱེན་དང་མི་ལྡན་པའི་བྱ་བ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །

1-49（《中論》）云：

1.4.b 無緣無作用，

如是，沒有不具緣的作用。如果有的話，所有（事物）應永遠從一切而生。若是如此，一切努力將無意義，故不許該義。因此，不具緣的作用也不應理。

1-50 འདིར་སྨྲས་པ། རེ་ཞིག་རྐྱེན་རྣམས་ནི་ཡོད་དོ། དེ་དག་ཡོད་པས་དངོས་པོ་འགྲུབ་པོ། དེ་གྲུབ་པས་སྐྱེ་བ་འགྲུབ་པོ། །

1-50 於此，（他方）道：首先，緣等存在；彼等有故，事物可被安立；安立彼故，生起可被安立。

1-51 བཤད་པ། བྱ་བ་མི་ལྡན་རྐྱེན་མ་ཡིན། །གང་དག་ལ་བྱ་བ་མེད་པ་དེ་དག་ནི་རྐྱེན་མ་ཡིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། མིག་ལ་སོགས་པ་ནི་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་ན། སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་དེ་མི་འཐད་པར་ནི་སྔར་རབ་ཏུ་བསྟན་ཟིན་ཏོ། །དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། དེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་མིག་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་བར་བྱ་བའི་རྐྱེན་མ་ཡིན་ནོ། །སྐྱེ་བར་བྱ་བའི་རྐྱེན་མ་ཡིན་ན་ཇི་ལྟར་རྐྱེན་དུ་འགྱུར། ཅི་སྟེ་འགྱུར་ན་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ཐམས་ཅད་ལས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། དེ་ལྟར་ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་བྱ་བ་དང་མི་ལྡན་པ་རྣམས་རྐྱེན་མ་ཡིན་ནོ། །

1-51（自方道：《中論》）云：

1.4.c 無作用非緣，

凡無作用者，彼等非緣。為何？（雖然汝許）眼等協助（別識的）生起作用，轉成別識之緣，然如前述廣示，生之作用實非應理。因無生起故，何能有協助？因無協助故，眼等不成生起（別識）之緣。既非生起之緣，如何為緣？如果是（緣），所有（事物）應成一切之緣。若真如此，所有（事物）應從一切而生，然非如此，故而不具作用者並非為緣。

1-52 སྨྲས་པ། ཅི་ཀོ་བོ་རྐྱེན་རྣམས་བྱ་བ་དང་མི་ལྡན་ནོ་ཞེས་སྨྲའམ། འདི་ལྟར་རྐྱེན་རྣམས་ནི་བྱ་བ་དང་ལྡན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །

1-52（他方）道：為何吾等言論作用不在？所以緣等絕對具有作用。

1-53 བཤད་པ། བྱ་བ་ལྡན་ནམ་འོན་ཏེ་ནམ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བའི་སྐབས་དེ་དང་སྦྱར་ཏེ་རྐྱེན་རྣམས་བྱ་བ་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །བྱ་བ་རྐྱེན་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པ་དང་རྐྱེན་དང་མི་ལྡན་པ་མེད་པ་དེ་ནི་སྔར་ཏུ་བསྟན་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །བྱ་བ་མེད་ན་ཇི་ལྟར་རྐྱེན་རྣམས་བྱ་བ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར། དེ་ལྟར་ན་གང་གི་ཕྱིར་བྱ་བ་དང་མི་ལྡན་པའི་རྐྱེན་ཀྱང་མི་འཐད་ལ། བྱ་བ་དང་ལྡན་པ་ཡང་མེད་པས་དེའི་ཕྱིར་རྐྱེན་དུ་རྣམ་པར་བརྟག་པ་ནི་དོན་མེད་པ་ཉིད་དོ། །

1-53（自方道：《中論》云：

1.4.d 然非具作用。）[21]

此說：「具作用乎？然而不具。」做此結合，故緣等不具作用。如前已述，作用並非具緣，也非不具緣，僅此而已。[22] 若無作用，緣等如何具足作用？此故，不成立不具作用之緣，亦不成立具有作用（之緣），故觀緣相無義。

1-54 འདིར་སྨྲས་པ། ཅིའི་རྐྱེན་རྣམས་བྱ་བ་དང་མི་ལྡན་ནོ་ཞེའམ། བྱ་བ་དང་ལྡན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་མི་དགོས་པ་བསམ་པ་འདིས་ཅི་བྱ། གང་གི་ཕྱིར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྒྱུ་ལ་སོགས་པའི་རྐྱེན་བཞི་པོ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བས་དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་དངོས་པོའི་རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །

1-54 於此，（他方）道：為何（汝）認為，不一定要說：「緣等不具作用，或具作用？」一切行相皆待因等四緣，進而生起事物，所以彼等（因緣）係屬事物之緣。

1-55 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་ནམ་མཁའ་ལ་ཁུ་ཚུར་དག་གིས་བརྡེག་གམ། གང་གི་ཚེ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་མེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྐྱེན་རྣམས་མི་འཐད་དོ་ཞེས་སྔར་བསྟན་པའི་ཚེ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་སྨྲ་བར་འཐད།

1-55（自方）道：汝為何拳打虛空？[23] 之前已述，生之作用並不存在，不存在故，不能成立緣等。此故，如何安立「生諸事物」之言論？

1-56 ཡང་གཞན་ཡང་། འདི་དག་ལ་བརྟེན་སྐྱེ་བས་ན། །དེ་ཕྱིར་འདི་དག་རྐྱེན་ཞེས་གྲགས། །ཇི་སྲིད་མི་སྐྱེ་དེ་སྲིད་དུ། །འདི་དག་རྐྱེན་མིན་ཇི་ལྟར་མིན། །

1-56 另外，（《中論》）亦云：

1.5 待彼緣生故，彼等名為緣；乃至未生前，豈不名非緣？

1-57 གལ་ཏེ་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བས་རྐྱེན་ཡིན་ནོ་ཞེས་དེ་ལྟར་རྟོག་ན།

1-57（他方）執念：依賴彼等而生的緣故，（彼等）是緣。

---

[21] 根據四百論所引用的中論偈頌文，此句應為「具作用乎？然而何時？（བྱ་བ་ལྡན་ནམ་འོན་ཏེ་ནམ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བའི་སྐབས་དེ་དང་སྦྱར་ཏེ།）」。但藏譯中論本文應直譯為「具作用然而（བྱ་བ་ལྡན་ཡོད་འོན་ཏེ་ན། ）」；可參考 Nāgārjuna. *Dbu ma rtsa ba'i tshig le'ur byas pa shes rab*, 4。根據月稱菩薩的《顯句論》，此句應為「然非具作用（བྱ་བ་ལྡན་ཡོད་འོན་ཏེ་ན། །མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྐབས་དང་སྦྱར་རོ།）」；可參考 Candrakīrti. *Dbu ma rtsa ba'i 'grel pa tshig gsal*, 69。根據漢文語法，「然而」二字不能做為此偈之末，故以《顯句論》的解釋做為此句的依據。
另外，雖然法尊法師在《菩提道次第廣論》中，將 *Dbu ma rtsa ba'i 'grel pa tshig gsal*（《顯句論》）譯為《明顯句論》，同樣的，在末學所譯的《覺燈日光》中也是使用「《明顯句論》」一詞。因考量到第一本漢文的 *Dbu ma rtsa ba'i 'grel pa tshig gsal* 由明性法師於2011年末翻譯，並將其論取名為「《顯句論》」，故於此譯及《佛法科學總集》中採用明性法師所取的論名。

[22] 佛護論師常在解釋了某個段落後，採用「僅是」一詞，在此譯為「僅此而已」。意思是，這段話除了該義之外，不應有其他的解讀，「只能夠是這樣」的意思。

[23] 意味不可能發生的事，因為無為虛空不可能被拳所擊。

1-58 ཇི་སྲིད་དུ་མི་སྐྱེ་བ་དེ་སྲིད་དུ་རྐྱེན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་མི་བརྟག།

1-58（自方）：為何（汝）不觀（此）語——「何時（果）未生，爾時非為緣。」

1-59 ཅི་སྟེ་སྔར་རྐྱེན་དུ་མ་གྱུར་པ་ཕྱིས་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་བར་སེམས་ན།

1-59 若（他方）認為：之前非為緣，之後係屬緣。

1-60 དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྐྱེན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དེ་ཡང་མི་འདོད་དོ། །

1-60（自方道：）此不應理。為何？因為應成一切緣故，彼言不許。

1-61 ཅི་སྟེ་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་དག་ཀྱང་གཞན་འགའ་ཞིག་ལ་ལྟོས་ནས་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་ཏེ། དེས་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྐྱེན་དུ་ཐམས་ཅད་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་བར་སེམས་ན།

1-61 若（他方道：）非緣者等亦觀待他法而成為緣，故非一切（事物）應成一切緣。

1-62 དེ་ལ་ཡང་དེ་ཉིད་དོ། །གང་ཡང་རུང་བ་ལ་ལྟོས་ནས་རྐྱེ ན་མ་ཡིན་པ་ཡང་རྐྱེན་ཉིད་དུ་འགྱུར་ན། རྐྱེན་ཉིད་དེ་ལ་ཡང་རྐྱེན་ཡོད་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་བསམ་དགོས་སོ། །ཐུག་པ་མེད་པའི་སྐྱོན་དུ་ཡང་འགྱུར་རོ། །

1-62（自方道：）於彼（言）仍有彼（患）。應做如是思惟：「若觀待某法，可令非緣為緣，該緣也有其緣，將成無窮無盡之患。」

1-63 གལ་ཏེ་གཞན་ཡང་གཞན་འགའ་ཞིག་ལ་ལྟོས་ནས་རྐྱེན་དེ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ན། དེ་ཡང་གཞན་ལ་ལྟོས་ལ་དེ་ཡང་གཞན་ལ་ལྟོས་པས་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ཡང་མི་འདོད་དོ། དེའི་ཕྱིར་རྐྱེན་རྣམས་མི་འཐད་པ་ཁོ་ནའོ།

1-63 若（他方道：）他者亦觀待他法而成為緣，該緣又觀待他者，彼法又觀待他者的緣故，應成無窮無盡。（吾）亦不許彼論。此故，緣等絕對不能被成立。

1-64 ཡང་གཞན་ཡང་། མེད་དམ་ཡོད་པའི་དོན་ལ་ཡང་། །རྐྱེན་ནི་རུང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །མེད་ན་གང་གི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར། །ཡོད་ན་རྐྱེན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། །

1-64（《中論》）亦云：

1.6 無義或有義，彼緣不應理。無故為何緣？有故何用緣？

1-65 འདི་ལ་བརྟེན་ནས་འདི་སྐྱེའོ་ཞེས་པའི་འབྲེལ་པ་འདིས་དོན་འདིའི་རྐྱེན་འདིའོ་ཞེས་ཟེར་ན།

1-65 若（他方）道：言「由待此而生此」之相屬[24]，顯示了「此義為此緣」。

1-66 འདིའོ་འདིའོ་ཞེས་བྱ་བའི་འབྲེལ་པ་དེ་ཡང་དོན་མེད་པའམ་ཡོད་པའི་རྐྱེན་ཉིད་དུ་བརྟག་གྲང་ན། དོན་མེ་ད་པ་དང་ཡོད་པའི་རྐྱེན་འདིའོ་ཞེས་བྱ་བར་མི་རུང་ངོ་། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། མེད་ན་གང་གི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར། །ཡོད་ན་རྐྱེན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། །དངོས་པོ་མེད་པའི་རྐྱེན་དུ་བརྟགས་ན་རྐྱེན་འདི་གང་གི་ཞེས་ཟེར་བ་ལ་ཇི་སྐད་བརྗོད་པར་བྱ། འདི་ལྟར་སྨམ་བུ་མེད་པའི་རྐྱེན་རྒྱ་སྤུན་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྟན་པར་མི་རིགས་སོ། །

[24] 相屬乃關聯。

1-66（自方道：）言「由待此而生此」之相屬，詮釋了無義之緣[25]，或是有義之緣？言「無義之緣為此」以及「有義之緣為此」者，皆不應理。為何？

（如《中論》云：）「（1.6.cd）無故為何緣？有故何用緣？」觀察無義之緣時，問「屬何之緣」（的話），應如何解？（如）言「無氆氌之緣乃毛線矣」者，即不應理。

1-67 སྨྲས་པ། རྒྱུ་སྤུན་དག་ལས་སྣམ་བུ་འབྱུང་བས་ཕྱིས་འབྱུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་རྒྱུ་སྤུན་དག་སྣམ་བུའི་རྐྱེན་ཡིན་པར་བསྟན་དུ་རུང་ངོ་། །

1-67（他方）道：氆氌由毛線所生。由「後生」之理，顯示「毛線為氆氌之緣」合理。

1-68 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་བུ་མ་འབྱུང་བའི་ནོར་གྱིས་བུའི་མ་ཁ་དྲངས་པར་འདོད་དམ། དངོས་པོ་མེད་པའི་རྐྱེན་མི་འཐད་དོ་ཞེས་སྨྲས་ཏེ། རྐྱེན་མི་འཐད་པས་དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་བཀག་བཞིན་དུ་ཁྱོད་མ་འོངས་པའི་དངོས་པོ་སྐྱེ་བས་རྐྱེན་ཉིད་དུ་བསྒྲུབ་པར་འདོད་དོ། །

1-68（自方）道：莫非汝會承許「以未生子之財富照顧該子之母」？（吾）說：「無事物之緣實屬不應理」，故緣不被成立。明明事物之生被（理）所破斥，汝（卻）因未來事物生起的緣故，承許緣可成立。

1-69 གང་གི་ཚེ་གང་དུ་དུས་ལ་ལར་ཡང་། དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ། །མེད་ན་གང་གི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར། །ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཉེ་བར་གནས་པ་དེའི་ཚེ་དངོས་པོ་ཕྱིས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལ་ལྟོས་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་རྐྱེན་འགྲུབ་པར་འགྱུར་བ་གང་ལ་ཡོད། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་ནི་ཕྱི་ནའོ། །

1-69　正所謂「無論何時處，於無生事物，（1.6.c）無故為何緣？」此（緣）趨近時，事物隨後生起。就以該（觀點）而言，汝所成立的「緣」（到底）於何處存在？所以，汝言為謬。

1-70 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་ཡོད་པའི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་སེམས་ན།

1-70 若（他方）認為：成為有義之緣。

1-71 བཤད་པ། ཡོད་ན་རྐྱེན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། །དངོས་པོ་ཡོད་པ་ལ་རྐྱེན་མི་འཐད་དོ། འདི་ལྟར་ཡོད་པ་ལ་ཡང་རྐྱེན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། སྣམ་བུ་གྲུབ་ཅིང་ཡོད་པའི་རྐྱེན་རྒྱུ་སྤུན་དག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བསྟན་པར་མི་རིགས་སོ།

1-71（自方）道：「（1.6.d）有故何用緣？」有義之緣實不應理。如是，既已存在，緣又何用？言「氆氌存在之緣為毛線」者，實不應理。

1-72 སྨྲས་པ། ཁོ་བོ་སྐྱེས་པ་ལ་ཡང་རྐྱེན་གྱི་བྱ་བ་ཡོད་དོ་ཞེས་མི་སྨྲ་སྟེ་འོན་ཀྱང་སྣམ་བུ་ཡོད་པའི་རྐྱེན་རྒྱུ་སྤུན་ཡིན་པར་ཐ་སྙད་འདོགས་པར་བྱེད་པས་སྣམ་བུ་དེའི་རྐྱེན་རྒྱུ་སྤུན་དག་ཡིན་ནོ།

1-72（他方）道：吾不言「生者亦有緣之作用」，但名言施設毛線為氆氌存在之緣，故氆氌之緣係屬毛線。

[25] 在此的有義與有同義，無義與無同義。

1-73 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་རང་གི་ཆུང་མ་མ་བླངས་པར་བུའི་ཆུང་མ་བླང་བར་སེམས་སམ། དངོས་པོ་ཡོད་པ་སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་མི་འཐད་པས་དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་བཀག་བཞིན་དུ་ཁྱོད་སྣམ་བུ་སྐྱེས་པའི་རྐྱེན་སྟོན་པར་བྱེད་འདོད་ཀོ །འོན་ནི་དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྩེ་སྒྲིམས་ཤིག་དང་དེའི་འོག་ཏུ་འདིའི་རྐྱེན་འདིའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་འཐད་པར་འགྱུར་རོ། དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་ཡང་ཅི་ནའོ། །

1-73（自方）道：汝在尚未娶妻之時，會想：「（吾要）娶兒媳婦」？

事物存在之緣不合理故，明明正在遮擋事物之生，汝卻想要顯示氆氌生起之緣。（汝）為成立事物之生，集中精力，次說「此之緣為此」，令該言合理化，彼皆為謬。

1-74 འདིར་སྨྲས་པ། འདི་ལ་དངོས་པོ་རྣམས་ནི་མཚན་ཉིད་ལ་འགྲུབ་ལ། རྒྱུ་ནི་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའོ། །ཞེས་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་བསྟན་པས་དེ་ལྟར་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ཡོད་དེ།

1-74 於此，（他方）道：事物等具有性相[26]，正所謂「因乃能成」，顯示因之性相，故有具性相之因。

1-75 བཤད་པ། གང་ཚེ་ཆོས་ནི་ཡོད་པ་དང་། །མེད་དང་ཡོད་མེད་མི་འགྲུབ་པས། །ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་མི་རིགས་སོ། །

1-75（自方道：《中論》）云：

1.7 諸法皆非有，非無非有無，「能成」何稱因？如是不應理。

1-76 འདི་ལ་ཆོས་གང་རྒྱུས་སྒྲུབ་པར་ཁྱེར་ན་དེ་ཡོད་པའམ་མེད་པའམ་ཡོད་མེད་ཅིག་སྒྲུབ་པར་འགྱུར་གྲང་ན།

1-76 於此，（他方道：）某法由因所成的緣故，有、無，或有無（皆應）成立。

1-77 རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མི་འཐད་དོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དེ། སྐྱེས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་སྐྱེས་པ་ལ་ཡང་སྐྱེ་བས་ཅི་བྱ་སྟེ། ཅི་སྟེ་ཡོད་ཀྱང་ཡང་སྐྱེ་བ་ནི་ནམ་ཡང་མི་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བས་དེ་ཡང་མི་འདོད་དོ། །རྒྱུར་བསྟན་དུ་ཡང་མི་འཐད་དེ། འདི་ལྟར་ཡོད་པ་ལ་རྒྱུས་ཅི་བྱ། འདི་ལྟར་རེ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དོ། །ད་ནི་མེད་པ་ཡང་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅི་སྟེ་མེད་ཀྱང་སྐྱེ་ན་ནི་རི་བོང་གི་རྭ་ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །

1-77（自方道：）皆不應理。首先，不能成立「有」，已生故。如是，對於已生者還須再生、既有者還須再生的話，應成永遠無不生故，該義不許，亦不許（此偈）示「因」，對於既有者，因有何用？如是，「有」不能成立於初。「無」亦不成立，因無有故。若無者能生，兔角亦應成生。

1-78 གལ་ཏེ་དངོས་པོ་ནི་རྒྱུ་ལས་སྐྱེའོ་ཞེ་ན།

1-78 若（他方）道：事物從因而生。

---

26 性相、名相，以及事例。譬如，無常為名相，剎那性為性相或定義，瓶子為事例。

1-79 མི་རུང་སྟེ། རྒྱུ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་དངོས་པོ་མེད་ན་གང་གི་རྒྱུར་ཅི་འགྱུར། ཡང་ན་ཅི་ཞིག་བྱས་ན་རྒྱུའི་རྒྱུ་ཉིད་དུ་འགྱུར། འདི་ལྟར་ཐམས་ཅད་དུ་དངོས་པོ་མེད། དེ་ལ་འདི་ནི་རྒྱུའོ། །འདི་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱེ་བྲག་བསྟན་པ་དེ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་མེད་པ་ཡང་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དོ། །ད་ནི་ཡོད་མེད་ཀྱང་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དེ། ཡོད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་འགལ་བའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱོན་སྔ་མར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཡོད་མེད་ཀྱང་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་བརྟགས་ན་གང་གི་ཚེ་དངོས་པོ་གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་ཡང་མི་འཐད་པ་དེའི་ཚེ། ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ། །དེ་ལྟར་ཡིན་མི་རིགས་སོ། དེ་ལྟར་ཡིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་མི་རིགས་སོ། །

1-79（自方）道：不應理，「因」不合理故。如是，若無事物，怎能成為某法之因？

或（問）：「做何事故，能成因之因？既然一切事物不在，怎能言論：『此乃因』、『此非（因）』之差別？」此故，不能成立「無」。「有無」亦不被成立，因為有與無兩者係屬俱生相違，又有「應成前患」[27]的緣故，亦不能成立有無。

此故，如是伺察之時，無論如何事物皆不能立，故（《中論》云：）「（1.7.cd）能成何稱因？如是不應理。」將「能成」取名為「因」實屬非理。

1-80 འདིར་སྨྲས་པ། དམིགས་པ་ནི་ཡོད་དེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ།

1-80 於此，（他方）道：所緣係屬存在，（所緣）成別識等之（所依）處故。

1-81 བཤད་པ། ཡིན་པའི་ཆོས་ནི་དམིགས་པ་ནི། མེད་པ་ཁོ་ནར་ཉེ་བར་བསྟན། །འདི་ལ་དམིགས་པ་དང་བཅས་པར་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་གི་ལྷག་མའོ། །ཡིན་པའི་ཆོས་འདི་དམིགས་པ་ཁོ་ན་ལས་དམིགས་པ་དང་བཅས་པར་ཉེ་བར་བསྟན་ཏོ། ཡིན་པའི་ཆོ་ས་འདི་དམིགས་པ་མེད་པ་ཁོ་ན་ལས་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བློ་དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན་འདི་ལ་དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དམིགས་པ་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཐ་ཚིག་གོ ཆོས་ཡོད་པ་ནི་དམིགས་པ་དང་བཅས་པར་འགྱུར་གྱི་མེད་པ་ནི་མི་འགྱུར་རོ། །དམིགས་པ་དང་བཅས་པའི་སྔོན་རོལ་ན་དམིགས་པ་མེད་པས་དེ་ནི་དམིགས་པ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། དཔེར་ན་ནོར་ཡོད་པ་ནི་ནོར་དང་བཅས་པ་སྟེ་ནོར་ཅན་ཞེས་བྱའོ། །འགའ་ཞིག་ཡོད་ན་ནོར་དང་བཅས་པར་འགྱུར་གྱི་མེད་ན་མི་འགྱུར་རོ། །ནོར་དང་བཅས་པའི་སྔོན་རོལ་ན་ནོར་མེད་པས་དེ་ནི་ནོར་མེད་པ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་དམིགས་པ་མེད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཆོས་འདི་ལ་ཁྱེད་རང་གི་རྣམ་པར་རྟོག་པས་དམིགས་པ་དང་བཅས་པར་རྟོག་པར་བྱེད་དོ། །

1-81（自方道：《中論》）云：

1.8.ab 近示係屬法，所緣僅唯無，[28]

---

[27] 前患謂，成立有的過患，以及成立無的過患。

[28] 對堪本版的中論偈頌文與此偈稍有不同，該文為：ཡོད་པའི་ཆོས་འདི་དམིགས་པ་ནི། མེད་པ་ཁོ་ན་ཉེ་བར་བསྟན། 漢譯為：「近示此有法，所緣僅唯無」。「近示」乃直譯，謂近距離的顯示。葉少勇將 1.8.b 翻成「即是（佛之）所解說」，此義不符佛護論及顯句論的解釋，因為在此的「近示」並非由佛，而是敵方所示。

於此，「具有所緣」為餘句。[29] 僅依所緣，（汝）近示此係屬法[30]具有所緣，（然）此係屬法純屬無有所緣，而汝卻說：「自心具有所緣」。為何？因「具有所緣」與「有所緣」乃同義詞。具法者乃具所緣者，非無所緣；具有所緣之前，莫有所緣故，無有所緣。比如，有財者乃具財者，即謂財主。若有些（財富），即成具財，非無財富。具財之前，莫有錢財，並非具財。對此純屬無有所緣之法，汝（卻）以妄念觀取為具有所緣。

1-82 དེ་ལ་ཁོ་བོས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཆོས་ནི་དམིགས་མེད་ན། །དམིགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །དེ་ལྟར་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་དྲི་བའོ། །ག་ལ་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བ་གཏན་ཚིགས་བསྟན་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཆོས་དམིགས་པ་མེད་པར་གྲུབ་ན་ཅིའི་ཕྱིར་དོན་མེད་པའི་དམིགས་པ་ལ་རྟོག་པར་བྱེད།

1-82 吾將解說。（《中論》云：）

1.8.cd 如是法無緣，所緣何處有？[31]

「如是」之詞為提問。[32] 言「何處有」顯示因相[33]。若法無有所緣，為何要執念無義之所緣呢？

1-83 སྨྲས་པ། ཁྱོད་ཉིད་གཞུང་ལུགས་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་པ་ཁོ་ནས་ལོག་པར་རྟོག་གི །ཁོ་བོ་ནི་དམིགས་པ་ཡོད་པ་ནི་དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་སྟེ་ནོར་དང་བཅས་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་སྨྲའོ། །དེའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ་ཆོས་གྲུབ་པ་ནི་ གཞི་གང་གིས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་དེའི་དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་དེ་དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་ཞེས་ཉེ་བར་སྟོན་ཏོ། །

1-83（他方）道：汝不知教典，且顛倒理解；吾說：「如具有財富般，有所緣、具有所緣。」彼義即此——法之所以成立，是由某事所成，故彼為該法所緣，故該法具有所緣，做此近示。

1-84 བཤད་པ། དེ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལ་ཡང་བཤད་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཆོས་ནི་དམིགས་མེད་ན། དམིགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། དེ་ལྟར་ཆོས་དམིགས་པ་མེད་དེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་མངོན་པར་མ་གྲུབ་ན་དམིགས་པ་ཡོད་པར་འཐད་པར་ག་ལ་འགྱུར། ཆོས་ཀྱི་དམིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡང་མངོན་པར་མ་གྲུབ་པ་ཁོ་ནའོ། མངོན་པར་མ་གྲུབ་ཅིང་མེད་པ་དེ་ལ་དམིགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། དམིགས་པ་མེད་ན་ཇི་ལྟར་དམིགས་པས་ཆོས་སྒྲུབ་པར་བྱེད། དེའི་ཕྱིར་དམིགས་པ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལ། ཆོས་ཀྱང་དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་མ་ཡིན་པ་ཁོ་ནའོ། །

1-84（自方）道：此不應理，將做解說。「（1.8.cd）如是法無緣，所緣何處有？」如是，法不具所緣、無有彼（所緣），既非現有，何來合理安立「有所緣」？所謂「法

[29] 「餘句」乃直譯。此話在此可解讀為：此句具有其餘的解讀。

[30] 係屬心心所之法。

[31] 對堪本版的中論偈頌文與此偈稍有不同，該文為：ཅི་སྟེ་ཆོས་ནི་དམིགས་མེད་ན། 漢譯為：「若法無所緣」。

[32] 這句話在藏譯的顯句論中為 ཅི་སྟེའི་སྒྲ་ནི་དྲི་བའོ།（「若」之詞為提問）。

[33] 因相與理由同義。

之所緣」僅為非現有。於非現有、無有，何來所緣？所緣不在，所緣如何能成辦法？此故，不只所緣非有，法亦不具所緣，僅此而已。

1-85 འདིར་སྨྲས་པ། དངོས་པོ་གཞན་འགགས་མ་ཐག་པ་ནི་དངོས་པོ་གཞན་སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་དེ་མ་ཐག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་དེ་ཡོད་དོ། །

1-85　於此，（他方）道：其他事物已經壞滅的同時，正是另個事物的生起之緣，即是所謂的「等無間」，彼（緣）存在。

1-86 བཤད་པ། ཆོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། །འགགས་ན་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན། །དེ་ལ་རྐ་བ་འོག་མ་གཉིས། །འགགས་ན་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡི ན། །དེ་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། །ཞེས་བསྒྱུར་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །ཀྱང་[34]ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་འདིར་མ་སྐྱེས་པ་ལ་ལྟོས་པར་བལྟ་བར་བྱའོ། །དེ་ཡང་མ་སྐྱེས་པའི་སྒྲ་ལ་ལྟོས་ནས། འགགས་ན་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན། །མ་སྐྱེས་པའི་རྐྱེན་གང་ཞིག་ཡིན། ཞེས་བྱ་བར་སྦྱར་རོ། །དེ་གཉིས་ནི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་སྦྱར་བའི་ཕྱིར་གོ་རིམས་བཞིན་མ་བྱས་སོ། །

1-86（自方道：《中論》）云：

1.9 諸法若不生，滅應非理故，無間不應理，若滅緣亦何？

應知根本偈的後二句（順序）有誤，（故言）「若滅緣亦何？無間不應理」；[35] 應知言「亦」者，謂依「無生」（而解）。依賴「無生」之論，可解讀為「若滅緣亦何？無生緣為何？」[36] 為使此二（義）結合於偈頌文中，並非依循順序[37]而撰。

1-87　དངོས་པོ་གཞན་འགག་མ་ཐག་པ་ནི་དངོས་པོ་གཞན་སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་མི་འཐད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། ཆོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །འགགས་ན་རྐྱེ ན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན། །འགག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མེད་པ་སྟེ། དེ་ལ་གལ་ཏེ་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བའི་སྔོན་རོལ་དུ་ས་བོན་འགག་པར་འགྱུར་ན་ནི་ས་བོན་འགགས་ཏེ་མེད་ན་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེའི་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན། ཡང་ན་ས་བོན་འགག་པའི་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞི ག་ཡིན། ས་བོན་འགགས་ཏེ་མེད་པ་ཡང་ཇི་ལྟར་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར། མྱུ་གུ་མ་སྐྱེས་པའི་རྐྱེ ན་དུས་བོན་འགག་པ་ཇི་ལྟར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་ས་བོན་འགགས་ནས་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བར་རྟོག་ན་དེ་གཉི་ག་རྒྱུ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། རྒྱུ་མེད་པར་ནི་མི་འདོད་དོ། །

---

[34] 根據北京版及奈塘版，在此應加 ཀྱང་། 字。

[35] 直譯的話，這句話很容易理解為「若滅緣亦何？無間不應理」的順序為誤。既然中論本文中並無此順序，佛護論師何須強調其謬？為解此惑，末學參考月稱菩薩的顯句論，希望有助讀者們能正確地理解佛護論師之意趣。顯句論說：དེས་ན་འདི་སྐད་དུ། འགགས་ན་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན། །དེའི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། །ཞེས་འདོན་པར་འགྱུར་ཏེ། （此故，應讀「若滅緣亦何？無間不應理」），可參考 Candrakīrti, *Dbu ma rtsa ba'i 'grel pa tshig gsal*, 68. 佛護論師在下個段落也說道：「諸法若不生，滅應非理故，若滅緣亦何？」從此也可得知月稱菩薩對此的解讀應屬佛護論師的原意。

[36] 既然已滅，緣又何用？同理，既然未曾生起，緣又何用？

[37] 龍樹菩薩只用「亦」字包含了「無生」，並無先說「滅」再說「無生」，撰此順序。

1-87 言「其他事物已經壞滅的同時，正是另個事物的生起之緣」實不應理。為何？如是，（《中論》云：）「（1.9.abd）諸法若不生，滅應非理故，若滅緣亦何？」言「滅」者謂無。

如果幼苗生起之前，種子經由壞滅，種子已滅、無有（種子），凡是將生幼苗之緣又屬何者？或是，滅種之緣又是何者？種子既已滅不在，又如何成為幼苗的生起之緣？壞滅種子如何成為未生幼苗之緣？

此故，若執念「種子滅矣，生起幼苗」，該二[38]應成無因，（然而，吾）不許無因。

1-88 སྨྲས་པ། གལ་ཏེ་མྱུ་གུ་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ས་བོན་འགག་པར་འགྱུར་ན། དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་མ་ཐག་འགྲུབ་སྟེ། འདི་ལྟར་མྱུ་གུ་སྐྱེས་མ་ཐག་ཏུ་ས་བོན་འགག་པའི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

1-88（他方）道：如果幼苗已經生起的同時，正是種子壞滅（之際），如是（故）立等無間（緣），因為幼苗已經生起的同時，正是種子的壞滅之緣。

1-89 བཤད་པ། དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱེས་ནའང་རྐྱེན་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། གལ་ཏེ་མྱུ་གུ་སྐྱེ་ཞིང་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་མཐར་ཐུག་པའི་ཚེ་ས་བོན་འགག་པར་འགྱུར་ན་འགག་པ་དེའི་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན་པར་འགྱུར། མྱུ་གུ་སྐྱེ་བའི་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་གཉི་ག་སྔ་མ་བཞིན་དུ་རྒྱུ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །

1-89（自方）道：此不應理。為何？既然已生，緣（又）何用？如果生起幼苗、究竟生苗作用之際，種子壞滅的話，該滅之緣為何？生苗之緣為何？此故，如前已述，彼二應成無因。

1-90 ཅི་སྟེ་ས་བོན་འགག་བཞིན་པ་ན་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བས་དེས་ན་རྒྱུ་མེད་པའི་རྐྱེན་དུ་མི་འགྱུར་བར་སེམས་ན།

1-90 如果（他方）認為：幼苗於種子正在壞滅時生起的緣故，不成無因之緣。

1-91 དེ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གང་འགག་པ་དང་གང་སྐྱེ་བ་དེ་ གཉི་ག་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མ་འགགས[39]པའི་ཕྱི་ར་དང་། སྐྱེས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། དངོས་པོ་གཉིས་ཡོད་ན། དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ཉིད་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར། སྐྱེ་བ་དང་འགག་པ་གཉིས་དུས་གཅིག་ཏུ་རྟོག་ན་ཡང་དེ་མ་ཐག་པ་མི་འཐད་དེ། དུས་མཉམ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བརྟགས་ན་དེ་མ་ཐག་པ་མི་འཐད་དེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེ ན་ཡོད་དོ་ཞེས་སྨྲས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་མི་འཐད་དོ། །ཡང་ན་འདི་ནི་དོན་གཞན་ཡིན་ཏེ། འདི་ལ་དངོས་པོ་རྣམས་མ་སྐྱེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི་སྔར་བསྒྲུབས་ཟིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དེ་གྲུབ་པར་བྱས་ནས།

---

[38] 種子及幼苗

[39] 原文為 འགག，但根據北京及奈塘版本，應改為 འགགས。

1-91（自方道：）此亦非理。為何？凡是滅者及生者，雙方皆不應有，[40]因未滅故、因已生故。[41] 若有該二事物，[42] 如何成立等無間緣？雖（汝）認定生與滅兩者同時，但等無間不能成立，因同時故。此故，等無間實不應理。

如是觀察一切行相，等無間（亦）不應理，此故，凡言「存在等無間緣」者，皆不應理；或此（不應理義）為其他解讀——之前已成立了「諸事物並非生起」。所以，（應）了知諸事物皆為非生。

1-92 བཤད་པ། ཆོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་མེད་ན་འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། མེད་པ་ལ་ཅི་ཞིག་འགག་པར་འགྱུར། དེ་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་དངོས་པོ་འགག་པ་ཉིད་མི་འཐད་པ་དེའི་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་པ་མི་རིགས་སོ། །དེ་ནི་འགག་པར་རྟོག་ན་ཡང་དེ་མ་ཐག་པ་མི་རིགས་ཏེ། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འགགས་ན་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན། སྐྱེས་ནའང་རྐྱེན་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་དོན་ནི་སྔར་རྣམ་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

1-92（《中論》）云：「（1.9.ab）諸法若不生，滅應非理」。諸事物不生亦不存在，（其）滅如何成立？於無者，何來壞滅？此故，等無間不應理。如是，事物壞滅不能成立故，等無間實不應理。（汝）雖執壞滅，但等無間（也）不能成立。為何？「（1.9.d）若滅緣亦何？」既已生起，緣又何用？此義之前已述。

1-93 འདིར་སྨྲས་པ། བདག་པོ་ཉིད་ནི་ཡོད་དོ། །བདག་པོའི་དངོས་པོ་ནི་བདག་པོ་ཉིད་དེ། དེ་ཡང་མདོར་བསྡུ་ན་གང་ཡོད་ན་གང་འབྱུང་བ་དང་། གང་མེད་ན་གང་མི་འབྱུང་བ་དེ་ནི་དེའི་བདག་པོ་ཉིད་དོ། །

1-93 於此，（他方）道：自性是存在的，自己的事物即是自性。總之，由何處生何者，無某者便無某者，皆屬自性。

1-94 བཤད་པ། དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་རྣམས་ཀྱི། །ཡོད་པ་གང་ཕྱིར་ཡོད་མིན་ན། །འདི་ཡོད་པས་ན་འདི་འབྱུང་ཞེས། །བྱ་བ་དེ་ནི་འཐད་མ་ཡིན། །འདི་ལ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་ནི་སྔར་ཡང་ཀུན་ཏུ་བསྟན་ཅིང་ཕྱིས་ཀྱང་རྒྱ་ཆེར་སྟོན་ཏོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་རབ་ཏུ་གྲུབ་པར་བྱས་នས་དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཞེས་བྱ་བ་གསུངས་སོ། དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་མི་འཐད་པ་དེའི་ཕྱིར་གང་ཡོད་ན་འདི་ཡོད་པས་ཞེས་བརྗོད་པར་នུས་པའི་དངོས་པོ་དེ་ཉིད་མེད་དོ། །འདི་ཡོད་པས་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ལ་མེད་ན་འདི་འབྱུང་ཞེས་བྱ་བ་དེ་འཐད་པར་ག་ལ་འགྱུར། འདི་ཡོད་པས་འདི་འབྱུང་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ལ་མི་འཐད་ན་གང་གི་བདག་པོ་ཉིད་དུ་ཇི་ཞིག་འགྱུར། དེའི་ཕྱིར་བདག་པོ་ཉིད་ཀྱང་མི་འཐད་དོ། །

1-94（自方道：《中論》）云：

1.10 諸法無自性，故無有有相，「有此故生此」，彼論不成立。

於此，前已遍示、後又廣示諸事物的自性不在。此故，（《中論》）廣立該（義）後說：「（1.10a）諸法無自性」。如是，因為事物無有自性故，言「有」者——存在的

---

[40] 雙方皆不應有緣的作用。

[41] 未滅與已生兩者無有前後順序，彼二之間不應有因緣關聯。

[42] 兩者為：未滅及已生。

事物——實不應理。此故，能言「有某故生此」之事物係屬不在。於「有此故」之論述，如何（能令）「無故生此」合理化？[43] 如果「有此故生此」之論述不能成立，何法的自性能被安立？此故，自性非理。

1-95 འདིར་སྨྲས་པ། རྐྱེན་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་འདི་ལྟར་གྲུབ་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་སྨྲ་བར་མི་ནུས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་རྐྱེན་རྣམས་ནི་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་དག་ལས་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ཏེ ། འདི་ན་ས་བོན་ལ་སོ་ གས་པ་རྐྱེན་རྣམས་ལས་མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་མཐོང་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལས་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་མཐོང་ནས་འབྲས་བུའི་རྐྱེན་ནི་འདི་དག་གོ་ཞེས་བྱ་བར་ཤེས་སོ། །

1-95 於此，（他方）道：（吾）雖無法言論「緣之事物等要如是形成」，但緣等絕對存在。為何？由彼等生果故。於此，種子等諸緣生起幼苗等果，實屬所見。此故，因見由彼等生果，應知「果之緣乃此等」。

1-96 བཤད་པ། རྐྱེན་རྣམས་སོ་སོ་འདུས་པ་ལས། །འབྲས་བུ་དེ་ནི་མེད་པ་ཉིད། །རྐྱེན་རྣམས་ལ་ནི་གང་མེད་པ། །དེ་ནི་རྐྱེན་ལས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ། །ཉིད་ཅེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་ཁོ་ན་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །སོ་སོ་བ་དག་ལ་ཡང་མེད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། འདུས་པ་དག་ཡང་མེད་པ་ཁོ་ནའོ་ཞེས་བྱའོ། །

1-96（自方道：《中論》）云：

1.11 緣等各匯中，其果僅無有，緣等中若無，云何從緣生？

言「僅」字，為僅有之意。（1.11ab）說，不只各別的（緣）沒有（果），連匯集的（緣）也絕對沒有（果）。

1-97 ཁྱོད་ཀྱིས་རྐྱེན་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་མི་འཐད་ན། རྐྱེན་འགྲུབ་པར་ག་ལ་འགྱུར་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། གང་གི་ཕྱིར་རྐྱེན་རྣམས་སོ་སོ་བ་དང་འདུས་པ་ལ་འབྲས་བུ་དེ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྐྱེན་རྣམས་སོ་སོ་བ་དང་འདུས་པ་ལ་མེད་པ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ཇི་ལྟར་དེ་དག་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར། འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་མེད་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་རྐྱེན་འགྲུབ་པར་གང་ལ་འགྱུར།

1-97 汝為能廣立緣（論），說生果（論）。既然彼（論）皆不成立，緣如何能立？從各別及匯集的緣等，該果絕對不在故，既然（果）絕對不在各別及匯集的緣等中，果如何從彼等而生？果若不生，汝（說），緣如何能立？

1-98 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་རྐྱེན་རྣམས་ལས་འབྲས་བུ་ཡོད་པ་ཁོ་ནར་སེམས་ན།

1-98 若（他方）認為：果絕對從緣等而有。

1-99 དེ་ལྟ་ན་ཡང་རྐྱེན་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་ཡོད་པ་ལ་རྐྱེན་གྱིས་བྱ་བ་མེད་དེ་སྐྱེས་ཟིན་པ་ཡང་སྐྱེད་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

1-99（自方道：）話雖如此，但「緣」不能立。於既有者，無有由緣產生的作用，因為已生者無須再生。

1-100 ཡང་གཞན་ཡང་གལ་ཏེ་རྐྱེན་རྣམས་ལ་འབྲས་བུ་དེ་ཡོད་པར་གྱུར་ན། རྐྱེན་དུ་མའི་འབྲས་བུ་གང་ཡིན་པ་དེ་རྐྱེན་རེ་རེ་ལ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་ཡོད་པའམ། ཆ་ཤས་ཅིག་ཡོད་པར་འགྱུར་གྲང་ན། དེ་ལ་རེ་ཞིག་གལ་ཏེ་རེ་རེ་ལ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་ཡོད་པར་བརྟགས་ན་ནི་

[43] 「有此故生此」與「無此故生此」互相相違，承認了一方，將不能使另一方合理化。敵方雖說「有此故生此」，但立方破除了「有此」，故做此言。

རྐྱེན་དུ་མར་མི་འགྱུར་ཏེ། རེ་རེ་ལ་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེ་ན། རེ་ཞིག་ཐ་དད་པ་ཡིན་ན་ནི། འབྲས་བུ་འབྲས་བུ་རེ་རེ་ལས་ཀྱང་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཅི་སྟེ་རྐྱེན་རྣམས་ལ་འབྲས་བུའི་ཆ་ཤས་ཡོད་པར་བརྟགས་ན་ནི། དེ་ལྟ་ན་ཡང་མི་ལྟོས་པར་རེ་རེ་ལས་འབྲས་བུའི་ཆ་ཤས་སྐྱེ་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ཡང་མི་འདོད་དེ། དེའི་ཕྱིར་རྐྱེན་རྣམས་སོ་སོ་བ་དང་འདུས་པ་ལ་འབྲས་བུ་དེ་ཡོད་པར་མི་འཐད་དོ།

1-100 此外，如果緣等有果，問：「凡多緣之果，該果的圓滿（依賴的是）單一各別的緣？還是（果）的某部分具（緣）？首先，如果（汝）觀執，單一各別（的緣）就能圓滿（其果）的話，應成「非多緣」（之患），因為具有單一各別（的緣），（則）不須依賴（他者），每個單一（的緣）也可生果，應成（此患）。如果（汝）觀執，緣等具有果之支分的話，（則）不須依賴（他者），每個單一（的緣）也可生起果的支分，應成（此患），故（吾）不許。此故，各別的緣及匯集的緣皆具果實（之論），亦不應理。

1-101 ཅི་སྟེ་རྐྱེན་རྣམས་ལ་འབྲས་བུ་མེད་ཀྱང་རྐྱེན་རྣམས་ལས་སྐྱེ་སྟེ། འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་ལ་ལྟོས་ནས་ཁོ་བོའི་རྐྱེན་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པོ་སྙམ་དུ་སེམས་ན།

1-101 若（他方）認為：緣等雖不具果，但（果）從緣等而生。從生果的角度而言，（應）廣立吾之緣（論）。

1-102 དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་སྟེ་དེ་ནི་མེད་པར་ཡང་། རྐྱེན་དེ་དག་ལས་སྐྱེ་འགྱུར་ན། །རྐྱེན་མིན་ལས་ཀྱང་འབྲས་བུ་ནི། །ཅིའི་ཕྱིར་ན་སྐྱེ་མི་འགྱུར། །འདི་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་པ་ལས་རྐྱེན་དང་རྐྱེན་མ་ཡིན་པའི་བྱེ་བྲག་ཏུ་འགྱུར་ན། འབྲས་བུ་དེ་ཡང་རྐྱེན་དང་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་དག་ལ་མེད་དོ། དེ་དག་ལ་མེད་བཞིན་དུ་གལ་ཏེ་རྐྱེན་རྣམས་ལས་འབྲས་བུ་སྐྱེ་ན་ནི་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ལས་ཀྱང་ཅིའི་ཕྱིར་མི་སྐྱེ་སྟེ། འདི་ལྟར་རྐྱེན་དང་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ལ་འབྲས་བུ་མེད་པར་མཚུངས་པ་ལས། རྐྱེན་རྣམས་ལས་ནི་འབྲས་བུ་སྐྱེ་ལ་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ལས་ནི་མི་སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི་ཡིད་ལ་བསམས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་མི་འཐད་དེ། འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་མེད་ན་རྐྱེན་འགྲུབ་པར་ག་ལ་འགྱུར།

1-102 於此，（自方道：《中論》）云：

1.12 若謂果雖無，而從緣中出，是果何不從，非緣中而出？[44]

於此，從「有果」而區分緣及非緣之差別的話，（則不應理，因為）果亦無緣及非緣，既然沒有，果（仍）從緣等而生的話，為何不能從非緣而生？因為對於緣及非緣而言，皆是相同無果，所以「果從緣等而生，卻不從非緣等而生」之論僅屬臆造。此故，生果不應理。若果不生，如何成立緣（論）？

1-103 འདིར་སྨྲས་པ། རྐྱེན་རྣམས་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་རྐྱེན་རྣམས་ལས་སྐྱེའོ། །ཞེས་ནི་མི་སྨྲའོ། །འབྲས་བུ་ནི་རྐྱེན་རྣམས་ལས་གྱུར་པའི་རྐྱེན་གྱི་བདག་ཉིད་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སྨྲའོ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ནི་སྣམ་བུའི་རྒྱུ་སྲུན་ལས་གྱུར་པ་རྒྱུ་སྲུན་གྱི་བདག་ཉིད་ ད་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པས། རྒྱུ་སྲུན་དག་ནི་སྣམ་བུའི་རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །

[44] 對堪版本的藏譯中論為：རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་དག་ལས་ཀྱང་། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་སྐྱེ་མི་འགྱུར། （為何不能從，非緣等而生？）故與此中所引的偈誦文有所出入；可參考 Nāgārjuna. *Dbu ma rtsa ba'i tshig le'ur byas pa shes rab*, 4。雖然藏譯佛護論中引用的中論偈頌文，與鳩摩羅什大師的翻譯仍有少許的不同，但如譯者早在譯序中說過，如果在內容上沒有太大的差別，會儘量保持鳩摩羅什大師的原譯。

1-103 於此，（他方）道：（吾）不說，緣等皆由有果之緣及無果之緣而生。（吾）說，果由緣而變、由緣之性，以及由緣而生。此故，氆氌因由毛線而改變、由毛線性所生故，毛線等因皆為氆氌之緣。

1-104 བ་ཤད་པ། འབྲས་བུ་རྐྱེན་ལས་བྱུང་ཡིན་ན། །རྐྱེན་རྣམས་རང་ལས་བྱུང་མ་ཡིན། །རང་བྱུང་མིན་ལས་འབྲས་བུ་གང་། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་རྐྱེན་ལས་བྱུང་། །འབྲས་བུ་རྐྱེན་ལས་གྱུར་པ་རྐྱེན་གྱི་བདག་ཉིད་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པར་བརྟགས་ན། རྐྱེན་དེ་རྣམས་ནི་རང་ལས་གྱུར་པ་མ་ཡིན། རང་ཉིད་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན། རང་ཉིད་བདག་ཉིད་མ་ཡིན། རང་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །རྐྱེན་རང་ལས་གྱུར་པ་མ་ཡིན་པ། རང་ཉིད་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པ། རང་གི་བདག་ཉིད་མ་ཡིན་པ། རང་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡི ན་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དེ་དག་ལས་འབྲས་བུ་བྱུང་བར་རྟོག་ན་ཇི་ལྟར་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བར་ཉེ་བར་བརྟགས་ན། འདི་ལྟར་གལ་ཏེ་རྒྱུ་སྲུན་དག་རང་ཉིད་རབ་ཏུ་གྲུབ་ན་ནི་རང་ལས་བྱུང་བར་ཡང་འགྱུར་བས། དེས་ན་སྣམ་བུ་རྒྱུ་སྲུན་དག་ལས་བྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡང་འཐད་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། གང་གི་ཚེ་རྒྱུ་དག་རང་ཉིད་རབ་ཏུ་མ་གྲུབ་པ་རང་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་སྟེ། རྒྱུ་དག་ལས་གྱུར་པ་རྒྱུ་དག་གི་བདག་ཉིད་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པ་དེའི་ཚེ། སྣམ་བུ་རྒྱུ་སྲུན་དག་ལས་བྱུང་ངོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར། སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷས་ཀྱང་། སྣམ་བུ་རྒྱུ་ལས་གྲུབ་ཡིན་ན། རྒྱུ་ཡང་གཞན་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན། །གང་ལ་རང་ལས་གྲུབ་མེད་པ། །དེ་ཡིས་གཞན་ནི་ཇི་ལྟར་བསྐྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་རྐྱེན་རྣམས་རང་ཉིད་རབ་ཏུ་མ་གྲུབ་རང་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ཞིང་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་རྐྱེན་བྱུང་མ་ཡིན། འབྲས་བུ་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །

1-104（自方道：《中論》）云：

1.13 果從緣而生，緣非從己生，是果從非己，如何從緣生？[45]

如果觀察「果非由緣而變、非由緣之自性所生」，（可決定）緣等並非從己而變、絕無自性、非自己本性，以及非由己生，故無自性。對於非從己而變、絕無自性、非自己本性、非由己生，以及無有自性的諸緣，若（汝）執念果從彼等而生，如是近觀[46]從緣如何生起（之理），（認為）毛線等因至極成立[47]本性、將從己生，故（許）「由毛線等因而生氆氌」之論合理。何時因等絕無本性、不從己生、無有自性、由因而變、由因性、由因而生，爾時，「氆氌從毛線而生」之論如何應理？

阿闍黎聖天也云：「氆氌若從因，因亦從他有，從己不成故，如何從他生？」緣等絕對不成自性，並非由己而生，無有自性。

（如《中論》云：）「**1.14.a 故非從緣生，**」[48]

---

[45] 對堪版本的藏譯中論為：འབྲས་བུ་རྐྱེན་གྱི་རང་བཞིན་ན། །རྐྱེན་རྣམས་བདག་གི་རང་བཞིན་མིན། །བདག་དངོས་མིན་ལས་འབྲས་བུ་གང་། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་རྐྱེན་རང་བཞིན། （果若是緣性，緣等無自性，果非從自事，彼何為緣性？）故與此中所引的偈誦文有所出入；可參考 Nāgārjuna. *Dbu ma rtsa ba'i tshig le'ur byas pa shes rab*, 4。

[46] 近觀乃直譯，謂近距離觀察。

[47] 至極成立為直譯，該義為「想方設法地成立」或「以諸多不同角度的理由而成立」。

[48] 對堪版本的藏譯中論為：དེ་ཕྱིར་རྐྱེན་གྱི་རང་བཞིན་མིན། （故非從緣性）故與此中所引的偈誦文有所出入；可參考 Nāgārjuna. *Dbu ma rtsa ba'i tshig le'ur byas pa shes rab*, 4。

（總之，）果非從緣而有。

1-105 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་འབྲས་བུ་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་ལས་བྱུང་བར་སེམས་ན།

1-105 於此，若（他方）認為：果可從非緣而有。

1-106 བཤད་པ། རྐྱེན་མིན་ལས་བྱུང་འབྲས་བུ་ནི། །ཡོད་མི ན། གང་གི་ཚེ་སྣམ་བུ་རྒྱུ་སྲིན་ལས་བྱུང་བར་མི་འཐད་པ་དེའི་ཚེ་སྣམ་བུ་རྩི་རྐྱང་ལས་བྱུང་ངོ་། །ཞེས་བྱ་བ་འཇིག་རྟེན་དང་འགལ་བ་འདི་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར། དེའི་ཕྱིར་འབྲས་བུ་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡང་མེད་དོ། །

1-106（自方道：《中論》）云：

1.14.b 非緣不生果， [49]

言「氆氌不從毛線而有，卻僅從顏料而生」者，與世間（所言）相違，如何應理？此故，絕非「果從非緣而生」。

1-107 སྨྲས་པ། རྐྱེན་རྣམས་ནི་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྐྱེན་དང་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་ངེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ན་རྐྱེན་དང་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་ངེས་པ་མཐོང་སྟེ། འབྲུ་དག་ལས་འབྲུ་མར་ཁོ་ན་འབྱུང་གི་མར་ནི་མི་འབྱུང་ངོ་། ཞོ་ལས་ནི་མར་ཁོ་ན་འབྱུང་གི་འབྲུ་མར་ནི་མི་འབྱུང་ངོ་། །བྱེ་མ་དག་ལས་ནི་དེ་གཉི་ག་མི་འབྱུང་ངོ་། །འདི་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་འདི་དག་ནི་འདི་རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་ནི་འདིའི་རྐྱེན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡོད་པས་དེའི་ཕྱིར་རྐྱེན་འགྲུབ་པོ། །

1-107（他方）道：緣等絕對存在。為何？因為「緣與非緣」可被決定、絕對能見緣與非緣（之別）。譬如，米只產米油，不產奶油；（牛）奶只產奶油，不產米油；沙子不產兩者。如是，言「彼等為此緣、彼等非此緣」之論述存在的緣故，緣可被成立。

1-108 བཤད་པ། འབྲས་བུ་མེད་པས་ན། རྐྱེན་མིན་རྐྱེན་དུ་ག་ལ་འགྱུར། །འདི་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་འབྲུ་མར་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུ་འབྱུང་བ་དང་། མི་འབྱུང་བ་རྐྱེན་དང་རྐྱེན་མ་ཡིན་པར་ངེས་པའི་རྒྱུར་སྨྲས་པ་ནི་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་སྔར་བསྟན་ཟིན་ཏེ། འབྲས་བུ་དེ་མེད་ན་འདི་དག་ནི་འདིའི་རྐྱེན་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་ནི་འདིའི་རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་འཐད་པར་ག་ལ་འགྱུར། འབྲས་བུ་ལ་ལྟོས་ནས་དེ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ན་འབྲས་བུ་དེ་ཡང་མེད་དོ། །འབྲས་བུ་མེད་པས་ན་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་དང་རྐྱེན་དུ་ག་ལ་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་འབྲས་བུ་ཡང་མི་འཐད་ལ་རྐྱེན་དང་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་དག་ཀྱང་མེད་དོ། །འབྲས་བུ་དང་རྐྱེན་དང་རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་དག་མེད་པས་སྐྱེ་བར་བརྗོད་པ་ནི་ཕ་སྐད་ཙམ་དུ་གྲུབ་པོ། །

1-108（自方道：《中論》）云：

1.14.cd 以果無有故，何有緣非緣？

於此，汝說：「會不會產生米油等果」、「決定緣與非緣之因」。（然而，）之前已述：「生果不被成立」。既然無果，「彼等非此緣」、「彼等為此緣」之論如何應

---

[49] 對堪版本的藏譯中論為： རྐྱེན་མིན་རང་བཞིན་འབྲས་བུ་ཡིན། །ཡོད་མིན། （非緣性無果）故與此中所引的偈誦文有所出入；可參考 Nāgārjuna. *Dbu ma rtsa ba'i tshig le'ur byas pa shes rab*, 4。

理？該二[50]皆因依賴果而有，果不存在、無有果故，何來非緣及緣？此故，果不能成立，緣及非緣亦不存在。既無果、緣、非緣，言「生」者，僅是名言！

1-109 རྐྱེན་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དང་པོའོ།། །།

1-109 第一品——觀緣品——終。

[50] 緣與非緣之論。

第二品

——觀來去品——

2-1 སྨྲས་པ། ཁྱེད་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་མེད་པའི་རིགས་པ་འདི་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བསྟན་པས་ཁོ་བོའི་ཡིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཉན་པ་ལ་དོ་མཚར་སྐྱེད་པོ་ཅན་དུ་བྱས་ཀྱིས། ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་གྱི་མངོན་སུམ་གྱི་འགྲོ་བ་དང་འོང་བ་མི་འཐད་པ་དེ་རྗེ་སྨྲོས་ཤིག །

2-1（他方）道：汝隨後廣示無生之理，此令我心於聽聞奇有空性，具足意義。然而，如何否定世間現前來去（之論）？請逐一述說。

2-2 བཤད་པ། རེ་ཞི་གསོང་ལ་འགྲོ་མེད་དེ། །མ་སོང་བ་ལའང་འགྲོ་བ་མེད། །འདི་ལ་གལ་ཏེ་ འགྲོ་བ་ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་ན། དེ་སོང་བ་ལའམ། མ་སོང་བ་ལ་ཡོད་པར་འགྱུར་གྲང་ན། དེ་ལ་རེ་ཞིག་སོང་བ་ལ་ནི་འགྲོ་བ་མེད་དོ། འགྲོ་བའི་བྱ་བ་འདས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། མ་སོང་བ་ལ་འགྲོ་བ་མེད་དེ། །འགྲོ་བའི་བྱ་བ་མ་བརྩམས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

2-2（自方道：《中論》）云：

2.1.ab 已去無行走，未去亦無行，

如果「行走」是存在的話，請問，該（行走）存在於已去之中，還是未去之中？已去之中無有行走，行走的動作已經結束的緣故。未去之中無有行走，行走的動作尚未開始故。

2-3 སྨྲས་པ། དེ་ནི་དེ་བཞིན་ཏེ། སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་ལ་འགྲོ་བ་མེད་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་བགོམ་པ་འགྲོ་བ་ཡོད་དོ། །

2-3（他方）道：該（上述義）的確如是。行走雖不在於已去及未去之中，然而跨步、行走（仍）是存在的。

2-4 བཤད་པ། སོང་དང་མ་སོང་མ་གཏོགས་པར། །བགོམ་པ་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་མ་གཏོགས་པར་བགོམ་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དོ། །ཤེས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། ཤེས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི། གཟུང་དུ་མེད་པས་ཏེ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་སོ་ ང་བ་དང་མ་སོང་བ་མ་གཏོགས་པར་བགོམ་པ་གཟུང་དུ་མེད་པ་ཁོན་ནས་མི་འཐད་པ་དེའི་ཕྱིར་མེད་པ་ཁོན་ཡིན་པས་འགྲོ་བ་མེད་དོ། །

2-4（自方道：《中論》）云：

2.1.cd 離已去未去，不得知跨步。

除了已去及未去之外，無從得知如何會有跨步？為何？如是，言「不得知」者，謂「無有所持」，該詞指向「不應理」。除了已去及未去以外，跨步不被持有；（不被已去及未去所攝的跨步）實不應理，絕無有故，無有行走。

2-5 སྨྲས་པ། བགོམ་པ་ཁོན་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་དོ། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། གང་ན་གཡོ་བ་དེ་ན་འགྲོ །དེ་ཡང་གང་གི་བགོམ་པ་ལ། །གཡོ་བ་སོང་མིན་མ་སོང་མིན། །དེ་ཕྱིར་བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད། །འདི་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་འདས་ཟིན་པ་དང་མ་བརྩམས་པ་བསྟན་པ་དེའི་ཕྱིར། གང་ན་གཡོ་བ་དེ་ན་འགྲོ །ཞེས་བྱ་འདི་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཏེ ། དེ་ཡང་གང་གི་བགོམ་པ་ལ་གཡོ་བ་དེ་

དམིགས་པ་ནའོ། །གང་གི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འགྲོ་བ་པོའི་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་གཡོ་བ་ནི་སོང་བ་ལ་མེད། མ་སོང་བ་ལ་ཡང་མེད་ཀྱི་བགོམ་པ་ལ་ཡོད་པ་དེའི་ཕྱིར་གང་ན་གཡོ་བ་ཡོད་པ་དེ་ན་འགྲོ་བ་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར་འགྲོ་བ་ཡོད་པས་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་དོ། །

2-5（他方道：）僅為跨步， 於該（義）中具有行走。為何？

2.2 動處則有去，何者跨步中，無已去未去，故跨步有行。

於此，汝否認行走的因相為「行走的動作已過、尚未開始」，做此說明。

「（2.2.a）動處則有去」做此說明：（緣取）何者的跨步便是緣取了移動。言「何者」該詞指向「行走者」。因為移動並無已去，亦無未去，卻有跨步，所以於何處有移動，於該處便有行走。如是，存在行走的緣故，跨步具有行走。

2-6 བཤད་པ། བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་པར་ནི། ཇི་ལྟ་བུར་ན་འཐད་པར་འགྱུར། །གང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པ་ཡི། བགོམ་པ་འཐད་པ་མེད་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་ཁྱོད་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པས་བགོམ་པར་འདོད་ལ་དེ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་དོ་ཞེས་ཟེར་ན་འདི་ལ་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་ནི་གཅིག་ཏུ་ཟད་ལ། དེ་ནི་བགོམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ་ཉེ་བར་སྦྱར་བས་དེའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་དང་བྲལ་བས་འགྲོ་བ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། འདི་ལྟར་འགྲོ་བ་མེད་པར་ཇི་ལྟར་འགྲོ་བར་འགྱུར། དེ་ལ་གང་གི་ཚེ་འགྲོ་བ་ཞེ་ས་བྱ་བ་དེ་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་དང་བྲལ་བས་མི་འཐད་པས་དེའི་ཚེ་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་པར་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར།

2-6（自方）道：

2.3 跨步中有去，如何能應理？何時無行走，跨步不應理。

於此，若汝（認為），行走存在的緣故，承許（行走）為跨步，並說：「於該（義）中具有行走」，（然）行走的作用僅能為一，此與所謂的「跨步」近合的話，「行走」將與行走的作用分離， 應成無有行走，該論亦不應理。

若無行走，何有走動？因為所謂的「行走」遠離行走的作用將不應理，所以跨步如何具有行走？如何應理？

2-7 ཡང་གཞན་ཡང་། བཤད་པ། གང་གི་ བགོམ་ལ་འགྲོ་ཡོད་པ། །དེ་ཡི་བགོམ་ལ་འགྲོ་ མེད་པར། །ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་གང་གི་ཕྱི་ར། །བགོམ་པ་ཁོང་དུ་ཆུད་ཕྱིར་རོ། །གང་གི་བློ་ལ་སྐྱོན་དེར་གྱུར་ན་མི་རུང་དོ་སྙམ་པས་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པས་འགྲོ་བར་སེམས་པ་དེའི་ཡང་འགྲོ་བ་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ་ཉེ་བར་སྦྱར་བ་བྱས་པས་བགོམ་པ་ནི་འགྲོ་བ་མེད་པ་འགྲོ་བ་དང་བྲལ་བ་གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་གྲོང་འགྲོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་བཞིན་དུ་བགོམ་པ་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ཡང་མི་འདོད་དེ། དེའི་ཕྱིར་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་ཡང་མི་འཐད་དོ། །

2-7 此外，（《中論》）云：

2.4 跨步中有行，然其中卻無，應成是如此，通達跨步故。

某人認為，若有其（前者之）患，實不應理，故說，言「行走」者，方具行走；想走之意圖亦將行走（的作用）近合於行走。所以，跨步應成無有行走、遠離行走，如同城鎮（相互分離）。

（若許：）「如言『走去城鎮』，跨步（去城鎮）也應成立。」該（論）亦不應理故，言「跨步中有行」者，無論如何不能成立。

2-8 ཅི་སྟེ་སྐྱོན་དེར་ཐུར་ན་མི་རུང་ངོ་སྙམ་པས་འགྲོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་དང་བགོམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པར་སེམས་ན།

2-8 如果認為，若有其（前者之）患，實不應理，故思：「『行走』與『跨步』兩者皆具行走（的作用）。」

2-9 དེ་ལ་སྐྱོན་འདི་ཡོད་དེ། བཤད་པ། བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་ན་ནི། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །གང་གིས་བགོམ་པ་དེ་དང་ནི། །དེ་ལ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པའོ། །བགོམ་པ་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པ་ལ་འགྲོ་བར་བརྟགས་ན། འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པས་བགོམ་པ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་ལ་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་འགྲོ་བ་གཉིས་པར་བརྟག་པའོ། འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ནི་མི་འདོད་པས་དེའི་ཕྱིར་དེ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །

2-9（自方道：）該論有此患。（《中論》）云：

2.5 跨步中若行，應成二種行，何處誰跨步， 於此皆行走。

如果因「跨步具有行走（的作用）」而觀執行走的話，應成兩種行走，即（應）觀為：（一、）具有行走（作用）的「跨步」；二、走去該處的「行走」。（吾）不承許兩種行走，故該（論）不應理。

2-10 དེ་ལ་སྐྱོན་གཞན་འདི་ཡང་ཡོད་དོ། །བཤད་པ། འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ན། །འགྲོ་བ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་འགྱུར། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་པོ་མེད་པར་ནི། །འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཕྱིར། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ན་འགྲོ་བ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གང་ཕྱིར་འགྲོ་པོ་མེད་པར་ནི། འགྲོ་བ་ཐད་པར་མི་འགྱུར་ཕྱིར། །གང་གི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་པོ་ཡོད་ན་འགྲོ་བ་ཡང་ཡོད་ཀྱི། འགྲོ་བ་པོ་སྤངས་ན་འགྲོ་བ་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ན། འགྲོ་བ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ཡང་མི་འདོད་དེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་སྐྱོན་དུ་མ་ཡོད་པས་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ་མེད་པ་ཉིད་དོ། །གང་གི་ཕྱིར་སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་དང་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ་མི་འཐད་པ་དེའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་མེད་པ་ཁོ་ནའོ། །

2-10 於此（兩種行走論），另有其患。（《中論》）云：

2.6 若有二去法，則有二去者，以離於去者，去法不可得。

若成兩種行走，應成兩種行者。為何？（如云）：「（2.6.cd）以離於去者，去法不可得」，有行者才有行走；若無行者，則無行走。所以，若成兩種行走，應成兩種行者，但該（論）不許。

此故，如是（論述）具有諸多過患故，跨步中絕對無有行走。因為已去、未去，以及跨步皆具行走，實不應理，因此，行走根本不存在。

2-11 འདིར་སྨྲས་པ། སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་དང་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ་མི་འཐད་དུ་ཟིན་ཀྱང་། འགྲོ་བ་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་འགྲོ་བ་ཡོད་པ་ཉིད་དེ། འདི་ལྟར་འགྲོ་བ་པོ་ལ་འགྲོ་བ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

2-11 於此，（他方）道：雖於已去、未去，以及跨步之中皆具行走，實不應理，但依賴行者卻有行走，因為（可）於行者中緣取行走故。

2-12 བཤད་པ། གལ་ཏེ་འགྲོ་པོ་མེད་གྱུར་ན། །འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། འགྲོ་པོ་མེད་པར་གྱུར་ན་འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་བར་ནི་སྔར་བསྟན་ཟིན་ཏོ། །གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་པོ་མེད་པར་གྱུར་ན་འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ན་གང་འགྲོ་བ་པོ་ལ་བརྟེན་ཅིང་འགྲོ་བ་པོ་ལ་འདུག་པའི་འགྲོ་བ་དེ་གང་ཡིན།

2-12（自方道：《中論》）云：

2.7.ab 若離於去者，去法不可得，

之前已述，如果沒有了行者，行走則不能立。如果沒有了行者，將不能安立行走的話，（試問，）什麼是依賴行者、與行者有關的行走？

2-13 སྨྲས་པ། གང་འགྲོ་བ་པོ་ལ་འདུག་པའི་འགྲོ་བ་གཞན་འགྲོ་བ་པོ་ལས་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པ་ཡོད་དོ་ཞེས་ནི་མི་སྨྲའོ། །འདི་ལྟར་འགྲོ་བ་གང་དང་ལྡན་པས་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་བ་དེ་ཡོད་དོ་ཞེས་སྨྲའོ། །

2-13（他方）道：（吾）不承許，與行者有關的行走迴異於行者。如是，（誰）具有行走，故名「行者」，這是存在（的事實）。

2-14 འདིར་བཤད་པ། འགྲོ་བ་མེད་ན་འགྲོ་བ་པོ། །ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ག་ལ་འགྱུར། །གལ་ཏེ་རྟེན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་འགྲོ་བ་ཞིག་རབ་ཏུ་གྲུབ་པར་གྱུར་ན་ནི་དེ་དང་འགྲོ་བ་པོའམ། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ལྡན་པར་ཡང་འགྱུར་གྲང་ན། ཐ་དད་པར་གྱུར་པ་རྟེན་མེད་པའི་འགྲོ་བ་ནི་འགའ་ཡང་མེད་དེ། དེས་ན་ཐ་དད་པར་གྲུབ་པའི་འགྲོ་བ་མེད་པར་ཁྱོད་ཀྱིས་འགྲོ་བ་ལྡན་པས་འགྲོ་བ་པོར་འགྱུར་བ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ག་ལ་འགྱུར་འགྲོ་བ་པོ་མེད་ན་ཡང་སུ་ཡི་འགྲོ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་བས་ན་འགྲོ་བ་མེད་དོ། །

2-14 於此，（自方道：《中論》）云：

2.7.cd 以無去法故，何得有去者？

問，若（汝）至極成立毫無所依之行走的話，該（行走之義存在）於行者之中，還是非行者之中？

因為已成迴異、無有所依的行走絕對不在，明明沒有迴異的行走，汝卻（許）「行走存在，故有行者」，（此言）如何能立？既無行者的話，應成誰的行走？此故，行走不在。

2-15 སྨྲས་པ། སྤྲོས་པ་འདིས་ཅི་བྱ། གང་ལ་ལྟོས་ནས་འགྲོའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་འགྲོ་བ་ཡིན་ནོ། །

2-15（他方）道，何須多做此說。正所謂「觀待何法而行走」，該（動作應）為行走。

2-16 འདིར་བཤད་པ། གལ་ཏེ་འགྲོ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་རབ་ཏུ་གྲུབ་པར་གྱུར་ན་ནི་དེས་ན་འགྲོ་བ་ཡང་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་གྲང་ན། དེ་རབ་ཏུ་མི་འགྲུབ་པས་འགྲོ་བ་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པར་ག་ལ་འགྱུར། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འདི་ལ་འགྲོ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་འགྲོ་བ་པོའམ། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་འགྲོ་གྲང་ན། འདིར་བཤད་པ། རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་མི་འགྲོ་སྟེ། །འགྲོ་བ་པོ་མིན་འགྲོ་པོ་མིན། །འགྲོ་པོ་འགྲོ་པོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ

གང་ཞིག་འགྲོ་བར་འགྱུར། །དེ་བས་ན་འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བ་ཉིད་མི་འགྲུབ་པོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་འགྲོའོ་ཞེས། །ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །འགྲོ་བ་མེད་ན་འགྲོ་བ་པོ། །ནམ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །འདི་ལ་འགྲོ་བ་པོ་འགྲོའོ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ། འགྲོ་བའི་བྱ་བ་གཅིག་པུ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནི་འགྲོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ་ཉེ་བར་སྦྱར་བས་དེས་ན་འགྲོ་བ་པོ་ནི་འགྲོ་བ་དང་བྲལ་ཏེ། གུབ་ཏ་དང་ཙཻ་ཏྲ་བཞིན་དུ་མིང་ཙམ་དུ་ཟད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ཡང་མི་འདོད་དོ། །དེའི་ཚེ་གང་གི་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་ན་འགྲོ་བ་པོ་ནམ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་དེའི་ཚེ་འགྲོ་བ་པོ་འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

2-16 於此，（自方）道：因至極成立行者故，也須至極成立行走的話，（然而）該（行者）絕不成立，如何至極成立行走？為何？倘若存在某個行走（的動作），請問，（這）是行者（行走），還是非行者行走？於此，（《中論》）云：

2.8 去者則不去，不去者不去， 離去不去者，無第三去者。

此故，所謂的「行走」是不被成立的。為何？不應理故。為何？（如《中論》）云：

2.9 若言去者去，如何能應理？ 若離於去法，去者不可得。

於此，言「行者行走」時，這個唯一的行走作用與「行走」近合的緣故，行者將與行走分離，有如古達與杰達，唯名而已，應成如是。此故，該（論）亦不應理。因為沒有行走，所以永不成立行者，此故，言「行者行走」（之論）如何應理？

2-17 ཡང་གཞན་ཡང་བཤད་པ། གང་གི་ཕྱོགས་ལ་འགྲོ་བ་པོ། འགྲོ་བ་དེ་ལ་འགྲོ་མེད་པའི། །འགྲོ་པོ་ཡིན་པར་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །འགྲོ་པོ་འགྲོ་བར་འདོད་ཕྱིར་རོ། །གང་གི་ཕྱོགས་ལ་སྐྱོན་དེ་ རར་གྱུར་ན་མི་རུང་ངོ་སྙམ་པས་འགྲོ་བ་པོ་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པས་འགྲོ་པོ་སྙམ་པ་དེ་ལ་ཡང་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་ཉེ་བར་སྦྱར་བ་བྱས་པས་འགྲོ་བ་མེད་པའི་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་སྟེ། འགྲོ་བ་པོ་འགྲོ་བ་འདོད་པའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་མེད་པར་འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ། འགྲོ་བ་མེད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་རོ། །

2-17 此外，（自方道：《中論》）又云：

2.10 「去者具去法」，謂此則應成，離去之去者，說去者去故。

某方認為，若有其（前者之）患，實不應理，故思：「行者具有行走（的作用），故（立）行者」。

所謂的「行者」，因與行走的作用近合的緣故，應成無有行走之行者，因為（汝）許行者具有行走（的作用）。 所以（汝論）應被解讀為「應成無有行走（作用）之行走」，（然）其（論）不應理，因為言「行走」（時）如何能無行走（的作用）？

2-18 ཅི་སྟེ་སྐྱོན་དེར་གྱུར་ན་མི་རུང་ངོ་སྙམ་པས་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་གཉི་ག་ཡང་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་ནོ་ཞེ་ན།

2-18（他方）認為，若有其（前者之）患，實不應理，故說：「言『行者』與言『行者』兩者皆具行走。」

2-19 དེ་ལ་ཡང་སྐྱོན་འདི་ཡོད་དེ། བཤད་པ། གལ་ཏེ་འགྲོ་པོ་འགྲོ་འགྱུར་ན། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །གང་གི་ ས་འགྲོ་པོར་མངོན་པ་དང་། །འགྲོ་པོར་གྱུར་ནས་གང་འགྲོ་བའོ། །འགྲོ་བ་པོ་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པ་ལ་འགྲོ་བར་བརྟགས་ན་འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། འགྲོ་བ་གང་དག་ལྡན་པས་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་མངོན་པ་དང་། དེ་འགྲོ་བ་གང་ལ་ལྟོས་ནས་འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་བའོ། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ནི་མི་འཐད་དེ། འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་གྱུར་ན་ཐ་མ་བཞིན་དུ་འགྲོ་བ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ཡང་མི་འདོད་དེ་དེ་ལྟ་བས་འགྲོ་བ་པོ་འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་མི་འཐད་དོ། །ད་ནི་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཡང་མི་འགྲོ་སྟེ། གང་གི་ཚེ་འགྲོ་བ་པོ་འགྲོ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་མི་འཐད་པ་དེའི་ཚེ་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་འགྲོ་བ་དང་བྲལ་བའང་འགྲོ་བའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཡང་མི་འགྲོའོ། །

2-19（自方）道，該（論）亦有此患。（《中論》）云：

2.11 若去者有去，應成兩種去：由去成去者，由去者成去。

有關「行者具有行走」（之義），若觀行走的話，行走應成兩種：由某行走存在的緣故，而被明顯地稱為「行者」，以及由依賴某行走後，而言「行走」。

兩種行走（之論）實不應理，若成兩種行走的話，如前已述，應成兩種行者，然該（論）不許。此故，言「行者行走」實不應理。

此時，非行者亦不行走，因為「行者行走」都不應理的話，「非行者」、「離行走」（之）行走論，如何應理？此故，非行者不行走。

2-20 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་འགྲོ་བར་སེམས་ན།

2-20（他方）認為：係屬行者及非行者（皆有）行走。

2-21 བཤད་པ། འགྲོ་པོ་འགྲོ་པོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པོ་གང་ཞིག་འགྲོ་བར་འགྱུར། །འགྲོ་བ་པོ་དང་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ལས་གཞན་པ་གསུམ་པ། འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་གང་འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བར་འཐད་པ་ཞིག་གང་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟ་བས་ན་མེད་པའི་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཡང་མི་འགྲོའོ། །དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་པོ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་འགྲོའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་མི་འཐད་པ་དེའི་ཕྱིར། འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་རབ་ཏུ་མི་འགྲུབ་བོ། འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་མེད་ན་འགྲོ་བ་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པར་ག་ལ་འགྱུར།

2-21（自方）道：「（2.8.cd）離去不去者，無第三去者。」除了行者及非行者外，第三者——言「係屬行者與非行者皆有行走」——如何應理？

因此，（第三者）根本不存在的緣故，係屬行者與非行者皆不行走。行者、非行者、係屬行者，以及非係屬行者（之）行走論，實不應理故，言「行走」（之義）絕對不能成立。若無行走論，如何至極成立行走？

2-22 འདིར་སྨྲས་པ། འགྲོ་བ་པོ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་འགྲོའོ། ཞེས་བྱ་བ་མི་འཐད་དུ་ཟིན་ཀྱང་། གྱུབ་ཏ་འགྲོའོ། །ཅི་ཏྱ་འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ་འགྲོའོ་ཞེས་བྱ་བ་འཐད་དོ། །

2-22 於此，（他方）道：「行者、係屬行者，以及非行者皆有行走」之論實不應理，但「古達行走」、「杰達行走」（等）行走論（應當）合理。

2-23 བཤད་པ། དེས་ན་ ཅི་ཡང་སྨྲས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གུབ་ཏ་ལ་བརྟེན་ན་ཅི་གུབ་ཏ་འགྲོ་བ་པོར་གྱུར་ནས་འགྲོའམ། འོན་ཏེ་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་འགྲོའམ། འོན་ཏེ་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཞིག་འགྲོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་གསལ་བ་མ་བྱས་སམ། དེ་ལྟ་བས་ན་འདི་ནི་ཕྱི་ནོ། །

2-23（自方）道：汝之所言完全（不合理）。（當「古達行走」之現象）觀待古達時，古達轉為行者後而行走呢，還是非為行者（而）行走呢？（吾）難道沒有除去係屬行者及非行者（的）行走論嗎？是故，（汝的）這個論點很有問題。

2-24 འདིར་སྨྲས་པ། འགྲོ་བ་ནི་ཡོད་པ་ཁོ་ནའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འགྲོ་བའི་བྱ་རྩོམ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་དང་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་བརྗོད་པར་མི་ནུས་སུ་ཟིན་ཀྱང་། གང་གི་ཚེ་སྡོད་པ་ལས་འགྲོ་བ་དེའི་ཚེ་ན་སྡོད་པའི་བྱས་པ་འདས་མ་ཐག་ཏུ་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་འཇུག་པར་འགྱུར་བས་དེ་ལྟ་བས་ན་བྱ་བ་རྩོམ་པ་ཡོད་པས་འགྲོ་བ་ཡོད་པ་ཁོ་ནའོ། །

2-24 於此，（他方）道：行走絕對存在。為何？因為可發起行走的作用。於此，言「已去、未去，以及跨步皆具行走」，雖已（述）不能（立）該（論），（但）從停留（而安立）行走的緣故，結束停留作用的同時，（正是）趨入行走的作用、發起（行走的）作用。所以，行走絕對存在。

2-25 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་མིང་གཞན་དུ་བསྒྱུར་བས་སེམས་རྨོངས་ནས་རང་གི་བུ་ངོ་མི་ཤེས་སམ། ཁྱོད་དོན་དེ་ཉིད་ལ་བློ་ཕྱི་མས་བརྗོད་པ་གཞན་གྱིས་བརྗོད་ཀྱི་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་རྩོམ་པ་ཡོད་པར་ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་སོང་བའམ་མ་སོང་བའམ། བགོམ་པ་ལ་ཡོད་གྲང་ན། དེ་ལ་གཏན་ཚིགས་སྔར་བསྟན་པ་དག་ཉིད་ཀྱིས་བཤད་པ། སོང་ལ་འགྲོ་བའི་རྩོམ་མེད་དེ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འགྲོ་བའི་བྱ་བ་འདས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་སོང་བ་ལ་འང་འགྲོ་རྩོམ་མེད། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འགྲོ་བའི་བྱ་བ་མ་བརྩམས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བགོམ་ལ་རྩོམ་པ་ཡོད་མིན་ན། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བགོམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། འགྲོ་བ་པོ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་པར་བྱེད། །ཅེས་བྱ་བའི་ལན་དེ་ད་སློས་ཤིག །དེ་ལྟ་བས་ན་འགྲོ་བའི་རྩོམ་པ་མེད་དོ། །རྩོམ་པ་མེད་ན་འགྲོ་བ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

2-25（自方）道：因更換名稱，令汝心愚昧，不認得自己的孩子面貌？汝於該義，由（某）後發的想法，（於相同的內義）做該餘釋。

對於所有「存在發起行走作用」的遍觀，試問，該（發起行走）存在於已去、未去，還是跨步之中？於此，依前示因相而釋。（《中論》云：）

2.12.a 已去中無發，

因為行走的作用已經過去了。

2.12.b 未去中無發，

因為行走的作用尚未發起。

2.12.c 跨步中無發，

為何？因無跨步故、應成兩種行走故，以及應成兩種行者故。

2.12.d 何處當有發？

現在，請（汝）回覆（上述的問題）。此故，不存在發起行走；若無發起，如何存在行走？

2-26 འདིར་སྨྲས་པ། འགྲོ་བ་ནི་ཡོད་པ་ཁོ་ནའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བགོམ་པ་དང་སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་བགོམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། འགྲོ་བ་མཐར་ཕྱིན་པ་ནི་སོང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན། འགྲོ་བའི་བྱ་བ་མ་སོང་བ་ལ་ལྟོས་ནས་མ་སོང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་པས་ན་དེ་ལྟ་བས་ན་བགོམ་པ་དང་སོང་བ་དང་། མ་སོང་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་ཡོད་དོ། །

2-26　於此，（他方）道：行走絕對存在。為何？因有跨步、已去，以及未去。因為具有行走而說跨步、因為究竟行走而說已去、因未成行走作用而說未去。總之，因有跨步、已去，以及未去的緣故，存在行走。

2-27 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་ནམ་མཁའ་འདི་ལ་ལྷུང་བར་བསྒྲོད་དམ། གང་གི་ཚེ། འགྲོ་བ་རྩོམ་པའི་སྔ་རོལ་ན། །གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་འགྱུར་བ། །བགོ་ མ་པ་མེད་ཅིང་སོང་བ་མེད། །འདི་ལ་འགྲོ་བ་རྩོམ་པའི་སྔ་རོལ་སྡོད་པར་གྱུར་པ་ན་གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་པར་འགྱུར་བའི་བགོམ་པ་ཡང་མེད་ཅིང་། སོང་བ་ཡང་མེད་དོ། །འགྲོ་བ་རྩོམ་པ་མེད་ན་བགོམ་པ་འགྲོ་ བ་དང་ལྡན་པར་ག་ལ་འགྱུར། འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པ་མེད་ན་འགྲོ་བ་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡོད་པར་ཡང་ག་ལ་འགྱུར།

2-27（自方）道：汝是否站立行走於此虛空之中？（《中論》云：）

2.13.abc 發起行走前，發去之跨步，及已去皆無，

於此，發起行走之前，不只正在停留、將要發起行走於某處的跨步不存在以外，「已去」也不存在。若無發起行走，跨步中如何具有行走？既無具有行走，如何存在「究竟行走」？

2-28 འདིར་སྨྲས་པ། མ་སོང་བ་ནི་ཡོད་དེ། དེར་འགྲོ་བ་རྩོམ་པར་འགྱུར་རོ། །

2-28 於此，（他方）道：未去是存在的，於該（未去之中）發起行走。

2-29 བཤད་པ། མ་སོང་འགྲོ་བ་ག་ལ་ཡོད། །འདི་ལ་སྡོད་ཅིང་མི་བསྒྲོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་མ་སོང་བ་སྟེ། དེ་ལ་ནི་རྩོམ་པ་མེད་དོ། །གང་གི་ཚེ་སྒྲོད་པར་བྱེད་པ་དེའི་ཚེ་ན་ནི་གོ་སྐབས་གང་དུ་སྒྲོད་པར་བྱེད་པ་དེ་མ་སོང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཚེ་མ་སོང་བའི་གོ་སྐབས་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ནི་བསྒྲོད་པ་མེད་དོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་མ་སོང་བ་ལ་འགྲོ་བའི་རྩོམ་པ་གང་ལ་ཡོད། དེ་ལྟར་བརྟགས་ན། འགྲོ་རྩོམ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ། །སྣང་བ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ན། །སོང་བ་ཅི་ཞིག་བགོམ་པ་ཅི། །མ་སོང་ཅི་ཞེས་རྣམ་པར་བརྟག །གང་གི་ཚེ་དེ་ལྟར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྣམ་པར་བརྟག་པ་ན་འགྲོ་བའི་རྩོམ་པ་སྣང་བ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པ་དེའི་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱི་སོང་བ་ཡང་ཅི། བགོམ་པ་ཡང་ཅི། མ་སོང་བ་དེ་ཡང་ཅི། ཞེས་རྣམ་པར་བརྟག

2-29（自方道：《中論》）云：

2.13.d 未去何有行？

於此，凡是正在停留、無有移動者，皆為未去，於此中並無（行走的）發起。何時行走，爾時正屬移動之時，並非未去。凡是仍屬未去之時，彼時無有行走。此故，於未去中如何發起行走？如是觀察的話，（如《中論》云：）

2.14 若去發諸相，係屬無相故，觀相何已去、跨步及未去。

以一切相而行觀察時，（察覺）行走之發起係屬無相的緣故，汝之已去為何？跨步為何？未去為何？做此觀察。

2-30 སྨྲས་པ། རེ་ཞིག་མ་སོང་བ་ནི་ཡོད་དོ། །

（他方）道：首先，非去（的確）是存在的。

2-31 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་བུ་མ་བཙས་པར་འཆི་བའི་མྱ་ངན་བྱེད་དམ། ཁྱོད་སོང་བ་མེད་པར་མ་སོང་བ་ལ་རྟོག་གོ། །འདི་ལྟར་སོང་བའི་གཉེན་པོ་ནི་མ་སོང་བ་དེ་ཡིན་ན། དེ་ལ་གལ་ཏེ་སོང་བ་ཉིད་མེད་ན་ཁྱོད་ཀྱི་མ་སོང་བ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

2-31（自方）道：為何汝子尚未誕生，（汝）卻已哀悼而苦？

「去」既無有，汝（卻）念執非去（的存在）；去的反方為非去，若無有去，如何能得汝之非去？

2-32 སྨྲས་པ། གལ་ཏེ་གཉེན་པོ་མེད་པས་སོང་བ་མེད་ན་འོ་ན། འགྲོ་བ་འགྲུབ་པོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མི་མཐུན་པའི་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་འགྲོ་བའི་མི་མཐུན་པ་སྡོད་པ་ཡོད་དེ། དེ་བས་ན་མི་མཐུན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་ཡོད་པ་ཁོ་ན་འོ། །

2-32（他方）道：（雖說）因無反方而無有去。然而，行走（卻）可成立。為何？因有「不同方」的存在。如是，既有行走的不同方，存在（著行走的）不同方的緣故，行走絕對存在。

2-33 བཤད་པ། གལ་ཏེ་སྡོད་པ་ཡོན་ན་ནི་འགྲོ་བ་ཡང་ཡོད་པར་འགྱུར་གྲང་ན། སྡོད་པ་མི་འཐད་པས་འགྲོ་བ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འདི་ལ་གལ་ཏེ་སྡོད་པ་ཡོད་པར་གྱུར་ན། འགྲོ་བ་པོའི་འམ། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པའི་ཡིན་གྲང་ན། དེ་ལ། རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་མི་སྡོད་དེ། །འགྲོ་བ་པོ་མིན་སྡོད་པ་མིན། །འགྲོ་པོ་འགྲོ་པོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ་གང་ཞིག་སྡོད་པར་འགྱུར། །དེ་ལྟ་བས་ན་སྡོད་པ་ནི་མེད་པ་ཁོ་ན་འོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། བཤད་པ། རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་སྡོད་དོ་ཞེས། །ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །འགྲོ་བ་མེད་ན་འགྲོ་བ་པོ། །ནམ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །འདི་ལ་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པས་འགྲོ་བ་པོར་འགྱུར་བས་འགྲོ་བ་མེད་ན། འགྲོ་བ་པོར་མི་འཐད་པ་ཉིད་དོ། །འགྲོ་བ་ལོག་པ་ནི་སྡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ན་འགྲོ་བ་དང་སྡོད་པ་མི་མཐུན་པ་དེ་གཉིས་གཅིག་ན་ལྷན་གཅིག་འདུག་པ་མེད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་འགྲོ་བ་པོ་སྡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། དེ་ནི་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཡང་མི་སྡོད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འགྲོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་འགྲོ་བ་ལོག་པ་ནི་སྡོད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ན་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ནི་འགྲོ་བ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་སྡོད་པ་ཉིད་ཡིན་པས་དེ་ལ་ཡང་སྡོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། སྡོད་པ་དེ་ལ་ཡང་སྡོད་པར་བརྟགས་ན། སྡོད་པ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་དང་། སྡོད་པ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དེའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཡང་མི་སྡོད་དོ།

2-33（自方）道：若言「因為存在停留，行走亦（應）存在」的話，（然）停留實應非理故，何來行走？為何？於此，如果停留是存在的話，（該動作應是來自）行走者，還是非行走者呢？

首先，行走者不應停留。（如《中論》云：）

2.15 去者則不住，不去者不住，離去不去者，何有第三住？

此故，停留絕對不存在。為何？不應理故。為何？（如《中論》云：）

2.16 謂行者停留，如何能應理？若無有行走，行者永非理。

因為具有行走，方為行者；若無行走，行者將不應理。行走的反方謂「停留」，停留與行走兩者為不同方、無法於一時處同俱存在。此故，所謂「行者停留」（之論）如何應理？

非行者亦不停留。為何？無有行走故。於此，行走的反方謂「停留」，非行者為遠離行走，故為停留。此外，何為停留？若於停留中觀察停留的話，應成兩種停留，停留者也應成兩種。此故，非行者亦無停留。

2-34 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་སྡོད་པར་སེམས་ན།

2-34 於此，如果（他方）認為：係屬行者與非行者（應會）停留。

2-35 བཤད་པ། འགྲོ་པོ་འགྲོ་པོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ་གང་ཞིག་སྡོད་པར་འགྱུར། འགྲོ་པོ་དང་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ལས་གཞན་པ་གསུམ་པ་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་གང་སྡོད་དོ་ ཞེས་བྱ་བར་བརྟགས་པ་དེ་གང་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟ་བས་ན་མེད་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཡང་མི་སྡོད་དོ། །

2-35（自方）道：「（2.15.cd）離去不去者，何有第三住？」除了行者與非行者以外的第三者——係屬行者及非行者——言其停留之論的觀執為何？因絕無故，係屬行者及非行者亦不能停留。

2-36 ཡང་གཞན་ཡང་། འགྲོ་བ་ལོག་པ་ནི་སྡོ་ད་པ་ཞེས་བྱ་བ། ལྡོག་པ་དེ་ཡང་བགོམ་པ་ལས་སམ། སོང་བ་ལས་སམ་མ་སོང་བ་ལས་ལྡོག་པར་འགྱུར་གྲང་ན། དེ་ལ། བགོམ་ལས་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །སོང་བ་དང་མ་སོང་ལས་ཀྱང་མིན། བགོམ་པ་ལས་སྡོད་པ་མི་འགྱུར་ཏེ། ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་བགོམ་པ་ཡིན་ལ། འགྲོ་བ་ལོག་པ་ནི་སྡོད་པ་ཡིན་པས་སྡོད་པ་དང་འགྲོ་བ་མི་མཐུན་པ་དེ་གཉིས་ཅིག་ན་མི་སྲིད་པས་དེའི་ཕྱིར་རེ་ཞིག་བགོམ་པ་ལས་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནི་སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་ལས་ཀྱང་སྡོད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འགྲོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་འགྲོ་བ་ལོག་པ་ནི་སྡོད་པ་ཡིན་ན། འགྲོ་བ་ནི་སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་ལ་མེད་དེ། འགྲོ་བ་མེད་ན་འགྲོ་བ་ལྡོག་པ་ག་ལ་ཡོད། འགྲོ་བ་ལྡོག་པ་མེད་ན་སྡོད་པ་ག་ལ་ཡོད། དེ་ལྟ་བས་ན་སོང་བ་དང་། མ་སོང་བ་ལས་ཀྱང་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །

2-36　另外，行走的反方稱「停留」。請問，該反方來自跨步、已去，還是未去？於此，（停留）不（應）成為跨步的反方，（如《中論》云：）

2.17.ab 已去及未去，去時皆無住，

（停留非由跨步。）為何？如是，具有行走，故為跨步。行走的反方為停留，不同方的停留與行走兩者不可能於（同）一（時處存在），故先否定（該）反方來自跨步。從已去及未去亦無停留。為何？無有行走故。

如是，行走的反方為停留，於已去及未去之中無有行走。若無行走，行走的反方怎能存在？若無行走的反方，怎會有停留？此故，（該）反方也非從已去及未去而有。

2-37 འགྲོ་བ་དང་ནི་འཇུག་པ་དང་། །ལྡོག་པ་ཡང་ནི་འགྲོ་དང་མཚུངས། །ཇི་ལྟར་འགྲོ་བ་པོ་མི་སྡོད་དེ། སྡོད་པ་དང་། འགྲོ་བ་གཉིས་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་བཤད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྡོད་པ་པོ་ཡང་མི་འགྲོ་སྟེ། སྡོད་པ་དང་འགྲོ་བ་གཉིས་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་མི་སྡོད་དེ། སྡོད་པ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་འི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བཤད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྡོད་པ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཡང་མི་འགྲོ་སྟེ། འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་ལྟར་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་། ཇི་ལྟར་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་མི་སྡོད་དེ། མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བཤད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྡོད་པ་པོ་ཡིན་པ་དང་། སྡོད་པོ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཡང་མི་འགྲོ་སྟེ། མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་འགྲོ་བ་པོའི་སྡོད་པ་དང་། སྡོད་པ་པོའི་འགྲོ་བ་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ད་ནི་ཇི་ལྟར་འགྲོ་བའི་རྩོམ་པ་སོང་བ་དང་། མ་སོང་བ་དང་། བགོམ་པ་ལ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་བཤད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྡོད་པའི་འཇུག་པ་ཡང་བསྡད་པ་དང་མ་བསྡད་པ་དང་། སྡོད་པ་ལ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན་འགྲོ་བའི་རྩོམ་པ་དང་སྡོད་པའི་འཇུག་པ་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ད་ནི་ཇི་ལྟར་འགྲོ་བའི་ལྡོག་པ་སོང་བ་དང་། མ་སོང་བ་དང་། བགོམ་པ་ལས་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་ཞེས་བཤད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྡོད་པའི་ལྡོག་པ་ཡང་གང་དུ་བསྡད་པ་དེ་ནས་མི་འགྲོ་སྟེ། འགྲོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། གང་དུ་མ་བསྡད་པ་དེ་ནས་ཀྱང་མི་འགྲོ་སྟེ། འགྲོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གང་དུ་བསྡད་པ་དེ་ནས་ཀྱང་མི་འགྲོ་སྟེ། །སྡོད་པ་དང་འགྲོ་བ་གཉིས་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་འགྲོ་བའི་ལྡོག་པ་དང་། སྡོད་པའི་ལྡོག་པ་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ།

2-37（如《中論》云：）

2.17.cd 行趨及反法，皆同於去義。

如言：「為何行者不停留？因為停留與行走兩者為不同方的緣故。」同樣的，停留者亦不行走，因為停留與行走兩者係屬不同方的緣故。

如言：「為何非行者不停留？應成兩種停留（之患）故。」同樣的，非停留者亦不行走，因為應成兩種行走（之患）故。

如言：「為何係屬行者不停留、為何非行者不停留？不可能故。」同樣的，係屬停留者與非停留者亦不行走，不可能故。

如是，行者之停留，與停留者之行走係屬相同。

如言：「發起行走、已去、未去，以及跨步皆不應理。」同樣的，趣入停留（時），已停留、尚未停留，正在停留也不應理。

如是，發起行走與趣入停留係屬相同。

如言：「行走的反方非由已去、未去、跨步而反。」同樣的，停留的反方也非從某處停留之後的行走，因無行走故。何處無有停留亦無行走，因無行走故；何處有停留也無行走，停留與行走為不同方故。

此故，行走的反方與停留的反方係屬相同。

2-38 འདིར་སྨྲས་པ། འགྲོ་བ་དང་འཇུག་པ་དང་། ལྡོག་པ་སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་དང་། བགོམ་པ་ལ་ཡོད་དོ་ཞེའམ་འགྲོ་བ་པོ་དང་། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལས་གཞན་པ་ལ་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ་བརྗོད་པར་མི་ནུས་སུ་ཟིན་ཀྱང་། ཙཻ་ཏྲའི་གོམ་པ་འདོར་བ་མཐོང་ནས། ཙཻ་ཏྲའི་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་བས་དེའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་པོ་དང་འགྲོ་བ་ཡོད་དོ། །

2-38 於此，（他方）道： 雖不能詮釋「行走、趨入，以及反方存在於已去、未去，以及跨步之中，或存在於行者、非行者，以及餘者之中」，但（的確）可見杰達跨步，杰達成為「行走者」故，行者及行走皆係存在。

2-39 བཤད་པ། རེ་ཞིག་བརྗོད་པར་མི་ནུས་སུ་ཟིན་ཀྱང་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི་ཕོངས་པའི་ཚིག་ཡིན་ནོ། །འོན་ཀྱང་གང་མཐོང་ནས་ཙཻ་ཏྲ་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་སེམས་པ་ཙཻ་ཏྲའི་གོམ་པ་འདོར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ། གོམ་པ་འདོར་བ་དེ་དང་ཙཻ་ཏྲ་གཅིག་པ་ཉིད་དམ་གཞན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་གྲང་ན། དེ་ལ། འགྲོ་བ་དེ་དང་འགྲོ་བ་པོ། །དེ་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་། །འགྲོ་བ་དང་ནི་འགྲོ་བ་པོ། །གཞན་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པ། དེ་ཉིད་འགྲོ་པོ་ཡིན་གྱུར་ན། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་ཉིད་ཀྱང་། །གཅིག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར། །གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་ན། དེ་ལྟ་ན་བྱེད་པ་པོ་དང་བྱ་བ་ཡང་གཅིག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ནི་མི་འཐད་དོ། བྱེད་པ་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་བྱ་བ་ཡིན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་ སྐྱོན་དེར་གྱུར་ན་མི་རུང་ངོ་། །སྙམ་པས་བྱེད་པ་པོ་དང་བྱ་བ་གཉིས་གཞན་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། གལ་ཏེ་འགྲོ་དང་འགྲོ་བ་པོ། །གཞན་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་བརྟགས་ན། །འགྲོ་པོ་མེད་པའི་འགྲོ་བ་དང་། །འགྲོ་བ་མེད་པའི་འགྲོ་པོར་འགྱུར། །གལ་ཏེ་བྱེད་པ་པོ་དང་། བྱ་བ་གཉིས་གཅིག་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོན་མཐོང་བས་འགྲོ་བ་པོ་དང་། འགྲོ་བ་གཞན་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་བརྟགས་ན། དེ་ལྟ་ན་འགྲོ་བ་པོ་ལས་ཐ་དད་པར་གྱུར་པའི་འགྲོ་བ་གཞི་མེད་པ་རང་ལས་རབ་ཏུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། འགྲོ་བ་གཞི་མེད་པ་རང་ལས་རབ་ཏུ་གྲུབ་པར་གྱུར་ན་འགྲོ་བ་པོ་ཡང་འགྲོ་བ་དང་བྲལ་བ་མི་ལྟོས་པ་རང་ལས་རབ་ཏུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། དེ་གཉིས་གང་ཡང་མི་འཐད་དེ་འགྲོ་བ་པོ་མེད་པར་འགྲོ་བ་དང་། འགྲོ་བ་མེད་པར་འགྲོ་བ་པོར་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

2-39（自方）道：首先，（汝於前述）言：「雖不能詮釋」乃詞窮（之舉）。

（汝）見何事而認定「杰達為行者」？（但）凡杰達跨步（時），該跨步與杰達（應）為一性，還是為異性？於此，（《中論》云：）

2.18 去法即去者，是事則不然，去法異去者，是事亦不然。

為何？（如《中論》又云：）

2.19 若謂於去法，即為是去者，作者及作業，是事則為一。

如果，凡是行走就會成為行者的話，作者與作業應成為一，（然）該（論）實不應理；凡是作者如何能夠成為作業？

若認為，應成該患，實不應理，故思：「作者與作業係屬異性。」於此，將做解說。（如《中論》云：）

2.20 若謂於去法，有異於去者，離去者有去，離去有去者。

若由看到作者與作業為一性的過患，而觀執：「行者與行走（彼此）相異」的話，如是迥異於行者的行走應成無基至極成立己性，如果行走已成無基至極成立己性的話，

行者（將）與行走分離、（互）不依賴、至極成立己性，（然）該二任何一者皆不應理，因為分離行者之行走，以及分離行走之行者，如何應理？

2-40 འདིར་སྨྲས་པ། ཅི་ཁྱེད་གསོད་པ་པོ་ཉིད་ལ་དབང་འཛུགས་སམ། ཁོ་བོ་ནི་བྱེད་པ་པོ་དང་བྱ་བ་གཉིས་ཐ་དད་པར་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཞན་པ་ཉིད་དུ་ཡང་མི་འདོད་ལ། བྱེད་པ་པོ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་གཅིག་པ་ཉིད་དུ་ཡང་མི་འདོད་པས་དེའི་ཕྱིར་དེ་གཉི་ག་མེད་པར་ཡང་དེ་གཉིས་གྲུབ་བོ། །

2-40 於此，（他方）道：難道汝在判（吾）死刑？

吾（認為，）不能成立作者與作業兩者為迥異，亦不承許（該二為）異性。

作者為異故，不許為一性。此故，該二（作者與作業）雖然存在，但非（一性或異性）。

2-41 བཤད་པ། ཁོ་བོ་ནི་གསོད་པ་པོ་ཉིད་ལ་དབང་མི་འཛུགས་ཀྱི། ཁྱོད་ཉིད་ལག་པ་བརྐྱང་སྟེ་ཚོགས་ཆེན་པོར་གཡོབ་ཅིང་ཁོང་པ་དབུགས་ཀྱིས་བརྫངས་བཞིན་དུ་སྨིག་རྒྱུའི་ཆུ་ལ་རྐྱལ་བར་བྱེད་དམ། ཁྱོད་དེ་ཉིད་དང་གཞན་མ་གཏོགས་པ་མེད་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པའི་བློས་གནས་པར་བྱེད་ཀྱི། །གང་དག་དངོས་པོ་གཅིག་པ་དང་། །དངོས་པོ་གཞན་པ་ཉི་ད་དུ་ནི། །གྲུབ་པར་གྱུར་པ་ཡོད་མིན་ན། །དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད། །གལ་ཏེ་བྱེད་པ་པོ་དང་བྱ་བ་གཉིས་གཅིག་པ་ཉིད་དང་གཞན་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་མེད་དེ་གཉིས་མ་གཏོགས་པར་རྣམ་པ་གཞན་གང་གིས་དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཡོད་དེ་ཇི་སྨྲོས་ཤིག །དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་ནི་བརྟགས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །

2-41（自方）道：吾雖無判（汝）死刑，但汝明明胃中脹氣，卻伸手用力地搖擺，游泳於海市蜃樓的水（池）之中，不是嗎？

除了一性與異性之外，無有（他）宗，（然）汝心卻住於（該宗）之中。（《中論》云：）

2.21 事物於一性，事物於異性，兩性皆非有，如何有二法？

如果作者與作業兩者於一性與異性中並不存在，除該二（性）外，有何餘相成立該二（作者與作業）， 請提出說明。此故，該（論） 僅為觀執。

2-42 འདིར་སྨྲས་པ། འཇིག་རྟེན་མངོན་སུམ་གྱི་དོན་འདི་གབ་གབ་ཀྱིས་གནོན་པར་ཇི་ལྟར་ནུས། ཡོང་ནི་ གང་མེད་པས་འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་དང་། གང་ལ་ལྟོས་ནས་འདི་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི་འགྲོ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱའོ།

2-42 於此，（他方）道：用隱隱藏藏（的方法）如何對抗世間現前的真相？

（吾）許：「無處有來，故無去者」。又許：「依賴某法而言『此為行者』，（故）有行走，該（人）亦為行者。」

2-43 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་བུ་འདོད་ལམ་ཞིང་ལ་སྤྱོད་དམ། ཁྱོད་འགྲོ་བ་པོ་མེད་པ་ལ་འགྲོ་བ་པོར་རྟོག་གོ། །འདི་ལྟར་བགྲོད་པར་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་ན་ནི་འགྲོ་བ་པོར་བརྟག་ཏུ་ཡང་རུང་གྲང་ན། གང་གི་ཚེ་འགྲོ་བ་པོར་བརྟགས་ཀྱང་བགྲོད་པར་བྱ་བ་མི་འཐད་པ་དེའི་ཚེ་ཅི་ཡང་མི་ཕན་པ་ཡོངས་སུ་བརྟགས་པ་འདིས་ཅི་ཞིག་བྱ། བགྲོད་པར་བྱ་བ་ཇི་ལྟར་མི་འཐད་ཅེ་ན། དེ་ནི་སོང་བ་ཡང་མ་ཡིན་མ་སོང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ལ། བགོམ

པ་ནི་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་བསྟན་ཟིན་ཏོ། །དེ་དག་ཙམ་དུ་དེ་འགྲོ་བས་འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་གྲང་ན། དེ་ནི་མི་འགྲོ་བས་དེའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་པོར་བརྟགས་པ་ནི་དོན་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །

2-43（自方）道：為何汝欲得子而淫雙性人？

汝念執：「非行者為行者」。如是，請問，因為有了行走的動作，雖可念執「行者（的存在）」，但觀察行者時，行走的動作實不應理，（念行者的存在）毫無益處，為何做此遍執？

行走的動作如何不應理？前面已經解釋過了，該（動作）既非已去，亦非未去，亦不能被理解為跨步。（汝仍然念執：）「某（人）行走，故為行者。」（然而，）該（人）不行走故，觀執為行者實無意義。

2-44 འདིར་སྨྲས་པ། འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པས་འགྲོ་བ་ཉིད་འགྲོ་སྟེ། དཔེར་ན་སྨྲ་པོ་དག་ན་རེ་ཚིག་སྨྲའོ། །བྱ་བ་བྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་བཞིན་ནོ། །

2-44 於此，（他方）道：如言：「說者們說詞、（行動者們）行動」般，（去者）係屬行者的緣故，行走為走動。

2-45 བཤད་པ། འགྲོ་བ་པོའི་འགྲོ་བ་ལ་བརྟག་ན་ཡང་འགྲོ་བ་གང་གིས་དེའི་འགྲོ་བ་པོར་མངོན་པའི་འགྲོ་བ་དེ་ཉིད་དམ། དེ་ལས་གཞན་པ་ཞིག་འགྲོ་གྲང་ན། གཉི་ག་ཡང་མི་མཐོང་ངོ་། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འགྲོ་བ་གང་གིས་འགྲོ་པོར་མངོན། །འགྲོ་བ་དེ་ནི་དེ་འགྲོ་མིན། །འགྲོ་བ་གང་དང་ལྡན་ན། ཙཻ་ཏྲ་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་མངོན་པའི་འགྲོ་བ་དེ་ནི་འགྲོ་བ་པོ་དེ་འགྲོ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གང་ཕྱིར་འགྲོ་བའི་སྔ་རོལ་མེད། །གང་ཞིག་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་བ་གང་གིས་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་མངོན་པའི་འགྲོ་བ་འདི་སྔ་རོལ་ནི་འགྲོ་བའི་སྔ་རོལ་ཏེ་དེའི་སྔ་རོལ་ན་འགྲོ་བ་པོ་མེད་དོ། དེ་དང་ལྡན་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། གང་ཞིག་གང་དུ་དཔེར་ན་གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུ་ཐ་དད་པར་གྱུར་པས་འགྲོ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་ན་འགྲོ་བ་པོར་གྱུར་ནས་གང་འགྲོ་བར་འགྱུར་བའི་འགྲོ་བ་དེ་ནི་འགྲོ་བ་པོ་ལས་གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུར་ཐ་དད་པར་གྱུར་པ་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་འགྲོ་བ་གང་གིས་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་མངོན་པའི་འགྲོ་བ་དེ་ནི་འགྲོ་བ་པོ་འགྲོ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

2-45（自方）道：若觀察行者之行走，（該行走）是顯於行者的行走，還是其他的行走呢？（吾）不見兩者皆（是）。為何？（如《中論》云：）

2.22.ab 因去知去者，該去非為去，

何者具有行走？顯於「行者杰達」的行走，實非行者的行走。為何？（如《中論》云：）

2.22.cd 去前無去者，去者去何處？

由某行走而顯知為「行者」，（該行者）的行走之前，即是（中論所說的）「去前」，在此（行走）之前並無行者；只因具有該（行走）的緣故，方稱「行者」。例如，城鎮（雖）為迥異，（然）行者與「將成行走的行走」非為迥異，與城鎮不同，因為有了行走，方有行者。如是，由某行走而顯知為「行者」的行走，並非行者的行走。

2-46 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་དེ་ལས་གཞན་པ་ཞིག་འགྲོ་བར་སེམས་ན།

2-46 於此，（他方）認為：由他者而行走。

2-47 བཤད་པ། འགྲོ་བ་གང་གིས་འགྲོ་པོར་མངོན། །དེ་ལས་གཞན་པ་དེ་འགྲོ་མིན། །འགྲོ་བ་གང་དང་ལྡན་ན་ཅི་ཏྟ་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་མངོན་པ་དེ་ལས་གཞན་པའི་འགྲོ་བ་ཡང་འགྲོ་བ་པོ་དེ་འགྲོ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གང་ཕྱིར་འགྲོ་པོ་གཅིག་པུ་ལ། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་མི་འཐད་དོ། །གང་གི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་པོ་གཅིག་པུ་ལ་གང་གི་འགྲོ་བ་པོ་ཞེས་བྱ་བར་མངོན་པ་དང་འགྲོ་པོར་གྱུར་ནས་གང་འགྲོ་བར་འགྱུར་བའི་འགྲོ་བ་གཉིས་མི་འཐད་པ་དེའི་ཕྱིར་དེ་ལས་གཞན་པའི་འགྲོ་བ་ཡང་འགྲོ་བ་པོ་འགྲོ་བ་བྱེད་པར་མ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ཚིག་སྨྲོ། །བྱ་བ་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་ལན་བཏབ་པ་ཡིན་ནོ། །

2-47（自方道：《中論》）云：

2.23.ab 因去知去者，餘者皆不去，

何者具有行走？迴異於「顯知行者杰達」的行走，亦非行者的行走。為何？（如《中論》云：）

2.23.cd 於一去者中，不得二去故。

於單一的行者中，無法合理具足兩種行走——顯知「行者」（的行走）及有了行者之後的行走。此故，除彼（兩種行走）以外的行走亦非行者的行走。

此故，（吾）已做了「（說者們）說詞、（行動者們）行動」的回覆。

2-48 འདིར་སྨྲས་པ། འགྲོ་བ་པོའི་བགྲོད་པར་བྱ་བ་གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་ལ་སོགས་པ་མ་ཡིན་ནམ།

2-48 於此，（他方）道：難道城鎮等並非行者的所去之處嗎？

2-49 བཤད་པ། དེ་ལ་ནི་ལན་བཏབ་ཟིན་ཏེ། གྲོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་ལ་བརྟེན་ནས། ཅི་དེ་གྲོང་དུ་སོང་བ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་དམ་མ་སོང་བ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་དམ་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་ཅེས་བསམས་ཟིན་པས་དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་ཕྱི་ནའོ། །ཡང་གཞན་ཡང་། །འགྲོ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ནི། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །མ་ཡིན་པར་ནི་གྱུར་དེ་ཡང་། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་འགྲོ་དང་འགྲོ་པོ་དང་། །བགྲོད་པར་བྱ་བའང་ཡོད་མ་ཡིན། འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འགྲོ་བ་པོ་གང་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པའོ། །དེ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འགྲོ་བ་པོ་གང་འགྲོ་བ་དང་བྲལ་བའོ། །ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འགྲོ་བ་པོ་གང་འགྲོ་བ་དང་ལྡན་པ་ཡང་ཡིན་ལ་འགྲོ་བ་དང་བྲལ་བ་ཡང་ཡིན་པའོ། །འགྲོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བགྲོད་པར་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གི་གོ། །རྣམ་གསུམ་དུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་དང་བགོམ་པར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཡང་དག་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་བློས་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ན། འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ནི་བགྲོད་པར་བྱ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་འགྲོ་བར་མི་བྱེད་ལ། འགྲོ་བ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་བགྲོད་པར་བྱ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་འགྲོ་བར་མི་བྱེད་ཅིང་། འགྲོ་བ་པོ་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་བགྲོད་པར་བྱ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་འགྲོ་བར་མི་བྱེད་པ་དེའི་ཕྱིར་འགྲོ་བ་དང་འགྲོ་བ་པོ་དང་བགྲོད་པར་བྱ་བ་མེད་དོ། །བྱ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་གཙོ་བོ་ཡིན་པས། འགྲོ་བའི་བྱ་བ་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ཏེ། ཇི་ལྟར་འགྲོ་བ་མི་འཐད་པ་པར་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་པ་དེ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མི་འཐད་པར་གྲུབ་པོ། །

2-49（自方）道：於此，（吾）已回覆。基於城鎮，（汝）念：「行走存在於『已去城鎮（的已去）』之中，或是行走存在於未去之中，還是行走存在於跨步之中？」該（論）皆為謬誤。此外，（《中論》云：）

2.24 決定有去者，不能用三去；不決定去者，亦不用三去；

2.25 去法定不定，去者不用三；事故去去者，所去處皆無。

「（2.24.a）決定有去者」謂某行者具有行走。

「（2.24.c）不決定去者」謂某行者遠離行走。

「（2.25.a）去法定不定」謂行者既具行走，也離行走。

言「去」者乃「行走」之義。言「三」者，謂已去、未去，以及跨步。

此故，若以隨後實相之識而遍觀的話，「（2.24.a）決定有去者」謂行者不以三相而行走；「（2.24.c）不決定去者」謂行走非以三相而行走；「（2.25.a）去法定不定」謂行走非以三相而行走。

此故，行走、行者，以及行走的動作皆不（應）有。諸多動作中，行走的動作為主，故（於此品）遍觀行走，以及至極成立行走如何不應理（之義）。同樣的，成立一切作用皆不應理。

2-50 སོང་བ་དང་མ་སོང་བ་དང་བགོམ་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གཉིས་པའོ།། །།

2-50 第二品——觀已去、未去、跨步品——終。

第三品

——觀入處品——

3-1 འདིར་སྨྲས་པ། ཁྱེད་ཀྱིས་འགྲོ་བ་མི་འཐད་པ་དེ་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བསྟན་པས་ཁོ་བོའི་ཡིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཉན་པ་ལ་སྤྲོ་བར་བྱས་ཀྱིས། དེའི་ཕྱིར་ད་ནི་རང་གི་གཞུང་ལུགས་ལ་བརྟེན་པ་ཆུང་ཞིག་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བསྟན་པའི་རིགས་སོ། །

3-1 於此，（他方）道：汝隨後廣示行走不應理故，令吾心歡喜聽聞空性。現今，於略依自宗典籍者，應當隨後廣示。

3-2 བཤད་པ། དེ་ལྟར་བྱའོ། །

3-2（自方）道：自當如是解說。

3-3 སྨྲས་པ། ལྟ་དང་ཉན་དང་སྣོམ་པ་དང་། །མྱོང་བར་བྱེད་དང་རེག་བྱེད་ཡིད། །དབང་པོ་དྲུག་པོ་དེ་དག་གི །སྤྱོད་ཡུལ་བལྟ་བར་བྱ་ལ་སོགས། །ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ནི་དབང་པོ་དྲུག་ཏུ་བསྟན་ལ། དེ་དག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ནི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་དྲུག་པོ་དག་ཉིད་ཡི་ནཔར་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལ་གཟུགས་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བར་བསྟན་ལ། ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱང་རང་རང་གི་ཡུལ་འཛིན་པར་བྱེད་པས་བསྟན་ཏོ། །དངོས་པོ་མེད་ན་གཟུགས་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བ་ཞེས་བརྗོད་པར་མི་འཐད་དོ། །འདི་ལྟར་མེད་པས་ཇི་ལྟར་ལྟ་བར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་ལྟ་ན་ནི་རི་བོང་གི་རྭས་ཀྱང་རུས་སྦལ་གྱི་སྤུ་སོགས་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་དེ་ནི་མི་འཐད་པས་དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཡོད་དོ། །

3-3（他方道：《中論》）云：

3.1 見聞以及嗅，品嘗以及觸，意根等為六，於行境見等。

「見等」顯示六根，彼等行境為色等六者，做此宣示。因為見色，故而言「見」，餘者執取各自之境，做此說明。

若無事物，言「見色故為『見』」之言論則不應理；既無如是（事物），「見」又如何能成？猶如兔角轉為龜毛，實不應理，故有入處。

3-4 བཤད་པ། གལ་ཏེ་གཟུགས་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་འཐད་ན་ནི། སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཡོ ད་པ་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་དེ་ནི་མི་འཐད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། ལྟ་དེ་རང་གི་བདག་ཉིད་ན། །དེ་ནི་དེ་ལ་མི་ལྟ་ཉིད། །གང་ཞིག་བདག་ལ་མི་ལྟ་བ། །དེ་གཞན་དག་ལ་ཇི་ལྟར་ལྟ། །འདི་ལ་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་མཐོང་ན་དེ་དང་ལྡན་པས་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་ལ་ཡང་དམིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་ཆུ་ལ་རླན་མཐོང་ན་དེ་དང་ལྡན་པས། ས་ལ་ཡང་དམིགས་པ་དང་། མེ་ལ་ཚ་བ་མཐོང་ན་དེ་དང་ལྡན་པས་ཆུ་ལ་ཡང་དམིགས་པ་དང་། སྣ་མའི་མེ་ཏོག་ལ་དྲི་ཞིམ་པ་ཉིད་མཐོང་ན་དེ་དང་ལྡན་པས་གོས་ལ་ཡང་དམིགས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་གང་རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་མི་སྣང་བ་དེ་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་ལ་ཇི་ལྟར་དམིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་སྣ་མའི་མེ་ཏོག་ལ་དྲི་ང་བ་ཉིད་མ་མཐོང་ན་གོས་ལ་ཡང་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་བ་ལྟ་བུའོ། །དེའི་ཕྱིར་གལ་ཏེ་ལྟ་བ་རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་ན་ནི་དེས་ན་གཟུགས་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་འཐད་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་ལྟ་བ་ནི་རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་ལྟ་བར་མི་བྱེད་དོ། །དེ་གང་རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་ལྟ་བར་མི་བྱེད་པ་དེ་གཞན་དག་ལ་ཇི་ལྟར་ལྟ་བར་བྱེད་དེ། དེས་ན་གཟུགས་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་མི་འཐད་དོ། །སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷས་ཀྱང་། །དངོས་པོ་ཀུན་གྱི་རང་བཞིན་ནི། །ཐོག་མར་བདག་ལ་སྣང་གྱུར་ན། མིག་ཉིད་ལ་ཡང་མིག་གིས་ནི། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་འཛིན་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

3-4（自方）道：若「見色故為『見』」之言論合理，入處應當存在，然該（論）實不應理。為何？如是，（《中論》云：）

3.2 觀見自體性，於此不能見，若不能見己，云何能見他？

於此，諸法的體性、自己的自性若能被見，正因如此，他者的體性應成被緣。例如，見到水為濕時，亦可緣地；見到火為炙時，亦可緣水；若見荳蔻花之香氣時，亦可緣取衣服般。

然而，諸法自己的體性既然不能被見，他者之體性又如何能夠被緣？誠如不見荳蔻花之香氣時，將不能夠緣取衣服般。

此故，（雖說）「見」（若能）觀見自己的體性，言「見色故為『見』」之論述將能合理，然而，「見」實不能為觀見自己的體性；既然自己的體性不能被見，又如何能夠觀見他者（的體性）？此故，言「見色故為『見』」之論述實不應理。阿闍黎聖天亦云：「一切法本性，先應自能見，何故此眼根，不見於眼性。」

3-5 སྨྲས་པ། མེ་བཞིན་དུ་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་འགྲུབ་སྟེ། དཔེར་ན་མེ་ནི་སྲེག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཡང་གཞན་དག་སྲེག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། རང་གི་བདག་ཉིད་སྲེག་པར་བྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལྟ་བ་ཡང་ལྟ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཡང་གཞན་དག་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་གྱི་རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

3-5（他方）道：如火（論被立）般，見等（之論）應當被立。例如，火雖會燃燒，但（只）燒他者，不燒自己的體性。同樣的，見雖為見，但會見他，不見自己的自性。

3-6 བཤད་པ། ལྟ་བ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། །མེ་ཡི་དཔེ་ནི་ནུས་མ་ཡིན། ནུས་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མི་ཆོག་པ་དང་། མི་ནུས་སོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་སྟེ། ཁྱོད་ཀྱིས་ལྟ་བ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་མེའི་དཔེ་བྱས་པ་གང་ཡིན་པ་དེས་ནི་ལྟ་བ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པར་མི་ནུས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལ་བུད་ཤིང་བསྲེག་གོ་ཞེས་བྱ་མོད་ཀྱི། བུད་ཤིང་ལས་མེ་གུད་ན་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་བས་ན་མེ་ནི་རང་གི་བདག་ཉིད་སྲེག་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་གྱི་གཞན་དག་སྲེག་པར་བྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཅི་སྟེ་གཞན་པ་ཉིད་མ་ཡིན་དུ་ཟིན་ཀྱང་བུད་ཤིང་ནི་བསྲེག་པར་བྱ་བའོ། །མེ་ནི་སྲེག་པར་བྱེད་པའོ་ཞེས་རྟོག་ན། །ཁོ་བོས་ཀྱང་བུད་ཤིང་ནི་སྲེག་པར་བྱེད་པའོ། མེ་ནི་བསྲེག་པར་བྱ་བའོ། །ཞེས་སྨྲ་ལ་རག་གོ། །ཡང་ན་ཁྱད་པར་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་བསྟན་པ་བརྗོད་དགོས་སོ། །སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷས་ཀྱང་། མེས་ནི་ཚ་བ་ཉིད་བསྲེག་སྟེ། །ཚ་བ་ལ་ཡིན་ཇི་ལྟར་བསྲེག །དེས་ན་བུད་ཤིང་ཞེས་བྱ་མེད། །དེ་མ་གཏོགས་པར་མེ་ཡང་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་མེའི་དཔེས་ནུས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

3-6（自方道：《中論》）云：

3.3.ab 為能極成見，火喻則不能，

「不能」應理解為「不足」及「無法」。汝為了能夠至極成立見（的自性），雖以火為比喻，然（汝所言）一切皆不能夠至極成立見（的自性）。為何？於此，（汝）雖說「木柴被燒」，然而，火若被滅，木柴則不（被燒）故，火絕對燃燒自己的體性，而非燃燒他者。

若（汝）觀執：「雖然並非（燃燒）他者，但柴為所燒，火為能燒。」吾亦可說：「柴為能燒，火為所燒。」或是，須言顯示個別之因相。 阿闍黎聖天亦云：「暖即是

火性，非暖如何燒？故薪體為無，離此火非有。」 此故，以火為喻不能（成立見的自性）。

3-7 འདི་ལ་ཁ་ཅིག་མེ་ནི་རང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་སྣང་བར་བྱེད་དོ་སྙམ་དུ་སེམས་པ།

3-7 於此，某方認為：「火可明亮自己的體性。」

3-8 དེས་ཀྱང་ནུས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མེ་ནི་ ཇི་ལྟར་རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་སྣང་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་སྲེག་པར་ཡང་བྱེད་པའི་རིགས་སོ། །

3-8（自方道：）火亦不能（明亮自己）。如若火可明亮自他的體性，火亦能夠合理地燃燒自他的體性。

3-9 འོན་ཀྱང་གཞན་དག་སྲེག་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་གྱི་རང་གི་བདག་ཉིད་སྲེག་པར་བྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན།

3-9 然而，（他方）道：「（火）只燒他者，不燒自己的體性。」

3-10 དེ་ལྟར་ན་ཡང་མེས་ཇི་ལྟར་གཞན་དག་སྲེག་པར་བྱེད་ཀྱི། རང་གི་བདག་ཉིད་སྲེག་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ལྟ་བ་ཡང་གཞན་ཉིད་དག་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་ཀྱི། རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་ལྟ་བར་མི་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་རུང་སྟེ། མེ་ཇི་ལྟར་རང་དང་གཞན་གྱི་ བདག་ཉིད་དག་སྣང་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ལྟ་བ་ཡང་ནི་གལ་ཏེ་ལྟ་བ་ཡིན་ན། རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུར་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་མི་འགྱུར། བདག་ཉིད་བདག་ཉིད་ལ་ལྟའོ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་ལ། དེ་བཞིན་དུ་འཇིག་རྟེན་ན་སྨྲ་བ་པོ་དག་བདག་ཉིད་ཀྱིས་བདག་ཉིད་འཛིན་ཏོ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་བས། དེའི་ཕྱིར་རང་གི་བདག་ཉིད་ལ་འཇུག་པའི་ཚིག་གིས་ན། ལྟ་བ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་མེ འི་དཔེས་ནུས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

3-10（自方道：）話雖如此，然而，「如同火只燒他者，不燒自己般，『見』也應只見他者，不見自己的體性」之言論如何應理？為何不能說：「如同火明亮自他的體性般，『見』亦（如是）。如果是『見』，（也應）觀見自他之體性」？世間說，「自己看到自己」、「演講者自己介紹自己」。此故，就以形容自我之詞，（便知）不能以火喻至極成立見（的自性）。

3-11 ཡང་གཞན་ཡང་། སོང་དང་མ་སོང་བགོམ་པ་ཡིས། །དེ་ནི་ ལྟར་བཅས་ལན་བཏབ་པོ། །ལྟར་བཅས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལྟ་བ་དང་བཅས་པའོ། །གང་ཞེ་ན། མེའི་དཔེ་སྟེ། དཔེ་དང་ལྟ་བ་དེ་གཉི་ག་མཚུངས་པར་ལན་བཏབ་ཟིན་ཏོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ། །གང་གིས་ལན་བཏབ་ཅེ་ན། སོང་བ་དང་། མ་སོང་བ་དང་། བགོམ་པ་དག་གིས་ཏེ། ཇི་ལྟར་སོང་བ་དང་། མ་སོང་བ་དང་། བགོམ་པ་བརྟག་པར་སོང་བ་ལ་ཡང་འགྲོ་བ་མེད། མ་སོང་བ་ལ་ཡང་མེད། བགོམ་པ་ལ་ཡང་འགྲོ་བ་མེད་དོ། །ཞེས་བཤད་པ་དེ་བཞིན་དུ་མེས་ཀྱང་བསྲེགས་པ་ཡང་སྲེག་པར་མི་བྱེད། མ་བསྲེགས་པ་ཡང་སྲེག་པར་མི་བྱེད། ལྟ་བ་ཡང་བལྟས་པ་ལ་ཡང་ལྟ་བར་མི་བྱེད། མ་བལྟས་པ་ལ་ཡང་ལྟ་བར་མི་བྱེད། ལྟ་བ་ལ་ཡང་ལྟ་བར་མི་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་མེ་ཡང་སྲེག་པར་མི་བྱེད་ལ། ལྟ་བ་ཡང་ལྟ་བར་མི་བྱེད་ན་ཅི་ཞིག་གང་གི་དཔེར་འགྱུར། དེའི་ཕྱིར་ཡང་ལྟ་བ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་མེའི་དཔེས་ནུས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

3-11 此外，（《中論》云：）

3.3.cd 去未去去時，該觀答具見。

「具見」謂具有見也。指向何者？為火喻也。（3.3.d）應理解為「（吾）已答覆，喻見兩者相同也。」

由何（理）回覆？由已去、未去，以及跨步（之觀察而答）。如同觀察已去、未去，以及跨步時，可釋：「行走不存在於已去之中，亦不在於未去之中，於跨步之中亦無行走。」同樣的，火亦不能燃燒於已燒之中，於未燒之中亦無燃燒；見亦不在於已見之中，見亦不在於未見之中，見亦不在於正在見之中。既然火不能燃燒，見不能見，何者又是何者之喻？此故，火喻不能至極成立見（的自性）。

3-12 ཡང་གཞན་ཡང་། གང་ཚེ་ཅུང་ཟད་མི་ལྟ་བ། །ལྟ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ལྟ་བས་ལྟ་བར་བྱེད་ཅེས་བྱར། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་རིགས་པར་འགྱུར། །འདི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་གཟུགས་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བའོ་ཞེས་སྨྲས་པ་ནི་བྱེད་པ་པོ་ལ་བྱ་བའི་རྒྱུན་བརྗོད་ནས་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་ལྟ་བ་ཉིད་ན་ལྟ་བ་ཡིན་གྱི་མི་ལྟ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་གང་གི་ཚེ་ན་ལྟ་བ་ཉིད་ན་ལྟ་བ་ཡིན་གྱི་མི་ལྟ་བ་ན་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཚེ་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བའོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་སྨྲ་བ་ཇི་ལྟར་རིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལ་གང་གིས་ལྟ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་དེ་རིགས་པར་འགྱུར་བ་ལྟ་བའི་བྱ་བ་གཉིས་པ་དེ་ག་ལ་ཡོད། ཅི་སྟེ་འདི་ལ་ལྟ་བའི་བྱ་བ་གཉིས་པ་མེད་བཞིན་དུ་ཡང་རབ་ཏུ་རྟོག་ན། དེ་ལྟ་བས་ན་ཡང་ལྟ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་བ་དང་། ལྟ་བ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་གཟུགས་ལ་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་མི་འཐད་དོ། །

3-12 此外，（《中論》云：）

3.4 見若未見時，則不名為見，而言見故見，是事則不然。

如是，汝說：「見色故為『見』」，該言詮釋了作業之緣（存在）於作者之中，而述「見故（能）見」。此故，見係屬見，非為不見。（然而，）「因見僅屬為見，並非不見，故言『見故（能）見』」之論述如何應理？於此，何處能得「由何者觀見」之理中的第二個見作用？ 於此，明明沒有第二個見作用，仍要極觀（見的自性）的話，見應成兩種，見者也成兩種，（然吾）不許該（論）。此故，言「見色故為『見』」之論述實不合理。

3-13 ཅི་སྟེ་ཐལ་བའི་བྱ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་སྐྱོན་དེར་གྱུར་ན་མི་རུང་ངོ། །སྨྲ་ནས་ལྟ་བ་ཉིད་ལྟ་བའི་བྱ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བའོ་ཞེ་ན།

3-13（他方）認為：「若有應成兩種（見）作用之患，實不應理。」（故）言：「只有見具有見作用的緣故，見故（能）見矣！」

3-14 དེ་ལ་བཤད་པ། ལྟ་བ་ལྟ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། ལྟ་བ་ལྟ་བར་བྱེད་པ་ཉིད་དོ། །ཞེས་དེ་ལྟར་རྟོག་ན་དེ་ཡང་མི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ་ལྟ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ་ལྟ་བའི་བྱ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་སྐྱོན་དེར་གྱུར་ན་མི་རུང་བས་ལྟ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཉིད་ལྟ་བའི་བྱ་བ་དང་ལྡན་པར་སེམས་ན། དེ་ལྟ་བ་བཤད་པ། ལྟ་བ་མིན་པ་མི་ལྟ་ཉིད། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ལྟ་བའི་བྱ་བ་དང་བྲལ་བའི་ལྟ་བ་ནི་ལྟ་བ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། དེ་ལ་ལྟ་བ་མ་ཡིན་པ་ཇི་ལྟར་ལྟ་བར་བྱེད་དོ། ཞེས་བྱར་ནི་མི་རུང་སྟེ། འདི་ལྟར་ལྟ་བ་མ་ཡིན་པ་ཇི་ལྟར་ལྟ་བར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་ལྟ་ན་ནི་སོར་མོའི་རྩེ་མོ་ཡང་ལྟ་བར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་མི་ལྟ་སྟེ། དེ་ལྟ་བས་ན་ལྟ་བ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡང་མི་རུང་ངོ། །

3-14 於此，（自方道：《中論》云：）

3.5.a 見不能有見，

如若（某方）觀執：「見為見」，該（執）並非不應理，因為「見」中無有見的作用。

於此，如若（另一方）執念：「該（論）應成過患，實不應理。」故思：「見中卻有見的作用。」

（吾該）如是說明，（如《中論》）云：

3.5.b 非見亦不見，

話雖如此，可是，遠離見作用之見並非為見；既（然）是非（能）見（者），如何能見？實不應理。

如是，既已不見，如何成見？若（非見）為見，指尖也應能見，然不能見。此故，言「非見為見」之論，亦不應理。

3-15 སྨྲས་པ། བྱ་བའི་རྐྱེན་འདི་ནི་བྱེད་པ་ལ་བརྗོད་པ་ཡིན་གྱི་བྱེད་པ་པོ་ལ་མ་ཡིན་པས། འདིས་ལྟ་བར་བྱེད་པས་ལྟ་བ་སྟེ། གང་ཞིག་ལྟ་བར་བྱེད་ཅེ་ན། ལྟ་བ་པོའོ། །

3-15（他方）道：作業之緣應詮釋於作業之中，非於作者之中，此故，「見故（能）見」謂由何而見呢？（答：由）見者（見）。

3-16 བཤད་པ། ལྟ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ལྟ་བ་པོའང། རྣམ་པར་བཤད་པར་ཤེས་པར་བྱ། འདི་ལ། ལྟ་བ་རང་གི་བདག་ཉིད་ནི། །དེ་ནི་དེ་ལ་མི་ལྟ་ཉིད། །གང་ཞི ག་བདག་ལ་མི་ལྟ་བར། །དེ་གཞན་དག་ལ་ཇི་ལྟར་ལྟ། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་དག་གིས་ལྟ་བས་ལྟ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་བསལ་ཟིན་ཏེ། ལྟ་བས་བསལ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ལྟ་བ་པོ་ཡང་བསལ་བ་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ ན། འདིར་དོན་གཞན་ཅུང་ཟད་མ་སྨྲས་པ་སྟེ། མིག་ལྟ་བ་པོ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་བཏང་སྟེ་བདག་ལྟ་བ་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲས་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཟད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་ལྟ་བ་ལ་ལྟ་བ་པོར་རྟོག་གམ་བདག་ལ་ལྟ་བ་པོར་རྟོག་ཀྱང་རུང་སྟེ་བསལ་བའི་གཏན་ཚིགས་དག་ནི་མཚུངས་སོ། །འདིར་སྐྱོན་གཞན་འདི་ཡང་ཡོད་དེ། ལྟ་བ་པོས་ལྟ་བས་ལྟ་བར་བྱེད་ན་ལྟ་བ་གསུམ་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །

3-16（自方道：《中論》）云：

3.5.cd 由見論應知，見者亦同釋。

於此，略有餘義尚未解說，即是放棄「眼為見者」、僅說「我為見者」之論。

於此，（《中論》） 云：「（3.2）觀見自體性，於此不能見，若不能見己，云何能見他？」（此偈）破除了「見故（能）見」之論。因為破除了見（的自性），應知見者（的自性）也被破除。為何？無論觀執「見為見者」也好，或是觀執「我為見者」也好，破除（該論）的因相實屬相同。

於此，仍有其他過失——如果見者因見而見，應成三見（之患）。

3-17 སྨྲས་པ། ལྟ་བས་ལྟ་བར་བྱེད་ཞེའམ་ལྟ་བ་པོ་ས་ལྟ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་འདིས་ཁོ་བོ་ལ་ཅི་བྱ། ཡོད་ནི་བལྟ་བར་བྱ་བ་བུམ་པ་དང་སྣམ་བུ་ལ་སོགས་པ་དག་ཡོད་པ་ལ་གང་གིས་ལྟ་བར་བྱེད་པའི་ལྟ་བ་དེ་ནི་ཡོད་དོ། །

3-17（他方）道：於吾而言，「見故（能）見」或「見者見」又有何用。反正所見為存在的瓶子及氆氌等，故有「由何者見」之見。

3-18 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་ས་མཁན་མེད་པར་འབྲོག་དགོན་པར་འཐོམ་མམ། ཁྱོད་ལྟ་བ་པོ་མེད་པར་བལྟ་བར་བྱ་བ་དང་ལྟ་བ་ཡོད་པར་འདོད་ཀཱ། མ་སྤངས་ལྟ་པོ་ཡོད་མིན་ཏེ། །ལྟ་བ་སྤངས་པར་གྱུར་ཀྱང་དེ། །ལྟ་པོ་མེད་ན་བལྟ་བྱ་དང་། །ལྟ་བ་དེ་དག་ག་ལ་ཡོད། །འདི་ལ་ལྟ་བ་ཉིད་ན་ལྟ་བ་པོ་ཡིན་གྱི་མི་ལྟ་ན་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སྔར་བསྟན་པ་དེས་ན་ལྟ་བ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བ་པོ་ཡིན་པས་ལྟ་བ་པོ་ལྟ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་མི་འཐད་དོ། །ལྟ་བའི་བྱ་བ་གཉིས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་ལྟ་བ་མ་སྤངས་ན་ལྟ་བ་པོ་མ་ཡིན་པས་ལྟ་བ་པོ་མེད་དོ། །ད་ནི་ལྟ་བ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ལྟ་བར་མི་བྱེད་པ་ཉིད་དེ། ལྟ་བའི་བྱ་བ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ལྟ་བ་སྤངས་པར་གྱུར་ན་ཡང་ལྟ་བ་པོ་མེད་དོ། །དེ་ལ་ལྟ་བ་སྤངས་ཀྱང་རུང་མ་སྤངས་ཀྱང་རུང་སྟེ་ལྟ་བ་པོ་མེད་ན་ཁྱོད་ཀྱི་བལྟ་བར་བྱ་བ་དང་ལྟ་བ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། འདི་ལྟར་གང་གིས་ལྟ་བར་བྱེད་པས་བལྟ་བར་བྱ་བ་ཡིན་ན་གང་གིས་ལྟ་བར་བྱེད་པས་དེ་ནི་མེད་དོ། །དེ་མེད་ན་གང་གིས་ལྟ་བར་འགྱུར། མི་ལྟ་ན་བལྟ་བར་བྱ་བར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། འགའ་ཞིག་གིས་གང་གིས་ལྟ་བར་བྱེད་པ་དེ་ནི་དེའི་ལྟ་བ་ཡིན་ན་གང་གིས་ལྟ་བར་བྱེད་པ་དེ་ནི་མེད་དོ། དེ་མེད་ན་གང་གིས་ལྟ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་ལྟ་བ་པོ་མེད་ན་བལྟ་བར་བྱ་བ་དང་ལྟ་བ་མི་འཐད་པ་ཉིད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

3-18（自方）道：難道汝因無人引路而昏迷於荒野之中？汝（居然）主張，（可以）在缺乏見者之下，卻仍存在所見及觀見。（《中論》云：）

3.6 未斷無見者，斷見亦如是，以無見者故，何有見所見？

（汝說，）如前已述，見者在於見中，並非不見。此故，具見為見者。此故，言「見者見」。

（吾駁，）實不應理，因無第二個見作用故。如是，若不斷見，非見者故，無有見者。 如言：「非見者因遠離見之作用故，亦不能見。」若已斷見，見者將無。於此，無論斷見也好，未斷也好，都無見者故，汝之所見及見（的自性）又在何處？

如是，（汝雖許）：「何者見故，將成所見」，然而，該「何者見」（之自性）的確不在，既不存在，由誰能見？既無有見，何有所見？

（雖言）：「何者觀見，將為此人之見」，然而，該「何者見」（之自性）的確不在，既不存在，由誰能見？此故，既無見者，所見及見應不合理。此故，不存在入處。

3-19 སྨྲས་པ། སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དངོས་པོ་རྣམས་དམིགས་པར་བྱེད་པ་ནི་ཡོད་དོ། །དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཀྱང་ཡོད་དོ། །

3-19（他方）道：入處皆係存在。為何？有別識故。如是，存在「別識緣取諸事物」的緣故，入處也應存在。

3-20 བཤད་པ། བལྟ་བྱ་ལྟ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། །རྣམ་པར་ཤེས་ལ་སོགས་པ་བཞི། །ཡོད་མིན་ཉེ་བར་ལེན་ལ་སོགས། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར། །གང་གི་ཚེ་ལྟ་བ་པོ་མེད་ན་བལྟ་བར་བྱ་བ་དང་ལྟ་བ་མི་འཐད་དོ། །ཞེས་བཤད་པ་དེའི་ཚེ་གནས་མེད་པར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་བལྟ་བར་བྱ་བ་ལས་གཞན་ཅི་ཞིག་རྣམ་པར་ཤེས་པར་འགྱུར། ལྟ་བ་མེད་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྟོས་པ་མེད་པར་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་འགྱུར་ན་ནི་ལོང་བ་ལ་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་མི་འགྱུར་རོ། དེ་ལྟ་བས་ན་བལྟ་བར་བྱ་བ་དང་ལྟ་བ་མེད་ན་གནས་མེད་པར་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཡོད་པར་མི་འཐད་དོ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་མེད་ན་རེག་པ་ག་ལ་ཡོད། རེག་པ་མེད་ན་ཚོར་བ་ག་ལ་ཡོད། ཚོར་བ་མེད་ན་སྲེད་པ་ག་ལ་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང་སྲིད་པ་དང་། སྐྱེ་བ་དང་རྒ་ཤི་དག་ཀྱང་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ། དེ་བས་ན་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་སྐད་དུ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་། དེ་ལ་འཕགས་པ་ཉན་ཐོས་ནི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་གཟུགས་གང་དག་འདས་པ་དང་། མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་འདི་དག་ལ་རྟག་པ་ཉིད་དམ་བརྟན་པ་ཉིད་དམ། དེ་བཞིན་ཉིད་དམ་གཞན་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་ཉིད་དམ། མ་ནོར་བ་དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་འགའ་ཡང་མེད་ཀྱི་སྒྱུ་མ་དེ་ནི་ཡོད་དོ། །སྒྱུ་མར་བྱས་པ་དེ་ནི་ཡོད་དོ། །སེམས་རྨོངས་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་ཡོད་དེ། དེ་ནི་ཕྱི་ན་ཞིག་ཡོད་དོ། །སྙམ་དུ་དེ་ལྟར་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

3-20（自方道：《中論》）云：

3.7 無見所見故，識等四法無，近取等諸緣，云何當得有？

「當無見者時，所見及見自不應理。」言該論故，既無（依）處，何能有識？如是，除了所見之外，何來餘者成為別識？既無有見，別識無有依賴，如何能有？假設能有（無須依賴見的眼識），失明亦能有（見），然而不能。總之，若無所見及見，將無有（依）處，別識存在將不應理。

既無別識，何處有觸？既無有觸，何處有受？既無有受，何處有愛？同樣的，近取及輪迴、生與老死等亦於何處？此故，入處絕對不在。

薄伽梵亦云：「聖聲聞，應做如是妙觀察：過去、未來，以及現在的眼識所知之色，是常？是堅？是真如性？非迥異於真如性？無謬真如性雖絲毫不在，幻相卻有。由幻相所現皆係存在。心被愚昧所轉，實為荒謬。」

3-21 སྨྲས་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་རེ་ཞིག་ལྟ་བ་ནི་བཀག་ན་ཉན་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་མ་བཀག་པས་དེས་ན་ཉན་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་ཡོད་དོ། །

3-21（他方）道：首先，汝雖破除見，卻無破除聞等。此故，聽聞等應係存在。此故，諸事物係屬存在。

3-22 བཤད་པ། ལྟ་བས་ཉན་དང་སྣོམ་པ་དང་། །མྱོང་བར་བྱེད་དང་རེག་བྱེད་ཡིད། །ཉན་པ་པོ་དང་མཉན་ལ་སོགས། །རྣམ་པར་བཤད་པར་ཤེས་པར་བྱ། །ཉན་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ནི་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཉིད་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །གང་གིས་རྣམ་པར་བཤད་ཅེ་ན། ལྟ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཏེ། ཇི་ལྟར་ལྟ་བ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བརྟགས་ན་མི་འཐད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཉན་པ་ལ་སོགས་པ་དག་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཇི་ལྟར་ལྟ་བ་པོ་མི་འཐད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཉན་པ་པོ་ལ་སོགས་པ་དག་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱའོ། ཇི་ལྟར་བལྟ་བར་བྱ་བ་བསལ་བ་དེ་བཞིན་མཉན་པར་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་དག་ཀྱང་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས་ཀྱང་སྟོང་ཉིད་དུ་གྲུབ་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །སྐྱེ་མཆེད་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གསུམ་པའོ།། །།

3-22（自方道：《中論》）云：

3.8 由釋見當知，聽聞以及嗅，品嘗及觸意，聞者聞如是。

應知聽聞等論述。由何而知？乃由見（有否自性的觀察而知）。如同以一切相觀察見（之自性），皆不應理，同理當知聽聞等亦為如是。如同見者不應理般，同理當知聞者等亦為如是。如同所見被破除般，同理當知所聞等亦為如是。此故，應知入處等於空性當中而有。

第三品——觀入處品——終。

第四品

——觀蘊品——

4-1 འདིར་སྨྲས་པ། འདི་ལ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དག་བསྟན་ཏོ། །དེ་དག་སྡུག་བསྔལ་ལོ་ཞེས་གསུངས་ཏེ། སྡུག་བསྔལ་འཕགས་པའི་བདེན་པར་གསུངས་སོ། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ ནི་མེད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། དེ་བས་ན་ཕུང་པོ་རྣམས་ནི་ཡོད་དོ། །

4-1 於此，（他方）道：於此（品）中，顯示色等五蘊。（經論）說，該等（五蘊）皆為痛苦、苦諦。凡是聖諦，如何能無？此故，存在蘊等。

4-2 བཤད་པ། གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ནི་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །འདི་ལ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་དག་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུར་བསྟན། གཟུགས་ནི་དེ་དག་གི་འབྲས་བུར་བསྟན་ན། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་དག་མ་གཏོགས་པར་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་དེ་དག་ལས་དོན་གཞན་དུ་གྱུར་པ་གཟུགས་ཞེས་བྱ་བར་འབྲས་བུ་ནི་ཅི་ཡང་མེད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་གཟུགས་ནི་མི་འཐད་དོ། །

4-2（自方道：《中論》）云：

4.1.ab 若離於色因，色則不可得；

於此，顯示四大種為色之因，色為該（四大種）之果。除了四大種以外，無有任何的果迥異於四大種（所生之）色。此故，色不應理。

4-3 སྨྲས་པ། རེ་ཞིག་འབྱུང་བ་དག་ནི་ཡོད་དེ། དེ་ལ་རྒྱུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་འབྲས་བུ་ཡང་ཡོད་པས། གཟུགས་ཀྱང་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ། །

4-3（他方）道：首先，大種的確存在。於此，存在因故，果方能有，此故，色亦至極成立。

4-4 བཤད་པ། གཟུགས་ཞེས་བྱ་བ་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡང་མི་སྣང་ངོ་། །གཟུགས་མ་གཏོ་གས་པར་ཡང་འདི་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུའོ། །ཞེས་བྱ་བ་མི་སྣང་བ་ཉིད་དོ། །གཟུགས་ནི་མི་འཐད་པར་སྨྲས་ཟིན་ཏེ། དེ་ལྟར་གཟུགས་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡང་མི་འཐད་དོ།

4-4（自方道：《中論》）云：

4.1.cd 若當離於色，色因不可得。

遠離了色，（吾）不見「此為色因」的（合理）言論。已說色不應理。如是，色不應理故，色因亦不應理。

4-5 སྨྲས་པ། འདི་ལ་ཁྱོད་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲས་བུ་སེལ་བར་བྱེད་ཅིང་། འབྲས་བུ་ལ་བརྟེ ན་ནས་རྒྱུ་སེལ་བར་བྱེད་པས་དེ་ལ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་གཞན་ཞིག་སེལ་བར་བྱེད་པ་དེ་ནི་རེ་ཞིག་ཡོད་དོ། །དེ་ཡོད་ན་གཞན་ཡང་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །

4-5（他方）道：於此，汝依賴因而破果，依賴果而破因。此故，首先應有「依賴某者而破他者」（的事實），有此故，他者亦能至極成立。

4-6 བཤད་པ། གཞན་ཡོད་པ་ཉི་དངོ། །ཞེས་བརྗོད་པར་མི་ནུས་སོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ན་གཟུགས་ནི་རྒྱུ་མེད་པར། །ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་དོན་གང་ཡང་། །རྒྱུ་མེད་པ་ནི་གང་ནའང་མེད། །གལ་ཏེ་རྒྱུ་བས་ཀྱང་འབྲས་བུ་ཡོད་ན་ནི་དེའི་ཚེ་རྒྱུ་མེད་པ་ཅན་དུ་འགྱུར་ཏེ། དོན་གང་ཡང་རྒྱུ་མེད་པ་ཅན་ནི། མ་མཐོང་ཞིང་གང་དུ་ཡང་མ་བསྟན་ཏེ། རྟག་ཏུ་ཐམས་ཅད་ལས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། རྩོམ་པ་ཐམས་ཅད་དོན་མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

4-6（自方）道：不能說「他者存在」。為何？如是，（《中論》云：）

4.2 離色因有色，色應成無因；無因而有法，是事則不然。

若設，（雖說）有了因，才會有果，（可是，果）於此時將成無因者。（吾亦）不見任何事物無有（其）因，（無因事物亦不被經論）所示，（否則），所有（事物）應永遠從一切而生故，一切努力應成無有意義之患故。

4-7 དེ་བཞིན་དུ། གལ་ཏེ་གཟུགས་ནི་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་ན་ནི། །འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་ཏེ། །འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྒྱུ་མེད་དོ། །གལ་ཏེ་འབྲས་བུ་བསལ་ཀྱང་རྒྱུ་ཡོད་ན་ནི་རྒྱུ་དེ་འབྲས་བུ་མེད་པ་ཅན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །འབྲས་བུ་མེད་པ་ཅན་གྱི་རྒྱུ་ནི་མེད་དེ། འདི་ནི་འདིའི་འོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་ཡིན་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་དག་ཀྱང་མི་འཐད་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། གཟུགས་ཀྱང་འབྲས་བུར་མི་འཐད་དོ། །

4-7 同樣的，（《中論》云：）

4.3 若離色有因，則是無果因；若言無果因，則無有是處。

假如無果仍有因，該因應成無果者，（但是，）不存在無果之因，否則「此為此之（因）」的說詞將不應理、一切因應成一切（事物之因）。此故，不只色因不應理，「色係屬果」亦不應理。

4-8 ཡང་གཞན་ཡང་། གཟུགས་ཡོད་ན་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་ནི། །རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཉིད། གཟུགས་མེད་ན་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་ནི། རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཉིད། །འདི་ལ་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་བརྟགས་ན་གཟུགས་ཡོད་པ་ལ་བརྟག་གམ། འོན་ཏེ་གཟུགས་མེད་པ་ལ་བརྟག་གྲང་ན། གཟུགས་ཡོད་པ་ལ་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མི་འཐད་དེ། མེད་པ་ལ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། འདི་ལྟར་ཡོད་པ་ལ་རྒྱུས་ཅི་ཞིག་བྱ། ཅི་སྟེ་ཡོད་པ་ལ་ཡང་རྒྱུའི་བྱ་བ་ཡོད་པར་འགྱུར་ན་ནི་ནམ་ཡང་མི་བྱ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་མི་འདོད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་གཟུགས་ཡོད་པ་ལ་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མི་འཐད་དོ། །གཟུགས་མེད་པ་ལ་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མི་འཐད་དེ། འདི་ལྟར་གཟུགས་མེད་ན་དེ་གང་གི་རྒྱུར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་གཟུགས་མེད་པ་ལ་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མི་འཐད་དོ། །

4-8 此外，（《中論》云：）

4.4 若已有色者，則不用色因；若無有色者，亦不用色因。

於此，觀察何為色因時，應於有色而觀？還是於無色而觀？

色既已有，色因則不應理；（色）既沒有，（色因）亦不應理。先（說）有不應理：既然已有，因有何用？

（若汝說：）「雖然已有，仍需因之作用的緣故，（色因）存在，（且）絕不無有（色因之）作用。」

該（論）亦不應理。此故，既已有色，色因不能成立。

於無色中，色因亦不應理。如是，既然無色，該（色因）成為何者之因？此故，於無色中，色因不能成立。

4-9 དེ་ནི་རྐྱེན་དགག་པར་ཡང་མེད་དམ། ཡོད་པའི་དོན་ལ་ཡང་། རྐྱེན་ནི་རུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་རབ་ཏུ་བསྟན་ཟིན་མོད་ཀྱི། ཡང་འདི་ཡང་སྐབས་སུ་བབ་པས་བསྟན་ཏོ། །རྒྱུ་མེད་པ་ཡི་གཟུགས་དག་ནི། །འཐད་པར་མི་རུང་རུང་མིན་ཉིད། །རྒྱུ་མ་བསྟན་པ་གློ་བུར་གྱི་གཟུགས་ནི་འཐད་པར་མི་རུང་བ་ཉིད་དེ་རུང་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟག་ཏུ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། རྩོམ་པ་ཐམས་ཅད་དོན་མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བས་ན་རྒྱུ་མེད་པ་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་ནི་ཐམས་ཅད་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འཐད་པར་མི་རུང་བ་ཉིད་དེ་རུང་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དོ། །ཞེས་ཡང་དང་ཡང་དུ་ངེས་པར་བཟུང་སྟེ་བཤད་དོ། །

4-9 緣有沒有被破除呢？（於《中論》內，）「（1.6.b）彼緣不應理」已做廣示；與此有關，故做說明。（《中論》又云：）

4.5.ab 無因而有色，是事終不然，

不顯示（色）因，（而立）客性之色，（該論）實不應理、絕不合理。為何？（若為此故，則）所有（事物）應永遠從一切而生故，一切努力應成無有意義之患故。此故，無因者之立場將成「僅為一切（之患）」故，（該論）實不應理、絕不合理。（《中論》）反覆提及（該論不合理的）決定性。

4-10 དེ་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག །འགའ་ཡང་རྣམ་པར་བརྟག་མི་བྱ། །གང་གི་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མ་གཏོགས་པར་གཟུགས་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་བ་དང་། གཟུགས་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ལ་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མི་འཐད་པ་དང་། རྒྱུ་མེད་པའི་གཟུགས་ནི་འཐད་པར་མི་རུང་བ་ཉིད་དེ་རུང་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་ཁྱོད་ལྟ་བུ་མཁས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་དེ་ཁོ་ན་རྟོགས་པར་འདོད་པས་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་འགའ་ཡང་རྣམ་པར་བརྟག་པར་མི་བྱ་བར་རིགས་ཏེ། འདི་ལྟར་གནས་མེད་པ་ལ་བསམ་པ་ཇི་ལྟར་རིགས་པར་འགྱུར།

4-10（《中論》云：）

4.5.cd 是故分別色，不應起觀執。

遠離色因，不能緣色。於有色、無色之中，色因亦不應理。無因之色（也）實不應理、絕不合理故，若汝等學者欲知真實性，不應於色之妄念中發起任何觀執，因為既無有（觀執之依）處，觀執如何應理？

4-11 ཡང་གཞན་ཡང་། འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་འདྲ་བ་ཞེས། །བྱ་བ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་མི་འདྲ་ཞེས། །བྱ་བའང་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །འབྲས་བུ་དང་རྒྱུར་བརྟགས་ན། འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་འདྲ་བའམ། མི་འདྲ་བར་བརྟག་གྲང་ན། དེ་ལ་འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་འདྲ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཕྱོགས་དེ་ལ་ནི་གཟུགས་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུར་མི་འཐད་པ་ཉིད་དོ། འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་མི་འདྲ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཕྱོགས་དེ་ལ་ཡང་གཟུགས་འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་འབྲས་བུར་མི་འཐད་པ་ཉིད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འདི་ལ་འབྱུང་བ་རྣམས་ནི་སྲ་བ་དང་། གཤེར་བ་དང་། ཚ་བ་དང་གཡོ་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་བསྟན་ན་འབྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་ནི་གཟུགས་ལ་དམིགས་སུ་མེད་དེ། འདི་ལྟར་ས་ནི་སྲ་བ་ཉིད། ཆུ་ནི་གཤེར་བ

ཉིད། སེ་ནི་ཚ་བ་ཉིད། རླུང་ནི་གཡོ་བ་ཉིད་དུ་དམིགས་པས་དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་འདྲ་བ་ཡང་མེད་ལ། རྒྱུ་དང་མི་འདྲ་བ་ཡང་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་གཟུགས་འབྲས་བུའོ། །ཞེས་བྱ་བར་མི་འཐད་པ་ཉིད་དོ། །

4-11 另外，（《中論》云：）

4.6 若果似於因，是事則不然；果若不似因，是事亦不然。

觀察果與因時，果與因是相似呢，還是不相似呢？於果與因相似的立場而言，色不應理為大種之果。於果與因不相似的立場而言，色亦不應理為大種之果。為何？

於此，（經論）說，大種等為硬性、濕性、炙性，以及動性，（但）於色中，無能緣取這些大種的功德。

如是，因為緣取地為硬性、水為濕性、火為炙性、風為動性的緣故，果與因既非相似，亦非不似。 此故，言「色為果」之論實不應理。

4-12 །ཚོར་བ་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་དང་། །སེམས་དང་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །རྣམ་པ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། །གཟུགས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རིམ་པ་མཚུངས། །ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་དག་ཀྱང་གཟུགས་མི་འཐད་པ་ཉིད་ཀྱིས་མི་འཐད་པར་རིམ་པ་ མཚུངས་ཏེ། ཇི་ལྟར་འབྱུང་བ་མ་གཏོགས་པར་གཟུགས་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་རེག་པ་མ་གཏོགས་པར་ཚོར་བ་མེད་ལ། ཇི་ལྟར་གཟུགས་མ་གཏོགས་པར་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་མ་གཏོགས་པར་ཡང་རེག་པ་མེད་དེ། དེ་ལྟར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་། བདེ་བ་མྱོང་བ་འགྱུར་བའི་རེག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བདེ་བའི་ཚོར་བ་སྐྱེའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ལྷག་པ་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བར་བྱ་སྟེ་དེ་ལྟ་བས་ན་ཕུང་པོ་རྣམས་ཡོད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་མི་འཐད་པ་ཉིད་དོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་སྒྱུ་མ་འདི་ནི་བྱིས་པ་འདྲིད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། གཟུགས་ནི་དབུ་བ་རྡོས་པ་འདྲ། ཚོར་བ་ཆུ་བུར་དག་དང་མཚུངས། འདུ་ཤེས་སྨིག་རྒྱུ་འདྲ་བ་སྟེ། །འདུ་བྱེད་རྣམས་ནི་ཆུ་ཤིང་བཞིན། །རྣམ་ཤེས་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཞེས། ཉི་མའི་གཉེན་གྱིས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། ཞེས་ཀྱང་གསུངས་སོ། ཕུང་པོ་རྣམས་ཉི་ཚེ་གཟུགས་མི་འཐད་པ་ཉིད་ཀྱིས་མི་འཐད་པར་རིམ་པ་མཚུངས་པར་མ་ཟད་ཀྱི། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གཟུགས་མི་འཐད་པ་ཉིད་ཀྱིས་མི་འཐད་པར་རིམ་པ་མཚུངས་སོ། །

4-12（《中論》云：）

4.7 受蘊及想蘊，行蘊識蘊等，由觀色之相，遍同於諸法。

僅由色不應理的緣故，依序受、想、行、識等亦不應理。如同遠離大種，將不能有色般，離觸便無有受。如同遠離色，將不能有色因般，離受，觸亦不在。

如是，薄伽梵亦云：「樂觸緣生樂受。」 其餘（蘊）等亦如是推理。此故，言「存在蘊等」，實不應理。薄伽梵亦云：「幻化事欺誑凡心。」 如是，（經論說：）「如日親說，色如聚沫，受如水泡，想如陽炎，行如芭蕉，識如幻境。」

由不成立色（的理由），不只破除了狹義的蘊等，也同樣地破除了諸法（的自性），（推理的）步驟皆屬相同。

4-13 དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་གཟུགས་མི་འཐད་པ་ཉིད་ཀྱིས་མི་འཐད་པར་རིམ་པ་མཚུངས་པ་དེའི་ཕྱིར། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་བརྩད་བྱས་ཚེ། །གང་ཞིག་ལན་འདེབས་སྨྲ་བྱེད་པ། །དེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་ལན་བཏབ་མིན། །བསྒྲུབ་པར་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར། །སྟོང་པ

ཉིད་ཀྱིས་བརྩད་ཅིང་འཆེད་པ་བརྩམས་ཏེ་ཡོངས་སུ་གླེང་བའི་ཚེ་གང་ཞིག། །སྟོང་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པས་ལན་འདེབས་ཤིང་སྨྲ་བར་བྱེད་པ་དེའི་ཚེ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ལན་བཏབ་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱི ར་དང་། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པའོ། ཞེས་དམ་བཅས་ན་དཔེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་སྣམ་བུ་ངོ་བོ ཉིད་སྟོང་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཚེ་གང་ཞིག་རེ་ཞིག་རྒྱུ་སྲུན་དག་ནི་ཡོད་དོ་ཞེས་ཟེར་བའི་དེ་ནི་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། གཏན་ཚིགས་གང་དག་ཉིད་ཀྱིས་སྣམ་བུ་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པར་བསྟན་པ་དེ་དག་ཉིད་རྒྱུ་སྲུན་དག་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་རབ་ཏུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡང་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་རྒྱུ་སྲུན་དག་སྟོང་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་སྟོན་པ་ནི་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་སྣམ་བུ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

4-13　如是，僅由色不應理的緣故，諸法亦不應理，（推理的）步驟皆屬相同故，（《中論》云：）

4.8 依空問難時，離空而欲答，是則不成答，應成同宗故。

若以空性問難、遍諍之時，以離空所言一切回覆皆不能夠成為（合理）的答覆。為何？與宗相同故。

如是「（4.8.d）應成同宗」（的內義）為：例如，立宗「一切事物皆無自性」時，為能舉例，而論「氆氌為自性空」。此時，某人卻言「（氆氌之因）毛線係屬存在！」

任何因相顯立氆氌無有自性，該（因相）自然也會至極成立其因毛線為性空。此故，言「（氆氌之）因毛線非性空」之論，與成立氆氌（為非性空）之宗實屬相同。

4-14 དེ་བཞི ན་དུ་སྐྱེ་བོ་ཆོས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཤེས་པ་དག་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ནི་དགེ་བའོ་སྙམ་པ་དང་། ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་ངེས་སོ་སྙམ་དུ་སེམས་ཤིང་དེ་དག་ལ་སོགས་པ་སྨྲ་ན་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱང་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པས་ན་དེ་ཡང་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། བསྒྲུབ་པ་བྱ་དང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་ལན་བཏབ་པ་མ་ཡིན་ནོ། །སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷས་ཀྱང་། དངོས་པོ་གཅིག་ལ་གང་ལྟ་བ། དེ་ནི་ཀུན་ལའང་ལྟ་བར་འདོད། །གཅིག་གི་སྟོང་ཉིད་གང་ཡིན་པ། །དེ་ཉིད་ཀུན་གྱི་སྟོང་པ་ཉིད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

4-14　同樣的，當士夫修法、知（法）時，念：「善法等之自性為善也！其餘諸法亦定屬同相。」若做此答，（應駁：）「諸善法亦是緣起，故無自性，故應成同宗。」同宗故，（汝之）答覆並非（合理）。阿闍黎聖天亦云：「說一法見者，即一切見者，以一法空性，即一切空性。」

4-15 །སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཤད་བྱས་ཚེ། །གང་ཞིག་སྐྱོན་འདོགས་སྨྲ་བྱེད་པ། །དེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་སྐྱོན་བཏགས་མིན། །བསྒྲུབ་པར་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར། །སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དངོས་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་བཤད་པའི་ཚེ་གང་ཞིག་སྟོང་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པས་སྐྱོན་འདོགས་ཤིང་སྨྲ་བར་བྱེད་པ་དེའི་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཐ་མ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་སྐྱོན་བཏགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་དོན་གཅིག་པ་ཁོ་ན་ཡིན་མོད་ཀྱི། གནས་སྐབས་གཞན་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས་ཡང་བསྟན་ཏོ། །ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི་གཉིས་ནི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡོངས་སུ་གཏོགས་པར་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། ཐམས་ཅད་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

4-15（《中論》云：）

4.9 依空解說時，若人欲問難，是則不成患，應成同宗故。

當解說空性、無有自性的時候，某人以非空性（的觀點）而問難、諍論的話，猶如前述，該（論）之宗皆屬相同，故不成患。

雖然該（二偈——4.8/4.9——的）內義相同，但隨角度的不同再各別詮釋。應知結合此二偈文於諸品之中，方能成辦一切（要義）。

4-16 ཕུང་པོ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཞི་པའོ།། །།

4-16 第四品——觀蘊品——終。

第五品

——觀界品——

5-1 འདིར་སྨྲས་པ། འདི་ལ་སོགས་པ་ཁམས་དྲུག་པོ་དག་ཀུང་བསྟན། དེ་དག་གི་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལ་ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་ནི་མི་སྒྲིབ་པའོ། །ཞེས་བསྟན་ཏེ། དངོས་པོ་མེད་ན་ནི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པར་མི་རིགས་པས་དེ་ལྟ་བས་ན་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་ཡོད་དོ། །ཇི་ལྟར་ནམ་མཁའ་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཁམས་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཡོད་དོ། །

5-1 於此，（他方）道：六界及其各別性相皆於此（品的偈文）等宣示。於此，（論）說：「無礙是虛空的性相。」若無事物，性相的宣示將不應理，故有性相，故有虛空。如同虛空存在般，餘界等亦有自己的性相，故有（六界）。

5-2 བཤད་པ། ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་ནི་མི་འཐད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་སྔ་རོལ་ན། །ནམ་མཁའ་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། །གལ་ཏེ་ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྔ་རོལ་ན་ནམ་མཁའ་ཞེས་བྱ་བ་ཅུང་ཟད་ཅིག་ཡོད་ན་ནི་དེ་ལ་ནམ་མཁའ་འདིའི་མཚན་ཉིད་ནི་འདི་ཡིན་ནོ་ཞེས་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་ཡང་རིགས་པ་ཞིག་ན་ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྔ་རོལ་ན་ནམ་མཁའ་མེད་དོ། །ནམ་མཁའ་མེད་ན་ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར།

5-2（自方）道：虛空之性相實不應理。為何？如是，（《中論》云：）

5.1.ab 虛空性相前，則無有虛空，

如果在虛空的性相之前，所謂的「虛空」是少分存在的話，言「虛空之性相為此矣」之言論應成合理，然而，虛空之性相之前並無虛空。既無虛空，言「虛空的性相」（時，又）如何應理？

5-3 ཅི་སྟེ་ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྔ་རོལ་ན་ནམ་མཁའ་ཡོད་དོ་ཞེས་དེ་ལྟར་རྟོག་ན། དེ་ལྟ་ན། གལ་ཏེ་མཚན་ལས་སྔ་གྱུར་ན། མཚན་ཉིད་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

5-3 如果觀執「虛空存在於虛空的性相之前」，如是，（《中論》駁：）

5.1.cd 若先有虛空，應成無性相。

5-4 འདིར་སྨྲས་པ། མཚན་ཉིད་མེད་པ་ཡོད་དོ། །ཞེས།

5-4 於此，（他方）道：「無性相（本身）是存在的。」

5-5 བཤད་པ། མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་ནི། །འགའ་ཡང་གང་ན་ཡོད་མ་ཡིན། །ཡང་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་ཉིད་ཅེས་བྱ་བའི་དོན་ཏེ། མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་ནི་འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དེ། གཞུང་ལུགས་གང་དུ་ཡང་མ་བསྟན་ཏོ། །འོ་ན་དེ། མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་མེད་ན། །མཚན་ཉིད་གང་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར། །དེ་བསྟན་པར་རིགས་སོ། །འདི་ལྟར། མཚན་ཉིད་མེད་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། །མི་འཇུག་དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་མེད་ན་དེ་གཞི་མེད་པ་ལ་མཚན་ཉིད་འཇུག་པར་མི་འཐད་དོ། །འོ་ན་མཚན་ཉིད་དང་བཅས་པའི་དངོས་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ་སྙམ་ན།

བ་ཤད་པ། མཚན་ཉིད་བཅས་ལ་མིན། མཚན་ཉིད་དང་བཅས་པའི་དངོས་པོ་ལ་ཡང་མཚན་ཉིད་འཇུག་པར་མི་འཐད་དེ། དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

5-5（自方道：《中論》）云：

5.2.ab 無性相事物，諸時處亦無；

「亦」詞乃決定之義——任何不具性相的事物絕對不存在，而且沒有任何的典籍宣示了（不具性相的事物）。

既是如此，（汝便）合理地問道：

5.2.cd 若無無相法，性相趨何處？

如是，（《中論》回：）

5.3.a 不趨於無相，

如是，沒有任何不具性相的事物。既無不具性相的事物，將無有（名相的所依）處。於此，性相的趨入將不應理。

那麼，念執：「性相應該趨入於具有性相的事物。」

（《中論》）回：

5.3.b 亦非於有相，

謂性相也非合理地趨入於具有性相的事物，因無意義故。

5-6 དངོས་པོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་དང་བཅས་པར་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་ལ་ཡང་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། དེ་ལྟ་ན་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ནམ་ཡང་མཚན་ཉིད་དང་བཅས་པ་མ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་། རྟག་ཏུ་མཚན་ཉིད་འཇུག་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་མི་འདོད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་མཚན་ཉིད་དང་བཅས་པའི་དངོས་པོ་ལ་ཡང་མཚན་ཉིད་འཇུག་པར་མི་འཐད་དོ། །

5-6 既已至極成立具有自己性相之事物，性相又有何用？如是，應成無窮無盡（之患）——該（法）永遠不會成為不具性相者，而且一直都會有著性相的趨入（，不會停止）。

該（論）亦不被許故，「性相趨入於具有性相之事物」實不應理。

5-7 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་མཚན་ཉིད་དང་བཅས་པ་དང་མཚན་ཉིད་མེད་པ་དག་ལས་གཞན་པ་ལ་འཇུག་པར་སེམས་ན།

5-7 於此，（他方）作此念想：「（性相）趨入於餘者——非具性相（亦）非不具性相。」

5-8 བ་ཤད་པ། མཚན་བཅས་མཚན་ཉིད་མེད་པ་ལས། །གཞན་ལའང་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གལ་ཏེ་མཚན་ཉིད་དང་བཅས་ན་ནི་མཚན་ཉིད་མེད་པ་མ་ཡིན་ལ། ཅི་སྟེ་མཚན་ཉིད་མེད་ན་ནི་མཚན་ཉིད་དང་བཅས་པ་མ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར

མཚན་ཉིད་དང་བཅས་པ་དང་། མཚན་ཉིད་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི་དགག་པར་མི་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་མི་སྲིད་པ་ཀོ་ ནའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་དང་བཅས་པ་དང་མཚན་ཉིད་མེད་པ་གཞན་ལ་ཡང་མཚན་ཉིད་འཇུག་པར་མི་འཐད་དོ། །མཚན་ཉིད་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ན། །མཚན་གཞི་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །མཚན་ཉིད་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ན་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་ལས་ཁམས་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པར་བསྟན་ན་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་དེ་ཡང་མཚན་ཉིད་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་མི་འཐད་དོ། དེ་མེད་ན་ཁྱོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་གང་གིས་བསྒྲུབ་པར་འཐད།

5-8（自方道：《中論》）云

5.3.cd 離具相無相，餘者亦不趨。

為何？不可能故。若具性相，將非無相；若不具相，將非具相，此故，具有性相與不具性相實為不同方的相違者。此故，絕對不可能存在（既非具相亦非不具相的餘者）。此故，性相對於「既非具相亦非不具相之餘者」的趨入亦不應理。

（《中論》云：）

5.4.ab 性相既不趨，事例不應理。

如果，性相不趨入的話，性相之處（——事例——）亦不應理。如是，汝雖以具有性相（的理由），至極成立界（的自性），然而，性相並不趨入具有性相者，故（界的自性）實不應理。既無有該（合理的趨入），汝如何合理地成立事例？

5-9 སྨྲས་པ། དེ་རེ་ཞིག་མཚན་ཉིད་ནི་ཡོད་དེ། མཚན་ཉིད་ཡོད་པས་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཡང་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ།

5-9（他方）道：首先，性相的確存在。因為有了性相，性相之處亦將至極成立。

5-10 བཤད་པ། མཚན་གཞི་འཐད་པ་མ་ཡིན་ན། མཚན་ཉི་ད་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །འདི་ལ་མཚན་ཉི་ད་ཀྱི་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར་ན་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་དེ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་མེད་ན་གཞི་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཇི་ ལྟར་འཐད། དེ་ལྟ་བས་ན་མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དོ། དེ་ཕྱིར་མཚན་གཞི་ཡོད་མིན་ཏེ། །མཚན་ཉིད་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བརྟགས་ན་མཚན་ཉིད་འཇུག་པར་མི་འཐད་པ་དེའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །གང་གི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་གང་ཞིག་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ།

5-10（《中論》）云：

5.4.cd 事例若非理，性相亦無有。

於此，雖（說）依賴事例可成性相，然而事例亦不能成立。既無事例，如何成立無（有依）處之性相？此故，絕無性相。（《中論》云：）

5.5.ab 是故無事例，性相不能有，

此故，若以諸相觀察的話，因為性相的趨入不合理的緣故，無有性相之處；因為無有性相之處的緣故，無（事例）之性相亦非存在。

5-11 སྨྲས་པ། འདི་ནི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞིའོ། །འདི་ནི་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་བརྗོད་པར་མི་ནུས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་རེ་ཞིག་དངོས་པོ་ནི་ཡོད་དོ། །

5-11（他方）道：雖然不能言論「此是事例、此是性相」，但是，首先，事物是存在的。

5-12 བཤད་པ། མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་མ་གཏོགས་པའི། དངོས་པོ་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །གལ་ཏེ་དངོས་པོ་འགའ་ཞིག་ཡོད་པར་འགྱུར་ན་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞིའམ་མཚན་ཉིད་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་གྲང་ན། གང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཡང་མ་ཡིན་ལ་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་དང་མཚན་ཉིད་མ་གཏོགས་པའི་དངོས་པོ་འགའ་ཡང་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །

5-12（自方）道：

5.5.cd 離事例性相，更無有事物。

（雖說）若因存在某些事物，事例或性相可成一法，然而，（事物）亦非事例，亦非性相，該（二） 不存在故，遠離了事例及性相，任何事物皆不能有。

5-13 སྨྲས་པ། དངོས་པོ་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དངོས་པོ་མེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་ཁྱོད་ན་རེ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་དང་མཚན་ཉིད་དག་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་ནི་དངོས་པོ་ལ་ལྟོས་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་གང་གི་དངོས་པོ་མེད་དོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་དངོས་པོ་དེ་ནི་འགའ་ཞིག་ཡོད་པས་དེ་ལྟ་བས་ན་དངོས་པོ་མེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ཉིད་དོ། །

5-13（他方）道：事物是存在的。為何？因為「無有事物」是存在的。於此，（如同）汝的「無有事例及性相」之言論乃依賴事物而說，所以，於（吾）的「無有事物」之言論中，（應當）存在被詮釋的事物。此故，因為有了「無有事物」的緣故，事物是存在的。

5-14 བཤད་པ་ལེགས་པར་བརྗོད་དོ། །གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མེད་པ་ཡོད་ན་ནི་དངོས་པོ་ཡང་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། དངོས་པོ་མེད་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་དངོས་པོ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། དངོས་མེད་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར། ། སྔར། མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་མ་གཏོགས་པའི། །དངོས་པོ་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་བསྟན་པས་དངོས་པོ་དེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན་ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་པོ་མེད་པ་དེ་གང་གི་ཡིན་པར་བརྟག། །འདི་ལྟར་དངོས་པོའི་དངོས་པོ་མེ་ད་པར་འགྱུར་གྲང་ན། དངོས་པོ་དེ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་མེད་པ་དེ་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་དངོས་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་མེད་པ་ཡང་མེད་དོ།

5-14（自方道：）所言善矣。（雖說）若因存在「無有事物」，事物也將存在，然而，「無有事物」不存在的緣故，事物如何存在？為何？（如《中論》云：）

5.6.ab 事物既非有，無事物為何？

之前已述「（5.5.cd）離事例性相，更無有事物」的緣故，應觀：事物既無，汝的「無事物」（應）為何者（之無）？

如是，若（許）為「事物之無事物」的話，該事物亦不存在的緣故，「無事物」（應）為何者（之無）？此故，因無有事物，「無事物」亦無。

5-15 སྨྲས་པ། གང་གི་དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དེ་དག་ཤེས་པར་བྱེད་ཅིང་དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག་རྟོག་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་རེ་ཞིག་ཡོད་དོ། །དེ་ཡོད་པས་དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག་ཀྱང་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པ་ཉིད་དོ།

5-15（他方）道：首先，的確存在「了知何者之事物及非事物」以及「事物及非事物的觀察」。存在彼故，事物及非事物等亦為至極成立。

5-16 བཤད་པ། དངོས་དང་དངོས་མེད་མི་མཐུན་ཆོས། །གང་གིས་དངོས་དང་དངོས་མེད་ཤེས། །མི་མཐུན་པའི་ཆོས་ནི་དེ་དག་གི་བཟློག་པའི་ཆོས་ཏེ། དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག་གི་མི་མཐུན་པའི་ཆོས་ནི་དངོས་དང་དངོས་མེད་མི་མཐུན་པའི་ཆོས་སོ། །དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག་གི་མི་མཐུན་པའི་ཆོས་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དངོས་པོ་ཡང་མ་ཡིན་ལ་དངོས་པོ་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་པའོ། དེ་ལ་གལ་ཏེ་འགའ་ཞིག་ཡོད་པར་འགྱུར་ན་དངོས་པོའི་ཆོས་སམ། དངོས་པོ་མེད་པའི་ཆོས་ཤིག་ཏུ་འགྱུར་གྲང་ན། གང་དངོས་པོའི་ཆོས་ཀྱང་མ་ཡིན་ལ་དངོས་པོ་མེད་པའི་ཆོས་ཀྱང་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག་དང་མི་མཐུན་པའི་ཆོས་དེ་མེད་ན་གང་གིས་དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དེ་དག་ཤེས་པར་བརྟག །དེ་ལྟ་བས་ན་དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པར་ཤེས་པ་ཡང་མེད་དོ།

5-16（自方道：《中論》）云：

5.6.cd 事非事異法，誰知事非事。

「異法」為反法。事物及非事物的異法為俱非事物及非事物的異法。何為俱非事物及非事物的異法呢？即為非事物，亦非非事物者。若某（法）存在的話，應成事物之法，或是非事物之法，（然而，該法）既非事物之法，亦非非事物之法，（故）無該（法）。既無俱非事物及非事物的異法，又有何者知道且觀察事物及非事物呢？此故，事物及非事物的了知亦不存在。

5-17 །དེ་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་དངོས་པོ་ཡིན། །དངོས་མེད་མ་ཡིན་མཚན་གཞི་མིན། །མཚན་ཉིད་མ་ཡི ན། དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་བརྟགས་ན་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་དང་མཚན་ཉིད་དག་མེད་ཅིང་། མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་དང་མཚན་ཉིད་དག་མ་གཏོགས་པའི་ དངོས་གཞན་ཡང་མེད་དོ། ། དངོས་པོ་མེད་ན་དངོས་པོ་མེད་པ་ཡང་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་ནི་དངོས་པོ་ཡང་མ་ཡིན་དངོས་པོ་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན། མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཡང་མ་ཡིན་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ། འདི་ལྟར་གལ་ཏེ་ནམ་མཁའ་ཞེས་བྱ་བ་རྫུང་ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་ན་དེ་བཞི་པོ་དེ་དག་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་གྲང་ན། བཞི་པོ་དེ་དག་ཀྱང་མེད་པས་དེའི་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཁམས་ལྔ་པོ། གཞན་གང་དག་ཀྱང་ནམ་མཁའ་མཚུངས། །ནམ་མཁའ་མཚུངས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། །ནམ་མཁའ་དང་མཚུངས་པ་སྟེ། ཇི་ལྟར་ནམ་མཁའ་བརྟགས་ན་དངོས་པོ་ཡང་མ་ཡིན། དངོས་པོ་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན། མཚན་ཉི ད་ཀྱི་གཞི་ཡང་མ་ཡིན་མཚན་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། ནམ་མཁའ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཅི་ཡང་མ་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ས་ལ་སོགས་པ་ཁམས་ལྔ་པོ་གཞན་དག་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཀྱང་དངོས་པོ་ཡང་མ་ཡིན། དངོས་པོ་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན། མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཡང་མ་ཡིན། མཚན་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་ཁམས་རྣམས་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

5-17（《中論》云：）

5.7.abc 虛空非事物，亦非非事物，非事例性相，

觀察（自性）時，無有事例及性相。遠離事例及性相外，其餘的事物亦不存在。既無事物，亦無非事物。此故，虛空為非事物、非非事物、非事例、非性相。

如是，（雖說）若有少分虛空，應成該四其中一者，然而，該四不存在的緣故，無有虛空。（《中論》云：）

5.7.d 餘五同虛空。

「同虛空」謂與虛空（之例）相同也。如同觀察虛空時，既非事物，也非非事物；既非事例，也非性相；所謂「虛空」皆非一切般，其餘地等五界也非事物，亦非非事物；既非事例，也非性相。無有任何事物是存在的，此故，界等亦不存在。

5-18 སྨྲས་པ། འདི་ལ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་པ་དག་ནི་ཕལ་ཆེར་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་དག་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ན་དེ་ལ་གལ་ཏེ་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་དག་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པ་དེ་དག་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་རམ་དེ་དག་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་མི་རིགས་ན་དེ་ཅི་ལྟ་བུ་ཞིག། །

5-18（他方）道：於此，佛薄伽梵所宣教法幾乎依賴著蘊、界、處等（而說）。於此，若蘊、界、處等皆不存在，莫非（佛所言的教法）等皆成無義？無義（之論）不應理故，應如何（解）？

5-19 བཤད་པ། ཁོ་བོས་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་ མཆེད་དག་མེད་པ་ཉིད་དུ་མི་སྨྲའི། དེ་དག་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་སྨྲ་བ་སེལ་བར་བྱེད་དོ། དེ་གཉི་ག་ཡང་སྐྱོན་དུ་ཆེ་སྟེ། འདི་ལྟར་འོག་ནས་ཀྱང་། ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་རྟག་པར་འཛིན། །མེད་ཅེས་བྱ་བ་ཆད་པར་ལྟ། །དེ་ཕྱིར་ཡོད་དང་མེད་པ་ལ། །མཁས་པས་གནས་པར་མི་བྱའོ། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་ཀཱ་ཏྱཱ་ན་འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་གཉིས་ལ་གནས་ཏེ། ཕལ་ཆེར་ཡོད་པ་ཉིད་དང་། མེད་པ་ཉིད་ལ་གནས་སོ་ཞེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །དེའི་ཕྱིར་ཁོ་བོ་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བས་ཡོད་པ་ཉི་ད་དང་མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བ་ཆད་པ་མ་ཡིན་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་སྟོན་པ་མེད་པ་ཉིད་དུ་མི་སྨྲའོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཁོ་བོ་ཅག་ལ་ཕུང་པོ་དང་། ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་དག་ལ་བརྟེན་པའི་ཆོས་སྟོན་པ་དག་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །

5-19（自方）道：吾不說蘊、界、處的不在，只是破除該（蘊、界、處的）存在論；兩者皆具大患。（《中論》）於下述亦云：「（15.10）謂有則執常，謂無則見斷，此故於有無，智者皆不住。」薄伽梵亦云：「迦旃延，世間住於此二（性），大多住於有性、無性之中。」

此故，吾（許）依緣起故，遠離有性及無性之患，非斷亦非常，（且）不隨後極示無性之論。此故，對於吾等而言，依賴蘊、界、處等的所言教義並非無義。

5-20 །བློ་ཆུང་གང་དག་དངོས་རྣམས་ལ། །ཡོད་པ་ཉིད་དང་མེད་པ་ཉིད་དུ། །ལྟ་བ་དེ་ནི་བལྟ་བྱ་བ། །ཉེ་བར་ཞི་བ་ཞི་མི་མཐོང་། །བློ་ཆུང་གང་དག་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་མཆོག་ཏུ་ཟབ་པ་མ་རྟོགས་པ་ན་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་ཡོད་པ་ཉིད་དང་། མེད་པ་ཉིད་དུ་རྗེས་སུ་ལྟ་བ་ཆད་པ་དང་རྟག་པར་ལྟ་བས་བློ་གྲོས་ཀྱི་མིག་བསྒྲིབས་པ་དེ་དག་གིས་ནི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལྟ་བར་བྱ་བ་ཉེ་བར་ཞི་ཞིང་ཞི་བ་མི་མཐོང་ངོ་། །དེའི་ཕྱིར་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མ་མཐོང་བ་སྲོས་པ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བའི་ཡིད་དང་ལྡན་པ་དེ་དག་གི་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་དག་ལ་བརྟེན་པའི་ཆོས་སྟོན་པ་དག་ནི་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་འདི་ནི་དོན་དམ་པ་ཡིན་གྱིས་མ་འཇིགས་ཤིག། །

5-20（《中論》云：）

5.8 淺智見諸法，若有若無相，是則不能見，滅見安隱法。

因為淺智者尚未證悟深奧緣起的殊勝，隨後諸事物之有性、無性，（生起了）斷見、常見的緣故，覆蓋了智慧之眼，而不能見寂滅——所見涅槃。

此故，（對於）不見真實如所有性、於戲論具歡喜心者（而言），依賴蘊、界、處等的所言教義將成無義。此故，無須驚慌，此（應成無義之患）指向勝義。

5-21 སྨྲས་པ། ཅིའི་ཕྱིར་ནམ་མཁའི་ཁམས་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་པོར་བརྟགས། ཁམས་བསྟན་པ་ལ་དང་པོར་སའི་ཁམས་བསྟན་པས་སའི་ཁམས་ཉིད་དང་པོ་བརྟག་པར་བྱ་བའི་རིགས་སོ། །

5-21（他方）道：為何初觀虛空之界？（經論）示界時，初示地界的緣故，應該初觀地界，方為合理。

5-22 བཤད་པ། གྲགས་པའི་དོན་གྱིས་མ་གྲགས་པའི་དོན་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་སྟེ། འཇིག་རྟེན་ན་ཕལ་ཆེར་ནམ་མཁའ་ལ་ཅི་ཡང་མ་ཡིན་པར་སེམས་ཏེ། འདི་ལྟར་སྨྲ་བ་པོ་དག་ན་རེ་སྤྲོས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ནམ་མཁའོ། །ཞེས་ཟེར་བས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་ཅི་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བར་བསམ་མོ། །དེའི་ཕྱིར་ཁམས་ལྷག་མ་ལྔ་པོ་དག་ཀྱང་ནམ་མཁའ་དང་མཚུངས་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བའི་དཔེ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་དང་པོར་བསྟན་ཏོ། །

5-22（自方）道：由共許之義至極成立尚未共許之義。於世間中，大多認為：「虛空非為一切。」如是，有人便說：「一切戲論皆為虛空。」故思：「一切非為一切。」

為能顯示比喻，故說：「其餘五界亦如虛空。」初示成立虛空於空性之中。

5-23 ཁམས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལྔ་པའོ།། །

5-23 第五品——觀界品——終。

第六品

——觀貪欲、貪心品——

6-1 འདིར་སྨྲས་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཕུང་པོ་དང་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་དག་གི་སྟོང་པ་ཉིད་རྗེས་སུ་རབ་ཏུ་བསྟན་པས་ཁོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཉན་འདོད་པར་གྱུར་གྱིས། དེའི་ཕྱིར་ད་ནི་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་བརྟག་པར་བྱ་བའི་རིགས་སོ། །

6-1 於此，（他方）道：汝隨後廣說蘊、界、處之空性，令吾欲聞空性。所以，在此（品中）應當觀察貪欲及貪心。

6-2 བཤད་པ་དེ་ལྟར་བྱའོ། །

6-2（自方）道：當如是說。

6-3 སྨྲས་པ། འདི་ལ་དེ་དང་དེར་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་སྤངས་པ་བསྟན། འདོད་ཆགས་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རིགས་པ་ཡང་བསྟན་ཏོ། །མེད་ན་ནི་ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱ་བའི་རིགས་པ་ཡང་བསྟན་པའི་མི་རིགས་ཏེ། འདི་ལྟར་སྦྲུལ་གྱིས་མ་ཟིན་ན་གསང་སྔགས་དང་སྨན་གྱི་བྱ་བ་མེད་དོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ནི་ཡོད་དོ། །

6-3（他方）道：於此，在這部（經論）及那部（經論）之中，談及了斷除貪欲及貪心，以及寂滅貪欲的理由。像是不被蛇咬的話，自然不會需要咒藥的作用般，沒有了（貪），宣說寂滅（貪）的理由也就不存在了。因此，貪欲與貪心都是存在的。

6-4 བཤད་པ། འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ནི་མི་སྲིད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་སྔ་རོལ་ན། །འདོད་ཆགས་མེད་པའི་ཆགས་ཡོད་ན། །དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདོད་ཆགས་ཡོད། ཆགས་ཡོད་འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་འགྱུར། །གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་སྔ་རོལ་ན་ཆགས་པ་འདོད་ཆགས་མེད་པ་འདོད་ཆགས་ལས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་འགའ་ཞིག་ཡོད་ན་ནི་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆགས་ཡོད་འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་འགྱུར། འདི་ལྟར་ཆགས་པ་ཡོད་ན་འདོད་ཆགས་ཀྱང་འདིའོ་ཞེས་འཐད་པར་འགྱུར་རོ། །ཆགས་པ་མེད་ན་དེ་སུའི་འདོད་ཆགས་སུ་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་གཞི་མེད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་མི་འཐད་པས་དེའི་ཕྱིར་ཆགས་པ་མེད་ན་འདོད་ཆགས་མི་འཐད་དོ། །

6-4（自方）道：不可能（存在）貪欲及貪心。為何？（《中論》云：）

6.1 若於貪欲前，貪心離貪欲，依此有貪欲，貪心起貪欲。

如果（承許）在貪欲之前能有迥異於貪欲、並非貪欲之貪心的話，（則不應理，因為）依此（貪心），將有貪欲。為何？「（6.1.d）貪心起貪欲。」（謂）如果貪心是存在的話，言「貪欲亦為此」者，應當合理。如果沒有了貪心，該（欲）將成誰的貪欲？如是，貪欲沒有了（所依之）處，將不能成立（貪欲）。此故，若無貪心，不能成立貪欲。

6-5 སྨྲས་པ། ཆགས་པ་ཡོད་ན་འདོད་ཆགས་ཡོད་དོ། །

6-5（他方）道：若有貪心，則有貪欲。

6-6 འདིར་བཤད་པ། ཆགས་པ་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ཡང་། །འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །ཁྱོད་ཀྱི་ཆགས་པ་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ཡང་། འདོད་ཆགས་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་ཆགས་པ་ལ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་བྱ་བ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། ཆགས་པར་མི་བྱེད་ན་ནི་ཇི་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཡིན་པར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་འགྱུར་ན་ནི་གང་ཡང་འདོད་ཆགས་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། དེའི་ཕྱིར་ཆགས་པ་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ཡང་འདོད་ཆགས་མི་འཐད་དོ། །

6-6 於此，（自方道：《中論》）云：

6.2.ab 雖然有貪心，貪欲如何有？

雖有汝的貪心，但（汝的）貪欲如何能有？如是，於貪心中無有絲毫貪欲的作用。如果不貪，如何成為貪欲？果真（不貪）還可成為（貪欲）的話，（什麼）都可成為貪欲，故（吾）不能承許該（論）。此故，縱使存在貪心，但貪欲的存在仍不能合理。

6-7 སྨྲས་པ། རེ་ཞིག་ཆགས་པ་ནི་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་འདོད་ཆགས་མེད་ན་མི་འབྱུང་བས་འདོད་ཆགས་ཀྱང་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ། །

6-7（他方）道：首先，貪心是存在的。但是，如果沒有貪欲的話，（貪心）將不會有，所以貪欲是可被至極成立的。

6-8 བཤད་པ། ཆགས་པ་ལ་ཡང་འདོད་ཆགས་ནི། །ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རིམ་པ་མཚུངས། །ཆགས་པ་ཡོད་པར་ཡོངས་བརྟགས་ན། །འདོད་ཆགས་ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རུང་སྟེ་ཆགས་པ་ལ་ཡང་འདོད་ཆགས་མི་འཐད་པ་དེ་ཉིད་དང་རིམ་པ་མཚུངས་སོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་ཆགས་པའི་སྔ་རོལ་ན། ཆགས་མེད་འདོད་ཆགས་ཡོད་ན་ནི། །དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆགས་པ་ཡོད། །འདོད་ཆགས་ཡོད་ན་ཆགས་ཡོད་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ཆགས་པའི་སྔ་རོལ་ན་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་མེད་པ་ཆགས་པ་ལས་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་འགའ་ཞིག་ཡོད་ན་ནི། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆགས་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདོད་ཆགས་ཡོད་ན་ཆགས་ཡོད་འགྱུར། །འདི་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཡོད་ན་ཆགས་པ་ཡང་འདིས་འདི་ཆགས་སོ་ཞེས་འཐད་པར་འགྱུར་རོ། །འདོད་ཆགས་མེད་ན་གང་གིས་དེ་ཆགས་པར་འགྱུར། མ་ཆགས་པ་ན་ནི་ཇི་ལྟར་ཆགས་པར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་འགྱུར་ན་ནི་གང་ཡང་ཆགས་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། དེའི་ཕྱིར་འདོད་ཆགས་མེད་ན་ཆགས་པ་མི་འཐད་དོ།

6-8（自方道：《中論》）云：

6.2.cd 以貪欲有無，同理觀貪心。

遍觀貪心時，貪欲或有或無（之義），與「貪心之中也無貪欲」的（推理）順序相同。為何？「若於貪心前，貪欲離貪心，依此有貪心，貪欲起貪心。」如果（承許）在貪心之前能有迥異於貪心、並非貪心之貪欲的話，（則不應理，因為）依此（貪欲），將有貪心。為何？「貪欲起貪心。」（謂）如果貪欲是存在的話，言「由此貪心而貪著」者，應當合理。如果沒有了貪欲，該（貪心）是由誰發起的貪心？沒有了貪，怎能貪著？果真（沒了貪欲）還可成為（貪心）的話，（什麼）都可成為貪心，故（吾）不承許該（論）。此故，沒有了貪欲，貪心將不能成立。

6-9 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་འདོད་ཆགས་ཡོད་ན་ཆགས་པ་ཡོད་པར་སེམས་ན།

6-9 於此，如果（他方）認為：「有貪欲就有貪心」。

6-10 བ་ཤད་པ། འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ཡང་། །ཆགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །ཁྱོད་ཀྱི་འདོ་ད་ཆགས་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ཡང་ཆགས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་ཡོད་ན་ཆགས་པར་འགྱུར་ན། ཆགས་པ་མེད་དེ་འདོད་ཆགས་དེས་ཆགས་པར་གྱུར་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཆགས་པ་མ་ཡིན་ན་ནི་ཇི་ལྟར་ཆགས་པར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་འགྱུར་ན་ནི་ནམ་ཡང་ཆགས་པ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། འདོད་ཆགས་ལ་ཡང་ཆགས་པ་ནི། །ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རིམ་པ་མཚུངས། །དེའི་ཕྱིར་འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ཡང་ཆགས་པ་མི་འཐད་དོ། །

6-10（自方）道：「雖然有貪欲，貪心如何有？」雖有汝的貪欲，但（汝的）貪心如何能有？如是，若（汝說：）「有了貪欲將有貪心」的話，（吾駁：）「既然貪欲不貪，貪心則無；既然不貪，怎能貪著？」果真（沒了貪欲）還可成為（貪心）的話，（什麼）都可成為貪心，故（吾）不承許該（論），（誠如：）「以貪心有無，同理觀貪欲。」此故，縱使存在貪欲，但貪心的存在仍不能合理。

6-11 སྨྲས་པ། འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་གཉིས་ལ་སྔ་ཕྱི་མེད་དེ། འདི་ལྟར་དེ་གཉིས་ནི་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །

6-11（他方）道：貪欲及貪心兩者之間應無前後。如是，該二應為同時生起。

6-12 བ་ཤད་པ། འདོད་ཆགས་དང་ནི་ཆགས་པ་དག །ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་མི་རིགས། །འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་བར་མི་འཐད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག །ཕན་ཚུན་ལྟོས་པ་མེད་པར་འགྱུར། །འདི་ལྟར་གལ་ཏེ། འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་བར་གྱུར་ན་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ཕན་ཚུན་ལྟོས་པ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་གྱུར་ན་འདིའི་འདོད་ཆགས་ནི་འདིའོ། །འདིས་ནི་འདི་ཆགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་དག་མི་འཐད་དོ། །དེ་དག་མེད་ན་འདོད་ཆགས་མི་འཐད་པ་ཉིད་ལ་ཆགས་པ་ཡང་མི་འཐད་པ་ཉིད་དེ། འདི་ལྟར་འདོད་ཆགས་ནི་ཆགས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ་ཆགས་པ་ནི་ཆགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ན་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེས་པ་ཕན་ཚུན་ལྟོས་མེད་པ་དག་ལ་དེ་དག་མི་འཐད་པས་དེའི་ཕྱིར་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་བར་ཡང་མི་རིགས་སོ། །

6-12（自方道：《中論》）云：

6.3.ab 貪欲及貪心，俱生不應理，

貪欲與貪心並非同時生起。為何？

6.3.cd 如是該二貪，應成無相待。

如是，假設貪欲及貪心同時生起的話，貪欲及貪心應成互不觀待。果真如此的話，「此（人）的貪欲為此」、「由此（人）貪此」的論述將不應理。若無該（論的合理性），貪欲則不應理。於（此），貪心亦不應理。

如是，貪欲為能貪，貪心為所貪，所以（該二）同時生起。（這種現象）不會合理（地存在）於互不觀待之中。此故，不能合理（地成立）貪欲及貪心同時生起。

6-13 ཡང་གཞན་ཡང་། ཁྱོད་ན་རེ་གང་དག་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དོ་ཞེས་ཟེར་བའི་འདོད་ཆགས་དང་། ཆགས་པ་དེ་དག་གཅིག་པ་ཉིད་དམ་ཐ་དད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་གྲང་ན། དེ་ལ། གཅིག་ཉིད་ལྷན་ཅིག་ཉིད་མེད་དེ། །རེ་ཞིག་གཅིག་པ་ཉིད་ཡིན་ན་ལྷན་ཅིག་ཉིད་མི་འཐད་དོ། །ཅིའི

ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ཉིད་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་མིན། འདི་ན་བ་ལང་གཅིག་པུ་ཞེས་པ་ནི་གཅིག་པ་ཉིད་དེ་བ་ལང་གཅིག་ལ་སྟོགས་སོ། །དེ་ལ་བ་ལང་གཅིག་པུ་དེ་ཉིད་བ་ལང་གཅིག་པུ་དེ་ཉིད་དང་། ཇི་ལྟར་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་གཅིག་པུ་ཉིད་ཡིན་ན་ལྷན་ཅིག་ཉིད་མི་འཐད་དོ། །

6-13 另外，汝說「同俱」 的貪欲及貪心到底是一性，還是異性？

於此，（《中論》云：）

6.4.a 一性不同俱，

首先，（貪欲及貪心）為一性的話，「同俱」則不應理。為何？

6.4.b 彼彼不同俱，

於此，言「單一的牛」謂一性，且指「一頭牛」。如何能（說：）「單一的那頭牛跟單一的那頭牛在一起」？此故，若是一性者，不能成立同俱。

6-14 སྨྲས་པ། འོན་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཡིན་ན་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །

6-14（他方）道：那麼，如果是異性的話，就能成為同俱。

6-15 བཤད་པ། ཅི་སྟེ་ཐ་དད་འདི་ཡིན་ན། །ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །གལ་ཏེ་གཅིག་པ་ཉིད་ཡིན་ན་ཡང་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་མི་འཐད་ན་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཡིན་ན་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར། འདི་ལྟར་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཀྱི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ནི་ལྷན་ཅིག་ཉིད་ཡིན་ན་མི་མཐུན་པ་དེ་གཉིས་གཅིག་ན་ཇི་ལྟར་ལྷན་ཅིག་ཉིད་གནས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཡིན་ན་ཡང་ལྷན་ཅིག་མི་འཐད་དོ། །

6-15（自方道：《中論》）云：

6.4.cd 設若成為異，如何能同俱？

如果成為一性，同俱將不能合理的話，成為異性時，同俱如何（應理）？

如是，雖（說）異的相同方可為同俱，然而，不同方的兩者如何於一處同俱？此故，凡是異法的話，同俱將不應理。

6-16 ཅི་སྟེ་མི་འཐད་པ་བཞིན་དུ་ཡང་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ལ་ལྷན་ཅིག་ཉིད་ཡོད་དོ། །ཞེས་རྟོག་ན།

6-16 明明（同俱）就不應理，但（汝）仍然念執：「貪欲及貪心同俱存在。」

6-17 དེ་ལ་ཡང་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། གལ་ཏེ་གཅིག་པུ་ལྷན་ཅིག་ན། །གྲོགས་མེད་པར་ཡང་དེར་འགྱུར་རོ། གལ་ཏེ་རེ་ཞིག་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་གཅིག་པ་ཉིད་ཡིན་ཡང་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་འགྱུར་ན་ནི་དེ་ལྟ་ན་གྲོགས་མེད་པར་ཡང་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འདི་ལ་གཅིག་ནི་གཅིག་པུ་ལ་སྟོགས་ཏེ། དེ་ན་བ་ལང་གཅིག་དང་རྟ་གཅིག་ཅེས་བྱ་བའི་གཅིག་ཉིད་ནི་བ་ལང་ལ་ཡང་སྟོགས་རྟ་ལ་ཡང་སྟོགས་པས་གང་དང་གང་ན་གཅིག་པ་ཉིད་ཡོད་པ་དེ་དང་དེ་ན་ལྷན་ཅིག་ཉིད་ཡོད་ཅིང་། བ་ལང་གཅིག་པུ་ཉིད་དང་། རྟ་གཅིག་པུ་ཉིད་ལ་གྲོགས་མེད་པར་ཡང་ལྷན་ཅིག་ཉིད་ཡོད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་བརྟག་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །

6-17 於此，（自方道：《中論》）亦云：

6.5.ab 若一成同俱，離伴應如是，

如果貪欲及貪心成為了一性之後，仍可同俱的話，無有伴侶（的單一者）也應成同俱。為何？於此，「一性」指「單一」；「一頭牛」及「一隻馬」的「一」不只指向於牛，也指向於馬。相同方於何時處存在，於該處才有同俱；（照汝所言，）「只有一頭牛」與「只有一隻馬」雖無伴侶，卻有應成同俱存在（之患）。此故，同俱的觀執應成無義。

6-18 ཅི་སྟེ་ཡང་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཡིན་ཡང་། ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་འགྱུར་ན་ནི་དེ་ལྟ་ན་ཡང་གྲོགས་མེད་པར་ཡང་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འདི་ལ་བ་ལང་ལས་ཀྱང་རྟ་ཐ་དད་ལ། རྟ་ལས་ཀྱང་བ་ལང་ཐ་དད་པས་གང་དང་གང་ན་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཡོད་པ་དེ་དང་དེ་ན་ལྷན་ཅིག་ཉིད་ཡོད་ཅིང་། བ་ལང་ཐ་དད་པ་ཉིད་དང་། རྟ་ཐ་དད་པ་ཉིད་ལ་གྲོགས་མེད་པར་ཡང་ལྷན་ཅིག་ཉིད་ཡོད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་བརྟག་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །

6-18（**6.5.cd 若異成同俱，離伴應如是。**）

如果（說，二貪）雖是異法，但仍可成為同俱的話，離伴者也有應成同俱（之患）。為何？於此，馬迥異於牛，牛迥異於馬。（如果）異法於何時處存在，於該處將有同俱（的話），迥異於牛、迥異於馬的（單一牛、馬），雖無伴侶，也應成同俱（之患）。此故，同俱的觀執應成無義。

6-19 སྨྲས་པ། ཐ་དད་པ་ཉིད་ནི་བ་ལང་ལ་ཡོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ལ། རྟ་ལ་ཡོད་པ་ཡང་མ་ཡིན་གྱི། དེ་གཉི་ག་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་ལ་ཡོད་པས་དེ་ནི་གཉི་ག་སྤྱིའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ་ཕྲད་པ་བཞིན་ནོ། །གལ་ཏེ་ཐ་དད་པ་ཉིད་སོ་སོ་ལ་ཡོད་པར་གྱུར་ན་ནི་ཐ་དད་པ་ཉིད་གཉིས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། དངོས་པོ་ཕན་ཚུན་མི་ལྟོས་པར་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཡོད་པར་འགྱུར་བས་དོན་མི་འདོད་དེ། དེའི་ཕྱིར་ཐ་དད་པ་ཉིད་ནི་གཉི་ག་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་ལ་ཡོད་དོ། །

6-19（他方）道：異法不存在於牛中，也不存在於馬中，但卻存在於（牛馬）兩者的同俱之中，因為這是兩者的共同結果，如同相遇。如果異法存在於個體的話，異法將成兩者，個個事物將成互不觀待的緣故，（吾）不承許該義。此故，異法存在於兩者的同俱之中。

6-20 བཤད་པ། གལ་ཏེ་ཐ་དད་ལྷན་ཅིག་ན། །འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་ཅི་ཞིག་ཡིན། །ཐ་དད་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་གྱུར་ན། །དེས་ན་དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་འགྱུར། །ཐ་དད་པ་ཉིད་གཉི་ག་ལ་ཡོད་པར་ནི་འདོད་ལ་རག་གོ། །གལ་ཏེ་ཐ་དད་པ་ཉིད་གཉི་ག་ལ་ཡོད་པ་ལ་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་རྟོག་ན་དེ་ལྟར་ན་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ལ་ཅི་ཞིག་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པ་ཡིན། གང་གི་ཚེ་དེ་ལྟར་ཡང་རྟོག་ན་དེ་གཉིས་ཐ་དད་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་ཁོ་ནར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་ཐ་དད་པ་ཉིད་དུ་རབ་ཏུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་རྟོག་པར་འགྱུར་རོ། །

6-20（自方道：《中論》）云：

6.6 若異能同俱，何成其二貪？成為異法故，該二成同俱。

（此偈）主要針對「異法存在於兩者之中」的主張（而釋）。

如果念執：「異法同俱存在於兩者之中」的話，如是，（汝）如何至極成立貪欲、貪心（的自性）？當如是念執的時候，該二（——貪欲與貪心——）將僅成（自性的）

異法。此故，至極成立異法的緣故，該二應被念執為（互不觀待、自性的）「同俱」。

6-21 གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག །ཐ་དད་ཉིད་དུ་གྲུབ་འགྱུར་ན། །དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ནི། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཡོངས་སུ་རྟོག །ཉིད་དུ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་ཁོ་ནར་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏོ། །གལ་ཏེ་འདི་སྙམ་དུ་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ཐ་དད་པའི་དངོ ས་པོར་གྲུབ་པ་ཉིད་དུ་སེམས་ན། དེ་གཉིས་ལ་ལྷན་ཅི ག་གི་དངོས་པོ་ཐ་དད་པའི་དངོས་པོ་དང་མི་མཐུན་པ་དེ་ནི་མེད་པར་ཅིའི་ཕྱིར་ཡོངས་སུ་རྟོག་པར་བྱེད་གང་གི་ཚེ་ཐ་དད་པའི་དངོས་པོར་གྲུབ་ན་ལྷན་ཅིག་གི་དངོས་པོར་བརྟགས་སུ་ཟིན་ཀྱང་། འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ལྡོག་པར་འགྱུར་བའམ། འཇུག་པར་འགྱུར་བ་ཙུང་ཟད་ཙམ་ཡང་མེད་དོ། །འདི་ལྟར་ཆགས་པ་ལ་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་ཡང་ཅི་ཞིག་བྱར་ཡོད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་ལྷན་ཅིག་གི་དངོས་པོར་བརྟགས་སུ་ཟིན་ཀྱང་ཐ་དད་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོན་ཆགས་ཁོ་ནའི་ཕྱིར་ལྷན་ཅིག་གི་དངོས་པོར་བརྟག་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། ཚིག་ཟིན་པ་ལ་ཆུས་འདེབས་པ་བཞིན་ནོ།

6-21（《中論》云：）

6.7 貪欲及貪心，若僅為異法，何故遍念執，該二為同俱？

「僅」字為「只有」之義。如果（汝）認為：「貪欲及貪心僅於異法事物之中而有」，（然而，）於該二（貪）之中，並無同俱事物與異法事物的不同。

為何（汝會如是）遍執？

雖已觀察「凡是（自性的）異法事物（是否）為同俱的事物」，但（若有自性的話，）貪欲與貪心（之間）將不會有少分的遮遣或趨入。 如是，對於貪心而言，貪欲又有何用？

此故，雖已觀察同俱的事物，但（其結論）僅為異法之咎。此故，觀察同俱的事物應成無義，像是將水澆在已燒（的事物之）上。

6-22 །ཐ་དད་གྲུབ་པར་མ་གྱུར་པས། །དེ་ཕྱི་ར་ལྷན་ཅིག་འདོད་བྱེད་དམ། །ལྷན་ཅིག་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། །ཐ་དད་ཉིད་དུ་ཡང་འདོད་དམ། །འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ཐ་དད་པ་ཉིད་དུ་ནི་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་གྲུབ་པར་མ་གྱུར་པས་དེ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་འདོད་པར་བྱེད་ལ། ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ཡང་གཅིག་པ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོན་ཆགས་པའི་ཕྱིར་མ་གྲུབ་པས་དེ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཡང་ཐ་དད་པ་ཉིད་དུ་ཡང་འདོད་པར་བྱེད་པ་ཁྱོད་ནི་གོས་དན་པ་ལྷགས་པ་ཆེན་པོས་ཉེན་པ་བསྐུམས་ནས་བསྐུམས་པ་ཡང་བརྣགས་མི་བཟོད་པས་ཡང་སྒྲོང་བར་བྱེད་པ་དང་འདྲ་བའོ། །

6-22（《中論》云：）

6.8 不成異法故，仍許同俱乎？極成同俱故，仍許異法乎？

貪欲與貪心為異法（的推理）實無意義的緣故，（該二貪成為異法的論述）將不能夠成立。此故，（汝）為能至極成立該（論述），而承許（二貪）為同俱。

於同俱（論）中，亦有一性（論）之患，（二貪為一性的論述）將不能成立。此故，（汝）為能至極成立該（二貪為異法之論），想要承許（二貪為）異法。汝（的這種

做法）像是受到大風的凍患（時），雖已穿著襤褸的衣衫，且（背脊）彎曲、縮做（一團）、無法忍受，仍卻執意堅持下去。

6-23 ཐ་དད་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་པས། །ལྷན་ཅིག་དངོས་པོ་འགྲུབ་མི་འགྱུར། །ཐ་དད་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ལ། །ལྷན་ཅིག་དངོས་པོར་འདོད་པར་བྱེད། །འདི་ལ་སོ་སོ་ལ་ཐ་དད་པའི་དངོས་པོ་ཡོད་དམ་དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་ལ་ཡོད་གྲང་ན། འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པ་དག་ལ་ནི་འདི་ནི་འདོད་ཆགས་སོ། འདི་ནི་འདིས་ཆགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་སྲིད་དོ། །ཐ་དད་པའི་དངོས་པོར་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་མེད་ན་ལྷན་ཅིག་གི་དངོས་པོ་འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར་རོ། །

6-23（《中論》云：）

6.9 異事不成故，俱事則不成；於某異事物， 承許為俱事。

於此，若問：「有否個個異法事物？」或是，「該二（異事）是否同俱而生？」

對於（承許）貪欲及貪心為（自性的）異法者（而言），「此為貪欲」、「此為貪心」的（合理）論述是完全不可能存在的。既然無法至極成立異法事物，就不能夠成立同俱的事物。

6-24 འདི་ལྟར་ཁྱོད་ནི་ཐ་དད་པའི་དངོས་པོ་ཡོད་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་པར་འདོད་ན། ཐ་དད་པའི་དངོས་པོ་དེ་ཡང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་འགྲུབ་བོ། །ཐ་དད་པའི་དངོས་པོ་མེད་ན་ཁྱོ་ད་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། འོན་ཐ་དད་པའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཡོད་ན་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ལྷན་ཅིག་གི་དངོས་པོར་འདོད་པ་ཅི་རེ་རེ་ལ་ཡོད་དམ། འོན་ཏེ་གཉི་ག་ལྷན་ཅིག་བྱུང་བ་ལ་ཡོད་དམ་འོན་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་དགར་ཐ་དད་པའི་དངོས་པོ་གཞན་ཞིག་བརྟགས་ཀྱང་རུང་སྟེ། ཐ་དད་པ་གང་ཡོད་ན་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་དག་ལྷན་ཅིག་གི་དངོས་པོར་འདོད་པ་དེ་སྨྲོས་ཤིག །

6-24　如是，雖然汝承許：「有了異法事物就有該二的同俱事物」，但異法事物本身是完全不可能被成立的。既無異法事物，怎能成為汝（所說）的同俱事物？

那麼，如果存在著某個異法事物的話，（試問，）「貪欲及貪心為同俱事物」的主張（是指「異法」）存在於一一個體之中，還是兩者的同俱之中？還是，汝要隨意地觀執其他異法的事物也行，但是，（汝須）解釋「有何異法能被承許為貪欲及貪心的同俱事物」。

6-25 དེ་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག །ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མིན་མི་འགྲུབ། འདོད་ཆགས་བཞིན་དུ་ཆོས་རྣམས་ཀུན། ལྷན་ཅི་ག་ལྷན་ཅིག་མིན་མི་འགྲུབ། །གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་སྔ་རོལ་ན། །འདོད་ཆགས་མེད་པའི་ཆགས་ཡོད་ན། །དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདོད་ཆགས་ཡོད། །ཆགས་ཡོད་འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་འགྱུར། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གང་དག་སྔར་འདས་པའི་རྣམ་པ་དེ་དག་གིས་དེ་ལྟར་འདོད་ཆགས་རྣམས་ཆགས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་གམ་ཆགས་པ་མེད་པར་ཡང་འགྲུབ་པ་མེད་དོ། །ཇི་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་གམ་ཆགས་པ་མེད་པ་ཡང་འགྲུབ་པ་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འགའ་ཞིག་དང་ལྷན་ཅིག་གམ་འགའ་ཡང་མེད་པར་ཡང་འགྲུབ་པ་མེད་དོ།

6-25（《中論》云：）

6.10 貪欲及貪心，非俱非非俱，如貪一切法，非俱非非俱。

透過「（6.1） 若於貪欲前，貪心離貪欲，依此有貪欲，貪心起貪欲。」等前述之理，（證明了）貪欲不與貪心同俱，而且沒有了貪心，（貪欲）也不能夠存在。

如同貪欲不與貪心同俱，而且沒有了貪心，（貪欲）也不能夠存在般，諸法也不與某物同俱，而且沒有了任何（的該法所依），（諸法）也不能夠存在。

6-26 འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དྲུག་པའོ། ། །།

6-26 第六品——觀貪欲、貪心品——終。

第七品

——觀生、住、滅品——

7-1 འདིར་སྨྲས་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་བརྟག་པ་དེ་ཐོས་པས་ཁོ་བོའི་ཡིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཉན་པ་ལ་སྒྲོ་བར་བྱས་ཀྱི། དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བརྟག་པར་བྱ་བའི་རིགས་སོ། །

7-1 於此，（他方）道：汝觀貪欲及貪心的緣故，令吾於聽聞空性心生歡喜。所以，在此（品中）應當觀察有為法的性相。

7-2 བཤད་པ། དེ་ལྟར་བྱའོ། །

7-2（自方）道：當如是說。

7-3 འདིར་སྨྲས་པ། འདི་ལ་སྐྱེ་བ་དང་། གནས་དང་འཇིག་པ་དག་འདུས་བྱས་ཀྱི་སྤྱིའི་ མཚན་ཉིད་དུ་བསྟན་ཏེ། མེད་པ་ལ་ནི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པར་མི་རིགས་པས་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་འདུས་བྱས་ཡོད་དོ། །

7-4 於此，（他方）道：（經論中）說，生、住、滅是有為法的總性相。若無（生、住、滅等三相），性相的宣說將不合理。所以，性相存在的緣故，有為法是存在的。

7-5 བཤད་པ། འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མི་འཐད་པས་དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་འདུས་བྱས་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། གལ་ཏེ་ ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཐར། མཚན་ཉིད་མེད་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། །མི་འཇུག་མཚན་ཉིད་བཅས་ལ་མིན། །ཞེས་བསྟན་པས་བཀག་ཟིན་པའི་ཕྱི་ རོ། །ཡང་གཞན་ཡང་། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་འདུས་བྱས་ན། །དེ་ལ་མཚན་ཉིད་གསུམ་ལྡན་འགྱུར། །ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་འདུས་མ་བྱས། །ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་ཡིན། ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་འདུས་བྱས་ན། །ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་ཡིན། །ཞེས་ཚིགས་བཅད་མ་དང་ཡང་སྦྱར་རོ། །

7-5（自方道：）因為不能成立有為法的性相，所以「因有該（三相），有為法是存在的」（之論述）如何應理？為何？之前已釋「（5.2.ab）無性相事物，諸時處亦無」時，破除了（性相）。

此外，（《中論》云：）

7.1 若生是有為，應有三性相；若生是無為，何名有為相？

此偈——「若生是有為，應有三性相」——應搭配著前引的偈頌文（5.2.ab）而（理解）。

7-6 སྐྱེ་བ་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་འདུས་བྱས་སམ་འདུས་མ་བྱས་ཞིག་ཏུ་བརྟག་གྲང་ན། དེ་ལ་རེ་ཞིག་འདུས་བྱས་སུ་ཡོངས་སུ་རྟོག་ན། སྐྱེ་བ་དེ་ཡང་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚན་ཉིད་གསུམ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་ཏེ། འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཚན་ཉིད་གསུམ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་བ་ནི། མཚན་ཉིད་གསུམ་པོ་དག་ཚོགས་པར་འགྱུར་བའོ། །

7-6（經論）雖已宣示，「生」係屬有為法之性相，試問，該（——生——）應是有為法，還是無為法呢？於此，首先，遍觀有為法時，因為「生」是有為法，所以應當具足「由生、住、滅之性相所成」的三性相。凡是具足三性相者，應成三性相之聚。

7-7 སྨྲས་པ། དེ་ཡང་མཚན་ཉིད་གསུམ་དང་ལྡན་ནོ། །

7-7（他方）道：該（——生——）也具足三性相！

7-8 ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་ཡིན། གལ་ཏེ་ སྐྱེ་བ་ཡང་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པའི་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན། གནས་པ་ཡང་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པའི་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན། འཇིག་པ་ཡང་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པའི་མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་ན་མཚན་ཉིད་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་རྣམས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །ཁྱད་པར་མེད་ན་འདི་ནི་སྐྱེ་བའོ། །འདི་ནི་གནས་པའོ། །འདི་ནི་འཇིག་པའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་དག་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །

7-8（自方道：）「（7.1.d）何名有為相？」假設，生也具足了生、住、滅的性相，住也具足了生、住、滅的性相，滅也具足了生、住、滅之性相的話，（有為法）於性相之中應成具足差異（之患），因為（一切有為法）同樣（具足了有為法的）性相。若無差異的話，如何能（說：）「這是生」、「這是住」，以及「這是滅」等？

7-9 སྨྲས་པ། དེ་ནི་ཉེས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཇི་ལྟར་སྤྱིར་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་དུ་ཟིན་ཀྱང་ཁྱད་པར་གྱི་མཚན་ཉིད་ལ་ལྟོས་ནས་འདི་ནི་བུམ་པའོ། །འདི་ནི་སྣམ་བུའོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་དག་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་འདིར་ཡང་ཁྱད་པར་གྱི་མཚན་ཉིད་ལ་ལྟོས་ནས་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །ཁྱད་པར་དེ་གང་ཞེ་ན། སྐྱེད་བར་བྱེད་པ་དང༌། གནས་པར་བྱེད་པ་དང༌། འཇིག་པར་བྱེད་པ་དག་གོ། །

7-9（他方）道：該（論）無有過咎。譬如，解釋了有為法的總性相之後，仍可依據別性相而說：「這是瓶子」、「這是氆氌」。同樣的，在此仍可依據別性相而至極成立生、住、滅等。何為別（性相）呢？謂正在生、正在住，以及正在滅等。

7-10 བཤད་པ། དེ་ནི་མི་འཐད་དོ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་བུམ་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དང༌། མངོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེས་ནི་གཞན་ཅི་ཡང་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་ལ། བུམ་པ་གནས་པར་བྱེད་པས་ཀྱང་གཞན་ཅི་ཡང་གནས་པར་མི་བྱེད་ཅིང༌། བུམ་པ་འཇིག་པར་བྱེད་པས་ཀྱང་གཞན་ཅི་ཡང་འཇིག་པར་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

7-10（自方）道：此不應理。為何？如是，凡是正在生起、成形的瓶子並非由任何其他的（因緣）而生，凡是正在住的瓶子也非由任何其他的（因緣）而住，凡是正在滅的瓶子也非由任何其他的（因緣）而滅。

7-11 སྨྲས་པ། དེ་དག་གིས་བུམ་པ་ཉིད་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང༌། འཇིག་པར་བྱེད་པས་ཉེས་པ་མེད་དོ། །

7-11（他方）道：由彼等生瓶、住瓶，以及滅瓶的緣故，無有過咎。

7-12 བཤད་པ། འོན་ནི་དེ་དག་བུམ་པའི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟ་བུ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཕ་བུའི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་ལ་གཞི་དང་ཐོ་བ་ཡང་བུམ་པའི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་དག་འདུས་བྱས་ཡིན་ན་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ། །

7-12（自方）道：那麼，因為彼等是（瓶子的）造作者，所以（彼等）並非瓶子的性相。像是父親雖是孩子的造作者，但非孩子的性相；（造瓶的）地基及鎚頭也非瓶子的性相。此故，生等雖是有為法，但不能合理地成為有為法的性相。

7-13 ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་འདུས་མ་བྱས་སུ་ཡོངས་སུ་རྟོག་ན།

7-13（他方）遍執：「『生』是無為法。」

7-14 དེ་ལ་ཡང་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་ཡིན། །འདུས་མ་བྱས་ཡིན་ན་ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། འདིས་མཚོན་པར་བྱེད་པས་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན་གང་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དང་བྲལ་བ་དེས་ནི་རང་ཉིད་ལ་ཡང་མཚོན་པར་མི་བྱེད་དོ། །གང་རང་ཉིད་ལ་མཚོན་པར་མི་བྱེད་པ་དེས་གཞན་ཇི་ལྟར་མཚོན་པར་བྱེད། ཅི་སྟེ་བྱེད་ན་ནི་ མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་འདུས་མ་བྱས་ཀྱང་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་འདུས་མ་བྱས་ཡིན་ན་ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དེ།

7-14 於此，亦做說明。如是，（生、住、滅三相）正是有為法的性相。若是無為法，怎能成為有為法的性相？從此可知，凡是遠離生、住、滅的性相，皆不能表己（——有為法）。既無表「己」，何來表「他」？如果（遠離了三相）仍可表明（有為法）的話，無為法的涅槃也應成為有為法的性相，但（吾）不承許該（論）。此故，生、住、滅等若是無為法，則不能合理地成為有為法的性相。

7-15 མཚན་ཉིད་དུ་བརྟགས་ན་ཡང་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ། འཇིག་པ་དག་སོ་ སོ་བའམ། འདུས་པ་ཞིག་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར་གྲང་ན། དེ་ལ། སྐྱེ་སོགས་གསུམ་པོ་སོ་སོ་ཡིས། །འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་འདྲ་བར་ནི། །ནུས་མིན་འདུས་པ་ཡིན་ན་ཡང་། །གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཇི་ལྟར་རུང་། །སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་། འཇིག་པ་དག་རེ་རེ་ལ་ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བྱ་བར་མི་ནུས་ཏེ། ནུས་མིན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་མི་ཆོག་པ་དང་། མི་ནུས་སོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འདི་ལ་རེ་ཞིག་དངོས་པོ་མངོན་པར་མ་གྲུབ་ཅིང་། མེད་པ་ལ་ནི་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་མི་འཐད་དོ།

7-15 觀性相時，生、住、滅等一一（才是有為法的性相）呢，還是（三相的）聚體是有為法的性相呢？於此，（《中論》云：）

7.2 生等三個體，不能為有相，聚體於一處，如何同時有？

生、住、滅等一一個體不能成為有為法的性相，（因為）「不能」謂不足以、不能夠的意思。為何（不能）？於此，首先，事物並非實有，既非實有，生、住、滅等自不應理。

7-16 འདི་ལྟར་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་ནི་དངོས་པོ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པའི་སྐྱེ་བ་དང་། བུམ་པའི་གནས་པ་དང་བུམ་པའི་འཇིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ན་བུམ་པ་དེ་མངོན་པར་མ་གྲུབ་ན། སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་གང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར། དེ་ནི་འཇིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཞིག་པ་དང་མེད་པ་སྟེ། དེ་གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ནི་མེད་པ་ཉིད་དོ། དེ་མེད་ན་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་གང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་སོ་སོའམ། འདུས་པ་ཡང་དངོས་པོ་མངོན་པར་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཞིག་པའི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །

7-16 如是，生、住、滅等依賴事物（而有），如瓶子的生、瓶子的住，以及瓶子的滅。假設瓶子並非實有，（瓶子的）生、住、滅等又是何者的性相？

「滅」謂「已滅、不存在」。於何處有其法（——滅——），該處便成為無，既已成為沒有的話，生、住、滅等將成何者的性相？

如是，首先，生、住、滅等一一個體或是聚體，皆非實有的事物，亦非已滅的性相。

7-17 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་དེ་དག་དངོས་པོ་མངོན་པར་གྲུབ་པ་དང་མ་ཞིག་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་སེམས་ན།

7-17 於此，（他方）認為：「（三相）為實有的事物以及未滅的性相。」

7-18 དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འདི་ལ་བུམ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ལ་ནི་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། འདི་ལྟར་ཡོད་པ་ལ་ཡང་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་མེད་དོ། །ཅི་སྟེ་ཡོད་ཀྱང་སྐྱེ་བར་གྱུར་ན་ནི་ནམ་ཡང་མི་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་ཡོད་པ་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་དེ། མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཇི་ལྟར་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར།

7-18（自方）道：該（論）亦不應理。為何？於此，生起並非存在於「瓶（等）的有之事物」中。如是，既然存在，就不（應）有生起的作用。

如果（認為，）存在也可生起的話，應成永遠生起的緣故，（吾）不承許該（論）。此故，生起不存在於「有」中。凡是「無」者，如何能成性相？

7-19 སྨྲས་པ། རེ་ཞིག་གནས་པ་ནི་ཡོད་དོ། །

7-19（他方）道：首先，住是存在的。

7-20 བཤད་པ། གནས་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འཇིག་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་འདུས་བྱས་ནི་མི་རྟག་པ་དང་ཉེ་བར་ཉེ་བར་རྗེས་སུ་འབྲེལ་པས་ཉེ་བར་ཉེ་བར་མི་རྟག་པ་ན་ཇི་ལྟར་གནས་པར་འགྱུར་ཏེ། གནས་པ་དང་འཇིག་པ་གཉིས་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་འོག་ནས་ཀྱང་། དངོས་པོ་འགག་པར་འགྱུར་ན་ནི། །གནས་པར་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །གང་ཡང་འགག་པར་མི་འགྱུར་བ། །དེ་ནི་དངོས་པོ་མི་འཐད་དོ། །ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷས་ཀྱང་། གནས་མེད་དངོས་པོ་ག་ལ་ཡོད། །མི་རྟག་པས་ན་གང་ལ་གནས། །གལ་ཏེ་དང་པོ་གནས་གྱུར་ན། །ཐ་མར་རྙིངས་པར་མི་འགྱུར་རོ། གལ་ཏེ་ཉེར་རྟག་མི་རྟག་ཡོད། །ཉེར་རྟག་གནས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཡང་ན་རྟག་པ་གྱུར་པ་ལས། །ཕྱིས་ན་མི་རྟག་པར་ཡང་འགྱུར། །གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མི་རྟག་དང་། །ལྷན་ཅིག་གནས་པ་ཡོད་གྱུར་ན། །མི་རྟག་ལོག་པར་འགྱུར་བ་འམ། །ཡང་ན་གནས་པ་བརྫུན་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་གནས་པ་ཡང་མེད་དེ། མེད་ན་གང་ཡིན་པ་ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར།

7-20（自方）道：住也不存在。為何？（住）與滅隨後相屬的緣故。如是，（雖說）有為法與無常（之間具有）近距離的相屬，（但）無常如何能夠接近（有為法）？因為住與滅兩者相違的緣故。

（《中論》）下述又云：「（7.23）事物正滅時，是時不應住；若非正在滅，彼法非事物。」

阿闍黎聖天亦云：「無常何有住，住無有何體，初若有住者，後應無變衰。」、「無常若恆有，住相應常無；或彼法先常，後乃非常住。若法無常俱，而定有住者，無常相應妄，或住相應虛。」

此故，住也不存在。既然無（住），何來有為法的性相？

7-21 སྨྲས་པ། འོ་ན་འཇིག་པ་ཡོད་དོ། །

7-21（他方）道：那麼，滅是存在的。

7-22 བཤད་པ། གནས་པ་མེད་པར་འཇིག་པ་ག་ལ་ཡོད་དེ། འདི་ལྟར་དངོས་པོ་གནས་པ་ཡོད་ན་འཇིག་པར་འགྱུར་གྱི་གནས་པ་མེད་ན་འཇིག་པར་ག་ལ་འགྱུར། དེ་ཡང་འཇིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཞིག་པ་དང་མེད་པ་སྟེ་དེ་གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་ནི་མེད་པ་ཉིད་དོ། །དེ་མེད་ན་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་གང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཞེས་བསྟན་ཟིན་པས་དེའི་ཕྱིར་འཇིག་པ་ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་། འཇིག་པ་དག་སོ་སོ་བ་ཡང་འདུས་བྱས་མངོན་པར་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ། །ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྐྱེའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཆོས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཤེས་པ་དག་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྐྱེའོ་ཞེས་བརྗོད་པས་དེའི་ཕྱིར་ཡང་སོ་སོ་པ་དག་མཚན་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ།

7-22（自方）道：沒有了住，何來的滅？如是，如果有了事物（的）住，自然會有（事物的）滅，然而，沒有了住，何來有滅？

另外，所謂的「滅」謂已滅及沒有。如前已述，於何處有其法（——滅——），該處便成為無，既然已無，生、住、滅等又是何者的性相？此故，滅也不能合理地成為有為法的性相。此故，如是，生、住、滅等一一個體也不能合理地成為實有的有為法之性相。

（經論）說：「（三相）俱生。」此故，通達法之時位者（也）說：「生、住、滅等同時生起。」此故，一一個體不能合理地成為（有為法的）性相。

7-23 སྨྲས་པ། འདུས་པ་དག་ནི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

7-23（他方）道：（三相的）聚體是（有為法的）性相。

7-24 བཤད་པ། འདུས་པ་ཡིན་ན་ཡང་། གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཇི་ལྟར་རུང་། སོ་སོ་བ་གང་དག་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་འདུས་པ་ཕན་ཚུན་འགལ་བ་དག་འདུས་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ་ཇི་ལྟར་རུང་། འདི་ལྟར་གང་གི་ཚེ་ན་སྐྱེ་བ་དེའི་ཚེ་ན་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་མེད་ལ། གང་གི་ཚེ་གནས་པ་དེའི་ཚེ་ན་སྐྱེ་བ་དང་འཇིག་པ་མེད་ཅིང་། གང་གི་ཚེ་འཇིག་པ་དེའི་ཚེ་ན་ཡང་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་སོ་སོ་བ་དང་འདུས་པ་དག་ཀྱང་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ། མཚན་ཉིད་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་འདུས་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

7-24（自方）道：雖說聚體是（有為法的性相），但是，於一者之中，（三相）如何能夠同時（而有）？並非（有為法之）性相的一一（個體）聚集之時，皆相互矛盾，如何能夠合理地在一個有為法的事物之中同時（存在）？如是，何時為生時，爾時（應）無有住及滅；何時為住時，爾時（應）無有生及滅；何時為滅時，爾時（應）無有生及住。此故，生、住、滅的一一（個體）及聚體皆不能合理地成為有為法的性相。不合理故，有為法並非存在。

7-25 སྨྲས་པ། ལྟག་ཆོད་དེ་ལྟ་བུ་འབའ་ཞིག་གིས་ཅི་བྱ། ཡོད་ནི་གང་གི་སྐྱེ་བ་དང་། གནས་པ་དང་། འཇིག་པ་དེ་འདུས་བྱས་ཡིན་ནོ། །

7-25（他方）道：只說這種謬論又有何用？總之，某法的生、住、滅皆是有為法。

7-26 བ་ཤད་པ། ཁོ་བོ་ལྟག་ཆོད་ཀྱི་ཕྱིར་མི་རྩོམ་གྱིས་ཁོ་བོ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རྩོམ་མོ། །སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་གང་ཡིན་པ་སྨྲོས་ཤིག། །

7-26（自方）道：吾並非為了謬論而釋，吾是為能了知真如義而說。請（汝）講解，「生」為何者？

7-27 སྨྲས་པ། བུམ་པ་སྐྱེའོ། །

7-27（他方）道：瓶子生矣。

7-28 བ་ཤད་པ། རེ་ཞིག་གནས་སྐབས་གང་ལ་བུམ་པ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་བ་ལེགས་པར་སེམས་ལ་སྨྲོས་ཤིག །དེ་ལ་གང་གི་ཚེ་མ་སྐྱེས་པ་ལ་ནི་བུམ་པ་ཞེས་བྱར་ཡང་མི་རུང་སྟེ། སྐྱེས་པ་ཉིད་ལ་བུམ་པ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་ཞིང་བུམ་པ་ཡང་འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་གསུམ་དང་ལྡན་པ་ཉིད་ཡིན་པ་དེའི་ཚེ་སྐྱེ་བ་བུམ་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་འཐད། ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ལ་ཡང་སྐྱེ་བས་ཅི་བྱ། མཚན་ཉིད་དང་ལྡན་པ་ལ་ཡང་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཅི་བྱ།

7-28（自方）道：首先，「於何時位之中能有瓶子？」請（汝）好好思惟，且給予解釋。

於此，（若言：）「於未生時之中，瓶子不應有，因為已生之中才能有瓶子。瓶子也是有為法，故而具足三相。此故，『生』為瓶子的性相。」該論實不應理。既然已有，何須再生？既已具足了性相，再次（具足）性相又有何用？

7-29 ཅི་སྟེ་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་སྐྱེ་ཞིང་སྐྱེས་ཟིན་ནས་བུམ་པར་འགྱུར་རོ་སྙམ་ན།

7-29 如果（他方）認為：「生起了非瓶之後，瓶子才能形成。」

7-30 དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་སྐྱེ་ཞིང་ཞེས་བྱ་བ་དེ་རེ་ལྡེའམ། སྣམ་བུའམ། འོན་ཏེ་ བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཞིག་གམ་ཅི་ཡིན། དེ་ལ་རེ་ཞིག་གལ་ཏེ་རེ་ལྡེའམ། སྣམ་བུ་ཞིག་སྐྱེ་ན་ནི་དེ་སྐྱེས་ཟིན་ནས་ཇི་ལྟར་བུམ་པར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་བུམ་པ་མ་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་ཅིའང་མེད་ཞིག་ཡིན་ན་ནི་ཅི་ཡང་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ཅི་སྟེ་སྐྱེ་ན་ནི་རི་བོང་གི་རྭ་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་མི་སྐྱེ། དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་མི་འཐད་དོ། །སྐྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་འདི་ལ་མེད་ན་གང་སྐྱེ་བ་དེ་འདུས་བྱས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར། གང་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཇི་ལྟར་གནས་པ་དང་འཇིག་པར་འགྱུར། དེ་ལྟ་ན་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་དག་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ཁོ་ནར་ཟད་དོ། །

7-30　於此，（自方）道：亦不應理。所謂「生起非瓶」指的是毛織物，還是氆氌？難道「非瓶」指向無有任何一物？

於此，首先，（如果該「非瓶」指向毛織物或氆氌的話，）為什麼生起了毛織物及氆氌後，會形成瓶子？如果該「非瓶」指向無有任何一物，（試問，）凡是無有任何一物（的生起），怎能（幫助瓶子的）形成？如果可以的話，兔角也應（可以），為何（兔角）不能？此故，不能成立所謂的「生」。

既已無「生」，言「何者為生，便是有為」的論述，如何應理？既已無「生」，如何能有「住」及「滅」？如是，生、住、滅等僅（存在）於世間名言之中。

7-31 ཡང་གཞན་ཡང་། སྐྱེ་དང་གནས་དང་འཇིག་རྣམས་ལ། །འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་གཞན་ཞིག་ནི། །གལ་ཏེ་ཡོད་ན་ཐུག་པ་མེད། །མེད་ན་དེ་དག་འདུས་བྱས་མིན། །སྐྱེ་བ་དང་། གནས་པ་དང་། འཇིག་པ་གང་དག་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་དེ་ དག་ལ་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གཞན་ཞིག་ཡོད་དམ་འོན་ཏེ་མེད། དེ་ལ་རེ་ཞིག་གལ་ཏེ་དེ་དག་ལས་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གཞན་ཞིག་ཡོད་ན་ནི་དེ་ལྟ་ན་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། སྐྱེ་བ་ལ་ཡང་སྐྱེ་བ་ཡོད་ལ་དེ་ལ་ཡང་གཞན་ཞིག་ཡོད་ཅིང་དེ་ལ་ཡང་གཞན་ཡོད་དེ། མཐའ་མེད་པར་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དོ། །

7-31另外，（《中論》云：）

7.3 若謂生住滅，更有有為相，是即為無窮，無即非有為。

（經論）說，生、住、滅等是有為法的性相。試問，彼等（——三相——）之中，是否還有其他的有為法之性相？

於此，首先，於彼等（——三相——）之中，若仍有其他有為法的性相，應成無窮無盡（之患），（像是）生起仍（須）再生（般）。該法又要具足其他（性相），（已具性相的）該法又要具足其他（性相的話），應成無窮無盡（之患），故（吾）不承許該（論）。

7-32 ཅི་སྟེ་ཐུག་པ་མེད་པར་གྱུར་ན་མི་རུང་ངོ་སྙམ་པ་དེ་དག་ལ་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གཞན་མེད་པར་སེམས་ན།

7-32　如果（他方）認為：「應成無窮無盡的話，實不應理。」故思：「於彼等（——三相——）之中並無其他有為法的性相。」

7-33 དེ་ལྟ་ན་ཡང་དེ་དག་འདུས་བྱས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། འདུས་བྱས་མ་ཡིན་ན་ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཞེ་ན། སྔར་བསྟན་ཟིན་ཏོ།། །།

7-33（自方）道：如前已述，如是，彼等（——三相——）應該成為無為法；既是無為法，如何能夠成為有為法的性相。

7-34 སྨྲས་པ། སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་འདུས་བྱས་ཀྱང་ཡིན་ལ། ཐུག་པ་མེད་པར་ཡང་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བས་རྩ་བ་ཡི། །སྐྱེ་བ་འབའ་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད། །རྩ་བའི་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་བ་ཡི། །སྐྱེ་བའང་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན། །འདི་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་རྣམས་ལས་ཆོས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་སྐྱེ་བ་ན་དེ་བདག་ཉིད་དང་བཅོ་ལྔ་སྟེ། ཆོས་དེ་དང་། ཆོས་དེའི་སྐྱེ་བ་དང་། ཆོས་དེའི་གནས་པ་དང་། ཆོས་དེའི་འཇིག་པ་དང་། ཆོས་དེའི་ལྡན་པ་དང་། ཆོས་དེའི་རྒ་བ་དང་། འདིར་གལ་ཏེ་ཆོས་དེ་ དཀར་པོ་ཡིན་ན་ཆོས་དེ་ཡང་དག་པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བའམ། ཅི་སྟེ་ཆོས་དེ་ནག་པོ་ཡིན་ན་ཆོས་དེའི་ལོག་པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གལ་ཏེ་ཆོས་དེ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་ན་ཆོས་དེའི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཉིད་དམ། ཅི་སྟེ་ཆོས་དེ་ངེས་པར་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ན་ཆོས་དེའི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་སྐྱེ་སྟེ། དེ་དག་ནི་རྩ་བའི་འཁོར་ཅེས་བྱའོ། དེ་ནི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་དང་། གནས་པའི་གནས་པ་དང་། འཇིག་པའི་འཇིག་པ་དང་། ལྡན་པའི་ལྡན་པ་དང་། རྒ་བའི་རྒ་བ་དང་། ཡང་དག་པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡང་དག་པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བའམ། ལོག་པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ལོག

པའི་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་དང་། ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཉིད་ཀྱི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཉིད་དམ། ངེས་པར་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ངེས་པར་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ཉིད་ཀྱང་སྐྱེ་སྟེ། དེ་དག་ནི་འཁོར་གྱི་འཁོར་ཅེས་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་ཆོས་སྐྱེ་བ་བདག་ཉིད་དང་བཅོ་ལྔ་སྐྱེའོ། །

7-34（他方）道：雖然生、住、滅等是有為法，但不會有「應成無窮無盡（之患）」。為何？（《中論》云：）

7.4 因由生之生，僅成根本生；因由根本生，亦成生之生。

於此，由別識等諸法生起某法的時候，該法的體性有十五。（一、）該法。（二、）該法之生、該法之住、該法之滅。（三、）該法之具有。（四、）該法之衰老。（五、）如果該法是善法的話，該法的清淨解脫。（六、）如果該法是黑（法）的話，該法的顛倒解脫。（七、）同樣的，如果該法是出離的話，該法的出離。（八、）如果該法絕非出離的話，該法的非出離。這些都稱為「輪迴」。

（九、）生之生、住之住、滅之滅。（十、）具有之具有。（十一、）衰老之衰老。（十二、）清淨解脫之清淨解脫。（十三、）顛倒解脫之顛倒解脫。（十四、）出離之出離。（十五、）非出離之非出離。這些都稱為「輪迴之輪迴」。如是產生法、生性（等）十五。

7-35 དེ་ལ་རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་གང་ཡིན་པ་དེས་ནི་བདག་ཉིད་མ་གཏོགས་པར་ཆོས་དེའི་བདག་ཉིད་དང་བཅུ་བཞི་པོ་རྗེ་སྐད་བསྟན་པ་དག་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བས་ནི་རྩ་བའི་སྐྱེ་དེ་འབའ་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད་དེ། དེ་ལྟར་གཅིག་གིས་གཅིག་སྐྱེད་པར་བྱེད་པས་ཐུག་པ་མེད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྩ་བའི་གནས་པས་ཀྱང་གནས་པའི་གནས་པ་གནས་པར་བྱེད་ལ། གནས་པའི་གནས་པས་ཀྱང་རྩ་བའི་གནས་པ་གནས་པར་བྱེད་དོ། །རྩ་བ་འཇིག་པས་ཀྱང་འཇིག་པའི་འཇིག་པ་འཇིག་པར་བྱེད་ལ། འཇིག་པའི་འཇིག་པས་ཀྱང་རྩ་བའི་འཇིག་པ་འཇིག་པར་བྱེད་པས་དེ་ལྟར་ན་འདི་ལ་ཡང་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །

7-35（他方繼續說道：）除了（第一）該法的體性以外，已言的其他十四，皆由「根本生」而生。由「生之生」，只會產生「根本生」。如是，一者生起（另）一者，並不會有應成無窮無盡（之患）。

同樣的，由「根本住」使得「住之住」得以而住；由「住之住」使得「根本住」得以而住；由「根本滅」使得「滅之滅」得以而滅；由「滅之滅」使得「根本滅」得以而滅。如是，於此（——吾之論述——）之中，亦無應成無窮無盡（之患）。

7-36 བཤད་པ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་ སྐྱེ་བའི་སྐྱེས། །རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བས་མ་སྐྱེད་དེས། །དེ་ནི་ ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད། །
གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བས་རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན་ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བའི་སྐྱེད་པས་མ་སྐྱེས་པའི་སྐྱེ་བ་དེས་རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད་དེ། རང་ཉིད་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

7-36（自方道：《中論》）云：

7.5 若謂生之生，能成根本生，根本不生故，彼應如何生？

假設汝（說），生之生可以生起根本生的話，（試問，）該生——並非由汝（所言）的根本生所生之「生」——如何生起根本生？因為不能自生故。

7-37 སྨྲས་པ། རྩ་བའི་སྐྱེ་བས་བསྐྱེད་པ་ཁོ་ནའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་བས་རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཀྱི་མ་སྐྱེད་པས་མི་བྱེད་དོ། །

7-37（他方）道： 唯由根本生所生的生之生，是會生起根本生，並非不會生起根本生。

7-38 བཤད་པ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་ རྩ་བ་ཡིས། །བསྐྱེད་པ་དེ་ཡིས་རྩ་སྐྱེད་ན། །དེས་མ་སྐྱེད་པའི་རྩ་བ་དེས། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད། ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བའི་སྐྱེ་བས་བསྐྱེད་པའི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་དེས་རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་དེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་དེས་མ་སྐྱེད་པའི་རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་དེས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད། དེ་ལྟར་ན་དེ་ནི་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་པ་དག་ནི་རབ་ཏུ་བརྟག་ཏུ་མི་རུང་ངོ་། །

7-38（自方道：《中論》）云：

7.6 若謂根本生，能成根本生，彼不生本生，彼應如何生？

設若，由汝（所言）的根本生而成的生之生，能夠生起根本生的話，並非由該生之生所成的根本生又將如何能成生之生？如是，至極觀執「因為一者依賴一者的緣故，（生之生與根本生互相）觀待」，實不應理。

7-39 སྨྲས་པ། སྐྱེ་བ་ཉིད་སྐྱེ་བཞིན་པས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཀྱི་མ་སྐྱེས་པས་ནི་མི་བྱེད་དོ། །

7-39（他方）道：因為「生」是正在生起，所以「生之生」的確是生，並非不生。

7-40 བཤད་པ། ཁྱོད་ཀྱི་དེ་ནི་སྐྱེ་བཞིན་པ། །མ་སྐྱེས་དེ་ཡིས་གལ་ཏེ་ནི། །དེ་ནི་སྐྱེས་པར་བྱེད་ནུས་ན། །དེ་སྐྱེད་པར་ནི་འདོད་ལ་རག། །ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་དེ་སྐྱེ་བཞིན་པ་རང་ཉིད་མ་སྐྱེས་པ་དེས་གལ་ཏེ་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་གཞན་དེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ནུས་ན་ནི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་དེ་སྐྱེད་པར་འདོད་ལ་རག་གོ། །ཡང་ན་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་དེ་སྐྱེ་བཞིན་པ་རང་ཉིད་མ་སྐྱེས་དེས་གལ་ཏེ་རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་གཞན་དེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ནུས་ན་ནི་རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་དེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ལ་རག་ན་མི་ནུས་ཏེ། འདི་ལྟར་རང་ཉིད་མ་སྐྱེས་ཤིང་མེད་པས་གཞན་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད་དེ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་རྟོག་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །

7-40（自方道：《中論》）云：

7.7 若汝謂正生，未成之本生，尚能成餘生，該生隨汝許。

如果，汝（所言）的正在生起、自己尚未已生的根本生，尚可能夠生起其他的「生之生」的話，（吾將）隨（汝所）承許（般，答應）生之生為生起。

或是，汝（所言）的正在生起、自己尚未已生的生之生，尚可能夠生起其他「根本生」的話，根本生將不能夠觀待生起。（為何？）如是，自己尚未生起、不存在的緣故，如何能夠產生其他？此故，該（論——汝上述所言——）僅為臆造。

7-41 སྨྲས་པ། སྐྱེ་བ་གཞན་གྱིས་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་ཀྱང་སྐྱེ་བ་ཉིད་ཀྱིས་རང་དང་གཞན་དག་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་མར་མེ་རང་དང་གཞན། །སྣང་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། །སྐྱེ་བའང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །གཉི་ག་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན། །ཇི་ལྟར་མར་མེས་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱང་སྣང་བར་བྱེད་ལ་ནུས་པ་དང་། སྣམ་བུ་ལ་སོགས་པ་དངོས་པོ་གཞན་དག་ཀྱང་སྣང་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བས་ཀྱང་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱང་སྐྱེད་པར་བྱེད་ལ་ནུས་པ་དང་སྣམ་བུ་ལ་སོགས་པ་དངོས་པོ་གཞན་དག་ཀྱང་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །

7-41（他方）道：雖然「生」非由其他生而有，但「生」卻可產生自他（兩者）。為何？（《中論》云：）

7.8 如燈能自照，亦能照於他，生法亦如是，生自亦生他。

如同燈火能夠照亮自己，也能夠照亮瓶子、氆氌等其他事物般，「生」不只會生起自己，也會生起瓶子、氆氌等其他事物。

7-42 བཤད་པ། གལ་ཏེ་མར་མེས་རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་སྣང་བར་བྱེད་ན་ནི་སྐྱེ་བས་ཀྱང་མར་མེ་བཞིན་དུ་རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་རིགས་ན། མར་མེས་ནི་རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་སྣང་བར་མི་བྱེད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། མར་མེ་དང་ནི་གང་དག་ན། །དེ་འདུག་པ་ན་མུན་པ་མེད། །འདི་ན་གང་མི་སྣང་བ་དེ་སྣང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། །མུན་པས་བསྒྲིབས་པས་མི་སྣང་བ་ཉིད་ཡིན་ན་མར་མེ་ལ་ནི་མུན་པས་དེའི་ཕྱིར་མར་མེ་ལ་མི་སྣང་བ་མེད་དོ། གཞན་དག་སྣང་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་གང་སྨྲས་པ་དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མར་མེ་གཞན་བདག་ཉིད་དག་ལ་འཇུག་པ་དེ་ཡང་མུན་པ་མེད་དེ། མུན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དེ་དག་ལ་ཡང་མི་སྣང་བ་མེད་དོ། །འོ་ན་རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་ལ་མི་སྣང་བ་མེད་ན། མར་མེས་ཅི་ཞིག་སྣང་བར་བྱེད། དེ་སྨྲོས་ཤིག །

7-42（自方）道：像是燈火照亮自他般，　如果「生」確實能夠生起自他體性的話，（實不應理，因為）燈火不能照亮自他的體性。為何？如是，（《中論》云：）

7.9.ab 何處有燈火，該處無黑暗，

於此，（燈火）照亮了不能見之處。由黑暗覆蓋的緣故，不能被見；於燈火之中，黑暗（不能覆蓋）的緣故，燈火之中並無不見。

凡說：「（燈火）照亮他者」皆不應理。燈火趨入其他體性時，亦無黑暗。既無黑暗，就無不見。既然不會不見自他體性，那麼請解釋，燈火到底照亮何者？

（**7.9.c 燈照亮何者？**）

7-43 སྨྲས་པ། མུན་པ་སེལ་བས་སྣང་བྱེད་ཡིན། འདི་ན་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པས་མུན་པ་སེལ་ཅིང་སྣང་བར་བྱེད་པས་སྣང་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་མུན་པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་མར་མེ་རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་སྣང་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲས་པ་དེའི་ཕྱིར། མར་མེ་དང་ནི་གང་དག་ན། །འདུ་བྱེད་པ་ན་མུན་པ་མེད། །ཅེས་ཀྱང་བཤད་པས་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པས་མུན་པ་སེལ་བའི་ཕྱིར་དེས་ན་མར་མེ་རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་ལ་མུན་པ་མེད་དོ། །མུན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་སྣང་བར་བྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་នོ། །དེ་ལྟར་མུན་པ་སེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་མར་མེས་ནི་རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་སྣང་བར་བྱེད་དོ། །མར་མེ་ཇི་ལྟ་བ་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བས་ཀྱང་རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དེ་དག་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་རིགས་པ་ཡིན་ནོ། །

7-43（他方）道：

7.9.d 除闇為照亮。

於此，燈火正在生起的時候，（正是）除去黑暗、照亮（的時候），故為「照亮」。於此，言道：「凡是去除黑暗者——燈火——皆會照亮自他體性。」

（《中論》）云：「（7.9.ab）何處有燈火，該處無黑暗」。所以，燈火正在生起的時候，（正是）去除黑暗（時候）的緣故，於燈火的己性及他性之中並無黑暗。沒有黑暗，故為照亮。如是，去除了黑暗的緣故，燈火照亮了自他體性。如同燈火般，「生」也可以生起自他體性，應屬合理。

7-44 བཤད་པ། མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པས་མུན་པ་སེལ་བར་བྱེད་དོ། ཞེས་ཟེ་ར་བ་དེ་སྨྲོས་ཤིག །ཇི་ལྟར་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པས། །མུན་པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། །གང་ཚེ་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པ། །མུན་པ་དང་ནི་ཕྲད་པ་མེད། །གང་ཚེ་མར་མེ་དང་མུན་པ་དག་གཅིག་ནི་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པ་མུན་པ་དང་ཕྲད་པ་མེད་པ་དེའི་ཕྱིར་ཇི་ལྟར་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པ་མུན་པ་དང་མ་ཕྲད་པ་དེས་མུན་པ་སེལ་བར་བྱེད། མར་མེ་ཕྲད་པ་མེད་པར་ཡང་། །གལ་ཏེ་མུན་པ་སེལ་བྱེ་ད་ན། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་ན་གནས་པའི་མུན། །འདི་ན་འདུག་པ་དེས་སེལ་འགྱུར། །ཅི་སྟེ་མར་མེས་མ་ཕྲད་པ་ཉིད་དུ་ཡང་མུན་པ་སེལ་བར་བྱེད་ན་ནི་དེ་ལྟར་ན་འཇིག་རྟེན་ཀུན་ན་གནས་པའི་མུན་པ་དག་ཀྱང་མར་མེ་འདི་ན་འདུག་པ་དེས་གསལ་བར་འགྱུར་ཏེ། མ་ཕྲད་པ་འདྲ་བ་ལས་ལ་ལ་ནི་སེལ་བར་བྱེད་ལ། ལ་ལ་ནི་སེལ་བར་མི་བྱེད་པ་དེ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད།

7-44（自方）道：請（汝）解釋（何為）「燈火正在生起的緣故，黑暗被除」。（《中論》云：）

7.10 **如燈正生時，黑暗被除去。燈火正生時，黑暗不相遇。**

燈火與黑暗不可能在同一（時處會合）的緣故，燈火正在生起的時候，是不能與黑暗相遇的話，（汝）怎能說：「燈火正在生起的時候，（雖）與黑暗並不相遇，（但）黑暗卻被去除」？（《中論》云：）

7.11 **燈若未及闇，而能破闇者，燈在於此間，則破一切闇。**

如果燈火不相遇（黑暗）也能去除黑暗的話，在這裡的這盞燈火也可除去這世界上的所有黑暗。既然同樣都不相遇，為何有些（黑暗）被除，有些不被除去？差異何在？

7-45 ཡང་གཞན་ཡང་། མར་མེ་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །གལ་ཏེ་སྣང་བར་བྱེད་གྱུར་ན། །མུན་པའང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །སྒྲིབ་པར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད། །འདི་ན་མར་མེ་ནི་མུན་པའི་གཉེན་པོར་གནས་པ་ཡིན་པས་དེས་ན་གལ་ཏེ་མར་མེས་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་དག་སྣང་བར་བྱེད་པར་གྱུར་ན། མུན་པས་ཀྱང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་དག་སྒྲིབ་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་འདི་ལ་ཐེ་ཚོམ་མེད་པ་ཞིག་ན་མུན་པས་ནི་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་དག་སྒྲིབ་པར་མི་བྱེད་དོ། གལ་ཏེ་སྒྲིབ་པར་བྱེད་ན་ནི་གཞན་བཞིན་དུ་མུན་པ་ཉིད་ཀྱང་མི་དམིགས་པར་འགྱུར་རོ། མུན་པ་མི་དམིགས་ན་ནི་དངོས་པོ་རྣམས་རྟག་ཏུ་སྣང་བར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། དངོས་པོ་རྣམས་རྟག་ཏུ་མི་སྣང་བས་དེའི་ཕྱིར་མུན་པས་ནི་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་དག་སྒྲིབ་པར་མི་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་མུན་པའི་གཉེན་པོར་མར་མེས་ཀྱང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་དག་སྣང་བར་མི་བྱེད་པས་དེ་ལ་མར་མེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བས་ཀྱང་རང་དང་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དག་ཀྱང་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གང་སྨྲས་པ་དེ་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

7-45 另外，（《中論》云：）

7.12 **若燈能自照，亦能照於他，闇亦應自闇，亦闇他無疑。**

於此，燈火對治黑暗的緣故，如果燈火可以照亮自他事物的話，黑暗亦應覆蓋自他的事物，毋庸置疑。但是，黑暗不能覆蓋自他事物。果真能夠覆蓋的話，如同（黑暗覆蓋）他物（，導致他物不能被見）般，黑暗本身也不能被緣。

如果黑暗不能被緣，事物等將會永遠被見，但是事物並非永遠被見的緣故，黑暗並不覆蓋自他事物。若是如此的話，對治黑暗的燈火也不照亮自他事物。於此，言：「如同燈火般，『生』亦生自他體性」之論述實不應理。

7-46 ཡང་གཞན་ཡང་། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བས་རང་གི་བདག་ཉིད་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན་སྐྱེས་པས་སམ། མ་སྐྱེས་པ་ཞིག་གིས་སྐྱེད་པར་སྐྱེད་གྲང་ན། གཉི་གས་ཀྱང་མི་འཐད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། སྐྱེ་བ་འདི་ནི་མ་སྐྱེས་པས། །རང་གི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟར་སྐྱེད། །སྐྱེ་བ་འདི་མ་སྐྱེས་ཤིང་མེད་པས་རང་གི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད། ཡང་ན་འདི་མ་སྐྱེས་ཤིང་མེད་པའི་བདག་ཉིད་སུ་ཞིག་གིས་སྐྱེད་པར་བྱེད། ཅི་སྟེ་མེད་པས་ཀྱང་བདག་ཉིད་མེད་པ་སྐྱེས་ན་ནི་རི་བོང་གི་རྭས་ཀྱང་བདག་ཉིད་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཞིག་ན་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ། དེ་ལྟ་བས་སྐྱེ་བ་མ་སྐྱེས་པས་བདག་ཉིད་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ། །

7-46 另外，如果「生」會產生己性的話，（試問，該己性）是以已生而生還是以未生而生？（其實，）兩者都不能成立。為何？（《中論》云：）

7.13.ab 此生若未生，云何能自生？

此生（——會產生己性的生——）因為是未生、沒有的緣故，（未有的「生」）如何能夠產生己性？或者是，未生、沒有的己性由誰而生？

如果（說，）沒有也可產生無性的話，兔角也可產生己性，但（兔角）不會產生（己性）。此故，「生」為不生故，不能生己性。

7-47 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་སྐྱེ་བ་སྐྱེས་པས་བདག་ཉིད་སྐྱེད་པར་སེམས་ན།

7-47 於此，（他方）認為：「『生』為生故，（生）會產生己性。」

7-48 དེ་ལ་བཤད་པ་བྱ་སྟེ། ཅི་སྟེ་སྐྱེས་པས་སྐྱེད་བྱེད་ན། །སྐྱེས་ན་ཅི་ཞིག་བསྐྱེད་དུ་ཡོད། །གལ་སྟེ་སྐྱེ་བ་སྐྱེས་པ་ཉིད་ཡིན་ན་སྐྱེ་བ་སྐྱེས་པས་བདག་ཉིད་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་འཐད་པའི་དོན་མེད་པ་འདི་ཅིའི་ཕྱིར་བྱེད་དེ། སྐྱེས་ཟིན་པ་ལ་ཡང་སྐྱེ་བས་ཅི་བྱ།

7-48 於此，（自方道：《中論》）云：

7.13.cd 由已生若生，已生有何生？

如果，生是已生的話，成立「因為生是已生的緣故，（生）產生了己性」的論述，將成無有意義。為何（會由已生的「生」）產生（己性）？既然已生，何須再生？

7-49 དེ་ལྟར་ན་རེ་ཞིག་སྐྱེས་པས་བདག་ཉིད་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ། །སྐྱེ་བས་གཞན་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གང་སྨྲས་པ་དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། འདི་ལྟར་གལ་ཏེ་སྐྱེ་བས་གཞན་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན་སྐྱེ་བས་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་གཞན་དེ་སྐྱེས་པའམ་མ་སྐྱེས་པའམ། སྐྱེ་བཞིན་པ་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད་གྲང་ན། དེ་ལ། སྐྱེས་དང་མ་སྐྱེས་སྐྱེ་བཞིན་པ། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་སྐྱེད་མི་བྱེད། །སྐྱེ་བ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡང་སྐྱེད་པར་མི་འཐད་དོ། །མ་སྐྱེས་པ་ཡང་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་ལ། སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡང་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། བཤད་པ། སོང་དང་མ་སོང་བགོམ་པ་ཡིས། །དེ་དག་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཡིན། །ཇི་ལྟར་སོང་བ་ལ་འགྲོ་བ་མེད་དེ། འགྲོ་བའི་བྱ་བ་འདས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་བྱ་བ་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེས་པ་ཡང་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དེ་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་འདས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

7-49 如是，凡說：「生（雖）不產生己性，生（卻）產生他性。」該（論）亦不應理。如是，如果生能夠產生其他（事物）的話，（試問，）由生所產生的其他（事物）是已生、未生，還是正在生？於此，（《中論》云：）

7.14.ab 已生及未生，正生皆不生，

無論如何，（已）生不能成立為生，未生亦不生，正在生也不生。為何？（《中論》）云：

7.14.cd 彼由去未去，正去而釋之。

於已去之中並無行走，行走的作用已成過去故。同樣的，生也不存在於已生之中，因為生的作用已成過去故。

7-50 སྐྱེས་པ་ལ་ཡང་སྐྱེ་བའི་བྱ་བ་མེད་དེ། ཅི་སྟེ་ཡང་སྐྱེས་པར་འགྱུར་ན་ནི་ནམ་ཡང་མི་སྐྱེད་པར་མི་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། དེའི་ཕྱིར་སྐྱེས་པ་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ། །མ་སྐྱེས་པ་ཡང་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མ་སྐྱེས་པ་ལ་གང་སྐྱེད་པར་འགྱུར་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད། ཅི་སྟེ་མེད་ཀྱང་སྐྱེད་པར་འགྱུར་ན་ནི་རི་བོང་གི་རྭ་ཡང་སྐྱེད་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་སྐྱེད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་སྐྱེས་པ་ཡང་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ། །དེ་ནི་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡང་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དེ། སྐྱེས་པ་དང་མ་སྐྱེས་པ་མ་གཏོགས་པར་སྐྱེ་བཞིན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐྱེ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གང་དང་ལྡན་པས་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་བ་དང་། གང་དང་ལྡན་པས་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བརྗོད་པར།

7-50 還有，於已生之中並不存在再生的作用，因為再次地成為已生的話，將會一直（產生、）不會不生的緣故，（吾）不承許該（論）。此故，已生不生。

未生也不生。為何？因為不存在的緣故。於未生之中，將生何者？如果沒有也可產生，兔角也可產生，但（兔角）不會產生（任何事物）。

此故，已生也不生，正在生也不生，除了已生及未生以外，並無正在生，（如果「正在生」有自性的話，）應成兩種生（之過患）：具何者的緣故而稱「正在生」，以及具何者的緣故而稱「能生」。

7-51 ཡང་གཞན་ཡང་། འདི་ལ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་གི་ཕྱུང་ཟད་ནི་སྐྱེས་ཕྱུང་ཟད་ནི་མ་སྐྱེས་པའམ། ཡང་ན་དེ་ལས་གཞན་པ་སྐྱེས་པའམ། མ་སྐྱེས་པ་ཞིག་ཡིན་གང་ན། དེ་ལ་གལ་ཏེ་སྐྱེས་པ་དང་མ་སྐྱེས་པ་དེ་སྐྱེ་བས་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན་རེ་ཞིག་དེའི་གང་ཕྱུང་ཟད་སྐྱེད་པ་དེ་ནི་སྐྱེ་བ་དེས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ལ། སྐྱེས་པ་དེ་སྐྱེ་བཞིན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་སྐྱེས་ན་སྐྱེ་བཞིན་པ་མ་ཡིན་ཞིང་སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། གལ་ཏེ་ཕྱུང་ཟད་སྐྱེས་པ་དེ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཁོ་ནར་སྐྱེས་ན་ནི། དེའི་ལྷག་མ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཁོ་ནར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བར་རིགས་སོ། ཡང་ན་དེའི་གང་ཕྱུང་ཟད་ནི་སྐྱེ་བ་མེ་ ད་པ་ཁོ་ནར་སྐྱེས་ལ་ཕྱུང་ཟད་ནི་སྐྱེ་བས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་པ་བརྗོད་དགོས་སོ། །ཅི་སྟེ་དེའི་གང་ཕྱུང་ཟད་སྐྱེ་ ས་པ་དེ་ཡང་སྐྱེ་བ་ཁོ་ནས་བསྐྱེད་ན་ནི་དེ་ལྟ་ན་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེ་བས་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཀྱི། སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

7-51 另外，於此，所謂的「正在住」是指略分生起、略分未生呢？還是（指向）其他的已生或未生？

於此，（雖然汝說，）已生及未生被「生」所生，但是，首先，「生」不會產生該（法）的略分生起，（雖然汝）說：「正在生就是生」，但已生並非正在生起。為何？如果該（物）已生，（該物）就非正在生起，

如果，略分生起僅於未生之中所生的話，同樣的，該（物）的剩餘（部分）也絕對從未生之中所生。或是，（汝）應當解釋「該（物）的略分僅於未生之中所生」以及「（該物剩餘的）略分是由『生』所生」之間的差異為何。

如果略分生起僅於生中所生，如是，（略分）未生（亦應可由）「生」所生。

（總之，）正在生並非是生。

7-52 ཡང་གཞན་ཡང་། དེའི་གང་ཅུང་ཟད་སྐྱེས་པ་དེ་ནི་སྐྱེ་བས་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དེ། སྐྱེས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དེའི་ལྷག་མ་མ་སྐྱེས་པ་གང་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་སྐྱེ་བས་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལ་སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་གང་སྨྲས་པ་དེ་ཉམས་པར་གྱུར་ཏོ། ཅི་སྟེ་དེའི་ ཅུང་ཟད་སྐྱེས་པ་དེ་ཡང་སྐྱེད་པ་བྱེད་ན་ནི་དེ་ལ་སྐྱེ་བ་གཉིས་ཀྱིས་བྱས་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་མི་འགྱུར་ཏེ། སྐྱེས་ཟིན་པ་དེ་ལ་ནི་ཡང་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་བྱ་བ་འགའ་ཡང་རྩོམ་པར་མི་བྱེད་པས་དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་ཡང་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི་སྙིང་པོ་མེད་པ་ལ་བློས་སྙིང་པོར་བཟུང་བར་ཟད་དེ་ཁྱི་ནའོ། །

7-52 另外，因為已生的緣故，該（物的）略分已生不（應）由「生」所生。此故，凡道：「該（物的）剩餘——未生（的部分）——皆由『生』所生」、「正在生就是生」（等論述），皆應衰敗。

如果，該（物）的略分已生仍可生起，應成兩生特徵，但（兩生）並不成立。於已生者之中，還可再生的話，（如再生的幼苗，則）無需經由任何事件的努力（便可產生）的緣故，（已生）不會再生。

此故，（汝）心將無有意義的論述——「正在生就是生」——視為精辟，實為荒謬。

7-53 སྨྲས་པ། བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་སྐྱེ་བ་དག་ཀྱང་དམིགས་ཤིང་། བུམ་པ་ལ་སོགས་པའི་དོན་དུ་བྱ་བ་དག་ལ་འཇུག་པ་ཡང་སྣང་བས་དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་ཡོད་ན་སྐྱེ་བ་ལ་བརྟེན་ཅིང་སྐྱེ་བ་ལ་ལྟོས་ནས་སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་དོ་ཞེས་བརྗོད་པ་བྱའོ། །

7-53（他方）道：「不只瓶子等生起可被緣取，也可目睹為了（獲取）瓶子等（物）而努力。此故，「生」是存在的話，（才能）依賴、觀待於「生」。（所以，）正在生就是生。」

7-54 བཤད་པ། གང་ཚེ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པས་ནི། །སྐྱེ་བཞིན་འདི་འབྱུང་མེད་པའི་ཚེ། །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། སྐྱེ་བཞིན་ཞེས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ། གང་གི་ ཚེ་སྐྱེ་བ་འདི་ཡོད་པས་སྐྱེ་བཞིན་པ་འདི་འབྱུང་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་མེད་ཅིང་མི་སྲིད་པ་དེའི་ཚེ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་དོ། །ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ།

7-54（自方道：《中論》）云：

7.15 生故許正生，是事已不成，如何依生法，而釋正在生？

因為有了「生」，故而（汝）說：「有了正在生。」然而，該（生）不可能存在的緣故，（汝）應如何解釋「正在生依賴著生而生」呢？

7-55 སྨྲས་པ། ཇི་ལྟར་མི་སྲིད་པ།

7-55（他方）道：為何不可能有「正在生」呢？

7-56 བ་ཤད་པ། རེ་ཞིག་སྣམ་བུ་སྐྱེ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཅི་ཞིག་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡིན།

7-56（自方）道：首先，以生起氆氌而言，何者正在生起？

7-57 སྨྲས་པ། སྣམ་བུ་ཉིད་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡིན་ནོ། །

7-57（他方）道：氆氌正在生起。

7-58 བ་ཤད་པ། གལ་ཏེ་སྣམ་བུ་སྐྱེ་བཞིན་པའི་གནས་སྐབས་ཉིད་ན་སྣམ་བུ་ཡིན་ན། དེ་ལ་སྐྱེ་བ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་དོ་ཞེས་གང་བརྗོད་པའི་སྐྱེ་བས་ཡང་ཅི་བྱ། དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྐྱེས་པ་དང་སྐྱེ་བཞིན་པ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་བཞིན་པ་སྣམ་བུ་མ་ཡིན་ནོ། །

7-58（自方）道：如果氆氌正在生起的時候，（仍）是氆氌的緣故，（而）說：「正在生觀待了生而生。」（試問，該論述中）的「生」又有何用？該（論）實不應理，因為已生與正在生兩者之間將無差別，此故，正在生並非氆氌。

7-59 སྨྲས་པ། རེ་ཞིག་སྐྱེས་པ་ནི་སྣམ་བུ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་པ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཇི་སྲིད་དུ་བརྟག་པའི་བྱ་བ་མ་ཟིན་པ་དེ་སྲིད་དུ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡིན་ནོ།

7-59（他方）道：首先，已生係屬氆氌。觀待已生後，乃至觀計（生的）作用尚未圓滿之前，（皆）是正在生。

7-60 བ་ཤད་པ། ངང་ངོ་། །གང་སྐྱེ་བཞིན་པ་ན་སྣམ་བུ་མ་ཡིན་པ་དེ་སྐྱེས་ན་ཇི་ལྟར་སྣམ་བུར་འགྱུར། འདི་ལྟར་གཞན་བྱེད་བཞིན་པ་ན་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །ཅི་སྟེ་འགྱུར་ན་ནི་རེ ལྡེ་བྱེད་བཞིན་པ་ན་སྣམ་བུར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་མི་འགྱུར་བས་དེའི་ཕྱིར་སྐྱེས་པ་ཡང་སྣམ་བུ་མ་ཡིན་ནོ། །སྣམ་བུ་དེ་མེད་ན་གང་གི་སྐྱེ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཅི་ཞིག་སྐྱེ་བཞིན་པར་འགྱུར།

7-60（自方）道：正確。正在生起的任何一者皆非氆氌，該（法）若是已生的話，如何能夠成為氆氌？如是，正在發生的他者不會成為另一者。如果可以的話，正在生起的毛織物將會成為氆氌，但（事實）並非（如此）。此故，已生（的毛織物）也非氆氌。

既無氆氌，觀待著何者之生而正在生何者呢？

7-61 སྨྲས་པ། ཅི་ཁྱོད་མཚོན་ཐབས་ལ་མཁས་ཞེས་ཏེ་མ་ཉིད་ལ་འདེབས་པར་བྱེད་དམ། ཁྱོད་འཛེད་པ་ལ་ཆགས་པས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་རིགས་པ་ཉིད་སྲུན་འབྱིན་ཀྱི། །

7-61（他方）道：汝雖精通刀劍，但為何要劍向母親本人？汝因耽著爭論，已經破除了緣起之理。

7-62 བཤད་པ། དེ་ནི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་སྨྲ་བ་རྣམས་ལ་ནི་དངོས་པོ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལ། དངོས་པོ་སྐྱེ་བཞིན་པའི་སྐྱེ་བ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བའི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། རྟེན་ཅིང་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཞི། །རྟེན་ཅིང་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དང་། འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དང་། །གཉི་ག་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཞི་བ་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བྲལ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཕྱིར་སྐྱེ་བཞིན་ཉིད་དང་ནི། །སྐྱེ་བ་ཡང་ནི་ཞི་བ་ཉིད། །དེ་ལྟར་གང་གི་ཕྱིར་རྟེན་ཅིང་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དང་འབྱུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་དེ་གཉི་ག་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཞི་བ་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བྲལ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ། དེའི་ཕྱིར་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་སྨྲ་བ་རྣམས་ལ་སྐྱེ་བཞིན་པ་དང་སྐྱེ་བ་གཉི་ག་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཞི་བ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་བྲལ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་གཉི་ག་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཡིན་པ་སྐྱེ་བ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བཞིན་པ་འདི་སྐྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟ་བུར་སྲིད་པར་འགྱུར།

7-62（自方）道：該（自性論）並非緣起之理。對於說緣起者而言，不只事物的正在生起並不存在，事物正在生起的「生」也不存在。

緣起之義即是此義——（如《中論》云：）

7.16.ab 凡是緣起有，寂滅其自性 ，

凡是「緣」與「起」兩者，（其法之）自性皆屬寂滅、遠離自性、自性空也。此故，（《中論》又云：）

7.16.cd 是故正在生，生亦皆寂滅。

凡是「緣」與「起」兩者，其法（之）自性皆屬寂滅、遠離自性、自性空矣。此故，對於說緣起者而言，正在生起及生起兩者也是自性皆寂、遠離自性、自性空矣。「緣」與「起」兩者係屬自性空，（此故，）言：「依賴此『生』而生此『正在生』」的（合理性）如何可能存在？

7-63 སྨྲས་པ། རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་ཇི་སྲིད་སྐྱེས་པར་འགྱུར་བ་དེ་སྲིད་དུ་དངོས་པོ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་བྱ་བ་རྩོམ་སྟེ། དེས་ན་དངོས་པོ་གང་ཁོ་ན་སྐྱེ་བ་དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་བ་རྩོམ་པར་ཡང་མི་བྱེད་ལ། གཞི་མེད་པར་ཡང་བྱ་བ་རྩོམ་པར་མི་བྱེད་པས་བྱ་བ་དང་ལྡན་པའི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་པོ་སྐྱེ་ཞིང་དེའི་སྐྱེ་བ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །

7-63（他方）道：直至（事物）已生之前，為了能夠生產事物，依賴著因與緣等而努力工作。此故，（根據汝之所言，）光以事物產生的角度而言，也不應努力工作，（因為）沒有了（努力的）基礎（——事物本身），努力工作亦不（應理）。（總之，） 事物的產生依賴著因與緣等，依賴著該（事物）之生，形成了生。

7-64 བཤད་པ། གང་གི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་བ་རྩོམ་པར་བྱེད།

7-64（自方）道：依賴著什麼的因與緣等而努力工作呢？

7-65 སྨྲས་པ། སྣམ་བུའོ། །

7-65（他方）道：（如，）氆氌也。

7-66 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་ནམ་མཁའི་མེ་ཏོག་སོགས་པར་བྱེད་དམ། ཁྱོད་སྣམ་བུ་མེད་པའི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་བ་རྩོམ་པར་བྱེད་ཀྱི། །གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ། །འགའ་ཞིག་གང་ན་ཡོད་གྱུར་ན། །དེ་ནི་ཅི་ཕྱིར་དེར་སྐྱེ་འགྱུར། །ཡོད་ན་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་རོ། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བའི་སྔ་རོལ་ན་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ་འགའ་ཞིག་ག་ཤེད་ན་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་བུ་སྲིད་ན་ནི་དེས་ན་དངོས་པོ་ཡོད་པ་དེའི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་བྱ་བ་དག་ཀྱང་ཐ་སྙད་གདགས་སུ་རུང་གྲང་ན། གང་གི་ཚེ་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ་ཇི་ལྟར་ཡང་མི་འཐད་པ་དེའི་ཚེ་དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་དང་བྲལ་བ་དེ་ཡོད་པ་དེ་མ་ཡིན་ན་གང་གི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དུ་འགྱུར། རྒྱུ་དང་རྐྱེན་གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་བ་རྩོམ་པར་བྱེད་ཅིང་གང་ཞིག་སྐྱེས་པར་བྱེད། གང་རྩོམ་པར་མི་བྱེད་སྐྱེ་བར་མི་བྱེད་པ་དེ་ལ་སྐྱེ་བ་གང་ལ་ཡོད། གང་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་སྨྲས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བ་ནི་སྐྱེ་བཞིན་པ་དང་སྐྱེ་བ་ཞི་བ་ཡིན་ནོ། །

7-66（自方）道：為何汝會以天空之華等做為（比喻）？（因為）汝（說：）「依賴著沒有的氆氌之因與緣等而努力工作。」（《中論》云：）

7.17 若未生事物，在於某時處，為何能生起，既有則不生。

假設在生之前，於某個時處，可能存在著某個未生事物的話，依賴著這存在事物的因與緣等所做出的努力，也（應合理地）被名言所施設。（然而，）無論如何未生事物皆不合理的緣故，遠離了事物之生、該（事物）並非存在的話，又將成為何者的因與緣呢？（這樣一來，）依賴著什麼因與緣而努力工作？（這麼做的話，）又會產生何物？於無努力、無生之中，生起又在何處？但凡無生，又如何能依賴著生而生？

此故，說緣起者之見為「寂滅正在生與生」。

7-67 ཡང་གཞན་ཡང་། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་དེ་ཡི་ས་ནི། །སྐྱེ་བཞིན་པ་ནི་སྐྱེད་བྱེད་ན། །སྐྱེ་བ་དེ་ནི་སྐྱེད་བྱེད་པ། །སྐྱེ་བ་ཡང་ནི་གང་ཞིག་ཡིན། །གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་དེས་སྐྱེ་བཞིན་པ་གཞན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན། འོན་ད་སྐྱེ་བ་དེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་སྐྱེ་བ་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན།

7-67 另外，（《中論》云：）

7.18 若謂由彼生，而成正在生，由彼生而生，該生亦為何？

如果「生」可以產生其他的「正在生」，那麼，由該生而生之「生」又為何者？

7-68 དེ་ལ། འདི་སྙམ་དུ་དེ་ནི་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་གིས་སྐྱེད་པར་སེམས་ན།

7-68 於此，（他方）念此：「由其他生所生。」

7-69 དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་གིས། །དེ་སྐྱེད་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་གིས་སྐྱེ་བཞིན་པ་གཞན་སྐྱེད་པར་བྱེད་ན་དེ་ལྟ་ན་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ཡང་གཞན་གྱིས་སྐྱེད་ཅིང་དེ་ཡང་གཞན་གྱིས་སྐྱེད་དེ་མཐའ་མེད་པར་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དོ། །

7-69 於此，（自方道：《中論》）云：

7.19.ab 生若由他生，應成無窮盡，

假設由其他的生，能夠產生另一者的「正在生」，這樣一來，（生）應成無窮無盡。

該（生）亦由他生，其（生）亦由他生，應成無窮無盡（之患），此故，（吾）不承許該（論）。

7-70 ཅི་སྟེ་གཞན་སྐྱེད་པ་ནི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཁོ་ནར་སྐྱེས་སོ་སྙམ་ན།

7-70 如果，（他方）認為：「他生僅於未生之中而生。」

7-71 དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་མེད་སྐྱེ་ན། །ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར། ཇི་ལྟར་གཞན་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དེ་སྐྱེད་པ་གཞན་མེད་པར་སྐྱེས་ན་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་གཞན་མེད་པར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། སྐྱེས་པས་གཞན་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དོན་མེད་པའི་རྟོག་པ་མེད་པ་འདིས་ཅི་བྱ། ཡང་ན་འདི་ལྟར་སྐྱེ་བ་ཉིད་ནི་སྐྱེད་པ་གཞན་མེད་པར་སྐྱེ་ལ་དངོས་པོ་གཞན་དག་ནི་སྐྱེད་པ་གཞན་མེད་པར་མི་སྐྱེའོ། །ཞེས་ཁྱད་པར་གྱི་གཏན་ཚིགས་བསྟན་པར་བྱ་དགོས་ན་དེ་ཡང་མི་བྱེད་པས་དེའི་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་བཞིན་པ་གཞན་སྐྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཅི་ནའོ། །

7-71 於此，（自方道：《中論》）云：

7.19.cd 無生若能生，一切皆可生。

如同「無有他生」能夠產生他者之生般，同樣的，一切（事物）皆可從「無有他生」而生。為何（汝）要做此無有意義的觀執並言：「由生成他」？

或言，「生」由「無有他生」而產生，然而，其他事物不能由「無有他生」所生，（汝）須明示其區別之因相。總之，該（論）亦不（應理）故，言：「由該生產生了其他的正在生」之論述實為荒謬。

7-72 ཡང་གཞན་ཡང་། འདི་ལ་དངོས་པོ་འགའ་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ན་དེ་ཡོད་པའམ་མེད་པ་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར་གྲང་ན། དེ་ལ། རེ་ཞིག་ཡོད་དང་མེད་པ་ཡང་། སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། རེ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་བར་བརྟག་པ་དོན་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་ཡོད་པ་ལ་ཡང་སྐྱེ་བས་ཅི་ཞིག་བྱ། མེད་པ་ཡང་སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་ཅི་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་མེད་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ན་ནི་རི་བོང་གི་རྭ་ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ལ། ཉེས་པ་ཟད་པ་རྣམས་ལ་ཡང་ཉེ་ སར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་མེད་པ་ཡང་སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

7-72　另外，於此，當某事物生起的時候，（試問，）該（事物）是有了而生，還是沒有而生？於此，（《中論》云：）

7.20.ab 有法不應生，無亦不應生，

首先，既已存在，生不應理。觀執為生的話，將無意義。如是，既然已有，再生何用？

沒有而生也不合理。為何？沒有的緣故。（既已沒有，）再生何者？如果已無仍可生起，也應生起兔角。（而且，）滅盡罪孽也可再次生起罪孽，應成（此咎）的緣故，（吾）不承許該（論）。此故，沒有而生也不應理。

7-73 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་ཡོད་མེད་གཅིག་སྐྱེ་བར་སེམས་ན།

7-73 於此，（他方）認為：「生起有無（任何）一者。」

7-74 བཤད་པ། ཡོད་མེ་ད་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་མེད་ཀྱང་སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། བཤད་པ། གོང་དུ་བསྟན་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་གོང་དུ། རེ་ཞིག་ཡོད་དང་མེད་པ་ཡང་། །སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡི་ནནོ། །ཞེས་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་མེད་ནི་གཉིས་ལ་སྙེགས་པས་དེ་གཉིས་ནི་དགག་པ་ སྔ་མས་བཀག་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཡང་ན་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་དང་ཡོད་མེད་དག་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི། དང་པོ་ཁོ་ན་བསྟན་ཟིན་ཏོ། །གང་དུ་ཞེ་ན། གང་ཚེ་ཆོས་ནི་ཡོད་པ་དང་། །མེད་དང་ཡོད་མེད་མི་བསྒྲུབ་པ། །ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་མི་རིགས་སོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནརོ།།

7-74（自方道：《中論》）云：

7.20.c 有無亦不生，

有而生，或是沒有而生，皆不應理。為何？（《中論》）云：

7.20.d 此義先已說。

（《中論》）於之前已示：「（7.20.ab）有法不應生，無亦不應生。」

「有無」指的是（存在與沒有）兩者，（誠如）之前所破，早否定了該二者。或是，無論是有而生、無而生，還是有無而生，皆不應理。就在（《中論》的）初品（也）已明示：「（1.7）諸法皆非有，非無非有無，能成何稱因？如是不應理。」正所謂「因如是故，（汝言）實不應理。」

7-75 ཡང་གཞན་ཡང་། དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི། །སྐྱེ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །འདི་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་དངོས་པོ་སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་སྨྲས་པས་དངོས་པོ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ལ་འགག་པ་ཡང་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དངོས་པོ་ནི་འཇིག་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དངོས་པོ་འགག་བཞིན་པ་ལ་ནི། །སྐྱེ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །འདི་ལྟར་སྐྱེ་བཞིན་པ་མངོན་པར་འཕེལ་བ་ལ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་འཇིག་པ་ཟད་པར་འགྱུར་བས་ཟད་པ་ནི་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།།

7-75 另外，（《中論》云：）

7.21.ab 事物正滅時，是時不應生，

於此，汝說：「事物的正在生的確生起。」所以，事物的正在生也應成正在滅。為何？因為事物的性相為滅。「事物正滅時，是時不應生。」如是，正在生為增長、生起，正在滅為衰盡，既是衰盡，則非為生。

7-76 ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བཞིན་པའི་གནས་སྐབས་ན་འགག་པར་མི་འགྱུར་པ་ཉིད་དོ་སྙམ་ན།

7-76 如果，（他方）認為：「正在生的時候，並不會正在滅。」

7-77 དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་ དངོས་པོར་མི་འཐད་དོ། །གལ་ཏེ་དངོས་པོ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཉིད་ན་འགག་པར་མི་འགྱུར་བ་སྐྱེ་བཞིན་པ་ཉིད་དངོས་པོ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་

ལྟར་འཇིག་པ་ནི་དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད་དུ་བསྟན་པས་དེ་མེད་ན་ཇི་ལྟར་དངོས་པོ་ཡིན་པར་འགྱུར། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་དངོས་པོ་སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་གང་སྨྲས་པ་དེ་ཉམས་པ་དང་། དངོས་པོ་མེད་པ་སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་སྐྱེ་བས་གཞན་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །གང་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱང་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་ལ། གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱང་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་སྐྱེ་བ་ཡིན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་སྐྱེ་བ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

7-77 於此，（自方道：《中論》）云：

7.21.cd 何者非正滅，不應為事物。

如果正在生起的事物並非正在壞滅的話，正在生就不應該是事物。為何？因為（正在生）不具足事物的性相。如是，（經論）明示，滅為事物的性相；如果不具足（滅），如何能夠成為事物？

如是，凡道：「事物的正在生的確生起。」皆為衰敗，而且也會有應成「（雖）無事物，正在生（仍可）為生」（之患）。此故，「由『生』產生他者」的論述實不應理。

既然（事物）不能生起自己的體性，也不能夠生起他者的體性，生如何成？此故，不存在「生」。

7-78 འདིར་སྨྲས་པ། གནས་ནི་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ་ལ་མི་འཐད་པས་སྐྱེ་བ་ཡང་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ། །

7-78 於此，（他方）道：「住是存在的。不能成立事物的不生起，所以（應當）至極成立生起。」

7-79 བཤད་པ། འདི་ལ་དངོས་པོ་གང་ཞིག་གནས་པར་འགྱུར་ན་དེ་གནས་པ་གནས་སམ། མ་གནས་པ་གནས་སམ། གནས་བཞིན་པ་གནས་གྲང་ན། དེ་ལ། དངོས་པོ་གནས་པ་མི་གནས་ཏེ། །དངོས་པོ་མ་གནས་གནས་པ་མིན། །གནས་བཞིན་པ་ཡང་མི་གནས་ཏེ། །རེ་ཞིག་དངོས་པོ་གནས་པ་ནི་གནས་པར་མི་བྱེད་དེ། གནས་པ་ལ་ཡང་གནས་པས་ཅི་བྱ། གནས་པ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། གང་དང་ལྡན་པས་གནས་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་བའོ། །དེ་ལྟར་འགྱུར་ན་གནས་པ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དོ། །དངོས་པོ་མ་གནས་པ་ཡང་གནས་པར་མི་བྱེད་དེ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གནས་པ་དང་གནས་པ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གནས་བཞིན་ཡང་གནས་པར་མི་བྱེད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གནས་པ་དང་མ་གནས་པ་མ་གཏོགས་པར་གནས་བཞིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་དང་། གནས་པ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་དང་། གནས་པ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

7-79（自方）道：於此，如果某個事物能住的話，（試問，）該（事物的住）是由已住而住、由未住而住，還是由正在住而住呢？

7.22.abc 住非由已住，亦非由未住，非由正在住，

首先，（住）非由事物的已住而住，因為既然已住，再住何用？（若是如此，）應成兩種住（之患），即是具有何者的緣故而稱為「住」。果真如此，住者也應成兩者的緣故，（吾）不承許該（論）。

由事物的未住也無有住。為何？住與未住兩者不合的緣故。

由（事物的）正在住也無有住。為何？除了已住及未住外，不可能存在著正在住。（若是如此，）應成兩種住（之患），住者也應成兩者（之患）的緣故。

7-80 ཡང་གཞན་ཡང་། མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་གནས་པར་འགྱུར། །གང་གི་ཆེ་རིགས་པ་སྔོན་དུ་བཏང་བས་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་བསྟན་ཟིན་པ་དེའི་ཚེ་མ་སྐྱེས་པ་གཞན་གང་ཞིག་གནས་པར་འགྱུར་ཅེས་བྱ་བ། ཡང་གཞན་ཡང་། དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི། །གནས་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དངོས་པོ་འགག་བཞིན་པ་ལ་གནས་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གནས་པ་དང་འགག་པ་གཉིས་སུ་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

7-80 另外，（《中論》云：）

7.22.d 無生何能住？

如前已述，透過之前的理由而示「無生」，既無有生，何能有他者而住？

再說，（《中論》云：）

7.23.ab 事物正滅時，是時不應住；

事物正在滅時，住（亦）不應理。為何？住與滅不合故。

7-81 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་གནས་པའི་གནས་སྐབས་ན་འགག་པར་མི་འགྱུར་བ་ཉིད་དུ་སེམས་ན།

7-81 於此，（他方）認為：「住時並非為滅。」

7-82 དེ་བ་ཤད་པར་བྱ་སྟེ། གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འཐད་དོ། །གང་གནས་པའི་གནས་སྐབས་ན་འགག་པར་མི་འགྱུར་བ་དེ་ནི་གནས་པའི་གནས་སྐབས་ན་དངོས་པོ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། འདི་ལྟར་འཇིག་པ་ནི་དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད་དུ་བསྟན་པས་དེ་མེད་ན་ཇི་ལྟར་དངོས་པོ་ཡིན་པར་འགྱུར། དངོས་པོ་མེད་ན་གང་གིས་གནས་པར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་འགག་བཞིན་པ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཡང་དངོས་པོའི་གནས་མི་འཐད་དོ།

7-82（自方道：《中論》）云：

7.23.cd 若非正在滅，彼法非事物。

某（事物在）住之住時並不會滅，（所以，事物在）住之住時並非事物。為何？因為不具足事物的性相。如是，（經論）已示滅為事物的性相的緣故，若無有滅，怎能成為事物？若無事物，由誰而住？此故，正在滅的緣故，事物的安住亦不應理。

7-83 ཡང་གཞན་ཡང་། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དུས་ཀུན་དུ། །རྒ་དང་འཆི་བའི་ཆོས་ཡིན་ན། །གང་དག་རྒ་དང་འཆི་མེད་པར། །གནས་པའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཡིན། །གང་གི་ཚེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་པའི་ཕྱིར། མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྒ་བ་དང་འཆི་བའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པ་དེ་ཁས་བླང་བར་བྱ་བ་དེའི་ཚེ་གང་དག་ལ་ལྟོས་ནས་གནས་པ་ཡོད་པར་བརྗོད་པ་གང་དག་རྒ་བ་དང་འཆི་བ་མེད་པར་གནས་པའི་དངོས་པོ་དེ་དག་གང་ཞིག་ཡིན་དེ་ལྟ་བས་ན་གནས་པ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །

7-83 另外，（《中論》云：）

7.24 所有一切法，皆是老死相，終不見有法，離老死有住。

當主張「事物皆與無常隨後相屬；因為是無常，（事物）皆是老死有法」時，依賴著某（因緣）而稱「有住」（的話，該有住事物必然遠離老死。請問，）該遠離老死的有住事物又是什麼？此故，住也不應理。

7-84 གནས་པའི་གནས་པ་ཞེས་གང་སྨྲས་པ།

7-84（他方）道：何謂「住之住」呢？

7-85 དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། གནས་པ་གནས་པ་གཞན་དང་ནི། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་གནས་མི་རིགས། །གནས་པ་ནི་གནས་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་གནས་པར་བྱེད་པ་མི་རིགས་པ་ཉིད་ཡིན་ལ། གནས་པ་དེ་ཉིད་གནས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་གནས་པར་བྱེད་པར་མི་རིགས་པ་ཉིད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་རང་དང་ནི། །གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་ཉིད། །ཇི་སྐད་དུ། སྐྱེ་བ་འདི་ན་ནི་མ་སྐྱེས་པས། །རང་གི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟར་བསྐྱེད། །ཅི་སྟེ་སྐྱེས་པས་སྐྱེད་བྱེད་ན། །སྐྱེ་ན་ཅི་ཞིག་སྐྱེད་དུ་ཡོད། །ཅེས་སྨྲས་པ་དེ་བཞིན་དུ་གནས་པ་ཡང་མི་གནས་པས་རང་གི་བདག་ཉིད་གནས་པར་བྱེད་དམ། གནས་པས་རང་གི་བདག་ཉིད་གནས་པར་བྱེད་གྲང་ན། དེ་ལ་རེ་ཞིག་མ་གནས་པས་ནི་རང་གི་བདག་ཉིད་གནས་པས་མི་བྱེད་དོ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་མ་གནས་པ་ལ་ནི་གནས་པ་མི་འཐད་དོ། །གང་མེད་པ་དེས་རང་གི་བདག་ཉིད་གང་ཞིག་ཇི་ལྟར་གནས་པར་བྱེད། ཅི་སྟེ་གནས་པར་བྱེད་ན་ནི་རི་བོང་གི་རྭས་ཀྱང་རང་གི་བདག་ཉིད་གནས་པར་བྱེད་པ་ཞིག་ན་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་གནས་པ་མ་གནས་པས་རང་གི་བདག་ཉིད་གནས་པར་མི་བྱེད་དོ། །

7-85 於此，（自方道：《中論》）云：

7.25.ab 住不由他住，自住亦非理，

住不只不能合理地由他住而住，住也不能合理地由自己而住。為何？（如《中論》云：）

7.25.cd 如生不從己，亦不從他生。

（又誠如《中論》）云：「（7.13）此生若未生，云何能自生？由已生若生，已生有何生？」同樣的，（試問，）以「住」而言，是由未住的緣故而住自己的體性，還是由已住的緣故而住自己的體性？

不能成立「由未住的緣故而住自己的體性」。為何？因為不存在的緣故。如是，於不住之中，住不應理。既然已無，自己的體性如何能住？果真能住的話，兔角自己的體性也應能住，（但吾）不承許該（論）。此故，住並非是「由未住的緣故而住自己的體性」。

7-86 གནས་པ་གནས་པས་ཀྱང་རང་གི་བདག་ཉིད་གནས་པར་མི་བྱེད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གནས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། གནས་པ་ལ་ཡང་གནས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། །དེ་ལྟ་བས་ན་གནས་པ་གནས་པས་ཀྱང་རང་གི་བདག་ཉིད་གནས་པར་མི་བྱེད་དེ། གང་གནས་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་གནས་པ་ཡིན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་གནས་པ་དེ་ཉིད་གནས་པ་དེ་ཉིས་ཀྱིས་གནས་པར་མི་བྱེད་དོ། །

7-86 住也並非「由已住的緣故而住自己的體性」。為何？已住的緣故。既然已住，再住何用？此故，住並非是「由已住的緣故而住自己的體性」。既然並非為住，該（事物）又如何能住？如是，首先，住本身也非由已住而住。

7-87 ཇི་ལྟར་གནས་པ་དེ་གནས་པ་གཞན་གྱིས་གནས་པར་བྱེད་པར་མི་རིགས་ཤེ་ན།

7-87 如果，（他方）道：「為何『住』不能合理地從其他的住而住呢？」

7-88 ཇི་སྐད་དུ། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་གིས། །དེ་སྐྱེ་དཔྱུག་པ་མེད་པར་འགྱུར། །ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་མེ་དསྐྱེ་ན། ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་སྨྲས་པ་དེ་བཞིན་དུ། གནས་པ་ཡང་གནས་པ་གཞན་ཞིག་གིས་གནས་པར་བྱེད་དམ། གནས་པ་གཞན་མེད་པར་གནས་པར་བྱེད་གྲང་ན། དེ་ལ་རེ་ཞིག་གནས་པ་ནི་གནས་པ་གཞན་གྱིས་གནས་པར་མི་བྱེད་དོ། །གལ་ཏེ་གནས་པ་གནས་པ་གཞན་གྱིས་གནས་པར་བྱེད་ན། དེ་ལྟ་ན་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ཡང་གཞན་གྱིས་གནས་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ཡང་གཞན་གྱིས་གནས་པར་བྱེད་དེ་མཐའ་མེད་པར་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་གནས་པ་ནི་གཞན་པ་གཞན་གྱིས་གནས་པར་མི་རིགས་སོ།

7-88　誠如（《中論》）云：「（7.19）生若由他生，應成無窮盡，無生若能生，一切皆可生。」試問，「住」是由其他的住而住，還是從沒有其他的住而住呢？

於此，首先，住並非由其他的住而住。如果住的確由其他的住而住的話，如是應成無窮無盡（之患）。該（事物）亦由其他而住，其（住）再由另一者而住，應成無邊（之患）的緣故，（吾）不承許該（論）。此故，住並非合理地由其他的住而住。

7-89 ཅི་སྟེ་གནས་པ་དེ་གནས་པ་གཞན་མེད་པར་གནས་པར་བྱེད་དོ་སྙམ་ན་དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། ཇི་ལྟར་གཞན་གནས་པར་བྱེད་པ་དེ་གནས་པ་གཞན་མེད་པར་གནས་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གནས་པ་གཞན་མེད་པར་གནས་པར་འགྱུར་ཏེ། གནས་པས་གཞན་གནས་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དོན་མེད་པའི་རྟོག་པ་འདིས་ཅི་བྱ། ཡང་ན་འདི་ལྟར་གནས་པ་ཉིད་ནི་གནས་པ་གཞན་མེད་པར་གནས་པ་ལ་དངོས་པོ་གཞན་དག་ནི་གནས་པ་གཞན་མེད་པར་མི་གནས་སོ་ཞེས་ཁྱད་པར་གྱི་གཏན་ཚིགས་བསྟན་པར་བྱ་དགོས་ན་དེ་ཡང་མི་བྱེད་པས་དེའི་ཕྱིར་གནས་པ་ནི་གནས་པ་གཞན་གྱིས་གནས་པར་མི་བྱེད་དོ། གང་གནས་པར་མི་བྱེད་པ་དེ་ནི་གནས་པ་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་པས་དེའི་ཕྱིར་གནས་པ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

7-89　如果認為：「住可從沒有其他的住而住」的話，於此，（吾）將做解釋。其他的住如何能從無有其他而住？（如果可以的話，）同理，一切（事物的）住也應從無有其他而住。（此故，汝）為何產生「因為有住而住其他」的無意義念執？

或者，（既然汝已）言：「如是，住可從沒有其他的住而住，但是其他事物不能從沒有其他的住而住」，（汝則）須明示其區別之因相。然而，（汝）未明（該因相）的緣故，住也不能從其他的住而住。既然無住，則非為住，故無有住。

7-90 འདིར་སྨྲས་པ། འགག་པ་ནི་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ་དང་མི་གནས་པ་དག་ལ་མི་འཐད་པས་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དག་ཀྱང་རབ་ཏུ་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ། །

7-90　於此，（他方）道：滅是存在的。不能成立事物的不生、不住，所以，生住等也（應）至極成立。

7-91 བཤད་པ། གལ་ཏེ་འགག་པ་བཞིན་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་ན། དེ་དངོས་པོ་འགགས་པའམ། མ་འགག་པའམ། །འགག་བཞིན་པའི་ཡིན་གྲང་ན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མི་འཐད་དོ། །ཅིའི་ཕྱི་ར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། འགགས་པ་འགག་པར་མི་བྱེད་དེ། །མ་འགགས་པ་ཡང་འགག་མི་བྱེད། །འགག་བཞིན་པ་ཡང་དེ་བཞིན་མིན། །དེ་ལ་རེ་ཞིག་འགགས་པ་ནི་འགག་པར་མི་བྱེད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མེད་པ་ལ་ཅི་ཞིག་འགག་པར་འགྱུར། མ་འགགས་པ་ཡང་འགག་པར་མི་བྱེ་ད་དེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འགགས་པ་དང་མ་འགགས་པ་གཉིས་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འགག་བཞིན་པ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་འགག་པར་མི་བྱེད་དེ། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཇི་སྐད་དུ། སྐྱེ་བཞིན་པ་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ་ཞེས་བསྟན་པ་དེ་བཞིན་ཏེ། དེས་ན་འགགས་པ་དང་། མ་འགགས་པ་མ་གཏོགས་པར་འགག་བཞིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་དང་། འགག་པ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་དང་། འགག་བཞིན་པ་གཉིས་སུ་ཐལ་བར་ཡང་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་འགག་བཞིན་པ་འགག་པར་མི་བྱེད་དོ།

7-91（自方）道：如果正在滅是存在的話，（試問，）該事物是已滅、未滅，還是正在滅？（上述）一切論述皆不應理。為何？如是，（《中論》云：）

7.26.abc 已滅不成滅，未滅亦不滅，滅時亦如是，

於此，首先，已滅並非為滅。為何？（已滅）不存在的緣故。既然沒有，又滅何者？

未滅也非為滅。為何？滅與未滅兩者不合的緣故。

同樣的，正在滅也非為滅。為何？（誠如《中論》已）云：「正在生並非為生。」同理，除了已滅及未滅以外，不可能有正在滅。（若真如此，）應成兩種滅、兩種正在滅（之患）。此故，正在滅並非為滅。

7-92 ཡང་གཞན་ཡང་། འདི་ལ་འགག་བཞིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་གི་ཚུང་ཟད་ནི་འགགས་ཚུང་ཟད་ནི་མ་འགགས་པའམ། ཡང་ན་དེ་ལ་གཞན་འགགས་པའམ། མ་འགགས་པ་ཞིག་ཡིན་གྲང་ན། དེ་ལ་གལ་ཏེ་འགགས་པ་དང་མ་འགགས་པ་དེ་འགག་པས་དེ་འགོག་པར་བྱེད་ན་ནི་རེ་ཞིག་དེའི་ཚུང་ཟད་འགག་པ་དེས་ནི་བཀག་པ་མ་ཡིན་ལ། འགག་པ་དེ་འགག་བཞིན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་འགགས་ན་འགག་བཞིན་པ་མ་ཡིན་ཞིང་འགག་བཞིན་པ་འགོག་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་ཀུང་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། གལ་ཏེ་ཚུང་ཟད་འགགས་པ་དེ་འགག་པ་མེད་པ་ཁོ་ནར་འགགས་ན་ནི་དེའི་ལྷག་མ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་འགག་པ་མེད་པ་ཁོ་ནར་འགག་པར་འགྱུར་བར་ངེས་སོ། །ཡང་ན་དེའི་གང་ཚུང་ཟད་ནི་འགག་པ་མེད་པ་ཁོ་ནར་འགགས་ལ། ཚུང་ཟད་ནི་འགགས་པས་འགག་པར་བྱེད་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་པ་བརྗོད་དགོས་སོ། །ཅི་སྟེ་དེའི་གང་དུ་ཚུང་ཟད་འགགས་པ་དེ་ཡང་འགགས་པ་ཁོ་ནར་བཀག་པ་ནི་དེ་ལྟ་ན་མ་འགགས་པ་འགགས་པས་འགག་པར་བྱེད་ཀྱི་འགག་བཞིན་པ་འགག་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

7-92　另外，於此，所謂「正在滅」是指略分已滅、略分未滅呢？還是其他已滅或未滅呢？

於此，如果已滅及未滅可為「由滅而滅」的話，（實不應理。）首先，（滅）不由略分（之）滅而滅，而且，該滅並非正在滅。為何？既然已滅，則非正在滅；（況且，常言）道：「正在滅謂正在壞滅中。」

如果，略分已滅可由不滅而滅的話，同樣的，該（法）的其他（所有滅）也將決定僅為「由不滅而滅」（，故不應理）。

或者，（汝）須解釋：何謂「該（法）的某略分僅由不滅而滅，（某）略分可由已滅而滅」的差異？

如果，該（法）的某略分已滅僅為「由已滅而滅」的話，如是，未滅（的略分也應）為由已滅而滅，並非（由）正在滅而滅。

7-93 གཞན་ཡང་། དེའི་ཕྱིར་ཆ་ཤས་འགགས་པ་དེ་ནི་འགགས་པས་འགག་པར་མི་བྱེད་དེ། འགགས་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན། དེའི་ལྷག་མ་མ་འགགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་འགགས་པས་འགག་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལ་འགག་བཞིན་པ་འགག་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གང་སྨྲས་པ་དེ་ཉམས་པར་གྱུར་ཏོ།

7-93 另外，因為已滅的緣故，略分已滅並非由已滅而滅。此故，該（法）的其他所有未滅（的略分也）應成「由已滅而滅」。

於此，凡言「正在滅為滅」的論述皆被衰敗。

7-94 ཅི་སྟེ་དེའི་གང་ཆ་ཤས་འགགས་པས་འགག་པར་བྱེད་ན་ནི་དེ་ལ་འགག་པ་གཉིས་ཀྱིས་བྱས་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་ཞིག་ན་མི་འགྱུར་ཏེ། འགག་པ་ཟིན་པ་དེ་ལ་ནི་ཡང་འགག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བྱ་བ་འགའ་ཡང་རྩོམ་པར་མི་བྱེད་པར་དེའི་ཕྱིར་དེ་ནི་ཡང་འགག་པར་མི་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་འགག་བཞིན་པ་འགག་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡང་སྙིང་པོ་མེད་པ་ལ་བློས་སྙིང་པོར་བཟུང་བར་ཟད་དེ་ཀྱི་ནའོ།

7-94 如果，該（法）的某略分由已滅而滅的話，應成由兩滅所造之別法，但無此應成（之患）。

於已滅之中，無有任何發起再次壞滅的行為，此故，該（——已滅——）亦非為滅。

此故，「正在滅為滅」的論述實屬無義，然（汝）心卻執取（該論）殊勝，實為荒謬。

7-95 ཡང་གཞན་ཡང་། མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་འགག་པར་བྱེད། །གང་གི་ཚེ་ཆ་ཤས་ཀྱང་སྐྱེ་བ་མེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ སྔར་བསྟན་ཟིན་པ་དེའི་ཕྱིར་མ་སྐྱེས་པ་གཞན་གང་ཞིག་འགག་པར་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་དང་། དེ་ལྟ་བས་ན་འགག་པ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

7-95 另外，（《中論》云：）

7.26.d 無生何有滅？

如同前述，因為略分亦無有生，既已無生，何來其他壞滅？此故，滅亦無有。

7-96 ཡང་གཞན་ཡང་། འགག་པ་ནི་གནས་པའམ། མ་གནས་པ་ལ་བརྟག་གྲང་ན། དེ་ནི་གཉི་ག་ལ་ཡང་མི་རུང་སྟེ། དེ་ལ། རེ་ཞིག་དངོས་པོ་གནས་པ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གནས་པའི་བྱ་བ་སྐྱེས་པ་ལ་གནས་པ་དང་མི་མཐུན་པའི་འགག་པ་མི་འཐད་དེ། གནས་པའི་ཕྱིར་དེ་ནི་གྲགས་པ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་མི་གནས་པ་ལ་འགག་པ་ཡོད་པས་ཉེས་པ་མེད་དོ། ཞེ་ན། དངོས་པོ་མི་གནས་པ་ལ་ཡང་། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །མི་གནས་པའི་ཕྱིར་དཔེར་ན་འགགས་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་དགོངས་སོ།

7-96 另外，試問：「滅是住，還是未住？」兩者皆不應理。於此，首先，（《中論》云：）

7.27.ab 事物之住中，滅應不成立，

眾所皆知，於生起住的作用之中，不應有不合的滅，因為是「住」的緣故。

若說，於無住之中能有壞滅的緣故，無有（上述）過咎的話，（《中論》駁：）

7.27.cd 事物無住中，滅亦不應理。

如同「正在滅」（的自性被正理所破）般，（《中論》）做此意趣——因為無住（、不存在）的緣故，（如何有滅？）

7-97 སྨྲས་པ། མངོན་སུམ་ལ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཚིག་དོན་མེད་པ་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་དངོས་པོ་མ་འགགས་པར་གནས་པ་རྒྱུ་འགའ་ཞིག་ཁོ་ནས་འཇིག་པར་འགྱུར་བ་དེ་ནི་གཞོན་ནུ་ཡན་ཆད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དུ་ཡིན་པས། དེའི་ཕྱིར་འགག་པ་ནི་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །

7-97（他方）道：於現前分之中，無（需）因相的詞義，這是世間共許的。孩童以上都可以現識（得知）如何由某些未滅、正住的事物為因，形成了壞滅（的現象。）此故，滅是絕對存在的。

7-98 བཤད་པ། དེ་ལྟ་བས་ན། འདི་ཡང་ཁྱོད་ཀྱི་བློའི་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བའི་རིགས་ཏེ། གནས་སྐབས་དེ་ཡི་གནས་པ་ནི། །དེ་ཡིས་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར། །གནས་སྐབས་གཞན་གྱིས་གནས་སྐབས་ནི། །གཞན་གྱིས་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར། །དངོས་པོ་གནས་སྐབས་གང་དུ་འཇུག་པར་བརྟག་པར་དེའི་གནས་སྐབས་དེ་ནི་གནས་སྐབས་དེས་འགག་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གནས་སྐབས་དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་འོ་མའི་གནས་སྐབས་ཉིད་ཀྱིས་འོ་མ་འགག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །འོ་མའི་གནས་སྐབས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གནས་སྐབས་གཞན་གྱིས་ཀྱང་གནས་སྐབས་གཞན་འགག་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཞན་ནི་གནས་སྐབས་གཞན་ན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་ཞོའི་གནས་སྐབས་སུ་འོ་མའི་གནས་སྐབས་འགག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཞོའི་གནས་སྐབས་ན་འོ་མའི་གནས་སྐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཅི་སྟེ་ཡོད་ན་ནི། འོ་མ་དང་ཞོ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ན་གནས་པ་དང་། ཞོ་རྒྱུ་མེད་པ་ལས་འབྱུང་བར་ཡང་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་འགག་པ་ནི་འཐད་པ་ཡང་བློའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་འགག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པ་དེ་ལྟར་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱའོ། །

7-98（自方）道：此故，此義（——下述內義——）可由汝心現識而知。（《中論》云：）

7.28 是法於是時，是故不應滅；是法於異時，異故不應滅。

（透過）事物相應於何時的觀察，（可知）於該時之中，由該時位的緣故，滅不應理。為何？因為該時位正是存在的緣故。如是，因為乳時正是存在，於乳時之中，乳應未滅。

由異時的緣故，異時亦不應滅。為何？因為異法不存在於異時之中。如是，於酸奶之時，乳時並非壞滅，因為於酸奶之時乳時並不存在。果真存在的話，乳與酸奶將會同時存在，而且，酸奶可由無因而生，故（吾）不承許該（論）。

此故，應當了知（汝）言：「滅可成立，因為（滅）為心之現前分」的「滅」是完全不存在的。

7-99 སྨྲས་པ། འགག་པ་ནི་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྔར་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་སྔར་དངོས་པོ་འགག་བཞིན་པ་ལ་སྐྱེ་བ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་སྨྲས་པ་དེའི་ཕྱིར་འགག་པ་དེ་ཡོད་དེ། གང་གི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱེ་བ་དགག་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར་མེད་པ་ནི་རྒྱུར་མི་འཐད་དོ། །

7-99（他方）道：滅是絕對存在的。為何？（汝）早已承許的緣故。如是，汝在之前已述：「於事物正在滅之中，不應有生。」此故，滅是存在的。由某因所成之生將會壞滅，如果不是的話，因將不能成立。

7-100 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་རི་མོའི་མེ་གསོད་པར་བྱེད་དམ། ཁྱོད་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ་འགག་པ་འདོད་ཀོ། །གང་ཚེ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྐྱེ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་བ། །དེ་ཚེ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་གི་ཚེ་ཁོ་བོས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་མི་འཐད་དོ་ཞེས་སྨྲས་པ་དེའི་ཚེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འགག་པ་ཡང་མི་འཐད་དོ་ཞེས་སྨྲས་པ་མ་ཡིན་ནམ། འདི་ལྟར་དངོས་པོར་སྐྱེས་ཤིང་མེད་པ་ལ་འགག་པ་ཡོད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་སྐྱེ་བ་འགག་པ་ཁོ་ནས་འགག་པ་མི་འཐད་པར་ཡང་རབ་ཏུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

7-100（自方）道：為何汝要撲滅畫中之火？於無生之中，汝（卻）承許滅（的存在）！（《中論》云：）

7.29 如一切諸法，生相不可得，以無生相故，即亦無滅相。

吾說「諸法之生不能成立」之時，難道不是正說「諸法之滅亦不成立」之時？如是，既無有事物之生，何來壞滅？此故，光憑破生，便可破滅，做此廣釋。

7-101 ཡང་གཞན་ཡང་། འདི་ལ་གལ་ཏེ་རེ་ཞིག་འགག་པ་ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་ན། དེ་དངོས་པོ་ཡོད་པའམ། མེད་པ་བརྟག་གྲང་ན། དེ་ལ། རེ་ཞིག་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །རེ་ཞིག་དངོས་པོ་ཡོད་པ་གནས་པ་ལ་ནི་འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། དངོས་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག །གཅིག་ཉིད་ན་ནི་འཐད་པ་མེད། །དངོས་པོ་ཡོད་པའི་ཡོད་པ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་ནི་དངོས་པོ་ཡོད་པའོ། དངོས་པོ་འགགས་པའི་མེད་པ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་ནི་དངོས་པོ་མེད་པ་སྟེ། །དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་ཕན་ཚུན་མི་འཐུན་པ་དེ་གཉིས་ཇི་ལྟར་གཅིག་པ་ཉིད་ནི་འཐད་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན། དངོས་པོ་ཡོད་པ་ལ་འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །དངོས་པོ་མེད་པར་གྱུར་པ་ལའང་། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། མགོ་གཉིས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་ནི། །བཅད་དུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་ནོ། །མེད་པ་ལ་ཅི་ཞིག་འགག་པར་འགྱུར་ཏེ། །འདི་ལྟར་མགོ་གཉིས་པ་མེད་པར་བཅད་པར་མི་ནུས་པ་བཞིན་ནོ། །

7-101 另外，於此，首先，若有某滅，試問，該（滅於）事物存在（之中），還是（事物）不存在（之中）？於此，（《中論》云：）

7.30.ab 事物若是有，滅則不應理，

於存在、正住的事物之中，滅不應理。為何？如是，（《中論》云：）

7.30.cd 事物之有無，一性不應理。

凡是事物存在的有，皆為事物有；凡是已滅事物的無，皆為事物無。事物（的有）與事物的無互相不合，此二如何能夠成為一性？此故，於事物存在之中，滅不應理。

（《中論》云：）

7.31.ab 事物若是無，滅則不應理，

為何？（《中論》云：）

7.31.cd 譬如第二頭，無故不可斷。

如是，無法砍斷不存在的第二顆頭顱般，既然已無，何者為滅？

7-102 འགག་པའི་ འགག་པ་ཞེས་གང་སྨྲས་པ་དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འགག་པ་འགག་པ་གཞན་དང་ནི། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་འགག་མི་རིགས། །འདི་ལ་གལ་ཏེ་འགག་པ་ལ་འགག་པ་ཞིག་ཡོད་པར་གྱུར་ན་དེ་གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་དམ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་འགག་པར་འགྱུར་གྲང་ན། གཉི་གས་ཀྱང་འགག་པར་མི་རིགས་སོ། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་རང་དང་ནི། གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་པར་མ་ཡིན་བཞིན། །ཇི་སྐད་དུ། སྐྱེ་བ་འདི་ནི་མ་སྐྱེས་པས། །རང་གི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟར་སྐྱེད། །ཅི་སྟེ་སྐྱེད་པས་སྐྱེད་བྱེད་ན། །སྐྱེས་ན་ཅི་ཞིག་བསྐྱེད་དུ་ཡོད། །ཅེས་སྨྲས་པ་དེ་བཞིན་དུ་འགག་པ་ཡང་མ་འགགས་པས་རང་གི་བདག་ཉིད་འགག་པར་བྱེད་དམ། འགགས་པས་རང་གི་བདག་ཉིད་འགག་པར་བྱེད་གྲང་ན། དེ་ལ་གལ་ཏེ་འགག་པ་མ་འགགས་པས་རང་གི་བདག་ཉིད་འགག་པར་བྱེད་པ་རྟོག་ན། དེ་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར་ཏེ། གང་གི་ཚོམ་འགགས་པ་ནི་འགག་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པས་མེད་པས་བདག་ཉིད་མེད་པ་ཇི་ལྟར་འགག་པར་བྱེད། །

7-102 凡問：「何為滅之滅？」於此，將做解說。（《中論》云：）

7.32.ab 滅非由他滅，亦非由自滅；

於此，如果滅存在於滅之中，試問，該（滅）是由他性，還是自性所滅？兩者皆不應理。為何？（《中論》云：）

7.32.cd 生非由他生，亦非由自生。

誠如（《中論》）已言：「（7.13）此生若未生，云何能自生？由已生若生，已生有何生？」

再者，試問，滅是指「由未滅而滅自性」，還是「由已滅而滅自性」？於此，如果滅是指「由未滅而滅自性」，做此觀執的話，如何應理？因為未滅並非為滅，故不具（滅性）；既然無有自性，又如何能滅？

7-103 ཅི་སྟེ་འགག་པ་འགགས་པས་རང་གི་བདག་ཉིད་འགག་པར་བྱེད་པར་རྟོག་ན། དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་གྱུར་ཏེ། འགགས་པ་ལ་གང་འགག་པ་འགག་པར་འགྱུར་བའི་རང་གི་བདག་ཉིད་ཡང་འགག་པར་བྱ་བ་དེ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་འགག་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་འགག་པར་བྱེད་པར་མི་འཐད་དེ། གཞན་གྱི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་གིས། དེ་སྐྱེད་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་མེད་སྐྱེ་ན། ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར། ཞེས་སྨྲས་པ་དེ་བཞིན་དུ་འགག་པ་ཡང་འགག་པ་གཞན་ཞིག་གིས་འགག་པར་བྱེད་དམ། འགག་པ་གཞན་མེད་པར་འགག་པར་བྱེད་གྲང་ན། དེ་ལ་གལ་ཏེ་འགག་པ་དེ་འགག་པ་གཞན་གྱིས་འགག་པར་བྱེད་ན་དེ་ལྟ་ན་ཐུག་པ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ཡང་གཞན་གྱིས་འགག་པར་བྱེད་ཅིང་དེ་ཡང་གཞན་གྱིས་འགག་པར་བྱེད་དེ་མཐའ་མེད་པར་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་འགག་པའི་འགག་པ་མི་འཐད་དོ། །

7-103 如果，滅是指「由已滅而滅自性」，做此觀執的話，如何應理？於滅之中，無有任何正在滅、即將滅的「壞滅自性」之滅作用。

如是，首先，滅並非由自性所滅，也非由他性所滅。誠如（《中論》）云：「（7.19）生若由他生，應成無窮盡，無生若能生，一切皆可生。」同樣的，試問，滅是指由他滅而滅，還是無有他滅而滅？

於此，如果，滅是指由他滅而滅的話，應成無窮無盡（之患），（因為）該（滅）又得由其他而滅，復此，其（滅）又從他而滅，應成無窮無盡，故（吾）不承許該（論）。此故，滅之滅（論），實不應理。

7-104 ཅི་སྟེ་འགག་པ་དེ་འགག་པ་གཞན་མེད་པར་འགག་གོ་སྙམ་ན།

7-104 如果，（他方）認為：「滅是指無有他滅而滅。」

7-105 དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། ཅི་སྟེ་འགག་པ་མེད་འགགས་ན། །ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་འགག་པར་འགྱུར། །ཇི་ལྟར་འགག་དེ་འགག་པ་གཞན་མེད་པར་འགགས་པ་དེ་བཞིན་དུ་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འགག་པ་གཞན་མེད་པར་འགག་པར་འགྱུར་ཏེ། འགགས་པས་གཞན་འགག་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དོན་མེད་པའི་རྟོག་པ་འདིས་ཅི་བྱ། ཡང་ན་འདི་ལྟར་འགག་པ་ཉིད་ནི་འགག་པ་གཞན་མེད་པར་འགག་པ་ལ་དངོས་པོ་གཞན་དག་ནི་འགག་པ་མེད་པར་མི་འགག་གོ། །ཞེས་ཁྱད་པར་གྱི་གཏན་ཚིགས་བསྟན་པར་བྱ་དགོས་ན་མི་བྱེད་པས་དེའི་ཕྱིར་འགག་པ་ནི་འགག་པ་གཞན་གྱིས་འགག་པར་མི་འཐད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་བརྟགས་ན་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་ཇི་ལྟར་ཡང་མི་འཐད་དེ། མི་འཐད་ན་ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན། སྐྱེ་བ་དང་། གནས་པ་དང་། འཇིགས་པ་དག་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྟོག་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །

7-105（自方道：）於此，將做解說。（如 7.19.cd 所言，同樣的，）「無滅若能滅，一切皆可滅。」如同滅是指無有他滅而滅，同理，一切有為法也將成為無有他滅而滅。（所以，）為何（汝）做此無有意義的念執，認為：「由滅而滅他者」呢？

或是，（汝須）以因相顯示「滅是指無有他滅而滅，（但是）其他事物無法由無滅而滅」的差異，（然而，汝）未顯示（其差異），故而不能成立「滅是指由有他滅而滅」（之觀點）。

此故，如是觀察時，任何的生、住、滅等皆不能成立。既然不成立，（彼等）如何能夠成為有為法的性相？此故，「生、住、滅等皆為有為法性相」之論述僅為臆造。

7-106 སྨྲས་པ། འདུས་བྱས་ཀྱི་སྤྱི་འི་མཚན་ཉིད་དེ་དག་མི་རུང་དུ་ཟིན་ཀྱང་རང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ནས་འདུས་བྱས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ལྐོག་ཤལ་དང་མཇུག་མ་དང་བོག་དང་རྨིག་པ་དང་རྭའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བ་ལང་ཡོད་པ་ལྟ་བུའོ། །

7-106（他方）道：有為法的總性相雖已不能合理，但是由個個性相可以成立有為法，如由頸垂肉、尾巴、駝峰、蹄，以及角等性相而成立牛般。

7-107 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་ལ་ལོག་རྟོག་མ་སྐྱེས་པར་ལེགས་སོ་ཞེས་སྒྲོགས་སམ། ཁྱོད་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་མེད་པ་ལ་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པར་བྱེད་ཀོ། །སྐྱེས་དང་གནས་དང་འཇིག་པ་དག །མ་གྲུབ་པར་ན་འདུས་བྱས་མེད། །འདི་ལྟར་སྐྱེས་པ་དག་དང་

གནས་པ་དང་འཇིག་པ་རབ་ཏུ་གྲུབ་ན་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱང་རབ་ཏུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་གྲང་ན། དེ་དག་རབ་ཏུ་མི་འགྲུབ་པས་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་འདུས་བྱས་མེད་ན་གང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་འགྱུར། མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར་འདུས་བྱས་མི་འཐད་དོ། །

7-107（自方）道：難道要對汝說「不生邪見則為善」嗎？明明沒有生、住、滅，（但）汝卻宣言有為法的性相！（《中論》云：）

7.33.ab 生住滅不成，故無有為法，

如是，如果能夠至極成立生、住、滅的話，也可至極成立有為法，但是，彼等生、住、滅等並非至極成立、不成立的緣故，既無有為法，（生、住、滅等）又是何者的性相？既無性相，有為法則不成立。

7-108 སྨྲས་པ། དངོས་པོ་རྣམས་མཚན་ཉིད་ཁོ་ན་ལས་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པར་མ་ངེས་ཀྱི། དངོས་པོ་རྣམས་ནི་གཉེན་པོ་ལས་ཀྱང་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་བས་འདུས་བྱས་ཀྱི་གཉེན་པོར་འདུས་མ་བྱས་ཡོད་པས་དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་འདུས་བྱས་ཀྱང་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པ་ཉིད་དོ། །

7-108（他方）道：事物等的至極成立並非僅由性相而決定，事物等的至極成立是由反方所成，所以，因為有了無為法——有為法的反方——的緣故，有為法也應至極成立。

7-109 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་སྒྲོན་མས་ཉི་མ་ཚོལ་ལམ། ཁྱོད་འདུས་མ་བྱས་ཀྱིས་འདུས་བྱས་འགྲུབ་པར་འདོད་ཀྱི། །འདུས་བྱས་རབ་ཏུ་མ་གྲུབ་པས། འདུས་མ་བྱས་ནི་ཇི་ལྟར་འགྲུབ། གལ་ཏེ་ཁྱེད་གཉེན་པོ་ལས་འགྲུབ་པར་སེམས་ན་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་གཉེན་པོ་འདུས་བྱས་ཏེ། མ་གྲུབ་པར་བསྟན་ཟིན་པས་ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་རབ་ཏུ་གྲུབ་ན་འདུས་མ་བྱས་རབ་ཏུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། འདུས་མ་བྱས་ལས་འདུས་བྱས་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པར་འདོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་རྗེ་སྨྲོས་ཤིག།

7-109（自方）道：莫非汝用火炬尋找太陽？汝雖承許以無為法成立有為法，（但是，《中論》云：）

7.33.cd 有為法無故，何得無為法？

如果，汝認為：「能以反方成立」的話，如前已示，有為法——無為法的反方——是不能被成立的。此故，請依次解釋「至極成立有為法的話，便能至極成立無為法」，以及「由無為法而至極成立有為法」等諸論（的合理性）。

7-110 སྨྲས་པ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་སྐྱེ་བ་དང་། གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་མེད་པ་ཡིན་ན་ནི་འདུས་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བ་ཞིག་ན། ཀྱེ་མ་འདུ་བྱེད་མི་རྟག་སྟེ། །སྐྱེ་ཞིང་འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་དང་ཇི་ལྟ་བུ།

7-110（他方）道：以汝而言，如果沒有了生、住、滅等有為法，如何解釋經文所言的「一切行非常，皆是興衰法」呢？

7-111 བཤད་པ། རྨི་ལམ་ཇི་བཞིན་སྒྱུ་མ་བཞིན། །དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ཇི་བཞིན་དུ། །དེ་བཞི ན་སྐྱེ་དང་དེ་བཞིན་གནས། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་འཇིག་པ་གསུངས། །ཇི་ལྟར་རྨི་ལམ་མཐོང་བ་དང་། སྒྱུ་མ་བྱས་པ་དང་དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་དག་སྐྱེས་པ་དང་གནས་པ་དང་ཞིག་པར་བརྗོད་ཀྱང་དེ་དག་ལ་སྐྱེས་པ་དང་། གནས་པ་དང་ཞིག་པ་ཅི་ཡང་མེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདུས་བྱས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་དག་བཀའ་སྩལ་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་དེ་དག་ལ་སྐྱེ་བར་བྱེད་པ་དང་། གནས་པར་བྱེད་པ་དང་། འཇིག་པར་བྱེད་པ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །

7-111（自方道：《中論》）云：

7.34 如幻亦如夢，如乾闥婆城，所說生住滅，其相亦如是。

雖說見到夢境、變出幻術，以及乾闥婆城等為生、住、滅，但於彼等之中，卻無絲毫的生、住、滅。同樣的，薄伽梵雖示有為法的生、住、滅，但於彼等之中，卻無絲毫的生、住、滅。

7-112 དེ་བཞིན་དུ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདུ་བྱེད་རྣམས་བདག་མེད་པའི་དཔེར་སྒྱུ་མ་དང་། བྲག་ཅ་དང་། གཟུགས་བརྙན་དང་། སྨིག་རྒྱུ་དང་། རྨི་ལམ་དང་། དབུ་བ་རྡོས་པ་དང་། ཆུའི་ཆུ་བུར་དང་། ཆུ་ཤིང་གི་སྡོང་པོ་དག་བསྟན་ཏེ། འདི་ལ་དེ་བཞིན་ཉིད་དམ་མ་ནོར་བ་དེ་བཞིན་ཉིད་ནི་འགའ་ཡང་མེད་ཀྱི། འདི་དག་ནི་སྤྲོས་པ་ཡང་མ་ཡིན། འདི་དག་ནི་བརྫུན་པའང་ཡིན་ནོ་ཞེ ས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་བདག་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་དོན་ཏེ། བདག་ཅེས་བྱ་བའི་སྒྲ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་འདུས་བྱས་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པའི་ཚིག་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པར་གྲུབ་པོ། །

7-112 同樣的，薄伽梵說：「有為法皆為無我的比喻有，幻化、山谷的回音、影像、陽焰、夢、水泡破滅、水的泡沫，以及芭蕉樹等。」於此，（佛）說：「無有絲毫的真實性或無謬真實性，彼等皆無戲論，實屬假相」、「諸法無我」、「無我」等言。（彼等論述）皆指向無自性之義。謂「我」之詞，即是「自性」之詞。此故，（由）「有為法的生、住、滅」之詞，成辦了世俗諦。

7-113 སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བདུན་པའོ།། །།

7-113 第七品——觀生、住、滅品——終。

第八品

——觀作者及作業品——

8-1 སྨྲས་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་དང་། གནས་པ་དང་། འཇིག་པ་བརྟག་པ་དེ་བྱས་པས་ཁོ་བོའི་ཡིད་སྟོང་པ་ཉིད་ཉན་པ་ལ་འབབ་པར་བྱས་ཀྱིས། དེའི་ཕྱིར་ད་ནི་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་བརྟག་པར་བྱ་བའི་རིགས་སོ། །

8-1（他方）道：因由汝觀察生、住、滅的緣故，令吾心安住於空性的聽聞之中。此故，於此（品之中，）觀察作者及作業實屬合理。

8-2 བཤད་པ། འདུན་པ་བཞིན་བྱའོ། །

8-2（自方）道：如（汝之）欲求而行之。

8-3 སྨྲས་པ། འདི་ལ་ཐམས་ཅད་དུ་ལས་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་ཡང་བསྟན། དེའི་འབྲས་བུ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། མི་འོང་བ་ཡང་བསྟན། དེ་བཞིན་དུ་ལས་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་བྱེད་པ་པོ་ཡང་བསྟན། དེ་ཉིད་ཀྱང་དེའི་འབྲས་བུ་ཟབ་པོར་བསྟན་ཏེ། བྱེད་པ་པོ་མེད་ན་ཡང་ལས་མི་འཐད་ལ། ལས་མེད་ན་ཡང་འབྲས་བུ་མི་འཐད་དོ། །དེ་ལྟར་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་ཡོད་པས་དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རབ་ཏུ་འགྲུབ་པ་འཐད་དོ། །

8-3（他方）道：於此，一切（經論）皆示善、非善，以及其果——悅意及不悅意。同樣的，（諸經論）也顯示了善與非善的作者，以及深奧地顯示了該（作者）的果報。如果作者是不存在的話，作業也不應理；既無作業，果不應理。如是，作者及作業存在的緣故，一切事物也應被合理地至極成立。

8-4 བཤད་པ། གལ་ཏེ་ བྱེད་པ་པོ་ཞིག་ལས་བྱེད་པར་གྱུར་ན་དེ་ཡིན་པར་འགྱུར་བའམ། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཞིག་བྱེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། ལས་ཀྱང་ཡིན་པར་གྱུར་པའམ། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཞིག་བྱ་བར་འགྱུར་གྲང་ན།

8-4（自方）道：如果作者做出某作業的話，試問，該（動作的發起者，以）係屬（作者的身份而做），或是非（作者的身份）而做？

還有，作業以係屬（作業的立場）而做，還是非（作業的立場）而做呢？

8-5 དེ་ལ། བྱེད་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དེ། །ལས་སུ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །བྱེད་པོ་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་། ལས་སུ་མ་གྱུར་མི་བྱེད་དོ། །བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ནི། །ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། ཡིན་པར་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད། །ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་མེད་པར་འགྱུར། །ཡིན་པར་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད། །བྱེད་པ་པོ་ཡང་ལས་མེད་འགྱུར། །འདི་ལ་བྱ་བ་དང་ལྡན་པ་ཁོ་ནས་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་བྱེད་པ་པོ་ཁོ་ན་ནི་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་གྱི། མི་བྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་བྱེད་པ་པོ་གང་བྱ་བ་དང་ལྡན་པ་དེ་བྱེད་པོ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། །བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དེ་ལ་ནི་ཡང་གང་གིས་ལས་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བའི་བྱ་བ་གཞན་མེད་དོ། །ཅི་སྟེ་ཡོད་ན་ནི་བྱ་བ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། བྱེད་པ་པོ་གཅིག་ལ་བྱ་བ་གཉིས་ནི་མེད་དོ། །

8-5 於此，（《中論》云：）

8.1 以是作者故，不應為作業；雖非為作者，不做非作業。

係屬作者並不造作係屬作業；非作者也不造做非作業。為何？如是，（《中論》云：）

8.2 是者無行為，業亦無作者；是者無行為，作者亦無業。

於此，唯有（依賴某種）行為的存在，方可成為作者。如是，唯有作者才是（該動作的）發起者，不發起（該動作）者並非（作者）。此故，作者具足某種行為（時），該（人）稱為「作者」。於「係屬作者」之中，並不存在「由誰發起作業」的行為。果真存在的話，將有兩種行為，（但是，）於單一作者之中，並無兩種行為。

8-6 ཡང་གཞན་ཡང་། ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་མེད་པར་འགྱུར། །བྱེད་པ་པོ་གཞན་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པ་དེ་ལ་ལས་ཡོད་པར་ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཡང་བྱེད་པ་པོ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱེད་པོ་པོ་ལས་བྱེད་ན་ལས་དེའི་བྱེད་པ་པོར་འགྱུར་ཞིང་། བྱེད་པ་པོ་བྱེད་པ་དེས་ཀྱང་ལས་དེ་བྱེད་པ་པོ་དང་བཅས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ན་བྱ་བ་དང་བྲལ་ན་བྱེད་པ་པོ་ལས་དེ་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་ལས་དེ་བྱེད་པ་པོ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །

8-6（有關8.2.b）另外，（於）作業（之中）亦無有作者。凡是遍觀：「作者雖無造作任何其他（行為），於該（作者）之中，卻仍可存在作業」，於此，（吾的反駁是：）作者並不存在。為何？如果作者做出（某）作業的話，（其人）將成該作業的作者；因為作者（的）行為導致該作業具有作者，然而，（該作者）既已遠離了行為，作者就不該做出其作業。此故，（於）該作業（之中）應成無有作者。

8-7 དེ་བཞིན་དུ་ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་བྱ་བ་མེད་དེ། འདི་ལ་ཡང་བྱ་བ་དང་ལྡན་པ་ཁོ་ན་ལས་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། འདི་ལྟར་བྱ་བ་ཁོ་ན་ལས་ཡིན་གྱི། མི་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་ལས་གང་བྱ་བ་དང་ལྡན་པ་དེ་ལས་ཡིན་པར་འགྱུར་ཞེས་བྱ་སྟེ། ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དེ་ལ་ནི། གང་གིས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བའི་བྱ་བ་གཞན་མེད་དོ། །ཅི་སྟེ་ཡོད་ན་ནི། བྱ་བ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ལས་གཅིག་ལ་བྱ་བ་གཉིས་ནི་མེད་དོ། །

8-7（有關8.2.c）同樣的，於係屬作業之中無有行為。於此，只有具有行為，方能成為作業，如是，僅有行為才是作業，（作業）並非沒有行為。此故，哪種作業具足行為（時），方能稱為「係屬作業」。「於係屬作業之中，由誰發起行為」的其他行為是不存在的，果真存在的話，應成兩種行為，（但是，）於單一的作業之中，無有兩種行為。

8-8 ཡང་གཞན་ཡང་། བྱེད་པ་པོ་ཡང་ལས་མེད་གྱུར། །ལས་མི་བྱ་བ་དེ་ལ་བྱེད་པ་པོ་ཡོད་པར་ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཡང་ལས་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བྱེད་པ་པོའི་བྱ་བ་ཡིན་ན་བྱེད་པ་པོ་དེའི་ལས་སུ་འགྱུར་ཞིང་། ལས་བྱ་བ་དེས་ཀྱང་བྱེད་པ་པོ་དེ་ལས་དང་བཅས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ན་བྱ་བ་དང་བྲལ་ན་ལས་དེ་བྱེད་པ་པོའི་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་བྱེད་པ་པོ་དེ་ལས་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། དེ་ལྟ་བས་ན་བྱ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ལས་ཀྱང་བྱེད་པ་པོ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་ལ། བྱེད་པ་པོ་ཡང་ལས་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པ་མི་བྱེད་དོ། །

8-8 另外，「（8.2.d）作者亦無業。」凡是遍觀：「於未發起作業之中，仍可存在作者。」於此，（吾的反駁是，）應成無有作業。為何？若是作者的行為，應成該作者

的作業，該作業的發起會使作者具有該作業。如果（作業）遠離了行為，該作業將不能夠成為作者的行為。此故，該作者應成不具作業（之患，因為行為是不存在的）。此故，因為無有行為，作業也將無有作者，作者也將無有作業，應成（如是過咎）。此故，係屬作者並不造作作業。

8-9 བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་བྱེད་པོར་མ་གྱུར་པ། །ལས་སུ་མ་གྱུར་བྱེད་ན་ནི། །ལས་ལ་རྒྱུ་མེད་ཐལ་བར་འགྱུར། །བྱེད་པ་པོ་ཡང་རྒྱུ་མེད་འགྱུར། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གང་དག་བྱ་བ་དང་བྲལ་བ་དག་གོ། །དེ་ལ་གལ་ཏེ་བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་བྱ་བ་དང་བྲལ་བ་ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་བྱ་བ་དང་བྲལ་བ་བྱེད་ན་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་རྒྱུ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་བྱེད་པ་པོ་བྱ་བ་དང་ལྡན་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་ཡིན་ལ། ལས་ཀྱང་ལས་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་བྱ་བ་དང་བྲལ་བ་ཡོངས་སུ་རྟོག་ན་རྒྱུ་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །

8-9 不是作者（的話，）也不會造做非作業。為何？

8.3 若非是作者，能做非作業，作業成無因，作者亦無因。

言「非作者」及「非作業」，謂遠離行為。如果，遠離行為的非作者可以造作遠離行為的非作業時，作者及作業應成無因（之患）。為何？如是，作者之所以成為作者，是由存在（某）行為的因而成。（同理，）作業也是（如此）成為了作業。此故，若（汝）遍觀：「非作者及非作業皆屬遠離行為」的話，應成無因（之患）。

8-10 དེ་ལ་འགའ་ཡང་བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་ལ་གང་ཡང་ལས་མ་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་འདི་ནི་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་ལས་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དག་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་དག་མི་སྲིད་ན་འདི་ནི་བསོད་ནམས་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་སྡིག་པ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། འདི་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་དག་ཀྱང་མི་འཐད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་དག་མི་འཐད་ན་འཆོལ་བའི་ཉེས་པ་ཆེན་པོར་འགྱུར་བས་དེའི་བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ།

8-10　於此，（無因仍可存在作者及作業的話，）沒有任何事物不是非作者，也沒有任何事物不是非作業。如是，應不可能（合理地）言道：「此乃作者、此乃作業。」果真不可能的話，言：「此乃造福、此非（造福）、此乃造孽、此非（造孽）」等（論述），應成不合理（之患）。如果不合理的話，應成罪大惡極之謬，此故，非作者並不造作非作業。

8-11 ཡང་ན། རྒྱུ་མེད་ན་ནི་འབྲས་བུ་དང་། རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །རྒྱུ་མེད་ན་འབྲས་བུ་ཙུང་ཟད་ཀྱང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། རྒྱུ་མེད་པ་ལ་འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར། ཅི་སྟེ་འཐད་ན་ནི་གློ་བུར་དུ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞིང་། རྩོམ་པ་ཐམས་ཅད་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཡང་འགྱུར་བས་དེ་ནི་མི་འདོད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་རྒྱུ་མེད་ན་འབྲས་བུ་ཙུང་ཟད་ཀྱང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྒྱུ་མེད་ན་རྐྱེན་ཀྱང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ། །དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་འཐད་ཅེ་ན། དངོས་པོ་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་རྐྱེན་ཀྱང་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ན་རྒྱུ་མེད་ཅིང་དེ་ཉིད་མི་འབྱུང་ན་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱིས་གང་ལ་ཕན་འདོགས་པར་འགྱུར་རོ། །ཕན་འདོགས་པར་མི་བྱེད་ན་ནི་ཇི་ལྟར་རྐྱེན་རྣམས་སུ་འགྱུར། དེ་ལྟ་བས་ན་རྒྱུ་མེད་ན་འབྲས་བུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ལ། རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །

8-11 或是，（《中論》云：）

8.4.ab 若因不存在，果因不應理，

如果因不是存在的話，沒有任何的果是能被成立的。沒有了因，怎麼會有果？果真能有的話，於剎那間，將能成辦一切，所做努力將成無有意義，故（吾）不承許該（論）。此故，若無有因，無法成立任何的果，因也無法被成立。所謂「沒有因」意味著「緣也沒有辦法成立」。

此復，若問：「如何安立（無因則無因果之論）？」事物由因而生，緣亦為助益者的話，若無有因，緣等助益何者？既無助益，如何成為緣等？此故，若無有因，果亦不應理，因也不應理。

8-12 །དེ་མེད་ན་ནི་བྱ་བ་དང་། །བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་མི་རིགས། །དེ་མེད་ན་ནི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དེ་མེད་ན་སྟེ། འབྲས་བུ་དེ་མེད་ན་བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོ་དང་། བྱེད་པ་དག་ཀྱང་མི་རིགས་སོ། །ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། འདི་ན་གཅད་པར་བྱ་བ་གཙོད་པ་ན་གཅོད་པ་པོས་གཅད་པས་གཅོད་པར་བྱེད་དེ། དེ་ལ་གཅད་པར་བྱ་བ་འབྲས་བུ་ཡོད་ན་གཅད་པའི་བྱ་བ་ཡོད་ཅིང་གཅད་པའི་བྱ་བའི་བྱེད་པ་པོ་གཅོད་པ་པོ་ཡང་ཡོད་ལ། གཅོད་པ་པོ་དེ་ཡང་གཅད་པའི་བྱེད་པས་གཅོད་པར་བྱེད་དེ། གཅད་པར་བྱ་བ་འབྲས་བུ་མེད་ན་གཞི་མེད་པ་ལ་གཅད་པའི་བྱ་བ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་འགྱུར། གཅད་པའི་བྱ་བ་མེད་ན་དེའི་བྱེད་པ་པོ་གཅོད་པ་པོ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། གཅོད་པ་པོ་མེད་ན་གཅད་པའི་བྱེད་པ་ག་ལ་ཡོད།

8-12（《中論》云：）

8.4.cd 無彼無作處，作者及作業。

言「無彼」者，謂沒有了彼（——果——）。如果沒有了果，作處、作者、作業皆不應理。為何？於此，當正要砍伐所斷之處（——樹——）時，（該樹）是由砍斷者而砍斷。於此，有了所斷之果，才會有所斷，以及所斷的作者——砍斷者。因為由砍斷者而砍斷的緣故，才會有了砍斷的作業。如果沒有所斷之果，將無（砍斷的）基礎，怎麼會有所斷？既無所斷，怎麼會有該（砍樹）的動作者——砍斷者？既無砍斷者，怎麼會有砍斷的作業？

8-13 །བྱ་བ་ལ་སོགས་མི་རིགས་ན། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་ཡོད་མ་ཡིན། །བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་མི་རིགས་པར་ཐལ་བར་གྱུར་ན་ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལ་ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་པ་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་བྱ་བའི་ཁྱད་པར་ཅན་དག་ནི་བྱེད་པ་པོ་དང་བྱ་བ་ལ་བརྟེན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན། བྱ་བ་དང་བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་པ་དག་མི་རིགས་ན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་པའི་ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་པ་དག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

8-13（《中論》云：）

8.5.ab 若無作等法，則無法非法，

如果所作等皆不應理，（具有如是）應成（之患）的話，法及非法等亦不應理。為何？於此，（既然汝已）承許：「法及非法等身語意的特殊行為皆依賴著作者及作業。」此故，所作、作者，以及作業若不應理的話，依賴彼等的法及非法皆不應存在。

8-14 །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་མེད་ན་ནི། །དེ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་མེད། །དེ་ལྟར་ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་པ་དག་མེད་ན་ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་ཡང་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ས་བོན་ལ་སོགས་པ་ལས་ལོ་ཏོག་སྐྱེ་བ་བཞིན་དུ་ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་དག་ལས་འབྲས་བུ་འགྲུབ་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་དང་ཆོས་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་མེད་དོ། །དེ་དག་མེད་པས་དེ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། འབྲས་བུ་མེད་ན་ཐར་པ་དང་། །མཐོ་རིས་འགྱུར་བའི་ ལམ་མི་འཐད། །འབྲས་བུ་མེད་པར་ཐལ་བར་གྱུར་ན། །མཐོ་རིས་སུ་འགྱུར་བ་དང་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ལམ་ཡང་མི་འཐད་པར་འགྱུར་རོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མཐོ་རིས་དང་བྱང་གྲོལ་དག་ནི་ཆོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་ལ་དེ་དག་འཐོབ་པའི་ཐབས་ནི་ལམ་ཡིན་ན་མཐོ་རིས་དང་བྱང་གྲོལ་ཞེས་བྱ་བ་འབྲས་བུ་དེ་དག་མེད་ན་ལམ་དེ་གང་གིས་འཐོབ་པའི་ཐབས་སུ་འགྱུར།

8-14（《中論》云：）

8.5.cd 若無法非法，無彼所生果。

如是，假設沒有了法及非法的話，由法及非法所生的果也應成沒有。為何？如同由種子等而正在生起的果實般，（吾亦）承許由法及非法會生果實。既然作等皆不應理，則無法及非法，若無彼等（法及非法），怎麼會有從彼（——法及非法——）所生之果？（《中論》云：）

8.6.ab 無果則無有，解脫增上生，

應成無果的話，轉成增上生及應成（解脫）之道亦不應理。為何？增上生及解脫等乃（行）法之果，獲得彼等的方法則應為道；如果沒有了所謂的「增上生」及「解脫」的話，該道又會成為什麼（果位）的方法？

8-15 །བྱ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །དོན་མེད་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར། །འབྲས་བུ་མེད་པས་མཐོ་རིས་དང་བྱང་གྲོལ་གྱི་ལམ་མི་འཐད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཡང་མ་ཟད་ཀྱི། འཇིག་རྟེན་ན་ཞིང་ལས་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བ་གང་དག་ཡི ན་པ་དེ་དག་ཀྱང་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། འཇིག་རྟེན་ནི་འབྲས་བུའི་དོན་དུ་བྱ་བ་དེ་དང་དེ་དག་རྩོམ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ན་འབྲས་བུ་དེ་དང་དེ་དག་མི་འཐད་ཅིང་འབྲས་བུ་མེད་ན་བྱ་བ་སྒྲུབ་པ་དག་དུབ་པའི་སྟོབས་དུ་ཟད་པས་དོན་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་རྒྱུ་མེད་ན་ཉེས་པ་མང་པོ་དང་ཆེན་པོ་དག་ཏུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བས་བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བས་ལས་མ་ཡིན་པར་བྱུར་པ་བྱེད་དོ། །ཞེས་བྱ་བ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཚིག་ངན་པ་ཡིན་ནོ། །

8-15（《中論》云：）

8.6.cd 一切作等事，應成無意義。

如果沒有了果，絕對不能合理地成立增上生及解脫之道，不只如此，世間的農業等一切作為也應成無有意義。既然世間為了果實而付出努力的話，沒有了果實，所做的行為應成無果之勞、無有意義。此故，若無有因，應成極大諸多罪惡。此故，言：「由非作者造作非作業」（之論述），實為極惡之詞。

8-16 དེ་ལ་འདི་སྙམ་དུ་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་བྱེད་པར་སེམས་ན། དེ་ལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། བྱེད་པ་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་པ། །གྱུར་མ་གྱུར་དེ་མི་བྱེད་དེ། བྱེད་པ་པོ་ཡི ན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ནི་བྱ་བ་དང་ལྡན་པ་དང་བྱ་བ

དང་མི་ལྡན་པའོ། །ལས་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་བྱ་བ་དང་ལྡན་པ་དང་བྱ་བ་དང་མི་ལྡན་པའོ། །བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་མི་བྱེད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ནི། ། ཕན་ཚུན་འགལ་བས་ག་ལ་གཅིག ། གལ་ཏེ་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དེ་ལྟ་བུ་དག་སྲིད་པར་གྱུར་ན་ནི་བྱེད་པ་པོ་དེ་ལས་དེ་བྱེད་པར་ཡང་འགྱུར་གྲང་ན། ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ནི་ཕན་ཚུན་འགལ་བ་ཡིན་པས། གཅིག་ན་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བས་ན་མི་སྲིད་པའི་ཕྱི་ར་དང་། གཉི་གའི་སྐྱོན་ཇི་སྐད་བསྟན་པས་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །

8-16　於此，如果（汝）認為，由係屬作者及非作者而造作係屬作業及非作業的話，於此，（吾）將解說。（《中論》云：）

8.7.ab 以是非作者，不造是非業，

係屬作者，謂具有造作；非為（作者），謂不具造作；係屬作業，謂具有造作；非為（作業），謂不具造作。由既是亦非的作者並不造作既是亦非的作業。為何？（《中論》云：）

8.7.cd 是非相違故，一處則無二。

如果，作者與作業可能會成為如此（——上述所言——）時，試問，作者亦能造作該（——又是作業又是非作業——）作業的話，是與不是實為相互矛盾，於一處中如何能有？此故，不可能發生（上述汝言之論）。誠如已經顯示的應成二患，此故，既是亦非的作者不造作（既是亦非的作業）。

8-17　དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་ཕྱོགས་མཐུན་པ་གསུམ་གྱིས་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་མི་འཐད་དེ། བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་པ་དང་། བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་པ་དང་། བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པ་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །

8-17　如是，先由相同三方破除作者及作業。（相同三方為：一、）係屬作者並不造作係屬作業。（二、）非作者並不造作非作業。（三、）由既是亦非的作者並不造作既是亦非的作業。

8-18 མི་མཐུན་པས་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། །འདི་ལྟར། བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་ནི། །གྱུར་པ་མ་གྱུར་མི་བྱེད་དོ། །མ་གྱུར་པ་ཡང་གྱུར་མི་བྱེད། ། རེ་ཞིག་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར། འདིར་ཡང་སྐྱོན་དེར་ཐལ་འབར་འགྱུར། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་དག་ཡོངས་སུ་རྟོག་ན་འདིར་ཡང་གང་གི་ཕྱིར་སྔར་བསྟན་པའི་སྐྱོན་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་བྱ་བ་མེད་པ་དང་། ལས་ལ་བྱེད་པ་པོ་མེད་པ་དང་། ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་བྱ་བ་མེད་པ་དང་། བྱེད་པ་པོ་ལས་མེད་པ་དང་། བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དག་ལ་རྒྱུ་མེད་པར་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་ལ། བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །

8-18 不同方亦不應理。如是，（《中論》云：）

8.8.abc 作者及作業，是不造作非，非不造作是，

首先，係屬作者不會造作非（作業）；非作者（也）不會造作係屬作業。為何？如是，（《中論》云：）

8.8.d 此復成該患。

倘若遍觀作者及作業的行相時，誠如之前已示過患，在此亦是如此。於係屬作者之中並無作處，於作業之中並無作者，於係屬作業之中並無作處，於作者之中並無作業，於非作者及非作業之中並無有因的緣故，係屬作者不會造作非作業，非作者（也）不會造作係屬作業。

8-19 བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་ནི། །གྱུར་དང་བཅས་པ་མ་གྱུར་དང་། །གྱུར་མ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ། །བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དང་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཏན་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་རོ། །བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་བྱ་བ་མེད་པ་དང་། ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་རྒྱུ་མེད་པ་དང་། ལས་ཡིན་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཕན་ཚུན་འགལ་བས་ག་ལ་གཅིག་ཅེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

8-19（《中論》云：）

8.9.abc 作者及作業，是者不造做，非業及是非，

係屬作者不會造作「非業」以及「既是業亦非業」。為何？（《中論》云：）

8.9.d 因相前已述。

如同之前已示（的理由或因相：）於係屬作者之中並無造作、於非作業之中並無有因，以及「是業與非業相互矛盾的緣故，如何（能夠同俱）於一處之中？」。

8-20 བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་ནི། །མ་གྱུར་པ་ནི་གྱུར་བཅས་དང་། །གྱུར་མ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ། །བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དང་། ཡིན་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གཏན་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་རོ། །བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་རྒྱུ་མེད་པ་བྱེད། །ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་བྱ་བ་མེད་པ་དང་། ལས་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཕན་ཚུན་འགལ་བས་ག་ལ་གཅིག་ཅེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ།

8-20（《中論》云：）

8.10.abc 作者及作業，非者不造做，是業及是非，

非作者不造作係屬業以及既是亦非（的業）。為何？（《中論》云：）

8.9.d 因相前已述。

如同之前已示（的理由或因相：應成）由非作者造作無因（之患）、於非作業之中並無有造作，以及「是業與非業相互矛盾的緣故，如何（能夠同俱）於一處之中？」。

8-21 བྱེད་པ་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་ནི། ལས་སུ་གྱུར་དང་མ་གྱུར་པ། མི་བྱེད། །བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པ་དང་ མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདིར་ཡང་གཏན་ཚིགས་ནི། གོང་དུ་བསྟན་པས་ཤེས་པར་བྱ། །བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པ་དང་

མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས། ཕན་ཚུན་འགལ་བས་གཅིག་ལ་གཅིག་གཅིག་ཅེས་བྱ་བ་དང་། ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་བྱ་བ་མེད་པ་དང་། ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་རྒྱུ་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་བསྟན་པ་དག་གིས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

8-21（《中論》云：）

8.11.ab 以是非作者，不做是非業。

由「既是亦非的作者」並不造作「既是亦非的作業」。為何？（《中論》云：）

8.11.cd 如前已闡述，應知其因相。

由已經顯示（的因相——）「是作者與非作者相互矛盾的緣故，如何（同俱）於一處之中？」、於係屬作業之中並無造作，以及於非作業之中並無有因——得知（其義）。

8-22 དེ་ལྟར་ཕྱོགས་མི་མཐུན་པ་དྲུག་གིས་ཀྱང་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་མི་འཐད་དེ། ཡིན་པར་གྱུར་པ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་པ་དང་། ཡིན་པར་གྱུར་པ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དང་། ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དང་། ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་པ་དང་། ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ། དེ་ལྟ་བས་ན་བྱེད་པ་པོ་འདི་ལས་འདི་བྱེད་དེ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཇི་ལྟར་ཡང་མི་འཐད་དོ། །

8-22 如是，由不同方六相而破除作者及作業。（一、）係屬（作者）不會造作非（作業）；非（作者）不會造作係屬（作業）。（二、）係屬（作者）不會造作非（作業）。（三、係屬作者不會造作）「既是（作業）亦是非（作業）」。（四、）非（作者）不造作係屬（作業）。（五、非作者不造作）既是（作業）亦非（作業）。（六、）由「既是（作者）亦非（作者）」並不造作「既是（作業）亦非（作業）」。如是，言：「由此作者成辦此作業」的論述，無論如何都不應理。

8-23 སྨྲས་པ། བྱེད་པ་པོ་འདི་ལས་འདི་བྱེད་དོ་ཞེའམ། མི་བྱེད་དོ་ཞེས་བྱ་བ་དེས་ཁོ་བོ་ལ་ཅི་བྱ། ཡོད་ན་ནི་རེ་ཞིག་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་ཡོད་དོ།
།

8-23（他方）道：對於吾而言，言：「由此作者成辦此作業」，或「（由此作者）並未成辦（此作業）」的論述有何用處？既已存在的話，首先，就應有作者及作業。

8-24 བཤད་པ། ཅི་ཁྱོད་ཏིལ་མར་འདོད་ལ་དགོན་པའི་ཏིལ་ཀ་ཚོལ་ལམ། ཁྱོད་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་ཙམ་གྱིས་དགའ་ཞིང་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པ་བྱེད་པོར་འདོད་ལ་མི་བྱ་བ་ལས་སུ་འདོད་དོ་གོ། །བྱ་བ་གཞན་མི་འཐད་པས་དེ་དག་ཡོད་པར་བརྟག་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་དུ་དེས་ཏེ། དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ཅན་ནི་བྱེད་པ་པོ་ཡང་མ་ཡིན་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ཅན་ནི་ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་པས་འདིར་གང་བདེན་པར་གྱུར་པ་དེ་ཉིད་གཟུང་བར་བྱ་བའི་རིགས་པ་སྙམ།

8-24（自方）道：為何汝欲芝麻油，卻去尋找森林的帝噶樹？

光是「作者」及「作業」的名稱就足以令汝歡喜。（汝之所言，同等汝已）承許「無造作卻可（有）作者」、「無造作卻可（有）作業」。

其他造作皆不可立，觀執彼等（——作者、作業、作處——）只能成為無有意義（的觀執）。這種的自性並非作者，這種的自性也非作業的緣故，於此，（吾）認為：「什麼真實性才是可被執取的理由呢？」

8-25 སྨྲས་པ། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་བྱེད་པ་པོ་ཡང་མེད་ལ། ལས་ཀྱང་མེད་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱུ་མེད་པའི་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གང་དག་བསྟན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཁྱོད་ལ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བར་མི་འགྱུར་རམ།

8-25（他方）道：如是，如果作者也沒有，作業也沒有的話，汝（要承許）應成無有因之患。難道汝與上述所言（之患）沒有關連嗎？

8-26 བཤད་པ། མི་འགྱུར་ཏེ། ཁོ་བོ་ནི་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་མེད་པ་ཉིད་དུ་མི་སྨྲའི། ཁོ་བོས་དེ་དག་གི་བྱ་བ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡོངས་སུ་རྟོགས་པ་སྤང་བ་དེ་བྱས་ཏེ། ཁོ་བོ་ནི་བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་བརྟེན་ནས་གདགས་པར་འདོད་དེ། དེ་ཡང་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། བྱེད་པོ་ལས་ལ་བརྟེན་བྱས་ཤིང་། །ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་དེ་ཉིད་ལ། །བརྟེན་ནས་འབྱུང་བར་མ་གཏོགས་པར། །འགྲུབ་པའི་རྒྱུ་ནི་མ་མཐོང་ངོ༌། །བྱེད་པ་པོ་ནི་ལས་ལ་བརྟེན་ཅིང་ལས་ལ་གནས། ལས་ལ་ལྟོས་ནས་བྱེད་པ་པོ་ཞེས་གདགས་ཤིང་བརྗོད་དོ། །དེའི་ལས་ཀྱང་བྱེད་པ་པོ་དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་ཞིང་དེའི་ལས་ཞེས་གདགས་ཤིང་བརྗོད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་དེ་གཉིས་ནི་ལྟོས་པ་ཅན་དུ་གདགས་པ་ཡིན་གྱི། ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་པ་མེད་དོ། དེའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་དེ་གཉིས་ཡོད་པ་ཉིད་དང་མེད་པ་ཉིད་དུ་ཁས་མ་བླངས་པས་དབུ་མའི་ལམ་དུ་གདགས་པ་ཡིན་ནོ། །གདགས་པ་དེ་མ་གཏོགས་པར་དེ་གཉིས་འགྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་གཞན་མ་མཐོང་ངོ།

8-26（自方）道：不成（該患）。吾不說作者與作業的沒有，吾說（應當）斷除對於係屬造作及非（造作）的所有觀執。吾承許，作者與作業皆為依賴而被施設。為何？（《中論》云：）

8.12 因業有作者，因作者有業，除了依緣起，不見成立因。

作者依賴著作業而具有作業，（也是）依賴著作業而被施設且稱為「作者」。作者的作業也是依賴著作者而形成，故而被施設且稱為「該（作者）的作業」。此故，此二於依賴性中所施設，並非自性而成立、無有自性。此故，「不承許此二為有（也不承許此二）為無」乃中觀之宗。除了施設以外，不見其他成立此二的性相。

8-27 དེ་བཞིན་ཉེར་ལེན་ཤེས་པར་བྱ། །ཉེར་ལེན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དངོས་པོར་ལྟ་སྟེ། གང་ལ་དངོས་པོ་ ཡོད་པ་དེ་ལ་བྱེད་པ་པོ་ དུ་མ་ཡོད་པས་འདིར་ཉེ་བར་བླངས་པ་དང་ཉེ་བར་ལེན་པ་པོ་གཟུང་བར་འདོད་པར་བྱའོ། །དེ་ལ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་པ་དེ་བཞིན་དུ། ཉེ་བར་ལེན་པ་པོ་ཡང་ཉེ་བར་བླང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་སོ། །ཇི་ལྟར་ལས་བྱེད་པ་པོ་དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་པ་དེ་ བཞིན་དུ་ཉེ་བར་བླང་བ་ཡང་ཉེ་བར་ལེན་པ་པོ་དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་ཏེ། དེ་གཉིས་ལ་ཡང་དེ་མ་གཏོགས་པར་འགྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་མ་མཐོང་ངོ། །དེ་ཡང་། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ལས་དང་བྱེད་པོ་བསལ་ཕྱིར་རོ། །བསལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཀག་པའོ། །ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་དོན་ཏེ། བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དེ་དག་ སྔར་རྣམ་པ་དུ་མར་གསལ་བར་བྱས་པས་དེ་དག་གསལ་བ་ཁོ་ནས་ཉེ་བར་ལེན་པ་པོ་དང་ཉེ་བར་བླང་པ་དག་གིས་འགྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་གཞན་ཡང་བསལ་བར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

8-27（《中論》云）

8.13.a 知近取亦爾，

「近取」謂見事物，（即是：）於事物之中，有著諸多作者的緣故，於此，謂承許執取近取（蘊）及近取者。於此，如同依賴著作者而施設（作業）般，近取者也是依賴著近取（蘊）而被施設。如同作業依賴著作者而被施設般，同樣的，近取（蘊）也是依賴著近取者而被施設。除了該二（的緣起施設）外，不見（該二的）成立性相。為何？（《中論》云）

8.13.b 破業作者故，

「破」謂除去；「故」謂因相之義。之前以由多相破除了作者及作業，僅由破除彼等（作業及作者的理由），應知（如何）除去近取者及近取（蘊）的其他成立性相。

8-28 དེ་ལ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་ལ། བྱེད་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལས་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ། སྐྱོན་དུ་མར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་བཞིན་དུ་ཉེ་བར་ལེན་པ་པོ་ཡང་ཉེ་བར་ལེན་པ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཉེ་བར་བླང་པ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཉེ་བར་ལེན་པར་མི་བྱེད། ཉེ་བར་ལེན་པ་པོ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཉེ་བར་བླང་པ་མ་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཉེ་བར་ལེན་པར་མི་བྱེད་དེ། སྐྱོན་དུ་མར་ཐལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཕྱོགས་མི་མཐུན་པ་དག་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་རོ།

8-28 於此，如同係屬作者並不造作係屬作業、非作者並不造作非作業、既是亦非的作者並不造作既是亦非的作業，（否則）應成諸多過患。

近取者亦是同理。係屬近取者並不近取係屬近取（蘊）、非近取者並不近取「非」——非近取（蘊）——（否則）應成諸多過患。

應以同理結合不同方（的理由）。

8-29 བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་གིས། །དངོས་པོ་ལྷག་མ་ཤེས་པར་བྱ། བྱེད་པ་པོ་ལས་དག་དང་དངོས་པོ་ལྷག་མ་རྣམས་མཚུངས་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཉེ་བར་ལེན་པ་ལོགས་ཤིག་ཏུ་སྨོས་པ་ནི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དོན་འོག་མ་དག་གི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་དངོས་པོ་ལྷག་མ་རྣམས་ནི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་དང་ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་དང་། མེ་དང་བུད་ཤིང་དང་། ཡོན་ཏན་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་དང་། རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུ་དག་གོ།

8-29（《中論》云）

8.13.cd 由業及作者，應知諸餘事。

應知作者及作業與諸餘事物皆為相同。因為要義的緣故，另作近取的說明。（餘）義如下：諸餘事物謂因與果、支分及具支者、火與柴、功德及具德者，以及性相與性相之處等行相。

8-30 དེ་རྒྱུ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་སྐྱེད། རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་སྐྱེད། རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་སྐྱེད་དེ། ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་བར་བྱ་ཞིང་། སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་ཇི་སྐད་སྨོས་པ་དག་ཀྱང་བསྟན་པར་བྱའོ། །རྒྱུ་ཡང་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ན་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་

ལས་གཞན་པ་ནི་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པའོ། །འབྲས་བུ་ཡང་སྐྱེད་པར་བྱེ་བ་ན་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལས་གཞན་པ་ནི་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པའོ། །

8-30　係屬因不生係屬果、非因不生非果、既是亦非的因不生既是亦非的果。應以同理完全地結合，且應顯示前述已言的應成過患。因也可以生果的話，將成所謂的「係屬」，否則將成「非係屬」；果若也可生起的話，將成所謂的「係屬」，否則將成「非係屬」。

8-31 དེ་བཞིན་དུ་ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་དག་ལ་ཡང་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། ཡན་ལག་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡན་ལག་ཅན་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དག་ལ་མི་འཇུག །མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དག་ལ་མི་འཇུག །ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དག་ལ་མི་འཇུག་གོ། །མེ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་བུད་ཤིང་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་སྲེག །མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མི་སྲེག ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་མི་སྲེག་གོ། །

8-31　也應以同理看待支分及具支者。係屬支分不會對應係屬具支者，非（支分）也不會對應非（具支者）、既是亦非（的支分）也不會對應既是亦非（的具支者）。

係屬火不會燃燒係屬柴、非（火）不會燃燒非（柴）、既是亦非（的火）也不會燃燒既是亦非（的柴）。

8-32 ཡོན་ཏན་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་ཡོན་ཏན་ཅན་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་མི་འཇུག །མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་མི་འཇུག །ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ལ་མི་འཇུག་གོ། །མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མཚོན་པར་མི་བྱེད། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མཚོན་པར་མི་བྱེད། ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ཡང་ཡིན་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་མཚོན་པར་མི་བྱེད་དོ། །

8-32　係屬功德不會對應係屬具德者，非（功德）也不會對應非（具德者）、既是亦非（的功德）也不會對應既是亦非（的具德者）。

係屬性相不會表明係屬性相之處，非（性相）也不會表明非（性相之處）、既是亦非（的性相）也不會表明既是亦非（的性相之處）。

8-33 ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་པོ་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་ལ། ལས་ཀྱང་བྱེད་པ་པོ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་པ་དེ་བཞིན་དུ་འབྲས་བུ་ཡང་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་ལ། རྒྱུ་ཡང་འབྲས་བུ་དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་སོ། །ཡན་ལག་ཅན་ཡང་ཡན་ལག་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་ལ། ཡན་ལག་ཀྱང་ཡན་ལག་ཅན་དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་སོ། །མེ་ཡང་བུད་ཤིང་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་ལ། བུད་ཤིང་ཡང་མེ་དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་སོ། །ཡོན་ཏན་ཅན་ཡང་ཡོན་ཏན་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་ལ། ཡོན་ཏན་ཡང་ཡོན་ཏན་ཅན་དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་དགས་སོ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་ཡང་མཚན་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་ལ། མཚན་ཉིད་ཀྱང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གཞི་དེ་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་གདགས་སོ། །དེ་ལྟར་དེ་དག་ལ་ལྟོས་ཏེ་གདགས་པ་མ་གཏོགས་པར་རྣམ་པ་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་དེ་དག་འགྲུབ་པར་མི་འཐད་དོ། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བརྒྱད་པའོ།། །།

8-33　如同依賴著作業而施設作者，作業也依賴著作者而被施設般，同樣的，果也依賴著因而被施設，因也依賴著果而被施設。具支者也依賴著支分而被施設，支分也依賴著具支者而被施設。火也依賴著柴而被施設，柴也依賴者火而被施設。具德者也依賴

者功德而被施設，功德也依賴者具德者而被施設。性相之處也依賴著性相而被施設，性相也依賴著性相之處而被施設。

如是，除了依賴而施設外，以任何其他行相而成立者皆不應理。

第八品——觀作者、作業品——終。

參考文獻

Āryadeva. *Bstan bcos bzhi rgya pa zhes bya ba'i tshig le'ur byas pa*. [*Catu-śataka*]. [Bstan 'gyur Dpe bsdur ma print] Dbu ma, vol. Tsa. Pp. 783-818. Beijing: Krung go'i bod rig pa'i dpe skrun khang, 1994-2008.

------------- 《廣百論》（大正藏：30.1570）

------------- 《四百論》，法尊法師譯：http://e-dalailama.com/sutra/400.pdf 。

Bkra shis dpal ldan 'jam dbyangs chos rje. *Rje gsang ba'i rnam thar*. Ziling: Mtsho sngon mi rigs dpe skrun khang, 1995.

Buddhapālita. *Dbu ma rtsa ba'i 'grel ba Buddhapālita.* [Bstan 'gyur Dpe bsdur ma print] Dbu ma, vol. Tsa. Pp. 443-764. Beijing: Krung go'i bod rig pa'i dpe skrun khang, 1994-2008.

Candrakīrti. *Dbu ma rtsa ba'i 'grel pa tshig gsal* [*Prasannapadā-mūlamadhyamaka-vṛtti*]. [Bstan 'gyur Dpe bsdur ma print] Dbu ma, vol. 'A. Pp. 3-512. Beijing: Krung go'i bod rig pa'i dpe skrun khang, 1994-2008.

------------- 《中觀論根本頌之詮釋・顯句論》，明性法師譯。北京：宗教文化出版社，2011.

Dge 'dun grub pa. *Dbu ma rtsa ba shes rab kyi ngag don bshad pa rin po che'i phreng ba zhes bya ba bzhugs so*. *Collected Works of Dge 'dun grub pa*, vol. 6. Pp. 124-229. Lhasa: Ser gtsug nang bstan dpe rnying 'tshol bsdu phyogs sgrig khang, 2011.

Ga las 'jigs med. *Dbu ma rtsa ba'i 'grel ba ga las 'jigs med*. [Bstan 'gyur Dpe bsdur ma print] Dbu ma, vol. Tsa. Pp. 83-269. Beijing: Krung go'i bod rig pa'i dpe skrun khang, 1994-2008.

Nāgārjuna. *Dbu ma rtsa ba'i tshig le'ur byas pa shes rab* [*Mūlamadhyamakakārikā*]. [Bstan 'gyur Dpe bsdur ma print] Dbu ma, vol. Tsa. Pp. 3-51. Beijing: Krung go'i bod rig pa'i dpe skrun khang, 1994-2008.

------------- *Mūlamadhyamakakārikā*, ed. Ye Shaoyong 葉少勇. Shanghai: Zhongxi Book Company, 2011.

------------- 《中論》（大正藏：30.1564）

Tsong kha pa Blo bzang grags pa. *Dbu ma rtsa ba'i thsig le'ur byas pa shes rab ces bya ba'i rnam bshad rigs pa'i rgya mtsho zhes bya ba bzhugs so*. Lhasa: Ser gtsug nang bstan dpe rnying 'tshol bsdu phyogs sgrig khang, 2009.

《雜阿含經》（大正藏：2.99）

《佛說解節經》（大正藏：16.677）

安慧，《大乘廣五蘊論》（大正藏：31.613）

葉少勇，《中論頌與佛護釋——基於新發現梵文寫本的文獻學研究》。上海：中西書局，2011。

附錄

《中觀根本慧論》

聖龍樹阿闍黎著

蔣揚仁欽依據藏版中論而譯

第一品

——觀緣品——

།གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་། །འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། །ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། །འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ།

何者因緣起，示寂離戲論：無滅亦無生，無斷亦無常，

།ཐ་དད་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན། །སྤྲོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བསྟན་པ། །རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྨྲ་རྣམས་ཀྱི། །དམ་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

無來亦無去，無異無一義。頂禮佛正覺，諸說中第一。

།བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན། །གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱུ་མེད་མིན། །དངོས་པོ་གང་དག་གང་ན་ཡང་། །སྐྱེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།

1.1 諸法不自生，亦不從他生，不共不無因，是故為無生。

།རྐྱེན་རྣམས་བཞི་སྟེ་རྒྱུ་དང་ནི། །དམིགས་པ་དང་ནི་དེ་མ་ཐག །བདག་པོ་ཡང་ནི་དེ་བཞིན་ཏེ། །རྐྱེན་ལྔ་པ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

1.2 四緣即如是，因緣所緣緣，等無間增上，無有第五緣。

།དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི། །རྐྱེན་ལ་སོགས་ལ་ཡོད་མ་ཡིན། །བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་མིན་ན། །གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ཡོད་མ་ཡིན།

1.3 如諸法自性，不在於緣等，若無己事物，他事物亦無。

།བྱ་བ་རྐྱེན་དང་ལྡན་མ་ཡིན། །རྐྱེན་དང་མི་ལྡན་བྱ་བ་མེད། །བྱ་བ་མི་ལྡན་རྐྱེན་མ་ཡིན། །བྱ་བ་ལྡན་ཡོད་འོན་ཏེ་ན།

1.4 作用不具緣，無緣無作用，無作用非緣，然非具作用。

།འདི་དག་ལ་བརྟེན་སྐྱེ་བས་ན། །དེ་ཕྱིར་འདི་དག་རྐྱེན་ཞེས་གྲགས། །ཇི་སྲིད་མི་སྐྱེ་དེ་སྲིད་དུ། །འདི་དག་རྐྱེན་མིན་ཇི་ལྟར་མིན།

1.5 待彼緣生故，彼等名為緣；乃至未生前，豈不名非緣？

།མེད་དམ་ཡོད་པའི་དོན་ལ་ཡང་། །རྐྱེན་ནི་རུང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །མེད་ན་གང་གི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར། །ཡོད་ན་རྐྱེན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ།

1.6 無義或有義，彼緣不應理。無故為何緣？有故何用緣？

།གང་ཚེ་ཆོས་ནི་ཡོད་པ་དང་། །མེད་དང་ཡོད་མེད་མི་འགྲུབ་པས། །ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ། དེ་ལྟར་ཡིན་ན་མི་རིགས་སོ། །

1.7 諸法皆非有，非無非有無，「能成」何稱因？如是不應理。

།ཡོད་པའི་ཆོས་འདི་དམིགས་པ་ནི། མེད་པ་ཁོ་ན་ཉེ་བར་བསྟན། །ཅི་སྟེ་ཆོས་ནི་དམིགས་མེད་ན། །དམིགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

1.8 近示此有法，所緣僅唯無，如是法無緣，所緣何處有？

།ཆོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། །འགགས་ན་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན།

1.9 諸法若不生，滅應非理故，無間不應理，若滅緣亦何？

།དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་རྣམས་ཀྱི། །ཡོད་པ་གང་ཕྱིར་ཡོད་མིན་ན། །འདི་ཡོད་པས་ན་འདི་འབྱུང་ཞེས། །བྱ་བ་དེ་ནི་འཐད་མ་ཡིན།

1.10 諸法無自性，故無有有相，「有此故生此」，彼論不成立。

།རྐྱེན་རྣམས་སོ་སོ་འདུས་པ་ལས། །འབྲས་བུ་དེ་ནི་མེད་པ་ཉིད། །རྐྱེན་རྣམས་ལ་ནི་གང་མེད་པ། །དེ་ནི་རྐྱེན་ལས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ།

1.11 緣等各匯中，其果僅無有，緣等中若無，云何從緣生？

།ཅི་སྟེ་དེ་ནི་མེད་པར་ཡང་། རྐྱེན་དེ་དག་ལས་སྐྱེ་འགྱུར་ན། །རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་དག་ལས་ཀྱང་། ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་སྐྱེ་མི་འགྱུར།

1.12 若謂果雖無，而從緣中出，是果何不從，非緣中而出？

།འབྲས་བུ་རྐྱེན་གྱི་རང་བཞིན་ན། །རྐྱེན་རྣམས་བདག་གི་རང་བཞིན་མིན། །བདག་དངོས་མིན་ལས་འབྲས་བུ་གང་། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་རྐྱེན་རང་
བཞིན།

1.13 果若是緣性，緣等無自性，果非從自事，彼何為緣性？

།དེ་ཕྱིར་རྐྱེན་གྱི་རང་བཞིན་མིན། །རྐྱེན་མིན་རང་བཞིན་འབྲས་བུ་ནི། །ཡོད་མིན་འབྲས་བུ་མེད་པས་ན། །རྐྱེན་མིན་རྐྱེན་དུ་ག་ལ་འགྱུར།

1.14 故非從緣性，非緣性無果，以果無有故，何有緣非緣？

第一品——觀緣品——終。

第二品

——觀來去品——

།རེ་ཞིག་སོང་ལ་མི་འགྲོ་སྟེ། །མ་སོང་བ་ལའང་འགྲོ་བ་མིན། །སོང་དང་མ་སོང་མ་གཏོགས་པར། །བགོམ་པ་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་རོ།

2.1 已去不行走，未去亦非行，離已去未去，不得知跨步。

།གང་ན་གཡོ་བ་དེ་ན་འགྲོ །དེ་ཡང་གང་གི་བགོམ་པ་ལ། །གཡོ་བ་སོང་མིན་མ་སོང་མིན། །དེ་ཕྱིར་བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད།

2.2 動處則有去，何者跨步中，無已去未去，故跨步有行。

།བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡིན་པར་ནི། ཇི་ལྟ་བུར་ན་འཐད་པར་འགྱུར། །གང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པ་ཡི། བགོམ་པ་འཐད་པ་མེད་ཕྱིར་རོ།

2.3 跨步中為去，如何能應理？何時無行走，跨步不應理。

།གང་གི་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ། །དེ་ཡི་བགོམ་ལ་འགྲོ་མེད་པར། །ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་གང་གི་ཕྱིར། །བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཕྱིར་རོ།

2.4 跨步中有行，然其中卻無，應成是如此，跨步中行故。

།བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་ན་ནི། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། ། གང་གིས་དེ་བགོམ་འགྱུར་བ་དང་། །དེ་ལ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པའོ།

2.5 跨步中若行，應成二種行，由誰而跨步，於此皆行走。

།འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ན། །འགྲོ་བ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་འགྱུར། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་པོ་མེད་པར་ནི། །འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཕྱིར།

2.6 若有二去法，則有二去者，以離於去者，去法不可得。

།གལ་ཏེ་འགྲོ་པོ་མེད་གྱུར་ན། །འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །འགྲོ་བ་མེད་ན་འགྲོ་བ་པོ། །ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ག་ལ་འགྱུར།

2.7 若離於去者，去法不可得，以無去法故，何得有去者？

།རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་མི་འགྲོ་སྟེ། །འགྲོ་བ་པོ་མིན་འགྲོ་བ་མིན། །འགྲོ་པོ་འགྲོ་པོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ་གང་ཞིག་འགྲོ་བར་འགྱུར།

2.8 去者則不去，不去者不去，離去不去者，無第三去者。

།གང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པར་ནི། །འགྲོ་པོ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ན། །རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་འགྲོའོ་ཞེས། །ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

2.9 若離於去法，去者不可得，若言去者去，云何有此義？

།གང་གི་ཕྱོགས་ལ་འགྲོ་བ་པོ། འགྲོ་བ་དེ་ལ་འགྲོ་མེད་པའི། །འགྲོ་པོ་ཡིན་པར་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །འགྲོ་པོ་འགྲོ་བར་འདོད་ཕྱིར་རོ།

2.10 「去者具去法」，謂此則應成，離去之去者，說去者去故。

།གལ་ཏེ་འགྲོ་པོ་འགྲོ་འགྱུར་ན། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །གང་གིས་འགྲོ་པོར་མངོན་པ་དང་། །འགྲོ་པོར་གྱུར་ནས་གང་འགྲོ་བའོ།

2.11 若去者有去，應成兩種去：由去成去者，由去者成去。

།སོང་ལ་འགྲོ་བའི་རྩོམ་མེད་དེ། །མ་སོང་བ་ལའང་འགྲོ་རྩོམ་མེད། །བགོམ་ལ་རྩོམ་པ་ཡོད་མིན་ན། །གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་པར་བྱེད།

2.12 已去中無發，未去中無發，跨步中無發，何處當有發？

།འགྲོ་བ་རྩོམ་པའི་སྔ་རོལ་ན། །གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་འགྱུར་བ། །བགོམ་པ་མེད་ཅིང་སོང་བ་མེད། །མ་སོང་འགྲོ་བ་ག་ལ་ཡོད།

2.13 發起行走前，發去之跨步，及已去皆無，未去何有行？

།འགྲོ་རྩོམ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ། །སྣང་བ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ན། །སོང་བ་ཅི་ཞིག་བགོམ་པ་ཅི། །མ་སོང་ཅི་ཞེས་རྣམ་པར་བརྟག

2.14 若去發諸相，係屬無相故，觀相何已去、跨步及未去。

།རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་མི་སྡོད་དེ། །འགྲོ་བ་པོ་མིན་སྡོད་པ་མིན། །འགྲོ་པོ་འགྲོ་པོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ་གང་ཞིག་སྡོད་པར་འགྱུར།

2.15 去者則不住，不去者不住，離去不去者，何有第三住？

།གང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པར་ནི། །འགྲོ་པོ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ན། །རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་སྡོད་དོ་ཞེས། །ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

2.16 無有行走時，行者非理故，謂行者停留，如何能應理？

།བགོམ་ལས་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །སོང་བ་དང་མ་སོང་ལས་ཀྱང་མིན། །འགྲོ་བ་དང་ནི་འཇུག་པ་དང་། །ལྡོག་པ་ཡང་ནི་འགྲོ་དང་
མཚུངས།

2.17 已去及未去，去時皆無住，行趨及反法，皆同於去義

།འགྲོ་བ་དེ་དང་འགྲོ་བ་པོ། །དེ་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་། །འགྲོ་བ་དང་ནི་འགྲོ་བ་པོ། །གཞན་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་།

2.18 去法即去者，是事則不然，去法異去者，是事亦不然。

།གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པ། དེ་ཉིད་འགྲོ་པོ་ཡིན་གྱུར་ན། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་ཉིད་ཀྱང་། །གཅིག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།

2.19 若謂於去法，即為是去者，作者及作業，是事則為一。

།གལ་ཏེ་འགྲོ་དང་འགྲོ་བ་པོ། །གཞན་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་བརྟགས་ན། །འགྲོ་པོ་མེད་པའི་འགྲོ་བ་དང་། །འགྲོ་བ་མེད་པའི་འགྲོ་པོར་འགྱུར།

2.20 若謂於去法，有異於去者，離去者有去，離去有去者。

།གང་དག་དངོས་པོ་གཅིག་པ་དང་། །དངོས་པོ་གཞན་པ་ཉིད་དུ་ནི། །གྲུབ་པར་གྱུར་པ་ཡོད་མིན་ན། །དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད།

2.21 事物於一性，事物於異性，兩性皆非有，如何有二法？

།འགྲོ་བ་གང་གིས་འགྲོ་པོར་མངོན། །འགྲོ་བ་དེ་ནི་དེ་འགྲོ་མིན། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་བའི་སྔ་རོལ་མེད། །གང་ཞིག་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར།

2.22 因去知去者，該去非為去，去前無去者，去者去何處？

།འགྲོ་བ་གང་གིས་འགྲོ་པོར་མངོན། །དེ་ལས་གཞན་པ་དེ་འགྲོ་མིན། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་པོ་གཅིག་པུ་ལ། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་མི་འཐད་དོ།

2.23 因去知去者，餘者皆不去，於一去者中，不得二去故。

།འགྲོ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ནི། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །མ་ཡིན་པར་ནི་གྱུར་དེ་ཡང་། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད།

2.24 決定有去者，不能用三去；不決定去者，亦不用三去；

།ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་འགྲོ་དང་འགྲོ་པོ་དང་། །བགྲོད་པར་བྱ་བའང་ཡོད་མ་ཡིན།

2.25 去法定不定，去者不用三；事故去去者，所去處皆無。

第二品——觀來去品——終。

第三品

——觀根品——

།ལྟ་དང་ཉན་དང་སྣོམ་པ་དང་། །མྱོང་བར་བྱེད་དང་རེག་བྱེད་ཡིད། །དབང་པོ་དྲུག་པོ་དེ་དག་གི །སྤྱོད་ཡུལ་བལྟ་བར་བྱ་ལ་སོགས།

3.1 **見聞以及嗅，品嘗以及觸，意根等為六，於行境見等。**

།ལྟ་དེ་རང་གི་བདག་ཉིད་ནི། །དེ་ལ་ལྟ་བ་མ་ཡིན་ཉིད། །གང་ཞིག་བདག་ལ་མི་ལྟ་བ། །དེ་དག་གཞན་ལ་ཇི་ལྟར་ལྟ།

3.2 **觀見自體性，於此並非見，若不能見己，云何能見他？**

།ལྟ་བ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། །མེ་ཡི་དཔེས་ནི་ནུས་མ་ཡིན། །སོང་དང་མ་སོང་བགོམ་པ་ཡིས། །དེ་ནི་ལྟ་བཅས་ལན་བཏབ་བོ།

3.3 **為能極成見，火喻則不能，去未去去時，該觀答具見。**

།གང་ཚེ་ཅུང་ཟད་མི་ལྟ་བ། །ལྟ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ལྟ་བས་ལྟ་བར་བྱེད་ཅེས་བྱར། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་རིགས་པར་འགྱུར།

3.4 **見若未見時，則不名為見，而言見故見，是事則不然。**

།ལྟ་བ་ལྟ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། །ལྟ་བ་མིན་པ་མི་ལྟ་ཉིད། །ལྟ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ལྟ་བ་པོའང་། རྣམ་པར་བཤད་པར་ཤེས་པར་བྱ།

3.5 **見不能有見，非見亦不見，由見論應知，見者亦同釋。**

།མ་སྤངས་ལྟ་པོ་ཡོད་མིན་ཏེ། །ལྟ་བ་སྤངས་པར་གྱུར་ཀྱང་ངོ་། །ལྟ་པོ་མེད་ན་བལྟ་བྱ་དང་། །ལྟ་བ་དེ་དག་ག་ལ་ཡོད།

3.6 **未斷無見者，斷見亦如是，以無見者故，何有見所見？**

།བལྟ་བྱ་ལྟ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། །རྣམ་པར་ཤེས་ལ་སོགས་པ་བཞི། །ཡོད་མིན་ཉེ་བར་ལེན་ལ་སོགས། །ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།

3.7 **無見所見故，識等四法無，近取等諸緣，云何當得有？**

།ལྟ་བས་ཉན་དང་སྣོམ་པ་དང་། །མྱོང་བར་བྱེད་དང་རེག་བྱེད་ཡིད། །ཉན་པ་པོ་དང་མཉན་ལ་སོགས། །རྣམ་པར་བཤད་པར་ཤེས་པར་བྱ།

3.8 **由釋見當知，聽聞以及嗅，品嘗及觸意，聞者聞如是。**

第三品——觀根品——終。

第四品

——觀蘊品——

།གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ནི་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་རོ།

།གཟུགས་ཞེས་བྱ་བ་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡང་མི་སྣང་ངོ་།

4.1 若離於色因，色則不可得；若當離於色，色因不可得。

།གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ན་གཟུགས་ནི་རྒྱུ་མེད་པར། །ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་དོན་གང་ཡང་། །རྒྱུ་མེད་པ་ནི་གང་ནའང་མེད།

4.2 離色因有色，色應成無因；無因而有法，是事則不然。

།གལ་ཏེ་གཟུགས་ནི་མ་གཏོགས་པར། །གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་ན་ནི། །འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་ཏེ། །འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྒྱུ་མེད་དོ།

4.3 若離色有因，則是無果因；若言無果因，則無有是處。

།གཟུགས་ཡོད་ན་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་ནི། །རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཉིད།

།གཟུགས་མེད་ན་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་ནི། རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཉིད།

4.4 若已有色者，則不用色因；若無有色者，亦不用色因。

།རྒྱུ་མེད་པ་ཡི་གཟུགས་དག་ནི། །འཐད་པར་མི་རུང་རུང་མིན་ཉིད། །དེ་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག །འགའ་ཡང་རྣམ་པར་བརྟག་མི་བྱ།

4.5 無因而有色，是事終不然，是故分別色，不應起觀執。

།འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་འདྲ་བ་ཞེས། །བྱ་བ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་མི་འདྲ་ཞེས། །བྱ་བའང་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

4.6 若果似於因，是事則不然；果若不似因，是事亦不然。

།ཚོར་བ་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་དང་། །སེམས་དང་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །རྣམ་པ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། །གཟུགས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རིམ་པ་མཚུངས།

4.7 受蘊及想蘊，行蘊識蘊等，由觀色之相，遍同於諸法。

།སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་བརྩད་བྱས་ཚེ། །གང་ཞིག་ལན་འདེབས་སྨྲ་བྱེད་པ།

།དེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་ལན་བཏབ་མིན། །བསྒྲུབ་པར་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར།

4.8 依空問難時，離空而欲答，是則不成答，應成同宗故。

།སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཤད་བྱས་ཚེ། །གང་ཞིག་སྐྱོན་འདོགས་སྨྲ་བྱེད་པ།

།དེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་སྐྱོན་བཏགས་མིན། །བསྒྲུབ་པར་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར།

4.9 依空解說時，若人欲問難，是則不成患，應成同宗故。

第四品——觀蘊品——終。

第五品

——觀界品——

།ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་སྔ་རོལ་ན། །ནམ་མཁའ་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། །གལ་ཏེ་མཚན་ལས་སྔ་གྱུར་ན། མཚན་ཉིད་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

5.1. 虛空性相前，則無有虛空，若先有虛空，應成無性相。

།མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་ནི། །འགའ་ཡང་གང་ན་ཡོད་མ་ཡིན། །མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་མེད་ན། །མཚན་ཉིད་གང་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར།

5.2 無性相事物，諸時處亦無；若無無相法，性相趨何處？

།མཚན་ཉིད་མེད་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། །མི་འཇུག་མཚན་ཉིད་བཅས་ལ་མིན།

།མཚན་བཅས་མཚན་ཉིད་མེད་པ་ལས། །གཞན་ལའང་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་རོ།

5.3 不趨於無相，亦非於有相，離具相無相，餘者亦不趨。

།མཚན་ཉིད་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ན། །མཚན་གཞི་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །མཚན་གཞི་འཐད་པ་མ་ཡིན་ན། མཚན་ཉིད་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

5.4 性相既不趨，事例不應理。事例若非理，性相亦無有。

།དེ་ཕྱིར་མཚན་གཞི་ཡོད་མིན་ཏེ། །མཚན་ཉིད་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་མ་གཏོགས་པའི། དངོས་པོ་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

5.5 是故無事例，性相不能有，離事例性相，更無有事物。

།དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། དངོས་མེད་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར། །དངོས་དང་དངོས་མེད་མི་མཐུན་ཆོས། །གང་གིས་དངོས་དང་དངོས་མེད་ཤེས།

5.6 事物既非有，無事物為何？事非事異法，誰知事非事。

།དེ་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་དངོས་པོ་མིན། །དངོས་མེད་མ་ཡིན་མཚན་གཞི་མིན།

།མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་ཁམས་ལྔ་པོ། གཞན་གང་དག་ཀྱང་ནམ་མཁའ་མཚུངས།

5.7 虛空非事物，亦非非事物，非事例性相，餘五同虛空。

།བློ་ཆུང་གང་དག་དངོས་རྣམས་ལ། །ཡོད་པ་ཉིད་དང་མེད་པ་ཉིད་དུ། །ལྟ་བ་དེ་ནི་བལྟ་བྱ་བ། །ཉེ་བར་ཞི་བ་ཞི་མི་མཐོང་།

5.8 淺智見諸法，若有若無相，是則不能見，滅見安隱法。

第五品——觀界品——終。

第六品

——觀貪欲、貪心品——

།གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་སྔ་རོལ་ན། །འདོད་ཆགས་མེད་པའི་ཆགས་ཡོད་ན།

།དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདོད་ཆགས་ཡོད། ཆགས་ཡོད་འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་འགྱུར།

6.1 若於貪欲前，貪心離貪欲，依此有貪欲，貪心起貪欲。

།ཆགས་པ་ཡོད་པར་མ་གྱུར་ན་འང་། །འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

།ཆགས་པ་ལ་ཡང་འདོད་ཆགས་ནི། །ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རིམ་པ་མཚུངས།

6.2 既無有貪心，貪欲如何有？以貪欲有無，同理觀貪心。

།འདོད་ཆགས་དང་ནི་ཆགས་པ་དག །ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་མི་རིགས། །འདི་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག །ཕན་ཚུན་ལྟོས་པ་མེད་པར་
འགྱུར།

6.3 貪欲及貪心，俱生不應理，如是該二貪，應成無相待。

།གཅིག་ཉིད་ལྷན་ཅིག་ཉིད་མེད་དེ། །དེ་ཉིད་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་མིན། །ཅི་སྟེ་ཐ་དད་འདི་ཡིན་ན། །ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

6.4 一性不同俱，彼彼不同俱，設若成為異，如何能同俱？

།གལ་ཏེ་གཅིག་པུ་ལྷན་ཅིག་ན། །གྲོགས་མེད་པར་ཡང་དེར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་ཐ་དད་ལྷན་ཅིག་ན། །གྲོགས་མེད་པར་ཡང་དེར་འགྱུར་རོ།

6.5 若一成同俱，離伴應如是，若異成同俱，離伴應如是。

།གལ་ཏེ་ཐ་དད་ལྷན་ཅིག་ན། །ཅི་གོ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག །ཐ་དད་ཉིད་དུ་གྲུབ་གྱུར་རམ། །དེས་ན་དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་འགྱུར།

6.6 若異能同俱，莫非其二貪，將成為異法？故二成同俱。

།གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག །ཐ་དད་ཉིད་དུ་གྲུབ་འགྱུར་ན། །དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ནི། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཡོངས་སུ་རྟོག

6.7 貪欲及貪心，若僅為異法，何故遍念執，該二為同俱？

།ཐ་དད་གྲུབ་པར་མ་གྱུར་པས། །དེ་ཕྱིར་ལྷན་ཅིག་འདོད་བྱེད་ན། །ལྷན་ཅིག་རབ་ཏུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། །ཐ་དད་ཉིད་དུ་ཡང་འདོད་དམ།

6.8 不成異法故，若欲許同俱，極成同俱故，仍許異法乎？

།ཐ་དད་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་པས། །ལྷན་ཅིག་དངོས་པོ་འགྲུབ་མི་འགྱུར། །ཐ་དད་དངོས་པོ་གང་ཡོད་ན། །ལྷན་ཅིག་དངོས་པོར་འདོད་པར་བྱེད།

6.9 異事不成故，俱事則不成；何處有異事，承許為俱事。

།འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག །ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མིན་མི་འགྲུབ། འདོད་ཆགས་བཞིན་དུ་ཆོས་རྣམས་ཀུན། ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མིན་མི་འགྲུབ།

6.10 貪欲及貪心，非俱非非俱，如貪一切法，非俱非非俱。

第六品——觀貪欲、貪心品——終。

第七品

——觀生、滅、住三相品——

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་འདུས་བྱས་ན། །དེ་ལ་མཚན་ཉིད་གསུམ་ལྡན་འགྱུར། །ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་འདུས་མ་བྱས། །ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་ཡིན།

7.1 若生是有為，應有三性相；若生是無為，何名有為相？

།སྐྱེ་ལ་སོགས་གསུམ་སོ་སོ་ཡིས། འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་བྱ་བར་ནི། ནུས་མིན་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ། འདུས་པ་ཡང་ནི་ཇི་ལྟར་རུང་།

7.2 生等三個體，不能為有相，聚體於一處，如何同時有？

།སྐྱེ་དང་གནས་དང་འཇིག་རྣམས་ལ། །འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་གཞན་ཞིག་ནི། །གལ་ཏེ་ཡོད་ན་ཐུག་པ་མེད། །མེད་ན་དེ་དག་འདུས་བྱས་མིན།

7.3 若謂生住滅，更有有為相，是即為無窮，無即非有為。

།སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བས་རྩ་བ་ཡི། །སྐྱེ་བ་འབའ་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད། །རྩ་བའི་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་བ་ཡི། །སྐྱེ་བའང་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན།

7.4 因由生之生，僅成根本生；因由根本生，亦成生之生。

།གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེས། །རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བས་མ་སྐྱེད་དེས། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

7.5 若謂生之生，能成根本生，根本不生故，彼應如何生？

།གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིས། །བསྐྱེད་པ་དེ་ཡིས་རྩ་སྐྱེད་ན། །དེས་མ་སྐྱེད་པའི་རྩ་བ་དེས། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

7.6 若謂根本生，能成根本生，彼不生本生，彼應如何生？

།གལ་ཏེ་མ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡིས། །དེ་སྐྱེད་པར་ནི་བྱེད་ནུས་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བཞིན་པ་དེ་ཡིས། །དེ་སྐྱེད་པར་ནི་འདོད་ལ་རག

7.7 若言未生者，能成其他生，隨汝之所許，正在生將生。

།ཇི་ལྟར་མར་མེ་རང་དང་གཞན། །སྣང་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། །སྐྱེ་བའང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །གཉི་ག་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན།

7.8 如燈能自照，亦能照於他，生法亦如是，生自亦生他。

།མར་མེ་དང་ནི་གང་དག་ན། །དེ་འདུག་པ་ན་མུན་པ་མེད། །མར་མེས་ཅི་ཞིག་སྣང་བར་བྱེད། །མུན་པ་སེལ་བས་སྣང་བྱེད་ཡིན།

7.9 何處有燈火，該處無黑暗，燈照亮何者？除闇為照亮。

།གང་ཚེ་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པ། །མུན་པ་དང་ནི་ཕྲད་མེད་ན། །ཇི་ལྟར་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པས། །མུན་པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན།

7.10 燈火正生時，黑暗不相遇。燈火正生時，何能除黑暗？

།མར་མེ་ཕྲད་པ་མེད་པར་ཡང་། །གལ་ཏེ་མུན་པ་སེལ་བྱེད་ན། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་ན་གནས་པའི་མུན། །འདི་ན་འདུག་པ་དེས་སེལ་འགྱུར།

7.11 燈若未及闇，而能破闇者，燈在於此間，則破一切闇。

།མར་མེ་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །གལ་ཏེ་སྣང་བར་བྱེད་གྱུར་ན། །མུན་པའང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །སྒྲིབ་པར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད།

7.12 若燈能自照，亦能照於他，闇亦應自闇，亦闇他無疑。

།སྐྱེ་བ་འདི་ནི་མ་སྐྱེས་པས། །རང་གི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟར་སྐྱེད། །ཅི་སྟེ་སྐྱེས་པས་སྐྱེད་བྱེད་ན། །སྐྱེས་ན་ཅི་ཞིག་བསྐྱེད་དུ་ཡོད།

7.13 此生若未生，云何能自生？由已生若生，已生有何生？

།སྐྱེས་དང་མ་སྐྱེས་སྐྱེ་བཞིན་པ། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་མི་སྐྱེད་པ། །དེ་ནི་སོང་དང་མ་སོང་དང་། །བགོམ་པས་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཡིན།

7.14 已生及未生，正生皆不生，彼由去未去，正去而釋之。

།གང་ཚེ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ན། །སྐྱེ་བཞིན་འདི་འབྱུང་མེད་པའི་ཚེ། །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། སྐྱེ་བཞིན་ཞེས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ།

7.15 生時許正生，是事已不成，如何依生法，而釋正在生？

།རྟེན་ཅིང་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཞི། །དེ་ཕྱིར་སྐྱེ་བཞིན་ཉིད་དང་ནི། །སྐྱེ་བ་ཡང་ནི་ཞི་བ་ཉིད།

7.16 凡是緣起有，寂滅其自性，是故正在生，生亦皆寂滅。

།གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ། །འགའ་ཞིག་གང་ན་ཡོད་གྱུར་ན། །དེ་ནི་སྐྱེ་འགྱུར་དངོས་པོ་དེ། །མེད་ན་ཅི་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

7.17 若未生事物，在於某時處，既無所生物，又能生何者？

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་དེ་ཡིས་ནི། །སྐྱེ་བཞིན་པ་ནི་སྐྱེད་བྱེད་ན། །སྐྱེ་བ་དེ་ནི་སྐྱེད་བ་ལྟ། །གང་ཞིག་གིས་ནི་སྐྱེད་པར་བྱེད།

7.18 若謂由彼生，而成正在生，彼生視為生，由何者而生？

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་གིས། །དེ་སྐྱེད་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར། །ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་མེད་སྐྱེ་ན། །ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

7.19 生若由他生，應成無窮盡，無生若能生，一切皆可生。

།རེ་ཞིག་ཡོད་དང་མེད་པ་ཡང་། སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཡོད་མེད་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། །གོང་དུ་བསྟན་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ།

7.20 有法不應生，無亦不應生，有無亦不生，此義先已說。

།དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི། །སྐྱེ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འཐད་དོ།

7.21 事物正滅時，是時不應生，何者非正滅，不應為事物。

།དངོས་པོ་གནས་པ་མི་གནས་ཏེ། །དངོས་པོ་མ་གནས་གནས་པ་མིན། །གནས་བཞིན་པ་ཡང་མི་གནས་ཏེ། །མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་གནས་པར་བྱེད།

7.22 住非由已住，亦非由未住，非由正在住，無生何能住？

།དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི། །གནས་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འཐད་དོ།

7.23 事物正滅時，是時不應住；若非正在滅，彼法非事物。

།དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དུས་ཀུན་དུ། །རྒ་དང་འཆི་བའི་ཆོས་ཡིན་ན། །གང་དག་རྒ་དང་འཆི་མེད་པར། །གནས་པའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཡིན།

7.24 所有一切法，皆是老死相，終不見有法，離老死有住。

།གནས་པ་གནས་པ་གཞན་དང་ནི། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་གནས་མི་རིགས། །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་རང་དང་ནི། །གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་བཞིན།

7.25 住不由他住，自住亦非理，如生不從己，亦不從他生。

།འགགས་པ་འགག་པར་མི་བྱེད་དེ། །མ་འགགས་པ་ཡང་འགག་མི་བྱེད།

།འགག་བཞིན་པ་ཡང་དེ་བཞིན་མིན། །མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་འགག་པར་འགྱུར།

7.26 已滅不成滅，未滅亦不滅，滅時亦如是，無生何有滅？

།རེ་ཞིག་དངོས་པོ་གནས་པ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དངོས་པོ་མི་གནས་པ་ལ་ཡང་། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

7.27 事物之住中，滅應不成立，事物無住中，滅亦不應理。

།གནས་སྐབས་དེ་ཡིས་གནས་སྐབས་ནི། །དེ་ཉིད་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།

།གནས་སྐབས་གཞན་གྱིས་གནས་སྐབས་ནི། །གཞན་ཡང་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།

7.28 是法於是時，該法不應滅；是法於異時，他亦不應滅。

།གང་ཚེ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྐྱེ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་བ། །དེ་ཚེ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

7.29 如一切諸法，生相不可得，以無生相故，即亦無滅相。

།རེ་ཞིག་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གཅིག་ཉིད་ན་ནི་དངོས་པོ་དང་། །དངོས་པོ་མེད་པ་འཐད་པ་མེད།

7.30 事物若是有，滅則不應理；一性中不成，事物之有無。

།དངོས་པོ་མེད་པར་གྱུར་པ་ལའང་། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །མགོ་གཉིས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་ནི། །བཅད་དུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་ནོ།

7.31 事物若是無，滅則不應理，譬如第二頭，無故不可斷。

།འགག་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས། །ཡོད་མིན་འགག་པ་གཞན་གྱིས་མིན། །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་རང་དང་ནི། གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་པར་མ་ཡིན་
བཞིན།

7.32 滅非由他滅，亦非由自滅；生非由他生，亦非由自生。

།སྐྱེས་དང་གནས་དང་འཇིག་པ་དག །མ་གྲུབ་ཕྱིར་ན་འདུས་བྱས་མེད། །འདུས་བྱས་རབ་ཏུ་མ་གྲུབ་པས། །འདུས་མ་བྱས་ནི་ཇི་ལྟར་འགྲུབ།

7.33 **生住滅不成，故無有為法，有為法無故，何得無為法？**

།རྨི་ལམ་ཇི་བཞིན་སྒྱུ་མ་བཞིན། །དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ཇི་བཞིན་དུ། །དེ་བཞིན་སྐྱེ་དང་དེ་བཞིན་གནས། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་འཇིག་པ་གསུངས།

7.34 **如幻亦如夢，如乾闥婆城，所說生住滅，其相亦如是。**

第七品——觀生、住、滅三相品——終。

第八品

——觀作者、作業品——

།བྱེད་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དེ། །ལས་སུ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །བྱེད་པོ་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་། །ལས་སུ་མ་གྱུར་མི་བྱེད་དོ།

8.1 以是作者故，不應為作業；雖非為作者，不做非作業。

།ཡིན་པར་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད། །བྱེད་པོ་མེད་པའི་ལས་སུའང་འགྱུར། །ཡིན་པར་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད། །ལས་མེད་བྱེད་པ་པོ་ཡང་འགྱུར།

8.2 是者無行為，成業無作者；是者無行為，成作者無業

།གལ་ཏེ་བྱེད་པོར་མ་གྱུར་པ། །ལས་སུ་མ་གྱུར་བྱེད་ན་ནི། །ལས་ལ་རྒྱུ་ནི་མེད་པར་འགྱུར། །བྱེད་པ་པོ་ཡང་རྒྱུ་མེད་འགྱུར།

8.3 若非是作者，能做非作業，作業成無因，作者亦無因。

།རྒྱུ་མེད་ན་ནི་འབྲས་བུ་དང་། རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་མེད་ན་ནི་བྱ་བ་དང་། །བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་མི་རིགས།

8.4 若因不存在，果因不應理，無彼無作處，作者及作業。

།བྱ་བ་ལ་སོགས་མི་རིགས་ན། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་ཡོད་མ་ཡིན། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་མེད་ན་ནི། །དེ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་མེད།

8.5 若無作等法，則無法非法，若無法非法，無彼所生果。

།འབྲས་བུ་མེད་ན་ཐར་པ་དང་། །མཐོ་རིས་འགྱུར་བའི་ལམ་མི་འཐད། །བྱ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །དོན་མེད་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།

8.6 無果則無有，解脫增上生，一切作等事，應成無意義。

།བྱེད་པ་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་པ། །གྱུར་མ་གྱུར་དེ་མི་བྱེད་དེ། །ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ནི། །ཕན་ཚུན་འགལ་བས་ག་ལ་གཅིག

8.7 以是非作者，不造是非業，是非相違故，一處則無二。

།བྱེད་པ་པོར་ནི་གྱུར་པ་ཡིས། །མ་གྱུར་ལས་ནི་མི་བྱེད་དེ། །མ་གྱུར་པས་ཀྱང་གྱུར་མི་བྱེད། །འདིར་ཡང་སྐྱོན་དེར་ཐལ་འབར་འགྱུར།

8.8 以是為作者，不造非作業，非亦不造是，此復成該患。

།བྱེད་པ་པོར་ནི་གྱུར་པ་དང་། །བཅས་པ་ལས་ནི་མ་གྱུར་དང་། །གྱུར་མ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ། །གཏན་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་རོ།

8.9 以是為作者，不做非作業，不做是非業，因相前已述。

།བྱེད་པ་པོར་ནི་མ་གྱུར་པས། །ལས་ནི་གྱུར་དང་བཅས་པ་དང་། །གྱུར་མ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ། །གཏན་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་རོ།

8.10 以非為作者，不做係屬業，不做是非業，因相前已述。

།བྱེད་པ་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་ནི། །ལས་སུ་གྱུར་དང་མ་གྱུར་པ། །མི་བྱེད་འདིར་ཡང་གཏན་ཚིགས་ནི། །གོང་དུ་བསྟན་པས་ཤེས་པར་བྱ།

8.11 以是非作者，不做是非業。如前已闡述，應知其因相。

།བྱེད་པོ་ལས་ལ་བརྟེན་བྱས་ཤིང་། །ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་དེ་ཉིད་ལ། །བརྟེན་ནས་འབྱུང་བར་མ་གཏོགས་པར། །འགྲུབ་པའི་རྒྱུ་ནི་མ་མཐོང་ངོ་།

8.12 因業有作者，因作者有業，除了依緣起，不見成立因。

།དེ་བཞིན་ཉེར་ལེན་ཤེས་པར་བྱ། །ལས་དང་བྱེད་པོ་བསལ་ཕྱིར་རོ། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་གིས། །དངོས་པོ་ལྷག་མ་ཤེས་པར་བྱ།

8.13 知近取亦爾，破業作者故，由業及作者，應知諸餘事。

第八品——觀作者、作業品——終。